

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A
SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Anul LIII nr. 9 - 12 SEPTEMBRIE - DECEMBRIE 1997

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A
SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Anul LIII, nr. 9 - 12
septembrie - decembrie 1997

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:

Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vicepreședinți:

Î.P.S. *Lucian* al Tomisului
Î.P.S. *Vasile* al Târgoviștei
P.S. *Epifanie* al Buzăului
P.S. *Calinic* al Argeșului
P.S. *Casian* al Dunării de Jos
P.S. *Nifon* al Sloboziei și Călărașilor
P.S. *Galaction* al Alexandriei și
Teleormanului
P.S. *Teodosie Snagoveanul*

Redactori responsabili:

P.C. Pr. Mihai Hau
P.C. Diac. Gheorghe Pop
Prof. Adrian N. Popescu

CUPRINS

EDITORIAL

Misiunea spirituală și socială a Bisericii - Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu	5

PASTORALE CHIRIARHALE LA NAȘTEREA DOMNULUI - 1997

† Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	8
† Lucian, Arhiepiscopul Tomisului	13
† Vasile, Arhiepiscopul Târgoviștei	17
† Epifanie, Episcopul Buzăului	21
† Calinic, Episcopul Argeșului	24
† Casian, Episcopul Dunării de Jos	28
† Nifon, Episcopul Sloboziei și Călărașilor	33
† Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului	37

PAGINI DE SPIRITUALITATE ȘI DUHOVNICIE

Sfântul Andrei - Apostolul românilor - I.P.S. Lucian, Arhiepiscopul Tomisului	40
Cuvânt la Nașterea Maicii Domnului - Prof. Adrian N. Popescu	42
Cuvânt la Duminica a XXV-a după Rusalii și la Sfântul Ioan Gură de Aur - <u>Pr. Prof. Ioan G. Coman</u>	47
Cuvânt la Sfântul Ierarh Nicolae - Prof. Adrian N. Popescu	51

CREDINȚĂ ȘI MĂRTURISIRE

Laude bisericești proprii monahilor și laude bisericești specifice mirenilor - Ierom. Sebastian Pașcanu	55

DOCUMENTARE

Biserica și problemele sociale actuale cu referire la „Apostolatul social” promovat de Patriarhul Justinian Marina (temă dezbătută la Conferința preoțească de la Protoieria I Capitală) - Pr. Matei Velea	64
Cărturari români laici de altădată cu preocupări teologice-bisericești Prof. Adrian N. Popescu	72

VIAȚA BISERICESCĂ DIN MITROPOLIE

Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, din nou în România - Biroul de Presă și Comunicații al Patriarhiei Române	84

Cardinalul Florenței Eminentă Sa Silvano Piovaneli, dăruiește Bisericii Ortodoxe Române, o parte din moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur - Pr. Costel Stoica	85
Eminentă Sa Karl Gustav Hammar, Arhiepiscop de Uppsala și primat al Bisericii Luterane din Suedia, oaspete al Patriarhiei Române - Pr. Costel Stoica	87
Biserica din Brădet, Jud. Argeș, la 600 de ani de existență - Participarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la festivitățile de aniversare - Diac. Nicolae Vladu	88
Un nou locaș sfânt în București - Biserica Sfântul Ilie-Titan - Diac. Prof. Dr. P.I. David	90
„Binecuvântează Doamne, pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale” - Resfințirea bisericii parohiei Telega Vale, Protoieria Câmpina - Diac. Gheorghe Pop	92
„Cât de minunate sunt lăcașurile Tale, Doamne” - Resfințirea bisericii parohiei Moara Vlășiei, Protoieria Ilfov - Diac. Gheorghe Pop	95
Misiunea socială a Bisericii - Conferințele preoțești din luna noiembrie - 1997 - Diac. Gheorghe Pop	98
Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe perioada 1 septembrie-31 decembrie 1997 - Diac. Nicolae Vladu	100
Un an de arhipăstorire - Pr. Gheorghe Popa	110
Sfințirea capelei militare Sfântul Mucenic Gheorghe din cadrul Unității de Radiolocație, Schitul Costinești - Constanța - Pr. Gheorghe Cernica	113
Agenda de lucru a Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Lucian al Tomisului, pe perioada 1 septembrie-31 decembrie 1997 - Pr. Gheorghe Cernica	114

BISERICA ȘI ȘCOALA

Începutul noului an școlar la Școala Generală nr. 1 din Câmpina - Insp. Valentin Bădescu	120
Întâlnirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a membrilor sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei cu cadrele didactice ale Facultății de Teologie din București - Pr. Lect. Constantin Coman	123
Serbarea datinilor de Crăciun și Anul Nou a Seminarului Teologic din București - Prof. Adrian N. Popescu	125

BISERICA ȘI NEAMUL

Cu smerenie și încredere: Catedrala Mântuirii Neamului - Gh. Vasilescu	129
Pentru rezolvarea disputelor dintre Biserici pe calea dialogului (Legea retrocedării) Președintele Sfântului Sinod, Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	132

MERGÂND, ÎNVĂȚAȚI TOATE NEAMURILE

Principii care stau la baza formațiilor sectare - Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu	134

MELOS

Corală „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române la a cincizecea aniversare Pr. Prof. Constantin Drăgușin	147

IN MEMORIAM

Preotul Dr. Ioan Mircea s-a mutat la Domnul! - Pr. Constantin Pârveu	150

EDITORIAL

MISIUNEA SPIRITUALĂ ȘI SOCIALĂ A BISERICII

După aproape cinci decenii în care Biserica a fost obligată să-și restrângă activitatea ei la incinta locașurilor de cult, astăzi are posibilitatea să-și desfășoare misiunea ei și în domeniul social. De la bun început trebuie spus însă că Mântuitorul nu a venit cu un program menit să contribuie la rezolvarea problemelor sociale sau economice care confruntă societatea în epoci diferite, ci ne-a adus o Revelație divină care să constituie izvor nesecat de inspirație pentru credincioșii din toate timpurile.

Hristos a descoperit credincioșilor cine este Dumnezeu, pentru ca să li se deschidă ochii și să înțeleagă cine sunt ei înșiși și în ce raport se află cu semenii lor. El a îndreptat ochii credincioșilor către cer, pentru ca astfel, cu sufletul luminat și transfigurat, să-și întoarcă apoi privirile spre pământ și să aprecieze lumea de aici în lumina nouă adusă de El. Iisus Hristos le vorbea oamenilor despre Împărăția cerurilor, ca și cum învățătura Lui nu ar fi fost în măsură să ne dea soluții pentru problemele sociale, dar a împărtășit oamenilor optimismul să creadă și să nădăjduiască și le-a dinamizat voința lor ca să vrea să facă din această realitate cerească o realitate pământească: „Vie Împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ.” Împărăția lui Dumnezeu le impune o nouă normă de acțiune, le dă credință, le insuflă o nădejde, le împrumută curaj și putere, ca să facă din această realitate cerească o realitate pământească.

Mântuitorul ne-a adus o concepție nouă despre Dumnezeu, care s-a dovedit a fi fecundă pe teren social, adică concepția unui Dumnezeu care nu mai este individual, ci treimic, adică ne-a descoperit pe Dumnezeu ca Tată și Fiu în iubirea negrăită a Duhului Sfânt. De aceea, legea fundamentală a Împărăției divine, proclamată de Mântuitorul ca ideal al vieții creștine, este iubirea. Iubirea trebuie să se afle la baza raportului dintre om și Dumnezeu și tot iubirea trebuie să fundamenteze și raportul reciproc dintre oameni. Iubirea față de Dumnezeu era răspunsul la iubirea pe care a arătat-o mai întâi Dumnezeu față de om prin crearea, susținerea și mântuirea acestuia. Considerând pe om creat după chipul lui Dumnezeu, creștinismul a dat omului o valoare necunoscută în societățile păgâne. Dar din iubirea noastră față de Dumnezeu, care ne-a zidit și răscumpărat prin sângele Unicului Său Fiu, trebuie să izvorască iubirea față de semenii, care sunt fiii Tatălui ceresc, în legătura comuniunii reciproce. Sfântul Vasile cel Mare este cel care a subliniat în mod deosebit că Dumnezeu în Treime înseamnă fundament și temelie a comuniunii omului cu Dumnezeu și semenii.

Acest fapt are o importanță capitală pentru problema care ne interesează, fiindcă

creștinismul abordează astfel omul atât la nivel personal cât și la nivel comunitar, atât în Biserică, dar și în societate, căci nu se poate separa radical comunitatea eclesială de cea socială. Liturghia a avut funcția eclesiologică și comunitară de a uni, de a strânge, de a aduna într-o unitate sufletească pe oamenii atât de deosebiți din multe puncte de vedere. Prin Taina Sfintei Euharistii, care se săvârșește și se administrează în cadrul Sfintei Liturghii, Biserica adună mulțimea credincioșilor într-un singur Trup - Trupul lui Hristos - care și-a găsit expresia cea mai fericită în vechile agape sau mese ale dragostei frățești, din vremea primelor comunități creștine. Se înțelege însă că ecurile acestei conștiințe intime, simțul de comuniune, nu s-a limitat la orele de rugăciune din interiorul locașului de cult, ci s-au răsfrânt dincolo de zidurile bisericii, în relațiile sociale. Luptând greu cu mentalitatea vechii societăți sclavagiste sau medievale, ea a învățat astfel pe credincioși să-și tempereze individualismul și egoismul și să-și subordoneze interesele personale întregului general al societății în care omul se află integrat.

Creștinismul are orizont social indiscutabil, fiindcă mântuirea credincioșilor se realizează în funcție de semenii noștri care alcătuiesc societatea. Dar în lecuirea relor sociale și economice, Mântuitorul pleacă de la cele interioare spre cele exterioare, de la persoană la societate. Aceasta pentru că relele sociale își au izvorul în inima omului și de acolo devin ele exterioare și se manifestă în relațiile sociale dintre oameni. Acolo se plămădesc gândurile rele, acolo se înfiripă gândurile de dominare și oprimare a vieții semenului, acolo apar gândurile de jaf, de exploatare sau de mărturie mincinoasă, acolo își fac apariția gândurile de calomnie care alimentează atâtea adversități. Atunci când Mântuitorul le spune fariseilor că nu spurcă ce intră în gura omului, ci ceea ce iese din ea, vrea să arate că tot răul care întinează pe om răsare din inima sa. Lecuirea relor sociale începe astfel cu viața interioară a omului, fiindcă înnoirea vieții credincioșilor se realizează prin focul purificator al Sfântului Duh de la Cincizecime, datorat operei de răscumpărare înfăptuită de Hristos. Prin puterea Duhului, prin credință și fapte bune, omul creat după chipul lui Dumnezeu este chemat să se ridice la asemănarea cu Dumnezeu, ca să transforme patimile iraționale din ființa lui, în virtuți raționale, și să se deschidă astfel comuniunii cu Dumnezeu și semenii.

Dar după învățătura Mântuitorului Hristos, lecuirea relor sociale și înnoirea societății se realizează nu numai pe calea purificării și îndumnezeirii credincioșilor, adică prin transformarea egoismului în iubire, dar și pe cale exterioară, prin lupta credincioșilor pentru dreptate socială. Dacă Mântuitorul îi ferecește, pe de o parte pe cei curați cu inima, „căci aceștia vor vedea pe Dumnezeu”, pe de altă parte, îi ferecește pe cei flămânzi și însetați de dreptate, pe făcătorii de pace, pe cei prigoniți pentru valorile Evangheliei aduse de El. Este adevărat că iubirea are mai mult caracter personal, în timp ce dreptatea are mai mult caracter social. Dreptatea fără iubire duce la răzbunare, adică la legea talionului, iubirea fără dreptate duce la subiectivism și fanatism. Iubirea și dreptatea alcătuiesc împreună temelia unui creștinism integral care împletește dimensiunea verticală a mântuirii cu cea orizontală, spiritualitatea cu responsabilitatea socială.

Viața noastră în Hristos ne obligă să urmăm lui Hristos în societate, în trei direcții importante. Mai întâi, suntem chemați să apărăm adevărul de credință revelat împotriva confuziei și dezorientării religioase care confruntă omul contemporan și să arătăm lumii că acest Adevăr nu înseamnă ideologie abstractă, ci persoana divino - umană a lui Hristos care a spus că El este Calea, Adevărul și Viața. Avem datoria apoi să ne îngrijim de cei ce au nevoie de

sprijinul și ajutorul nostru material, ca să putem avea răspuns bun la judecata din urmă, când vom fi întrebați de Hristos Însuși dacă am hrănit, dacă am dat de băut și dacă am îmbrăcat pe cei ce se aflau în suferințe și necazuri. Din răspundere față de Hristos trebuie să ducem lupta cea bună împotriva influențelor nocive care se abat asupra societății noastre, împotriva agresivității, violenței, urii, intoleranței, avortului, păcatelor împotriva firii, erotismului sau sexualității excesive și exclusive, care nu fac decât să transforme omul în sclavul patimilor iraționale, și să-l desfigureze din punct de vedere spiritual.

Lumea în care trăim a suprimat distanța dintre oameni, a sporit considerabil distanța dintre inimi. Renașterea spirituală și morală a neamului nu se va realiza dacă nu încălzim relațiile personale dintre membrii societății prin iubire, iertare și comuniune. Să vedem mereu în mintea și inima noastră cuvintele Mântuitorului care ne spune că va mărturisi înaintea Tatălui din ceruri doar pe cel care L-a mărturisit pe El înaintea oamenilor. Mântuirea noastră va fi deplină atunci când lumina învierii lui Hristos și Hristos Însuși va sălășlui în noi, ca să fim sare a pământului și lumină a lumii. Hristos este piatra care ne conferă puterea și stabilitatea să înfruntăm și să biruim încercările ceasului de față, căci acesta este mesajul adresat ucenicilor Săi în ajunul jertfei și învierii Sale: „Îndrăzniți, Eu am biruit lumea”.

Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu

PASTORALE CHIRIARHALE LA NAȘTEREA DOMNULUI - 1997

† TEOCTIST

DIN MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

*IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU - TATĂL,
IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE*

*„Nu vă temeți. Căci, iată, vă
vestesc bucurie mare, care va fi
pentru tot poporul”(Luca 2, 10)*

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

În nemărginita Sa iubire de oameni, Dumnezeu ne-a învrednicit să vedem și anul acesta ceea ce proorocii și dreptii n-au văzut : „*Prunc înfășat și culcat în iesle*” (Luca 2, 12), și să auzim oastea cerească a îngerilor cântând : „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie*” (Luca 2, 14). Plecându-ne genunchii asemenea Magilor de la Răsărit și stăpâniți de bucuria sufletească a păstorilor, să îndreptăm văzul inimii către cetatea Betleem, spre a vedea „*Taina cea din veci ascunsă neamurilor iar acum descoperită sfinților Săi*” (Coloseni 1, 26). Această taină a vestit-o, cu multe veacuri înainte, “evangelistul Vechiului Testament”, profetul Isaia, prin cuvintele: „*Iată Feciora va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel*” (Isaia 7, 14).

Ca fapt unic în viața și istoria omenirii, împlinit în haina smereniei desăvârșite și în sărăcia primitoare a unei peșteri din preajma Betleemului, nefiind loc la casa de oaspeți (Luca 2, 7), Nașterea Pruncului Iisus avea să unească cerul cu pământul, mântuind lumea din robia păcatului și ridicând omul la comuniunea de viață veșnică a Sfintei Treimi. Tălmăcind acest adevăr mântuitor, Clement al Alexandriei spune: „Omul este asemenea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este asemenea omului”, iar Sfântul Grigorie de Nissa se exprimă mai concis: „Omul este fața umană a lui Dumnezeu”.

Dreptmăritori creștini,

Dar cine ar putea, iubii mei, înfățișa în toată măreția lor dumnezeiască binefacerile mântuitoare ale Întrupării Fiului lui Dumnezeu, atât pentru viața noastră, cât și a creației? Cine ar fi în stare să prindă în cuvinte, să tâlmăcească taina smerenicii în care S-a înveșmântat, aici, în iesle, jertfa cea mai presus de fire a Celui ce învață omenirea neîncetat, proclamând de două mii de ani: „*cel ce M-a văzut pe Mine, L-a văzut pe Tatăl*” (Ioan 14, 9). Arătând adevăratul chip al lui Dumnezeu, Hristos a eliberat pe oameni de idolatrie, exprimată prin egoism, îngâmfare, disprețul semenilor, lăcomie și tot șirul de păcate ale celor ce nu-L văd pe Dumnezeu și nu iubesc buna cuviință a Casei Sale, Biserica. Și cum am putea să nu ne minunăm de felul în care Fiul lui Dumnezeu, acum Prunc, a luat firea noastră cea păcătoasă spre a ne face moștenitori ai Raiului? Făcându-Se una cu omul, afară de păcat, ca Unul Născut între cei mulți, Hristos pe aceștia îi caută, pe toți semenii vremii Sale, socotindu-i „*frații și surorile Sale*” (Marcu 3, 34); pe toți îi învață, îi vindecă, le redă vederea trupească și sufletească, îi cheamă din moarte la viață. El este Mântuitorul tuturor și al fiecăruia dintre noi, arătându-ne rostul credinței, al voinței și al libertății noastre, valoarea participării noastre întru dobândirea cunoașterii Lui și, deci, a mântuirii noastre.

În staulul sărac, inundat de lumina cea neînserată izvorâtă din însuși chipul lui Hristos - lumina lumii, se desăvârșește începutul creării unei făpturi noi, a unui om nou, a unei omeniri noi, legată, sprijinită și înrădăcinată pe temelia morală a celor nouă „*Fericiri*”, pe care le va proclama pe muntele „*cel cu umbra deasă*” (Matei 5, 1) și care sunt intonate zi de zi, la fiecare Sfântă Liturghie. În Ortodoxie întreaga iconomie a mântuirii se înfățișează în Liturghie. Desfășurarea ceremonialului misterului liturgic, cu participarea credincioșilor și mișcările slujitorilor, actualizează în mod tainic, dar real, evenimentul de la Betleem, ieșirea Domnului Hristos la propovăduire, la calea cea sfântă a Golgotei, la Mormânt, Înviere și Înălțare, totul petrecându-se în prezența nevăzută a cetelor îngerești, sub privirile blânde ale sfinților de pe frescele zidurilor. Totul exprimă lucrarea „*Marelui Arhiereu Care a străbătut cerurile ... Iisus, Fiul lui Dumnezeu*” (Evrei 4, 14), prin adumbrirea Duhului Sfânt. Totul este participare și prezență, cântarea și rugăciunea înălțându-se de pe pământ la cer, într-o sfântă și tainică unitate, spre clipa primirii din mâna lui Hristos Însuși a „*doctoriei nemuririi*”, cum numește Sfântul Ignatie al Antiohiei dumnezeiasca Euharistie. Ca lucrare sfântă, Liturghia păstrează și întărește unitatea Trupului lui Hristos, a credinței și a predaniilor Sfinților Părinți în duhul iubirii și al smerenicii. Deși „*nu știm să ne rugăm cum trebuie*”, aici, în biserică, împreună cu frații și surorile noastre, simțim că „*Duhul Însuși mijlocește pentru noi cu suspine de negrăit*” (Romani 8, 26).

Această participare a noastră la frumusețea cea negrăită a Sfintei Liturghii ne îndatorează să ne sporim râvna împlinirii învățaturii lui Hristos și în viața noastră de zi cu zi. Chiar din clipa Nașterii, Hristos ne-a dat pildă de smerenie, de rugăciune și iertare, de iubire și blândețe, învățându-ne prin Sfintele Evanghelii să le împlinim statomnic și să le dăm valoare prin fapte. În numele Lui, așadar să slujim, să îmbrățișăm bolnavii, săracii, obidiții, vrăjmașii, să ne apropiem cu dragoste de copiii orfani, toți fiind „*frații mai mici ai lui Iisus*” (Matei 25, 40). Din nefericire aceștia ne și întâmpină aproape la fiecare pas, iar cel pătruns de iubire vede în ei șansa întâlnirii cu Hristos. El, ca frate după har și după trup și prieten al tuturor, ne așteaptă în Biserica slavei Sale spre a ne mângâia, spre a ne ușura de poverile sufletești, spre a ne întări voința, credința și a ne aduce la viața cea după Dumnezeu, redân-

du-ne ca „făpturi noi Bisericii“ (II Cor. 5, 17), Mama noastră cea iubitoare.

Iată, în curând, iubiți credincioși, se vor împlini două mii de ani de când Fiul lui Dumnezeu, Cel mai înainte de veci, a străbătut cerurile și a coborât pe pământ, pentru a lua chipul nostru, împărtășind astfel condiția umană cea mai smerită. Deși cei două mii de ani au îndestulat Raiul cu martiri și sfinți din toate straturile societății omenești, în fruntea acestora aflându-se pruncii, contemporanii Pruncului Iisus, omorâți de sabia lui Irod pentru numele Lui, cărora le-au urmat, în decursul secolelor, cohortele de mărturisitori ai lui Hristos, între care se află și cei din neamul nostru, totuși, prezența și ranele răului, degradarea morală, îndepărtarea de Dumnezeu, absența iubirii Lui din sufletele unor semeni ai noștri, roboți egoismului și individualismului, această stare pricinuitoare de nedreptăți și păcate, stârnește în inimile multora îngrijorare și tristețe, precum și dorința unei robirii mai depline a Sfintei Evanghelii în lume, în acest răstimp.

Iubiți Părinți slujitori ai sfintelor altare și frați creștini,

În fața unor astfel de stări din lume, când și țara noastră străbate calea dificilă și dureroasă a unor transformări sociale profunde, s-ar cuveni ca toți fiii ei să învingă obstacolele inerente ale opiniilor de grup și să susțină rânduirea României între țările europene civilizate, unde valorile morale creștine și zestrea spiritualității noastre vor folosi menținerii și pe mai departe a bătrânului continent pe temeliiile valorilor creștine, primite acum aproape două milenii. Nu mai puțin zguduie conștiința creștină stările conflictuale din lume, marile confuzii religioase, dezlănțuirea violenței și a extremismului de tot felul, ca rezultat al înstrăinării omenirii de Dumnezeu și înstrăinării oamenilor între ei, aceștia ajungând să se privească unii pe alții ca dușmani, și nu ca frați și fii ai aceluiași Părinte ceresc. „*Lipsit de nădejde și fără de Dumnezeu în lume*” (Efes. 2, 12), omul se confruntă în interiorul său cu forțe iraționale, socotindu-se în stare să dispună nu numai de viața semenilor, ci și de însăși creația lui Dumnezeu, care i-a fost încredințată de El spre a o folosi și nu a o pângări sau chiar a o distruge. Exprimând această suferință față de degradarea întregii firi, Sfântul Apostol Pavel scrie că „*toată făptura împreună suspină și împreună are dureri până acum*” (Rom. 8,22).

Este iarăși adevărat că marea vieții lumii este involburată, cum n-a fost parcă vreodată pe pământ. Cu mintea și experiența vieții lor înduhovnicite, Sfinții Părinți din vremea plutirii pe valuri a Bisericii ne învață că numai Mântuitorul Hristos este Cel ce va potoli aceste valuri. Și nu numai pe acestea, ci și pe cele din inimile noastre, prefăcute uneori în peșteră de tâlhari, prin iubirea de argint, prin desfrânare, care desfigurează ființa umană, familia și societatea. Dar „*să nu se tulbure inima noastră*”, iubiți părinți slujitori și frați creștini, „*ci să stăm bine, să stăm cu frică și să luăm aminte*”. Sărbătoarea de astăzi ne aduce de fiecare dată cuvânt de îmbărbătare prin glasul îngerilor: „*Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul*” (Luca 2, 10). Deși rostit acum douăzeci de secole, aceasta dă auzului și inimii noastre aceeași tărie și proștepime, aceeași transformare sufletească, trăită de păstori, de Magi și de tot poporul. O bucurie adevărată este un dar al lui Dumnezeu. Cu cât acest dar este simțit și trăit de mai mulți, așa cum trăim noi astăzi bucuria Nașterii Domnului, cu atâta aceasta nu se va lua de la noi. Așa au trăit-o păstorii cei cu inima curată, așa au trăit-o Magii, care, înfrângând viclenia lui Irod, s-au închinat Pruncului Iisus oferindu-I din vistieria lor: *aur, tămâie și smirnă* (Mat. 2, 11).

Peștera Nașterii Domnului, ca și biserica în care ne aflăm acum, radiază în jur și până la marginile pământului pace, bucurie liturgică. Sălașul modest al acestui eveniment mântuitor devine de-ndată strălucitor asemenea „*Rugului aprins*” (Ieșire 3, 2), Lumina lumii care nu se va mistui în veci.

De la Betleem, din acel loc sfânt și din acel moment binecuvântat, sărbătorit astăzi de toată creștinătatea, începe depănarea timpului sacru, adevăratul timp al vieții și mântuirii noastre și al lumii. Timpul „*plinirii vremii*” (Gal. 4, 4-5), în care Fiul lui Dumnezeu Se naște ca fiu al omului, ca acesta să devină fiu al lui Dumnezeu, prin har. Străduindu-ne întru dobândirea acestei vrednicii, prin libertatea și voința noastră, prin rugăciune și lucrarea Duhului Sfânt, Care pe cele slabe le întărește, înlăturăm orice îndoială sau teamă.

Iubiții mei,

Cugetând asupra mântuirii neamului omenesc și a eliberării creației de orice stricăciune, în Hristos, Sf. Maxim Mărturisitorul tălmăcește că Dumnezeu, în negrăita Sa înțelepciune și iubire, a împărțit veacurile în două răstimpuri cuprinzătoare: unul, prin care Dumnezeu S-a coborât la om, și altul, în care omul și creația se înalță la Dumnezeu. Dar, în timp ce coborârea lui Dumnezeu în lume a fost vestită peste veacuri de profeții Vechiului Testament și s-a împlinit prin întruparea pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire a Domnului nostru Iisus Hristos, de la Duhul Sfânt și din Sfânta Fecioară Maria, urcarea omului și a creației către Dumnezeu se împlinește prin Biserică. Ca Așezământ divino-uman, ea este scara pe care Hristos, prin harul Duhului Sfânt, coboară mereu și Se revarsă către credincioși și creație spre a-i elibera de sub stăpânirea păcatului și a Celui rău, și tot prin ea și prin Sfintele ei Taine, aceștia devin făpturi noi, fiind înălțați spre desăvârșire și îndumnezeire, spre comuniunea de iubire și viață a Sfintei Treimi.

Cu această conștiință au viețuit și s-au zbatut strămoșii noștri să înfrunte și să biruiască dese vitregii, să urce și să depășească jertfelnic Golgotele unei istorii ce nu i-a răsfățat, neputându-i însă clinti de pe vatra strămoșească, din credința părintească și nici îndepărta de frumusețile graiului străbun. Deși despărțiți nedrept și nespūs de dureros, secole de-a rândul, prin hotare nefirești, lumina sfântă a comuniunii de neam, credință și limbă nu s-a stins nici o clipă din sufletul lor. Ci, dimpotrivă. Credința în adevărarea acestei lumini i-a călăuzit la înfăptuirea Marii Uniri, la 1 Decembrie 1918, la formarea Statului Național Unitar Român. Cu evlavie să ne rugăm pentru ei și cu smerenie să îngenunchem la Alba Iulia și pretutindeni unde numele, chipurile și jertfele lor au fost înscrise în Cartea Sfântă a Neamului nostru.

Pilda lor de credință dreaptă și statornică în Dumnezeu, de crez jertfelnic în înfăptuirea unității naționale, de înțelepciune și iubire frățească arătată față de ceilalți semeni, de diferite neamuri și credințe, să o urmăm cu credincioșenie prin graiul faptelor. Îndestulându-ne și noi slujirea și misiunea noastră actuală din acest izvor de înțelepciune al înaintașilor noștri, vom înlătura orice obstacol din calea frățietății noastre, învrednicindu-ne să rostim împreună: „*Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim*”.

Iubiți credincioși,

Sărbătoarea Nașterii Domnului ne adună în fiecare an într-o sfântă comuniune nu numai în biserica părinților noștri, simbolul Peșterii de la Betleem, ci și în mica Biserică de

acasă, cu părinții, frații și prietenii, ca, în luminile sclipitoare ale candelii și ale bradului, să ne îndestulăm sufletele din frumusețea clipelor sfinte ale bătrânelor noastre colinde. Dar, din decembrie 1989, comuniunea noastră la această sărbătoare, îmbrățișează cu lacrimi de recunoștință și în sfântă rugăciune chipurile tuturor celor ce și-au dăruit viața pentru înfrângerea comunismului și a ateismului, ei vestind tuturor prezența lui Dumnezeu și proclamând: „*Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu*”. Jertfa eroilor noștri a ajuns în fața Prea Sfintei Treimi întru miros de bună mireasmă, alături de cea a pruncilor uciși de Irod, pentru numele lui Iisus. Ca o mângâiere, în durerea lor, părinții acestora au înălțat lângă cimitirul unde eroii odihnesc o frumoasă biserică în care ei sunt pomeniți. În toate sfintele locașuri, ei vor fi de-a pururi cinstiți în zilele de dinaintea sărbătorii Întrupării Fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii. Avându-i prezenți în Biserică și în viața țării, avem îndatorirea de a contribui cu sufletul și fapta noastră la renașterea spirituală a societății noastre. Din vistieria vredniciei fiilor Bisericii noastre, cred că a izvorât gândul Eminenței Sale, Cardinalul Piovanelli, Arhiepiscopul Florenței, care ne-a dăruit, pentru viitoarea Catedrală a Sfintei Patriarhii, o parte din Moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur. Acestea și altele asemenea acestora, știute de dumneavoastră, iubiții mei, sunt mărturii că Dumnezeu este cu noi. Din aceste mângâieri împărțându-ne, să păstrăm în inimi balsamul duhovnicesc al bucuriei vestite de îngeri, care să și rămână cu adevărat cu poporul lui Dumnezeu.

Poposind prin acest cuvânt în mijlocul dumneavoastră, vă îmbrățișez pe toți cu dragoste părintească și vă încredințez de prețuirea și rugăciunile mele, dorindu-vă ca Nașterea Domnului, Anul Nou și Boboteaza să le petreceți în belșug de har, cu pace și cu sănătate.

Al vostru părinte sufletesc,

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† LUCIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TOMISULUI

**IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL ȘI
DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI DIN ACEASTĂ
DE DUMNEZEU PĂZITĂ ARHIEPISCOPIE: HAR, MILĂ ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU - TATĂL ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS, IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ
ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE**

„... Am văzut la Răsărit steaua Lui
și am venit să I ne închinăm” (Matei 2, 2)

Iubiți credincioși,

Sfânta Evanghelie a Crăciunului ne prezintă, între cei care au venit să I se închine Pruncului dumnezeiesc, născut în Peștera din Betleem și pe înțelepții „magi” de la Răsărit, care, călătorind după „stea” spre Ierusalim, întrebau: „Unde este Regele, Cel ce S-a născut, de curând? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să I ne închinăm” (Matei 2, 2).

Steau de la Răsărit, văzută de „magi”, după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur nu era una obișnuită, ci o putere nevăzută, care a luat acest chip. Aceasta se vede din mersul ei suprafiresc: căci soarele și luna și celelalte stele își au cursul lor obișnuit de la Răsărit la Apus, pe când Steaua ce conducea pe magi avea alt mers: de la miază-noapte la miazăzi.

Stelele obișnuite își pierd strălucirea în timpul zilei, datorită Soarelui, pe când Steaua aceasta, prin strălucirea ei, a biruit lumina Soarelui, strălucind și ziua. Apoi, se vede că nu era una dintre celelalte stele, întrucât putea să apară și să se facă nevăzută în anumite momente. Așa se explică că Steaua s-a ascuns pe când înțelepții magi erau la Irod, iar când au ieșit de la acesta „*Steaua pe care o văzuseră în răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra unde era Pruncul*” (Matei 2, 9).

Dumnezeu i-a condus pe magi spre Betleem, prin Stea, ca odinioară pe fiii poporului ales, când „*Domnul mergea înaintea lor (în pustie): ziua în stâlp de nor, arătându-le calea, iar noaptea în stâlp de foc, luminându-le, ca să poată merge și ziua și noaptea*” (Ieșirea 13, 21), către țara făgăduită.

În Vechiul Testament, Mesia cel făgăduit de Dumnezeu oamenilor (Facere 3, 15), era văzut de profet sub chipul Stelei, care urma să vină din depărtare, adică din veșnicia Tatălui, când spune: „*Îl văd, dar acum încă nu este; îl privesc, dar nu de aproape; o Stea răsare din Iacov...*” (Numeri 24, 17).

La plinirea vremii (Galateni 4, 4), prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, chiar fiii

împărăției Sale, „*ca stelele cerului se vor binecuvânta*”, după cum spune proorocul, pentru că au ascultat de El, care este Soarele dreptății și Răsăritul cel de Sus venit în lume ca s-o mântuiască (Ioan 1, 14).

Dreptmăritori creștini,

Din noaptea luminată de Domnul nostru Iisus Hristos prin dumnezeiasca Sa naștere, „*neamurile vor merge către strălucirea Sa*” (Isaia 60, 3).

În cuvintele rostite de profetul Isaia răsună din depărtarea vremilor așteptarea plină de nădejde a arătării Domnului Hristos. Aceasta ne ajută să înțelegem mai bine importanța mult așteptatei veniri a unui Izbăvitor al omului de sub robia păcatului.

Toate profețiile mesianice, extinse peste veacuri, au avut perspectiva mântuirii. În acest context se anticipează înțelegerea de către magii din Răsărit a împlinirii timpului ca „*Izbăvitorul să vină*”. Așa se explică și graba lor de a merge la Betleem (Matei 2, 1-12) pentru a se închina Lui și a vesti începutul sau chemarea neamurilor la mântuire. Asemenea acestora, toți suntem chemați să-L întâmpinăm pe Iisus Hristos cu credință deplină, căci El a adus în lume Evanghelia mântuirii.

Evanghelia de astăzi, cu toate frumusețile ei, ne descoperă strigătul lăuntric al omului căzut din frumusețea și din harul raiului, implorând ajutor, ca oarecând Bartimeu, orbul din Ierihon și mulți alți suferinzi, care exclamau: „*Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!*”.

Împlinirea Evangheliei împăcării cu Dumnezeu se realizează astăzi, pe lungul drum de veacuri dintre grădina Edenului și Peștera din Betleem. Din acest moment se realizează o nouă lume în care se suprimă inegalitatea, se inaugurează superioritatea faptelor bune, a iubirii, a iertării și se condamnă injustiția socială.

Și astăzi în chip tainic, însă stăruitor, prin Biserica lui Hristos și slujitorii ei, Steaua mântuirii ne călăuzește către Betleemul ceresc, unde îngerii neîncetat preamăresc momentul punerii pietrei de hotar despărțitor între întuneric și lumină. De aici și grăitoarea cântare profetică: „*poporul cel ce umbla întru întuneric a văzut lumină mare*” (Isaia 9, 2).

La Betleem, frați creștini, nu s-a produs nimic din fastul cultului ce se făcea la nașterea unui împărat pământesc, și, totuși, s-a întâmplat ceva ce nu se mai pomenise până atunci. În timp ce steaua vestește un fapt neobișnuit în istoria omenirii, pe când păstorii își străjuiau, departe de staul, turmele lor, un înger le vestește cele petrecute la Betleem. Frica lor la arătarea îngerilor, s-a prefăcut în bucurie. Alergând păstorii spre staulul unde s-a născut Hristos și unde era de față Sfânta Sa Maică și dreptul Iosif, cel încărcat de ani, oștile îngerești pe înălțimile cerului, cântau: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!*” (Luca 2, 14).

Toate aceste minunate și dumnezeiești fapte aduc Betleemului, până atunci neluat în seamă, împlinirea proorociei lui Miheia, care zice: „*Și tu, Betleeme, Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei*” (Miheia 5, 1).

După cum prin nașterea Fiului lui Dumnezeu în cetatea lui David, „Casa pâinii” a devenit măreață pentru întreaga omenire, tot așa și „prima casă creștină” a devenit „lumea creștină”, prezentă în aceste momente, prin rugăciuni și cântări bisericesti, acolo unde Hristos s-a născut.

Frați creștini,

Ne aflăm în sfânta și marea zi a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, sărbătoare de mare importanță pentru Biserică și întreaga creștinătate.

Din iubire pentru om, chipul și asemănarea Sa, Dumnezeu a voit să-l ridice din nou la demnitatea avută în rai, după cum Mântuitorul însuși ne-a descoperit: „*Căci Dumnezeu atât de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3, 16). Astfel, Domnul nostru Iisus Hristos a împlinit, prin venirea Sa în lume, ceea ce nici un om n-ar fi putut îndeplini prin puterile sale, deoarece toți oamenii erau sub păcat. Din iubire față de făptura umană, căzută în păcat, Fiul lui Dumnezeu „*S-a deșertat pe Sine de slava Sa (dumnezeiască), chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, prin nașterea Sa, și la înfățișare aflându-Se ca un om, afară de păcat*” (Filipeni 2, 7).

În noaptea Crăciunului, plin de tradiții sfinte (colinde, noapte de veghe, împăcarea între oameni, împăcarea cu tine însuși până la primirea împărtășirii cu Sfintele Taine), Hristos este cu noi. El vine în mijlocul nostru cu iubirea Sa dumnezeiască ca și acum aproape două mii de ani. Stăruitor, deschide sufletele noastre închise de îndoială, de teamă sau de nepăsare, pentru a primi bucuria mântuirii ce vine la toată lumea. El mângâie suferințele omenești, întărind pe cei slabi, vindecând pe cei bolnavi, ajutând pe cei săraci, pe cei neluați în seamă și însingurați. În marea Sa iubire îi cuprinde și pe cei aflați în spitale, penitenciare, copii părăsiți, și în alte suferințe, căci toți suntem făptura Lui (Galateni 6, 15). Prin venirea Sa în lume, Iisus Hristos alină, în noaptea Crăciunului, pe toți cei suferinzi și lipsiți, oferindu-se pe Sine, adevăratul pom împodobit de Crăciun, cu toate darurile Sale dumnezeiești. Hristos, Domnul nostru, oferindu-Se astfel pe Sine pentru toți oamenii, ne cheamă să-I urmăm pilda prin toată fapta cea bună. Cheamă la această slujire pe cei avuți, care, prin oferirea darurilor trecătoare, pot să le primească pe cele veșnice. Cheamă dascălii să aprindă lumina caldă a învățaturii în inima copiilor. Cheamă părinții să poarte grijă de viața și educarea celor dăruți lor de Dumnezeu, pentru continuarea vieții pe pământ. Cheamă pe toți să-și îndeplinească îndatoririle față de semenii. Cheamă pe creștini să-și îndeplinească îndatoririle față de Biserică, păstrând credința și tradițiile ei, venite de la Hristos, prin Sfinții Apostoli, până la noi. Toți sunt chemați să îndeplinească aceste îndemnuri, lăsate de Hristos.

Cinstiți credincioși și credincioase,

Venirea lui Iisus Hristos în lume reprezintă chemarea permanentă să rămânem statornici în credință (II Corinteni 1, 24), în urmarea Lui neschimbată și constantă, în trăirea autentică a adevărului Evangheliei Sale. Astfel, El împlinește viața fiecăruia, a familiilor, a popoarelor, așteptând pe toți la adevărata unitate, voită de Dumnezeu. În grădina Ghetsimani S-a rugat ca toți să fie una (Ioan 17), lăsând unitatea drept testament pentru toți creștinii. În această unitate sunt cuprinși și tinerii, chemați și ei în ziua cea sfântă a Nașterii Domnului să se apropie de Iisus Hristos, Stăpânul și Domnul, care dă viața pe care nimeni nu o poate da. În școala lui Hristos, ei promovează spiritualitatea și puterea Duhului în Hristos. Aici primesc de la El puteri depline în cunoașterea binelui, fiind așezați în Biserică și societate cu adevărate rosturi, luminați, înțelepți, desăvârșiți.

Nașterea Domnului le dă prilej tinerilor să înalțe rugăciuni și mulțumiri pentru darurile primite în împlinirea învățaturii Bisericii, a Evangheliei lui Hristos, care se conti-

nuă de la începuturi până în zilele noastre. Hristos le vorbește: voi sunteți înnoirea vieții, fondată pe valori morale și spirituale; voi continuați istoria, tradiția Bisericii cu toate frumusețile ei, ca adevărate „stâlpi” de altădată înaintea Domnului; voi duceți, prin colinde, glasul îngerilor, vestitori ai nașterii Pruncului divin, făcând legătură cu toți oamenii și devenind, astfel, trimiși ai lui Mesia în casele credincioșilor, în Școală și Biserică. Așa îl vrea Hristos pe tânăr: „*Fugi de tentațiile tinereții și caută curățenia vieții!*” (II Timotei 2, 22).

Iubiți fii sufletești,

Sărbătoarea de astăzi este pentru noi toți o zi de bucurie. Este zi de comuniune cu Dumnezeu, cu semenii, cu firea înconjurătoare, cu toți creștinii din toate timpurile. Astăzi, cerul și pământul împreună se bucură. Îngerii cu oamenii împreună cântă. Cei vii și cei adormiți în Domnul se întâlnesc în comunitatea rugăciunii Sfintei Liturghii. Toată făptura cântă: „*Cu noi este Dumnezeu...*”.

Crăciunul ne cheamă să ne apropiem de Dumnezeu, care a venit la noi. Pentru noi, fiii Eparhiei Tomitane, drumul către Peștera Betleemului și către Hristos Domnul a fost străjuit cu iubirea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care ne-a învrednicit să ne împărtășim din cuvântul Evangheliei Sale prin osteneala Sfântului Apostol Andrei.

Zidiți fiind în credință pe temelia apostolilor, Dumnezeu ne-a învrednicit în anul acesta, de curând, să ne împărtășim, cler și credincioși din Eparhia noastră, prin purtarea de grijă în prezența Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de vizita și binecuvântarea Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol, la Constanța și Tulcea, însoțit fiind și de Prea Fericitul Patriarh Ilie al II-lea al Gruziei.

În lumina strălucitoare din noaptea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, să cugetăm împreună: preoți, călugări și credincioși din Eparhia noastră, la rostul întrupării Fiului lui Dumnezeu, la lumina pe care el a adus-o, rămânând cei ce credem în dumnezeirea Sa statornici în învățătura Sfintei Sale Evanghelii. Rugăm pe Bunul Dumnezeu să reverse peste noi toți harul Său, iar în anul 1998, în care vom intra peste câteva zile, darurile Sale *cele bogate, duhul înțelepciunii și al înfrățirii între oameni.*

Vă binecuvântează,
cu toată dragostea de părinte sufletesc,

† LUCIAN

Arhiepiscopul Tomisului

† VASILE

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP DE TÂRGOVIȘTE

***IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL ȘI
DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU, IAR DE LA NOI,
PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE***

Iubiții mei fii duhovnicești,

Întreaga creștinătate ortodoxă sărbătorește acum Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Cu mai multe zile înainte, Sfânta noastră Maică - Biserica - s-a pregătit prin cântările ei pentru sărbătorirea în cuvenită slavă a Nașterii Mântuitorului lumii: „*Hristos Se naște, măriți-L*”, este imnul de laudă rostit de către Dumnezeu de toți creștinii. Cuvântul lui Dumnezeu, Cel în Treime, Se pogoară pe pământ, pentru a reface legătura dintre Dumnezeu și om.

Taina cea din veac ascunsă se descoperă astăzi în chip simplu și cuprinzător. Martorii momentelor veșnice din istoria omenirii sunt păstorii din împrejurimile Betleemului. Ei reprezintă întregul neam omenesc. Păstorii erau pe câmpie (...) „*și iată îngerul Domnului s-a arătat lor și slava Domnului i-a cuprins*”.

Iubiți credincioși,

O stea luminoasă a strălucit pe cer și în iesle S-a născut Împăratul Împăraților. Magii s-au bucurat cu bucurie mare. O stea pe care au văzut-o la Răsărit mergea înaintea lor până a stătuț la locul unde era Pruncul. Credința magilor și-a adus roada. Dorița lor sfântă s-a împlinit. După atât de multe osteneli, ei s-au învrednicit să se închine Împăratului nou născut.

În Betleem toate erau simple, smerite și îmbrăcate în sărăcie. Așa cum scrie Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Nici Fecioara nu se afla în strălucire de lux, nu era nici casă împărătească, nimic nu era rânduit ca prin mirare să surprindă și nici alceva care ar părea a fi de preț*”. În smerenie se află mărima, în cele neînsemnate era măreția împărătească și puterea lui Dumnezeu și adevărul Său.

Dreptmăritori creștini,

Nașterea Domnului este o taină mare și de neînțeles a pogorării lui Dumnezeu. Dumnezeu a voit să mântuiască lucrarea mâinilor Sale și pentru a ridica noua Sa Biserică S-a hotărât să ajungă la cea mai mare smerenie. Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat, S-a făcut

Om adevărat. Rana de moarte din Paradis se vindecă acum. Încălcarea voii lui Dumnezeu a făcut robi pe cei dintâi zidiți, prin cel mai mare dușman, care este păcatul. Chipul lui Dumnezeu s-a întunecat. Stricăciunea s-a făcut însoțitoare a vieții, iar moartea s-a făcut stăpânitoare a întregului neam omenesc și astfel a devenit un dușman de neînving. Singur Dumnezeu putea să dăruiască lumii mântuire.

Pentru omul căzut nu există nădejde de îndreptare cu propriile sale puteri. Singur Dumnezeu putea să dăruiască lumii mântuire.

Iubiți frați în Domnul,

Dumnezeu a arătat în istoria lumii cea mai mare dragoste și milă. În chip minunat s-a pus de acord înțelepciunea cu atotputernicia lui Dumnezeu. „*Când a venit plinirea vremii*”, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu S-a arătat Prunc în Betleem și în mijlocul nostru S-a sălășluit. Acesta era faptul istoric al dumnezeieștii Întrupări - în lume, Dumnezeu Se îmbracă în trup omenesc, care ia din nou curăția și strălucirea cea dintâi. Aceasta pentru că firea omenească se eliberează de păcat. Mai mult, Mântuitorul o înnoiește, o sfințește, o face nestrăicăcioasă. El îi transmite viața dumnezeiască și o așează pe loc de cinste, de-a dreapta lui Dumnezeu - Tatăl. Pentru aceasta Sfântul Apostol Pavel exclamă: „*Hristos S-a făcut înțelepciune de la Dumnezeu și dreptate și sfințire și răscumpărare*” (I Corinteni 1, 30).

Iubiți credincioși,

Dumnezeiasca Naștere înseamnă restabilirea comuniunii dintre omul căzut și Dumnezeu. Prin Iisus Hristos omul se face „*părtaș dumnezeieștii firi*” (II Petru 1, 4). Aceasta este însemnătatea dumnezeieștii Întrupări. Privirea noastră nu se mărginește numai la vederea pogorării dumnezeiești ca Prunc în ieslea sărăcăcioasă din Betleem, alături de Prea Sfânta Sa Mamă, ci în acest chip s-a făcut și începutul lucrării de răscumpărare a omenirii. Acolo, în iesle, a început și eliberarea noastră din robia păcatului strămoșesc. Domnul Cel întrupat, Dumnezeu - Omul Iisus Hristos, S-a făcut un nou Adam, „*Omul cel nou*”, Capul întregii omeniri mântuite. Hristos este pentru omenire o nouă mișcare, dintr-un nou punct de plecare. Oare mai poate exista un eveniment care să fie cauza unei atât de mari bucurii?

Un nou Testament se lasă neamului omenesc și anume Evanghelia pe care se sprijină mântuirea. Aceasta va fi propovăduirea adevărului, a dragostei și a dreptății. El va fi un testament unic desăvârșit.

Sufletele luminate ale Sfinților Apostoli și ale Sfinților Părinți vor transmite aceasta la toate sufletele însetate și prin Sfintele Taine ele vor deveni mădulari vii ale Bisericii. Va apare în lume o nouă societate și o nouă rânduială. Acestea vor răsări din lumina strălucitoare a religiei creștine. Înțelepciunea cea omenească va tăcea și se vor dărâma idoli păgânului. Sufletele creștinilor nu luminați se vor preface în leagăne duhovnicești, în care oamenii se nasc din nou prin harul dumnezeiesc, făcându-se astfel următori ai Domnului Iisus Hristos.

Iubiți credincioși și credincioase,

Să nu se tulbure inimile voastre!

Trăim vremuri în care în numele libertății și cunoașterii adevărului se încearcă compromiterea unor slujitori ai Altarului, și odată cu ei, instituția de bază, istorică, a nea-

mului nostru, Biserica Ortodoxă.

Acești oameni nu vor îndreptarea lucrurilor și nici realitatea. Mai întâi să arate ce au făcut ei pentru apărarea credinței și apoi să acuze pe alții. Să nu se uite că cei care din motive politice au suferit închisoarea, acum nu cer răzburarea față de cei vinovați. Înțelepciunea dobândită îi învață că războiul unora împotriva celorlalți nu aduce pace și liniște în țară, ci și mai mare păgubire. Se vrea curățirea Bisericii de elementele negative? Unde este majoritatea celor care au slujit vechiul regim? Unde sunt slujitorii altor confesiuni care abia au fost amintiți? Oare cei care acuză numai pe slujitorii Bisericii Ortodoxe nu vor destabilizarea și pescuitul în ape turburi?

Preoții sunt și ei tot din rândurile poporului. A le face acest rechizitoriu, deși au fost prea puțini cei răătăciți, înseamnă a arăta adevărata față a neamului, când știm că toți, în acele vremuri, netrebnici ne-am făcut.

Credem că este mai bine să ne vedem de propriile păcate și să le înlăturăm din viața noastră, și să punem baze pentru o nouă lume, care să crească în lumină și adevăr de care întreaga omenire este astăzi însetată.

Adevăratul creștin este sever cu el însuși și îngăduitor cu semenii săi. El iartă mai mult decât poate aproapele ierta, pentru a așeza binele ca bază a progresului.

Fără iertare și gând bun în lumea de acum, vom fi în continuă gâlceavă care aduce pagubă tuturor. Nu ascundem răul. Știm că fiecare preot va răspunde în fața Dreptului Judecător pentru felul cum și-a dus la îndeplinire misiunea, dar în același timp, Dumnezeu va cântări faptele noastre, ale fiecăruia. Dacă cineva zice că este fără de păcat, acela este un mincinos. Cine a fost pus judecător al aproapei? Judecata acestei lumi este omenească, cu probele ei materiale, numai Dumnezeu fiind Judecătorul Cel nemitarnic și drept.

Dacă vedem un slujitor al altarului, în căderi și greșeli amare, să ne rugăm pentru el, pentru că este cel care prin harul său am devenit creștini, lui ne-am mărturisit păcatele în fața lui Dumnezeu, el ne-a binecuvântat cununia și tot el ne-a condus cu rugăciuni pe ultimul drum al cimitirului, în așteptarea învierii celei de obște.

Să ne străduim pentru ca rătăcirea să dispară din ogorul dreptei noastre credințe, ca binele și adevărul să iasă ca untdelemnul la suprafața apei.

Nu ascultați pe cei care sub pretextul evanghelizării uită de meleagurile unde nu a fost cunoscut numele Domnului Iisus Hristos și vin la noi să ne tulbure credința cea dreaptă și adevărată de origine apostolică.

Dreptmăritori creștini,

Trebuie să mărturisim că după trecerea atâtor veacuri de la Întruparea Domnului, mulți oameni nu vor să știe că Acela este Emanuel, care în traducere înseamnă: „*cu noi este Dumnezeu*”. El este și dorește să fie cu noi. El merge înaintea noastră și împreună cu noi pentru a ne arăta calea adevărului și a bucuriei, așa cum Însuși a spus: „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața*”. Cei care neagă pe Hristos și Biserica Sa, nu merg pe calea cea sigură și nici nu au de partea lor adevărul și nici nu trăiesc cu adevărat viața cea după duh.

Îndeosebi azi, când există pericolul decăderii și înjosirii personalității umane, numai Dumnezeu Cel întrupat, Iisus Hristos, poate să înalțe omul și să-l facă vrednic, să fie om adevărat. Oare există un scop mai frumos în viața omului decât dorința și strădania de a deveni un bun creștin? Pacea pe care o aduce Hristos prin întruparea Sa în lume, va dormi

și în sufletul celui ce crede în Hristos și în Biserică. Fericirea va fi o stare permanentă a inimii lui. Dragostea îl va conduce la faptele iubirii de oameni. Pocăința și credința îl vor întări în toate momentele de încercare. Biserica îl va sfinți prin Sfintele Taine și mila lui Dumnezeu îl va pregăti pentru ca să intre în Împărăția Sa. Acolo va auzi neîncetat aceleași imnuri care au fost ascultate în Betleem. Aceasta înțelege Sfântul Atanasie, când scrie: „Cuvântul trup S-a făcut pentru ca omul să se facă capabil să primească dumnezeirea. El S-a intrupat pentru ca noi să ne îndumnezeim. Astfel devenim neam sfânt și părtașii firii divine”.

Zilele acestea sunt zile sfinte. Sunt cu adevărat sfinte dacă vom înnoi dorința noastră pentru a simți prezența mântuitoare a Domnului Iisus Hristos în inimile noastre. Mai există ceva la fel de important pentru noi. Aceste zile de bucurie, fără lucrarea dragostei își pierd existența. Îndestularea materială să nu fie numai pentru noi, ci și pentru frații noștri, care nu au mijloacele necesare pentru a sărbători asemenea nouă.

Dragostea față de Pruncul Dumnezeiesc din Betleem se face deplină, dacă dragostea noastră se îndreaptă către semenii noștri. Cuvintele omenești nu sunt de ajuns să arate măreția, vrednicia și caracterul tainic al zilei celei mari de azi, al Nașterii lui Hristos. Cu smerenie și cu curățirea sufletului, cu credință și iubire către Mântuitorul, să mergem la Ierusalim și cu ochii sufletului să vedem minunea pe care Domnul a făcut-o.

Să răsunе neîncetat în sufletele noastre, la tot pasul vieții, cuvintele care străluceau de lumina îngerului: „Iată, vestim bucurie mare, care e la tot pasul, că S-a născut nouă Mântuitor” Amin.

Al vostru părinte iubitor, de tot binele voitor și
pururea către Domnul fierbinte rugător,

† VASILE

Arhiepiscopul Târgoviștei

† EPIFANIE

**PRIN MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU,
EPISCOP AL EPARHIEI BUZĂULUI**

***IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU,
IAR DE LA NOI, ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE***

Iubiți fii duhovnicești,

În viața noastră spirituală, marea și mereu așteptata sărbătoare a Nașterii Domnului este un eveniment de aleasă trăire creștinească. Perioada postului rânduit de Biserică a se ține înaintea Crăciunului ne ajută să întâmpinăm duhovnicește acest mare praznic, pentru a-l primi în sufletele noastre, cu bucurie, smerenie și credință puternică, pe Cel ce S-a născut în peștera Betleemului.

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, ucenicul cel iubit al Mântuitorului, ne descrie neasemuit de frumos strălucirea acestui praznic: „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia - Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 14).

Cuvântul lui Dumnezeu, Cel de o ființă cu Tatăl, Cel veșnic și necuprins de marginile lumii, se naște într-o iesle sărăcăcioasă, ca să ne facă, din nou, vrednici de viața cea veșnică. Trebuie, însă, să știm că această vrednicie o vom putea dobândi numai pe măsura faptelor noastre de credință puternică, evlavie adâncă și aleasă trăire întru întâmpinarea Pruncului Iisus.

Cel ce îmbracă cerul ca și cu o haină și poartă grijă de întreaga făptură, este purtat în brațele Preacuratei Fecioare Maria, ca să ne sfințească viața noastră pe pământ, întru dobândirea mântuirii.

Vorbind despre Nașterea Domnului, Sfântul Ioan Damaschinul spune: „Când primăvara sosește și stihiiile trupurilor se întorc iarăși către înnoire, atunci toți oamenii, simțind buna adiere a aerului, primesc sănătatea trupului. Atunci și pământul, înflorind cu frumusețea semănăturilor și înfrumusețându-se cu tot felul de flori ale ierburilor, îi face pregătirea rodurilor sale... Așa și când s-a născut Domnul nostru din Fecioara Maria, ca o primăvară veselitoare a răsărit la toată lumea și către înnoire s-a întors... Cuvântul cel preasfânt al Tatălui s-a făcut trup de schimbare, prin conlucrarea Duhului Sfânt, din Fecioara Maria. A fost mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Cel singur iubitor de oameni, Care nu din voie sau din dorință bărbătească s-a zămislit în preacuratul pântec al Fecioarei, ci de la

Sfântul Duh. S-a făcut ascultător Părintelui Său, ca, prin trupul cel luat de la noi, să vindece neascultarea noastră. Pentru că Duhul Sfânt a venit peste dânsa și a curățit-o, dându-i puterea primitoare a Cuvântului, făcând-o și Născătoare”.

Binecredincioși creștini,

Prin întruparea Cuvântului dumnezeiesc ne împărtășim și noi, cei de astăzi, și continuă să se împărtășească toată lumea până la sfârșitul veacurilor, ca dintr-un izvor nesecat către care aleargă toți cei însetați de mântuire. Pentru aceea, la Crăciun nu trebuie să ne oprim cu serbarea numai la momentul istoric al venirii în lume a Mântuitorului, ci să trăim însăși nașterea Lui în sufletele noastre. Nu vorbim despre această minune la timpul trecut, ci la timpul prezent. Cântarea bisericească cu care întâmpinăm venirea în lume a lui Iisus ne lămurește că minunea se petrece în taină și azi:

*„Hristos se naște, măriți-L,
Hristos din ceruri, întâmpinați-L,
Hristos pe pământ, înălțați-vă;
Cântați Domnului tot pământul.”*

Praznicul de astăzi trebuie să-l petrecem duhovnicește pentru că așa este voia lui Dumnezeu. Iar noi împlinim voia Lui „când gândim la lucrurile cele de sus, nu la cele de pe pământ, când facem din fiecare praznic încă o treaptă de urcuș spre o viață mai curată și sfântă”. Referindu-se la această mare sărbătoare, când Mântuitorul S-a smerit ca noi să ne înălțăm, Sfântul Grigorie Teologul spunea: „Cel plin de slavă se deșartă de slavă ca eu să mă preamăresc. Dumnezeu se face sărac cu trupul meu, ca eu să mă îmbogățesc cu dumnezeirea Lui. Se împărtășește cu trupul meu, ca sufletul și trupul omului să-l facă nemuritor! Păstorul cel bun se pleacă spre oaia cea pierdută. Rătăcindu-se ea, a aflat-o. Și, aflând-o, pe umeri o ia. Și, luând-o, o suie la viața de sus. Și, suind-o, împreună cu cele cerești o numără”.

Iisus a venit în lume, luând trup și făcându-se asemenea nouă, în afară de păcat, ca lumea „viață să aibă și mai mult să aibă” (Ioan 10, 10).

Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să arate iubirea lui Dumnezeu față de noi și ca „prin El să avem viață”. Se știe că dușmanul cel mai mare al vieții a fost și rămâne moartea, mai ales moartea sufletească, pe care o aduce păcatul. De aceea, și dorința cea mai fierbinte a sufletului omenesc de a fi viu, de a fi nemuritor.

Învățătorului de lege și tânărului bogat, care au venit la Dânsul și L-au întrebat: „Învățătorule ce să fac ca să moștenesc viața de veci?”, le-a arătat calea pe care să umble, ce trebuie să facă și cum să se poarte pentru a dobândi viața cea veșnică. Despre aceasta ne încredințează Sfântul Evanghelist Ioan, care spune că Dumnezeu a trimis în lume pe Unul-Născut, Fiul Său, „ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

Întâmpinarea acestui mare praznic creștinesc trebuie să fie pe măsura chemării noastre de a sluji binele și adevărul, pentru ca, astfel, prin faptele noastre, noi, care am fost creați după chipul lui Dumnezeu, să ajungem, prin iubire, la asemănarea cu El, așa cum ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel care zice: „Să umblați cu vrednicie după chemarea cu care ați fost chemați, cu toată smerenia și blândețea, în îndelungă răbdare, îngăduindu-vă unii pe

alții, în iubire” (Efes. 4, 1-2). Copiii sunt chemați să asculte de părinți și să crească sufletește și trupește, păzind Legea Domnului și fiind folositori Patriei. Lor li se adresează același Apostol al neamurilor care îi îndeamnă: „Copii, ascultați în Domnul de părinții voștri, că aceasta este cu dreptate. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești mulți ani pe pământ” (Efes. 6, 1-3).

Părinții au chemarea să prețuiască familia ca pe un „altar” și să facă din ea o „casă a păcii” și a bunei înțelegeri. Chemarea lor este să dea Bisericii fii credincioși și Patriei cetățeni cinstiți.

Iubiți credincioși,

În aceste zile de mare sărbătoare creștinească, în care vedem cu ochii credinței pe Hristos Domnul ca „Prunc Dumnezeiesc” și la Iordan ca „Om desăvârșit”, ca pe modelul și Mântuitorul vieții noastre, se cuvine să-L întâmpinăm cu credință, cu dragoste creștinească și cu fapte vrednice de adevărați ucenici ai Săi.

Așadar, având mintea luminată și inima încălzită de învățătura Bisericii noastre, putem înlătura pe omul cel vechi al poftelor și să ne îmbrăcăm în omul cel nou, renăscut prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu, omul cel nou în care trebuie să domnească „liniștea sufletului, seninătatea minții, curăția inimii și înfrânarea poftelor”, cum spunea Fericitul Augustin.

De aceea, întâmpinând sărbătoarea de astăzi, trebuie să ne străduim ca gândurile noastre să fie mai curate, năzuințele spre săvârșirea binelui mai stăruitoare, iar rugăciunile noastre mai fierbinți, atât pentru cei ce ne iubesc, cât și pentru cei ce ne urăsc, spre lumina minții lor întru slujirea adevărului și dreptății.

Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă pe toți: „Iepădând minciuna, grațiți adevărul; grațiți adevărul fiecare cu aproapele său, căci suntem unul altuia mădule. La mânie nu păcătuiți, soarele să nu apună peste mânia voastră. Cel ce a furat să nu mai fure, ci mai vârtos să se ostenească lucrând cu mâinile sale, lucru cinstit, ca să aibă să dea și celui lipsit. Cuvânt urât să nu iasă din gura voastră, ci numai care este bun, spre zidire, și care să dea har celor care ascultă” (Efes. 4, 25-29).

Împărtășindu-vă aceste învățături și îndemnuri de suflet ziditoare, vă doresc din toată inima să petreceți sărbătorile Nașterii Domnului, Anului Nou - 1998 și Bobotezei în înțelegere deplină cu toți oamenii și cu alese bucurii duhovnicești, rugând pe Mântuitorul Iisus Hristos să vă dăruiască sănătate și toate cele de folos.

Al tuturor de tot binele voitor,

† EPIFANIE

Episcopul Buzăului

† CALINIC

EPISCOPUL ARGEȘULUI ȘI MUSCELULUI

**MIJLOCEȘTE ÎN RUGĂCIUNE PENTRU SFINȚITUL CLER ȘI
PENTRU DREPTMĂRITORII CREȘTINI DIN ACEASTĂ EPARHIE,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU TATĂL
ȘI
VEȘNICUL ARHIEREU IISUS HRISTOS!**

*„Domnul meu va da un semn:
Iată, Fecioara va lua în pântec
și va naște Fiu și vor chema nu-
mele lui Emanuel” (Isaia 7, 14)*

Dreptmăritori creștini,

Astăzi, Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Se pogoară la noi din veșnicie, acum ca și odinioară, în peștera Betleemului ca Prunc, în lumină „înfășat”, cu steaua călătorind peste ceruri.

Veacurile se despart, firea omenească se umple de Cel neîncăput; Fecioara, supusă făgăduinței, primește să nască pe Ziditorul a toate. Străin lucru înțelegerii noastre: „*Fiul lui Dumnezeu, fiu Fecioarei se face*” și noi, întâmpinându-L cu bucurie, cântăm Lui cu îngerii: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire!*” (Luca 2, 14).

Hristos astăzi a venit în lume „*și celor câți L-au primit, care au crezut în numele Lui, le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu*” (Ioan 1, 12). Pruncul dumnezeiesc întinde mâinile Sale peste necazurile și suferințele noastre, să ne apere, să ne ocrotească și să ne aducă o rază de bucurie, bucuria că prin El noi ne putem învrednici să purtăm numele de princi și fii ai lui Dumnezeu.

Mintea omenească este copleșită de taina nașterii Domnului. Fără venirea Mântuitorului Iisus Hristos în lume, aici pe pământ, neamul omenesc ar fi fost părăsit, uitat, lepădat cu totul din Grădina lui Dumnezeu. Hristos este marea noastră mângâiere. El a atins cu degetul Lui, cu picioarele Lui, pământul nostru. Din voia lui Dumnezeu, Hristos a atins și locurile noastre, prin Sfinții Săi Apostoli care au propovăduit Evanghelia aici. El a atins tot Cosmosul, și toată lumea stă sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu și a Fiului Său, și sub

împărtășirea Sfântului Duh.

Prin Nașterea lui Hristos, pământul a primit binecuvântare. El a trăit între noi, ne-a învățat să viețuim în pace și ne-a adus bucuria care covârșește toată mintea.

El ne-a arătat „*Calea, Adevărul și Viața*” (Ioan 14, 6).

Către Împărăția lui Dumnezeu nu este altă cale decât Iisus Hristos. Oricât s-ar strădui filosofii, înțelepții și întemeietorii de religii să găsească o altă cale spre Împărăția de dincolo, plăsmuirile minților lor se vor risipi ca cenușa în vânt.

Hristos este Ușa prin care cei ce doresc mântuirea trebuie să treacă. Gândesc că până și cei care nu cred că Iisus este Calea, până la sfârșit și aceia vor crede, mulțumită lucrării harului lui Dumnezeu.

Hristos nu este numai Calea spre Împărăția cea veșnică, Iisus Hristos este și Adevărul, adevărul cel dumnezeiesc, Cuvântul Adevărului, pe Care - prin mila Tatălui Cerească - și noi suntem chemați să-L vestim. Suntem datori să învățăm Cuvântul lui Dumnezeu și să ne bucurăm de Pruncul Iisus Hristos Care a venit la noi.

Și, peste toate acestea, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este Viața. El este viața noastră.

Așa au învățat și au propovăduit Sfinții Apostoli din vremea Mântuitorului și toți Sfinții Părinți și mărturisitori ai adevărului dumnezeiesc.

Sfântul Apostol Pavel atât era de copleșit de prezența lui Hristos - pe Care L-a văzut în drumul Damascului, atât de aproape Îl simțea pe Iisus Hristos încât, în scrierile sale, spunea: „*De acum nu mai viețuiesc eu, ci Hristos viețuiește în mine*” (Galateni 2, 20). Apostolul Pavel a ajuns la această înălțime a trăirii, încât a fost înălțat până la al treilea Cer și L-a văzut pe Iisus, și i s-au arătat acolo daruri cerești cu anevoie de grăit în limba omească.

De aceea, zicea Sfântul Apostol Pavel: „*Fiți următori ai mei, precum și eu sunt al lui Iisus Hristos!*” (I Corinteni 4, 16; 11, 1). Nici un Apostol și nici un scriitor bisericesc, nimeni nu a scris mai bine și mai întemeiat despre Iisus Hristos, precum a scris Sfântul Apostol Pavel.

Dacă, din nefericire, Evanghelia ne-ar lipsi, dacă ar dispărea de pe pământ desăvârșit și nu ne-ar rămâne decât Epistolele Sfântului Apostol Pavel, ne-ar fi prea de ajuns ca în epistolele lui să găsim tot adevărul despre Hristos și să ne putem călăuzi pașii spre Iisus Cel născut între noi, ca Om desăvârșit și Dumnezeu desăvârșit.

Dreptmăritori creștini,

De Nașterea lui Iisus Hristos în lume atârnă toată viața noastră, nașterea noastră din nou. Dacă Hristos a trecut prin această poartă a nașterii, a suferințelor, a ispitei, prin aceeași poartă și noi vom trece, spre a fi biruitori împreună cu Hristos. Pe calea aceasta toată firea omească călătorește.

În Hristos, întreaga natură renaște. Aceasta se vede deslușit din marea carte a naturii, din curgerea anotimpurilor. Este o stare tainică, binecuvântată; natura trece din moarte la viață. Nașterea, tinerețea, maturitatea, toamna anilor, roadele bogate, capul plecat de adâncă înțelepciune, de adâncă împlinire, toate sunt popasuri pe drumul nostru către Cer.

La aceste popasuri, sufletul se întoarce cu dor spre Creatorul său și, în rugăciune, caută izvorul liniștii, „precum caută cerbul izvoarele apelor”.

Oamenii se roagă lui Dumnezeu în peșterile munților, sub bolta cerului, se roagă pe ape, în văzduh, oriunde. Însă a rânduit Dumnezeu ca să-i fie zidit Altar, așa cum a făcut Iacob. El a pus pietre și le-a uns, și a rămas acolo și a văzut în vis Scara către Cer, pe care urcau și coborau îngerii. Scara aceea închipuiește pe Maica Domnului, și pe ea s-a pogorât Hristos la noi.

La lumea toată este un Altar. Pământul aduce lui Dumnezeu sălaș peștera! Cerul și cele dedesubt în taina nopții tresaltă! Îngerii se veselesc, păstorii cântă, magii daruri aduc.

Nici unul dintre ritorii acestei lumi nu ar putea grăi mai lămurit, decât dumnezeieștile Scripturi, despre minunea Nașterii Domnului. Nașterea minunată copleșește toată cugetarea omenească. Duhul Sfânt coboară peste noi toți și ne luminează și ne întărește în înțelegerea celor mai presus de înțelegere.

Ca să putem cunoaște mai adânc și mai adevărat tainele lui Dumnezeu, trebuie să citim Sfintele Scripturi în genunchi, și să sporim în rugăciune.

Minunea Nașterii este o minune petrecută cu Sfânta Fecioară neprihănită. Pentru aceasta, se cuvine astăzi să slăvim pe Maica lui Dumnezeu în imn de laudă și preamărire. Sfânta Fecioară Maria ne ocrotește și ne călăuzește, ne izbăvește de necazuri și dureri, și cu milă ne acoperă, precum spune și poetul:

„Rugămu-ne îndurărilor,
Luceafărului mărilor,
Din valul ce ne bântuie,
Înalță-ne, ne mântuie,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară
O, Maică Prea Curată
Și pururea Fecioară
Marie!”

Rugăm și noi pe Bunul Mântuitor și pe îndurătoarea Sa Maică să înalțe viața noastră spre împlinirea lucrărilor duhovnicești și să ne aducă bucurie și bună sporire pentru toate.

Această sfântă sărbătoare să însemne pentru fiecare din noi o chemare dumnezeiască la propria noastră renaștere. Să primim pe Pruncul născut curățiți de păcate și

izbăviți de orice fel de răutate. Să ne înnoim puterile și voința spre a sluji Adevărul și Viața și, precum zice Pavel Apostolul: „Să ne înnoim în duhul minții noastre și să ne îmbrăcăm în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului” (Efeseni 4, 23-24).

Dreptmăritori creștini,

Soborul îngeresc și al celor de pe pământ cântă astăzi:

Hristos Se naște, măriți-L,

Hristos din ceruri, întâmpinați-L,

Hristos pe pământ, înălțați-vă, cântați, Domnului tot pământul și cu bucurie lăudați-L popoare, că S-a preaslăvit!

Să ne încredințăm toată viața noastră Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos Căruia I se cuvine slavă, cinste și închinăciune în veci.

Pururi vă port în rugăciunile mele.

Amin!

† CALINIC

Episcopul Argeșului și Muscelului

† CASIAN

DIN DARUL LUI DUMNEZEU
EPISCOP AL DUNĂRII DE JOS,

***PREA CUVIOȘILOR ȘI PREA CUCERNICILOR PREOȚI,
CINULUI MONAHAL ȘI TUTUROR BINECREDINȚIOȘILOR
CREȘTINI DIN ACEASTĂ BINECUVÂNTATĂ EPARHIE
HAR, PACE, ÎMPĂCARE, BUCURIE DEPLINĂ ȘI TOT BINELE
MÂNTUITOR DE LA PĂRINTELE CERESC DE SFINTELE
SĂRBĂTORI ALE CRĂCIUNULUI, BOBOTEZEI ȘI ANULUI NOU,
IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE!***

Iubiți frați creștini,

S-a aprins iarăși lumina în sărăcăciosul staul al peșterii din Betleem. Se împlinesc în curând două mii de ani de atunci, de când ne luminăm cu lumina cunoștinței despre Întruparea Fiului lui Dumnezeu. V-a reamintit Taina cea mare a mântuirii noastre și în anul acesta, preotul, când i-ați deschis ușa locuinței și pe cea a sufletului, iar el v-a prezentat icoana Nașterii Domnului însoțită de imnul sărbătorii: „*Nașterea Tă, Hristoase Dumnezeuul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței; că întru dânsa cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății și să Te cunoască pre Ține, Răsăritul cel de Sus, Doamne, mărire Ție!*” (Troparul nașterii).

Întocmai torței purtate de cei curajoși, lumina Nașterii Domnului v-a pătruns în suflete și v-a redeschis ochii minții, spre a putea vedea pe „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut” (Crezul), „Dumnezeu cel mititel în scutech de bumbăcel”, cum glăsuiește colindul, intrând în locuințele omenești și, mai ales, în viața noastră.

Luminați de Dumnezeu, la marele praznic al Crăciunului, auzim îngerii slavoslovind, vedem păstorii închinându-se și pe magi aducând daruri Pruncului dumnezeiesc. În această stare plină de intimitate ne reamintim de primii închinători ai Pruncului nou născut în ieslea din peșteră. Despre acești primi pelerini la staulul Betleemului vom reaminti în tradiționala noastră epistolă pastorală la sărbătoarea Nașterii Domnului din anul acesta.

Dreptmăritori creștini,

Sfintele Evanghelii ne relatează, pe scurt, succesiunea evenimentelor de acum două

mii de ani din cetatea Betleemului. Nașterea Mântuitorului este marea Taină, „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută”, care, iată, prin Născătoarea de Dumnezeu ni s-a făcut cunoscută nouă, pământenilor. Și ca răspuns la negrăita plecăciune a Fiului lui Dumnezeu, după îngerii din ceruri, vin oameni la staul, chiar în noaptea Nașterii. Cine puteau să fie aceștia? Nimeni alții decât păstorii din câmpul din vecinătatea Betleemului numit chiar cu numele lor, „câmpul păstorilor”. Iată relatarea evanghelistului:

„Și a născut pe Fiul Său Cel Unul Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei.

Și în șimutul acela erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor.

Și iată îngerul Domnului a stătut lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare.

Dar îngerul le-a zis: „Nu vă temeți! Căci iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul.

Căci vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta vă va fi semnul: Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle” (...).

Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: „Să mergem, dar, până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut”.

Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle.

Și văzându-L au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil. Și toți câți auzeau se minunau de cele spuse lor de către păstori (...).

Și s-au întors păstorii, slăvind și laudând pe Dumnezeu pentru toate câte auziseră și văzuseră precum li se spusese” (Luca II, 7-20).

Iubiți credincioși,

Această relatare întregește și îmbogățește știrea despre Nașterea Mântuitorului. După vizita îngerilor la staulul celor fără de adăpost, dar grijulii față de oile turmei lor, cu ochii la cer și la pământ totodată, păstorii s-au grăbit să ajungă cei dintâi la Betleem. Sub cerul liber și în câmpul deschis, cu oile împrejur, ei au fost martorii imnului îngerilor „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!*” (Luca II, 14).

Liberi de orice alte griji lumești, păstorii au avut capacitatea să asculte porunca îngerilor de a călători spre alt staul decât al lor, mai modest, o simplă peșteră din vecinătatea orașului Betleem de atunci și acolo au văzut pe Cel nevăzut de ochii omenești, s-au apropiat de Cel neapropiat, s-au închinat și s-au întors mărturisind toate câte văzuseră, precum li se spusese.

Este prima întâlnire a oamenilor cu Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar primii oameni aleși de îngeri pentru această vizită și pentru încredințarea că Hristos S-a născut cu adevărat din Sfânta Fecioară în Betleemul Iudeii, așa cum preziseseră proorocii, au fost păstorii.

Prezența lor la staul în noaptea Nașterii are semnificații cu totul deosebite pentru cele ce au urmat după aceasta. Căci Nașterii Domnului îi urmează renașterea noastră,

urcușul nostru de la starea de oameni supuși căderii în păcat la mântuire, la desăvârșirea pentru care Fiul lui Dumnezeu, iubiți frați creștini, a devenit pentru noi, pe pământ, Mântuitorul nostru! Și tocmai vizitei din noaptea Nașterii, la Betleem, Fiul lui Dumnezeu, Cel slăvit și binevestit atunci de păstori, devine Păstorul Cel bun Care ne vizitează, la rândul-I, pe fiecare în parte. Iată ce ne spune Însuși Domnul Hristos despre aceasta: „*Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale (...). Eu sunt păstorul cel bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine*” (Ioan X, 11;14).

Ca și acum două mii de ani vestea cea bună v-o aduc și astăzi prin cântarea dulce și duioasă de la fereastră, urmașii păstorilor de odinioară, păstorașii, colindătorii noștri, în zilele Crăciunului:

„Trei păstori se întâlniră” sau
 „Îngerii cântau
 Păstorii fluierau
 Magii se-nchinau
 Toți se veseleau” (Colind).

Dar mai mult decât aceștia, vestea v-o aduc, iată, din fața Sfântului Altar, păstoriile sufletești, ca și păstoriile de la peștera din Betleem, cu credința că Păstorul cel bun care își pune sufletul pentru oile Sale este prezent și astăzi cu adevărat, ca și în ieslea săracă, dar îmbogățită prin vizita îngerilor, păstorilor și magilor.

Pentru atunci și astăzi cei dintâi chemați să-L vadă, să se închine și să-L vestească lumii sunt păstoriile. Păstoriile deveniți apostolii Nașterii Domnului! Așa îi mai numește în biserică lumea, așa îi cunosc credincioșii, pe preoții lor. Și așa și sunt. Păstoriile. Păstori de suflete. După îndemnul și porunca Mântuitorului, Păstorul cel bun, preotul este cel rânduit, ales și sfințit și apoi trimis de episcop - urmașul Apostolilor - să-și pună sufletul pentru oile sale.

Mai mult ca oricând astăzi, chipul Bisericii noastre este asemenea păstorilor din câmpul Betleemului. În locul îngerilor care i-au chemat atunci la staul, Domnul Cel născut, Păstorul cel bun, ne cheamă pe toți, turmă și păstori, la adevărata Sa cunoaștere, la dragostea Sa și la împlinirea poruncii Sale: „*Eu am venit ca lumea viață să aibă*” (Ioan X, 10) „*pe pământ pace și între oameni bunăvoie*” (Luca II, 14); „*Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi*” (Matei XI, 28).

Iubiți frați creștini,

Crăciunul, sârbătoarea Nașterii Domnului, fără prezența Păstorului celui bun, Iisus Hristos, Care încurajează pe păstoriile sufletești trimiși de El spre a-L face cunoscut lumii, ar fi doar o veche tradiție plină de manifestări, una mai încântătoare decât alta, dar departe de scopul adevărat: închinarea la staulul peșterii. Doar închinarea ne aduce pe Hristos în suflete și în viața noastră.

Fără prezența păstorului sfințit - preotul, în parohie -, viața credincioșilor nu este un act de permanentă cunoaștere și iubire a Fiului lui Dumnezeu Care și-a trimis ucenicii în toată lumea să binevestească Evanghelia la toată zidirea. Pentru ca sărbătoarea să aducă fiecăruia pe Hristos Cel născut în ieslea sărăcăcioasă, ca să ne îmbogățească sufletește este nevoie de prezența păstorului harnic și devotat misiunii încredințate de Biserică, dar și de închinătorii evlavioși și jertfelnici. Ei ne aduc cu adevărat Betleemul și ne apropie de darurile prezenței Fiului lui Dumnezeu în sufletele noastre. Suntem poporul de păstori de la Carpați până la Dunăre și Marea cea mare care am adus Betleemul pe plaiul mioritic, iar pe Fiul lui Dumnezeu îl adăpostim în sufletele noastre calde și-L așezăm apoi cu noi la masă, în casă, precum glăsuiește unul dintre multele colinde:

„Și ne lasă gazdă în casă...
Dumnezeu cu noi la masă!”

Această întâlnire intimă, de la suflet și familie, la biserică și apoi în sat, în oraș, în societate este mărturia cea mai vie a credințioșiei poporului român față de Hristos Domnul și Mântuitorul, este și mărturia prezenței păstorilor, urmașii celor din noaptea Betleemului, care i-au făcut cunoscută învățătura Sa și i-au sfințit și binecuvântat pe toți cei ce-L iubesc pe El.

Nu s-ar putea imagina turmă fără păstor și păstor fără turmă. Ce ar fi rămas din turma cea cuvântătoare fără păstor? Cine i-ar fi luat locul? Ce s-ar fi întâmplat cu oile? Iată câteva întrebări care trebuie să ne îndemne astăzi, de Crăciun, pe toți, preoți și credincioși, la mai multă răspundere față de chemarea cu care am fost chemați să rămânem așa cum ne-a lăsat Apostolul Andrei aici la noi pe plaiul străbun „o turmă și un păstor!” Așa cum suntem astăzi! Cea mai frumoasă icoană a Evangheliei Domnului este cea a Sfântului Altar unde Se naște cu adevărat Hristos Domnul și a bisericii pline de credincioși spre care se îndreaptă preotul, ca și păstorul de odinioară, aducând vestea cea mare:

„Hristos Se naște, slăviți-L!
Hristos din ceruri, întâmpinați-L!
Hristos pe pământ, înălțați-vă!”

Această icoană am dori să o arătăm astăzi Domnului născut: un popor renăscut la viața adevărată, ascultător de poruncile lui Dumnezeu și de păstori, ascultător de Păstorul cel mare, Hristos și de Biserică. De aceea, iubiți frați creștini din bisericile noastre de la Târgu Bujor, Tecuci, Făurei, Brăila și Galați, familia duhovnicească a Episcopiei Dunării de Jos, întâmpinându-vă la praznicul cel mare al Crăciunului, mă rog fierbinte cu toți și pentru toți ca Hristos să se sălășuiască și „să ia chip” (Gal. IV, 19) și să rămână în noi și între noi cu adevărat. Auzind zvonuri care vă sugerează să vă depărtați de preoții care vă păstoresc cu iubire, cu jertfelnicie și cu statornicie, vă îndemn să nu le ascultați, ci să procedați ca și în familie: îndreptați cu dragoste și fără de ură, din iubire de unitate și frățietate, ceea ce vă

tulbură și vă neliniștește. „Pe preoții cei dintre voi îi rog ca unul ce sunt împreună-preot și martor al patimilor lui Hristos... Păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetând-o nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste. Nu ca și cum ați fi stăpâni peste biserici, ci pilde făcându-vă turmei. Iar când Se va arăta Mai-marele păstorilor, veți lua cununa cea neveștejită a mării” (I Petru V, 1-3).

Iar voi, iubitorii mei frați întru Hristos, credincioși și credincioase, tineri și vârstnici, bolnavi, orfani, marginalizați ai soartei, triști și obosiți, „*tot așa și voi, fiilor duhovnicești, supuneți-vă preoților; și toți, unii față de alții, îmbrăcați-vă întru smerenie (...), smeriți-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca El să vă înalțe la timpul cuvenit*” (I Petru V, 5-6).

Peste toți, păstori și păstoriți, să vină pacea lui Dumnezeu! Pace tuturor! Bucurie la toți! Mai ales la cei triști, flămânzi, însetați de dreptate, la cei bolnavi și părăsiți, la copiii fără părinți și la cei din temniță și din spitale, din orfelinat sau de pe stradă!

Împreună, iubiți frați, spre care Hristos Domnul trimite păstorii, preoții noștri să vă ajute, cu tot poporul iubitor de milostenie să petrecem sfintele sărbători cu sănătate, în rugăciune, în bucurie și în speranța că anul următor ne va fi mai bun și că noi vom fi mai buni la Dumnezeu și mai buni între noi!

Al vostru de tot binele doritor
și către Domnul Hristos rugător,

† CASIAN

Episcopul Dunării de Jos

† NIFON

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU,
EPISCOP AL EPARHIEI SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

*IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI POPOR DREPTCREDINCIOS
DIN JUDEȚELE CĂLĂRAȘI ȘI IALOMIȚA,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU, IAR DE LA NOI,
ARHIPĂSTORUL VOSTRU,
DRAGOSTE PĂRINTEASCĂ ȘI ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE*

Iubiții mei fii sufletești,

Slujitori ai altarelor și binecredincioși creștini,

Cu vrerea lui Dumnezeu ne bucurăm și anul acesta să sărbătorim cu toții Nașterea Domnului, în cel de-al patrulea an de existență a sfintei noastre Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, ca și creștinii din întreaga lume. Gândurile tuturor pomesc pe calea sfințelor amintiri și poposesc lângă ieslea din Betleem, ca să întâmpine pe Fiul lui Dumnezeu și să primească în inimi harul Aceluia care - din dragoste pentru oameni - a coborât din înălțimile slavei dumnezeiești și - prin lucrarea Duhului Sfânt - a luat chip de om, din Prea Curata Fecioara Maria. Frământată de-a lungul veacurilor de dorul către împăcarea cu Dumnezeu, omenirea a aflat în pogorârea pe pământ a Mântuitorului, temeiul cel mai puternic al ridicării ei din întunericul păcatului și al morții, spre lumina izbăvitoare a Cerului. Edificatoare sunt cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, marele părinte și gânditor al Bisericii: „Fiul al lui Dumnezeu fiind Iisus Hristos a devenit Fiul al Omului, ca să facă fii ai lui Dumnezeu pe fiii oamenilor” (Sf. Ioan Hrisostom, *Comentar la Ioan, Omilia XI, 1*).

În persoana Domnului Iisus Hristos, Dumnezeu se unește cu oamenii și oamenii cu Dumnezeu, pentru că toți cei ce sunt „călăuziți de Duhul lui Dumnezeu, sunt fiii ai lui Dumnezeu” (Romani 8, 16), iar „cel ce se lipește de Domnul, un duh este cu El” (I Corinteni 6, 17).

Iubiții mei fii sufletești,

Importanța unică a Nașterii Domnului pentru umanitate constă în faptul că, făcându-Se Om, Fiul lui Dumnezeu afirmă în modul cel mai desăvârșit cu putință valoarea omu-

lui. Dumnezeu nu se mai adresează omului în mod indirect. Se face El însuși și Om, fără a înceta să fie Dumnezeu. Prăpastia dintre Dumnezeu și om este astfel abolită. Eul dumnezeiesc se face și Eu uman. Dumnezeu afirmă astfel cinstea nebănuită a umanității și destinul ei unic. Nașterea Domnului înseamnă intrarea în istorie a lui Dumnezeu cel supratemporal. Faptul Întrupării Lui dă celor săvârșite de El în timp, dar și celor săvârșite de noi, oamenii, o semnificație veșnică. Întruparea este suprema cinstire și înălțare pe care a adus-o Dumnezeu omului făcându-Se El însuși om și frate cu omul. În acest sens, un părinte al Bisericii, Sfântul Ilarie afirmă: „Umilița Sa este noblețea noastră, slăbiciunea Sa este fericirea noastră” (*De Trinitate* II, 25).

Întruparea Mântuitorului constituie centrul istoriei; ea marchează sfârșitul unei epoci (Evrei 11, 26) și începutul unei noi ere. Pentru Sfântul Apostol Pavel, ca și pentru concepția creștină autentică, în general, momentul venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu este centrul temporal al tuturor celorlalte evenimente istorice. Trecutul și viitorul primesc sens numai în lumina acestui eveniment unic și irepetabil. Această concepție asupra istoriei este exprimată foarte clar de însăși cronologia creștină inițiată de străromânul Dionisie Exiguul. Această cronologie nu mai socotește anii „de la începutul lumii”, ca în iudaism, ci ea situează începutul într-un punct nedeterminat care coboară dinspre Hristos spre trecut; tot astfel, în cronologia creștină, sfârșitul lumii se plasează într-un punct nedeterminat al aceleiași lumi, dar în viitor. Acest lucru este posibil pentru că Hristos este Mântuitorul lumii, al omului și al existenței și El rămâne pururea cu noi: „*Eu voi fi cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 20).

Având în vedere cele de mai sus, se vede clar că, evenimentul Întrupării lui Dumnezeu în istorie este cel mai mare eveniment al tuturor timpurilor. Dumnezeu vine sub chip de om, pe pământ. Trăiește ca om, vorbește și învață. Dumnezeu devine Învățător prin Cuvânt care se rostește, se aude, se constituie în fraze care folosesc logica omenească, se face înțeles. Dumnezeu se face pe înțelesul oamenilor. Creatorul se explică și se descoperă creaturii. Iisus a adus în lume cea mai frumoasă învățătură pe care a cunoscut-o vreodată omenirea și a săvârșit cele mai minunate fapte. Așadar, atât Nașterea, cât și Învierea Domnului, nu sunt evenimente istorice obișnuite, căci nu provin din concursul forțelor și împrejurărilor naturale. Totuși, fiecare din ele este un perfectum al istoriei, căci s-au petrecut o dată pentru totdeauna, dar ele au o actualitate continuă până la sfârșitul veacurilor.

Vocația creștinului nu este mutilarea ascetică a omului, ci realizarea lui deplină, împlinirea misiunii lui. Este adevărat că vocația creștină este transcendentă; creștinul nu trăiește numai în această lume, pentru pământ, dar el trăiește pe pământ. Cultura creștină și civilizația creștină sau umanismul creștin nu resping alte forme de cultură și de civilizație, ci le asimilează, regândindu-le creștinește. Acest umanism, experimentat de Biserică de-a lungul istoriei sale, recunoaște că omul nu poate totul, însă admite tot ce năzuiește omul prin sine însuși și cu ajutorul harului lui Dumnezeu. Biserica însăși, divină prin originea, prin

finalitatea și constituția ei, infailibilă în spiritul ei, nu este impecabilă în corpul ei istoric, fiind mereu perfectibilă. Biserica descinde tainic din Dumnezeu, dar se transformă în organism social, care, ca orice organism sănătos, se naște, se dezvoltă, rodește. Implicarea Bisericii în social, prin prezența ei în învățământ, spitale, orfeline, armată, penitenciare și alte activități filantropice, participarea la dezbateri privind lumea, toate acestea reprezintă străduința Bisericii de a se adopta continuu la mediul social, chiar acum în situația lipsei de posibilități adecvate. Implicarea socială reprezintă „*ahuatul care dospește toată frământătura*” (Matei 13, 33); fermentul creștin, neîncetat proaspăt, ca și Dumnezeu, este orizontul totdeauna luminat, care trebuie să cuprindă întreaga mișcare a gândirii noastre și a harului. În societatea noastră de astăzi, plină de frământări, factorii economici, culturali și sociali trebuie să fie interpretați în perspectiva elementelor de eternitate a Bisericii, adică în dinamica harului lui Dumnezeu. De aici actualitatea creatoare a creștinismului, a sfintei noastre Biserici.

Sărbătorile Crăciunului reprezintă un prilej minunat de a reflecta, medita și practica dragostea față de aproapele nostru, pentru că orice om este un fiu al lui Dumnezeu, este o persoană liberă cu un destin veșnic, așa cum a descoperit Dumnezeu oamenilor. Toți oamenii sunt fii ai lui Dumnezeu și ca atare sunt frați între ei, chiar dacă sunt deosebiri de diverse nuanțe. Oamenii nu pot fi frați între ei decât numai ca fiii Aceluiași Părinte. Iată deci, fundamentul îndeplinirii dragostei creștine față de aproapele nostru, în orice moment al vieții, nu numai de Marea Sărbătoare a Nașterii Domnului.

Prin Nașterea Domnului „a răsărit lumii lumina cunoștinței” și a izvorât „puterea dragostei dumnezeiești”. Această lumină și dragoste divină trebuie folosite de credincioși pentru a înțelege că Dumnezeu voințește ca viața oamenilor să se desfășoare în libertate, în dragoste și bună înțelegere, în scopul realizării unui climat de încredere și nu de suspiciuni, răutăți, calomnii și vrajbă. Sărbătoarea Crăciunului îndeamnă pe creștini să se alăture îngerilor, să devină adică, îngerii pământului, ai istoriei noastre concrete, care să slăvească pe Dumnezeu în adevăr și iubire, credință dreaptă și faptă bună.

Să aducem fiecare dintre noi, acum, de Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei, ca și păstorii de demult, jertfe bineplăcute lui Dumnezeu, aurul credinței drepte, smirna rugăciunii și tămâia smereniei noastre.

Iubiții mei fi duhovnicești,

Să întâmpinăm Sărbătoarea Nașterii Domnului cu o pregătire sufletească specială pentru ca fiecare din noi să devină un Betleem, în care să Se nască Iisus Hristos cu splendoarea învățăturii Sale, astfel ca mințile și inimile noastre să se reîmprospăteze cu puterea harică a credinței și a dragostei creștine. Căci în măsura în care ne apropiem de Dumnezeu prin rugăciune și fapte bune, în aceeași măsură ne îndepărtăm de cel rău. Iar eliberarea de păcat pe care ne-o dă Hristos prin Biserică ne dă puterea de a ierta pe semenii noștri, de a-i

iubi, de a-i ajuta și de a nu răspunde la rău cu rău, ci a birui răul cu binele (Romani 12, 17-21). Se cunoaște că nimic nu este mai ușor decât să arunci o vorbă nedreaptă împotriva semenului; dar în același timp nimic nu este mai înjositor decât să arunci asupra aproapelui, verbal sau scris, cuvinte de dispreț. Calomnia este într-adevăr o seceră care desfigurează chipul sufletesc al semenului nostru. Legea lui Hristos nu este legea răzbunării, ci este legea iertării și a iubirii. Cei care nu cunosc această lege sublimă au sufletul chinuit și schimonosit de ură.

Pentru aceste motive, Sărbătoarea Crăciunului ne îndeamnă să ne alcătuim desti-nul pământesc din iubire și prietenie. Să iubim până și vrăjmașii noștri. E greu, dar e tot atât de adevărat că a răspunde cu vrăjmășie la vrăjmășie, înseamnă a înmulți vrăjmășia. Numai iubirea potolește ura.

Adresându-vă aceste îndemnuri, vă trimit tuturor, cu prilejul Sărbătorilor Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei, cele mai bune urări de sănătate și de înnoire a vieții, cu dragoste și credință, după chipul și asemănarea Celui pogorât din ceruri pentru noi și a noastră mântuire.

Ță vă binecuvântează pe toți și mă rog la Hristos Dumnezeu să reverse asupra tuturor, darurile iertării, păcii și binecuvântării.

Al vostru de tot binele doritor și stăruitor în rugăciune către Dumnezeu,

† NIFON

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† GALACTION

DIN MILA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL
ALEXANDRIEI ȘI TELEORMANULUI*IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL ȘI TUTUROR DREPT-
CREDINCIOȘILOR CREȘTINI DIN ACEASTĂ
DE DUMNEZEU PĂZITĂ EPARHIE, HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUM-
NEZEU TATĂL ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS, IAR DE LA
SMERENIA NOASTRĂ PĂMÂNTEASCĂ ÎMBRĂȚISARE ȘI
ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE**Iubiții mei și fiice duhovnicești,*

Ziua de douăzeci și cinci decembrie din fiecare an este ziua cea mare a creștinătății când s-a petrecut evenimentul cel mare din istoria mântuirii noastre, este sărbătoarea veșnicei noastre bucurii și fericiri. Ziua Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos este ziua bucuriei creștine desăvârșite.

Acum „puterile cerurilor se bucură și pământul cu oamenii se veselesc” pentru că „Domnul Iisus Hristos născându-Se din Fecioară toate s-au luminat”. „Astăzi firea se înnoiește și Dumnezeu se face om”. Astăzi este ziua împlinirii mării făgăduințe făcute de Părintele Ceresc protopărinților noștri.

Iubiții mei,

Ca urmare a căderii în păcat a primului om, în afară de pierderea harului dumnezeiesc, voința omului s-a slăbit, inima lui s-a pervertit și mintea i s-a întunecat, omul înclinând mai mult spre rău decât spre bine. Pentru înlăturarea acestei stări anormale „trebuia”, cum zice Fericitul Augustin, una din două: „sau omul să se ridice la Dumnezeu, sau Dumnezeu să se pogoare la om”. Prima alternativă era cu neputință de împlinit, rămânând a doua, ca Dumnezeu să se pogoare la om.

Felul în care s-a adus la îndeplinire hotărârea din veac pentru mântuirea omului a fost Întruparea Fiului lui Dumnezeu. Căci „Fiul lui Dumnezeu, făcându-Se Fiul Omului, nu-și pierdea atributul Său personal de Fiu” cum spune Sfântul Ioan Damaschin.

Nădejdea venirii Mântuitorului făgăduit de Dumnezeu omului a fost steaua care a condus omenirea spre limanul mântuirii timp de mii de ani, cât ea a rătăcit prin întunericul păcatului și până ce s-a ivit Soarele dreptății, Hristos, Dumnezeul nostru.

Potrivit rânduielii dumnezeiești, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca să poată răscumpăra și mântui pe om din robia păcatului și a-l împăca cu Dumnezeu, S-a coborât pe

pământ și a luat trup omenesc. Mântuitorul Hristos n-a fost numai Dumnezeu adevărat, ci și om adevărat, adică a avut trup și suflet la fel cu al nostru, cu singura deosebire că a fost fără păcat. Luând asupra-și sarcina păcatului omenirii, spre a împăca pe om cu Dumnezeu, Mântuitorul a trebuit să îmbrace întru totul firea omenească. Numai astfel, substituindu-se omului, mântuirea dobândită de El putea fi privită de Dumnezeu ca dobândită de om.

Sfânta Scriptură spune lămurit că Mântuitorul a fost nu numai Dumnezeu desăvârșit, ci și om adevărat, căci Îl numește adesea „Om” și „Fiul Omului”, „Unul este Dumnezeu, Unul și mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, omul Iisus Hristos” scrie Sfântul Apostol Pavel (I Timotei 2, 5), iar în Sfânta Evanghelie citim: „A venit Fiul Omului” sau „Fiul Omenesc” să mântuiască pe cel pierdut” (Matei 18, 11). Atât de mult accentuează Sfânta Scriptură firea omenească în persoana Mântuitorului Hristos, încât de multe ori Îl numește numai după trup: „și Cuvântul trup S-a făcut...”, „tot Duhul care mărturisește pe Iisus Hristos, că a venit în trup, de la Dumnezeu este...” (I Ioan 4, 2).

Despre trupul Domnului, Sfânta Scriptură spune că a fost zămislit în pântecul Sfintei Fecioare, că S-a născut dintr-însa, a fost înfășat în scutece, tăiat împrejur, prezent în templu, că a simțit trebuință de mâncare și băutură, de somn și de odihnă, că a flămânzit și a însetat, a obosit, a suferit. Prin nașterea Sa cea mai presus de fire El a fost însă străin de păcatul original, iar prin voința Sa întru totul sfântă a stat departe de orice păcat personal.

Iubiți credincioși,

La nașterea minunată a Mântuitorului toată făptura a luat parte. Lumea cerului, Îngerii care doxologesc: „*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie*” (Luca 2, 14), s-a unit cu lumea pământească, păstorii și magii împodobiți cu daruri: aur, tămâie și smirnă, simbolizând cele trei misiuni ale Dumnezeiescului Prunc: Împărat, Profet și Arhiereu. Și, amândouă lumile - cerească și pământească - s-au unit și au trăit aceeași dumnezeiască bucurie, iubire și pace. Din acel moment, Betleemul devine nu numai simbolul unirii tuturor oamenilor, indiferent de neam sau categorie socială.

Măreția acestei mari sărbători a creștinătății nu poate fi cuprinsă cu mintea ci numai cu inima, căci Nașterea lui Hristos este „începutul mântuirii noastre”. După ce Dumnezeu grăise odinioară în multe rânduri și în multe chipuri părinților noștri prin Prooroci, astăzi se arată „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută”, cele descoperite prin Întruparea Fiului: „*Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit între noi și am văzut mărirea Lui, mărire ca a Umnia Născut din Tatăl plin de har și de adevăr*” (Ioan 1, 14).

Lângă peștera și leagănul din Betleem sunt laolaltă astăzi solii lui Dumnezeu și solii poporului, solii științei, reprezentanții cei mai de frunte ai bătrânei înțelepciuni omenești, pentru a se smeri și a se închina Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu făcut om.

Iubiții mei,

Nici una dintre sărbătorile noastre nu aduce atâta pace și bucurie, atâta viață și cărtec, atâta însuflețire și voie bună în familie și în Biserică, cum aduce Nașterea Domnului, Crăciunul, prin frumusețea colindelor poporului nostru dreptcredincios.

Colindele, ce răsună neîncetat în aceste zile de praznic, sunt o prelungire a frumuseții liturgice, a frumuseții cultului nostru divin. Ele sunt documentele prețioase în care

se citesc, în toată originalitatea lor, obiceiuri și credințe din epoca primară a creștinismului, vechimea lor măsurându-se cu vechimea noastră în adâncul istoriei.

În colinde este strâns nectarul învățaturii creștine, cules de autori anonimi care s-au inspirat din Sfânta Scriptură și din cărțile bisericești. Colindele poartă, ca într-un fagure, însăși viața credincioșilor în legătura lor cu Dumnezeu și cu toți oamenii. Pe firul colindelor este pus din generație în generație sentimentul apropierii de Dumnezeu, al solidarității, al înfrățirii cu toți oamenii, al păcii și al bune înțelegeri. Colindele exprimă, înainte de toate, bucuria și recunoștința credincioșilor pentru vestea cea bună a venirii lui Mesia. Bisericele și casele credincioșilor iau înfățișarea Betleemului în zilele când răsună în zări colindul sfânt și bun:

*„Astăzi S-a născut Hristos,
Mesia chip luminos,
Lăudați și cântați,
Și vă bucurați”.*

Iubiții mei fii și fiice duhovnicești,

Împărtășindu-vă aceste gânduri și învățături sfinte ale Bisericii noastre străbune la Praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Praznic din care-și trag ființa toate sfințele sărbători din calendarul nostru creștin, rog fierbinte pe Bunul Dumnezeu, cu Care ne-am împăcat prin Fiul Său, astăzi întrupat, să vă țină pe toți deplin sănătoși și să vă umple sufletele cu bucurie și pace. Și astfel, luminați de „lumina Domnului Hristos”, încălziți de „Soarele Dreptății” și sărutați de „Răsăritul Cel de Sus”, să ne ducem viața în duh de pace și de înfrățire spre lauda Marelui Dumnezeu, Domn și Izvor al păcii.

Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei cu pace, sănătate, bucurii și fericire.

Al vostru de bine voitor și către Domnul, pentru voi toți, pururea fierbinte rugător,

† GALACTION

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

PAGINI DE SPIRITUALITATE ȘI DUHOVNICIE

SFÂNTUL ANDREI - APOSTOLUL ROMÂNILOR

Sfântul Andrei, cel dintâi apostol al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, era originar din Betsaida, cetate de pe țărmul vestic al Lacului Ghenizaret. Era frate cu Simon, dar spre deosebire de acesta care era căsătorit, Andrei a ales să-și ducă viața în feciorie și locuia în casa fratelui său. Ei practicau împreună meseria de pescar, învățată de la tatăl lor Iona, și respectau cu multă evlavie poruncile Legii.

Atunci când Sfântul Ioan Botezătorul străbătea Iudeea și ținutul de dincolo de Iordan, propovăduind Împărăția lui Dumnezeu și chemarea la pocăință, Andrei a alergat la El, renunțând la tot ceea ce îl legă de lume și i-a devenit ucenic.

Într-una din zile, după ce L-a botezat pe Iisus, Sfântul Ioan Botezătorul era cu Sfântul Andrei și cu un alt ucenic al său, viitorul Apostol și Evanghelist Ioan, și arătând spre Domnul Iisus Hristos care trecea pe acolo a spus: „*Iată Mielul lui Dumnezeu!*” (Ioan 1, 29). La acest cuvânt al învățătorului lor care le arăta spre Acela pentru care el fusese trimis de Dumnezeu ca Înaintemergător, Ioan și Andrei au mers după Iisus, ca să afle mai multe despre El. „Iar Iisus, întorcându-Se și văzându-i că merg după El, le-a zis: Ce căutați? Iar ei i-au zis: Rabi (care se tâlcuiește Învățătorule), unde locuiești? El le-a zis: Veniți și veți vedea. Au mers și au văzut unde locuia; și-au rămas la El în ziua aceea. Era ca la ceasul al zecelea. Unul dintre cei doi care auziseră de la Sfântul Ioan și veniseră după Iisus era *Andrei, fratele lui Simon Petru*” (Ioan 1, 38-40).

Din acea convorbire Andrei a dobândit convingerea că Iisus este Mesia Cel așteptat de veacuri, Mântuitorul lumii. Cu mare bucurie, s-a dus apoi să spună și fratelui său Simon: „Am aflat pe Mesia!” (Ioan 1, 41), și l-a condus la Iisus.

Andrei a fost așadar cel dintâi chemat la apostolie, și el a vestit acest adevăr fratelui său Petru. De aceea, Sfântul Andrei a primit între apostoli supra-numele de „primul chemat”. Întâlnirea cu Mântuitorul Hristos i-a schimbat întreg cursul vieții.

Pretutindeni unde mergea Domnul, prin sate și orașe, în munți, pe mare sau în pustie, Andrei era aproape de El, pentru a gusta din Izvorul de apă vie al Cuvântului cel veșnic. Ucenicul cel dintâi chemat a fost prezent la înmulțirea pâinilor (Ioan, 6), mijlocind pe lângă Hristos - Domnul să dea și hrană pământească celor cinci mii de oameni care gustaseră pâinea cea vie a cuvântului mântuirii.

Andrei nutrea o prietenie aparte pentru Filip, un alt apostol al Domnului, originar și el din Betsaida. Atunci când elinii i-au cerut lui Filip să-i ducă să vadă pe Hristos, acesta a mers și i-a spus lui Andrei, pentru că avea o mai mare familiaritate cu Învățătorul.

El a fost martor al evenimentelor care au însoțit mântuitoarele Patimi ale Domnului Iisus Hristos și a participat, alături de ceilalți apostoli, la întâlnirile cu Hristos - Domnul, biruitorul păcatului și al morții, după sfânta Sa Înviere.

După Înălțarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos la cer și după îndemnul și porunca Sa dată ucenicilor Săi, Sfântul Apostol Andrei a propovăduit cuvântul evangheliei între alte ținuturi și în Sciția Minor, Dobrogea zilelor noastre.

După o activitate rodnică, creștină, marele Apostol al lui Iisus Hristos, Andrei, a evanghelizat, în drum spre Patras și alte ținuturi sud-dunărene, aducând și pe locuitorii acestora la Iisus Hristos.

Călătoria lui neobositoare începută din Galileea, Iudeea, Ierusalim, a luat sfârșit în cetatea Patras din Grecia, unde a fost răstignit pe o cruce în formă de X.

În anul acesta, după aproape 2.000 de ani, sfintele sale moaște au fost aduse pentru închinare și cinstire deosebită, pentru foarte scurtă vreme (șapte zile), la Iași și la Galați unde credincioșii au avut prilejul să se roage, cerând ajutor și mijlocirile Sfântului Apostol Andrei.

Să-l rugăm pe Sfântul Apostol Andrei zicând: „Cel ce dintre Apostoli mai întâi chemat ai fost, și lui Petru adevărat frate, Stăpânului tuturor, Andrei, roagă-te, pace lumii să dăruiască și sufletelor noastre mare milă”.

† LUCIAN

Arhiepiscopul Tomisului

CUVÂNT LA NAȘTEREA MAICII DOMNULUI

Biserica noastră Ortodoxă prăznuiește astăzi, iubiți credincioși, nașterea Sfintei Fecioare Maria, Maica Domnului.

Sfânta Fecioară Maria, cea care avea să fie aleasă și rânduită în chip minunat de Dumnezeu, ca din ea și de la Duhul Sfânt să se întrupeze și să se nască, mai presus de legile firii, în ipostaza Sa dumnezeiască Fiul său, Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, - a văzut lumina zilei în orașelul Nazaret din Galilea.

Părinții săi erau sfinții Ioachim și Ana. Ioachim se trăgea din neamul regelui David. Amândoi erau oameni cu frică de Dumnezeu, evlavioși, plini de bunătate, cinstiți, pașnici și își duceau traiul zilnic într-o plăcută armonie.

O singură mare mîhnire aveau însă amândoi. Erau înaintați în vîrstă și nu aveau nici un copil. După credința îndătinată la evrei, soții care nu aveau copii din căsătorie erau considerați păcătoși, necredincioși și neplăcuți în fața lui Dumnezeu și, ca atare, erau desconsiderați și neplăcuți în fața oamenilor.

Ca să scape de această „pedeapsă”, de această ocară, bătrânii Ioachim și Ana se rugau neîncetat și tot mai stăruitor - cu cât coborau mai repede pe povârnișul vieții lor - ca Dumnezeu să se îndure, să se milostivească de ei și să le dăruiască mult doritul copil, spre a-și sfârși, astfel, firul vieții lor pămîntești în rînd cu ceilalți oameni, în familiile cărora erau copii, care să-i moștenească.

În legătură cu dorința celor doi bătrâni de a avea un copil, o pioasă tradiție creștină spune că Ioachim ar fi mers chiar la Ierusalim, la templu, să se roage și să aducă daruri lui Dumnezeu, dar Isachar, marele preot care slujea în ziua aceea la templu, nu a vrut să primească darurile aduse de Ioachim, căruia i-a reproșat că neavînd copii, este un păcătos și, deci, nevrednic de binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Cu sufletul plin de întristare și de amărăciune, bătrînul Ioachim pleacă de la templu, dar nu se întoarce acasă la Nazaret, ci merge într-un loc pustiu, unde, plîngându-și necazul, se ruga lui Dumnezeu de îndurare. Aceleași lacrimi fierbinți și pline de amărăciune vărsa acasă și soția sa Ana, care se ruga și ea să devină mamă, dăruindu-i un copil.

Într-una din zile, spune iarăși pioasa tradiție creștină, pe când sfânta Ana stătea în grădină plîngînd și rugîndu-se, i s-a arătat un înger al Domnului, care i-a zis: „O! Ana, rugăciunile tale au străbătut cerul și lacrimile tale au ajuns la Dumnezeu. Iată, îndurarea Lui s-a pogorât asupra ta, căci ai să fii mamă, ai să naști pe fiica ta cea binecuvîntată, prin care se va aduce mîntuire tuturor. Aceasta se va numi Maria, adică cea plăcută, cea frumoasă sau Doamna și Stăpîna noastră”.

Între timp, bătrînul Ioachim se întorsese și el acasă de la rugăciunile în pustie. Cei

doi bătrâni făcuseră, iubiți credincioși, legământ în fața lui Dumnezeu că, dacă Acesta le va dăruia un copil, ei îl vor închina templului din Ierusalim.

Rugăciunile stăruitoare și fierbinți și legământul celor doi bătrâni făcuseră într-adevăr, să se reverse asupra lor harul milostivirii lui Dumnezeu: sfânta Ana deveni mamă, născând o fetiță, căreia îi puseră numele de Maria. Venirea pe lume a acestui copil era cu adevărat darul lui Dumnezeu.

Împlinind făgăduința față de Dumnezeu, la vârsta de trei ani, părinții Ioachim și Ana închină templului din Ierusalim pe fetița lor Maria. La templu era de serviciu în acel timp arhiereul Zaharia, care - sub ochiul atotvăzător al lui Dumnezeu - introduce în mod neobișnuit pe Sfânta Copilă întru cele tainice ale templului, adică în „sfânta sfințelor”, unde numai o dată pe an intra doar arhiereul. Era în gestul făcut de Zaharia o pregătire pentru marea misiune de mai târziu ce avea să-i încredințeze Dumnezeu Sfintei Fecioare, care avea să devină Maica trupească a Pruncului Iisus, Fiul Tatălui ceresc. Aici, la templu, mai aproape de Dumnezeu, Sfânta Fecioară Maria, creștea și trupește, făcându-se tot mai frumoasă, creștea și sufletește, înfițiindu-se în sfințele învățături și în practicarea înaltelor virtuți, bineplăcute lui Dumnezeu: credințioșia, bunătatea, gingășia, puritatea morală, înțelepciunea.

Pe la vârsta de 15 ani Sfânta Fecioară Maria, este nevoită să părăsească templul din Ierusalim și să se reîntoarcă la vatra și la dragostea părintească din Nazaret. Aici, rămâne Sfânta Fecioară mai departe credincioasă legământului făcut de părinții săi lui Dumnezeu și slujește cu multă râvnă în Casa Domnului. Spre a fi pusă la adăpost de orice vorbă nesocotită, de orice bănuială necuviincioasă, Sfânta Fecioară Maria, este încredințată, după cuvântul Evangheliei, dreptului Iosif, un bătrân înțelept, plin de credință în Dumnezeu, cu viață curată, el însuși coborâtor - ca și părinții Fecioarei - din spița neamului regelui David. Bătrânul său logodnic îngăduie Sfintei Fecioare, viața de rugăciune, de meditație și de contemplare în Casa lui Dumnezeu, dându-i astfel posibilitatea să se pregătească cu sârg - chiar dacă ea nu știa lucrul acesta - pentru marea ei chemare și taină dumnezeiască, de care avea să se învrednicească peste câțiva timp: întruparea în pântecul ei și nașterea în chip minunat a Fiului lui Dumnezeu. O chemare și o misiune sfântă, de care nu se învrednicise nici o altă femeie până atunci și nici de atunci încolo!

Iubiți credincioși,

Această chemare și misiune dumnezeiască de care se făcuse vrednică Sfânta Fecioară Maria constituie evenimentul cel mai de seamă din întreaga sa viață și are deosebită importanță și profunde semnificații și implicații de natură dogmatică, morală și cultică în doctrina Bisericii noastre Ortodoxe.

Într-adevăr, la „plinirea vremii”, cum avea să spună apostolul Pavel (Gal. IV, 4), Sfânta Fecioară Maria a fost chemată de Dumnezeu printr-un mesaj special, ca într-însa să se întrupeze și din ea să se nască mai presus de fire Fiul Său ca Om, Domnul nostru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. Evenimentul acesta, de o deosebită importanță istorică și doctrinar-bisericească, este astfel relatat de Sfântul Luca în Evanghelia sa: „Îngerul Gavriil a fost

trimis de la Dumnezeu într-o cetate din Galileea al cărui nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se numea Iosif din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, i-a zis: „Bucură-te ceea ce ești plină de dar, Marie! Domnul este cu tine și binecuvântată ești tu între femei; că iată, vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu îi va da Lui tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit” (Luca I, 26-33).

La auzul acestui mesaj dumnezeiesc, Sfânta Fecioară este cuprinsă de spaimă, nepricepând ce înseamnă și cum va fi aceasta, deoarece ea nu știe de bărbat, nefiind măritată. Taina i-o lămurește tot îngerul spunându-i: „Duhul Sfânt peste tine se va pogori și puterea Celui Preaînalt te va umbri, iar Sfântul care se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema (v. 35). Liniștită și încredințată de asigurările îngerului, Sfânta Fecioară Maria, supunându-se voii Domnului, spuse atunci cu smerenie: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (v. 38).

Măreța taină dumnezeiască încredințată ei de înger o destăinuie viitoarea Mamă - Născătoare de Dumnezeu rudei sale Elisabeta, care, la auzul acestei vești, o preamărește cu cuvintele: „Binecuvântată ești între femei și binecuvântat este rodul pântecelei tău” (v. 42).

Maria, înțelegând acum parcă mai bine dumnezeiasca ei misiune, izbucni într-un imn de slavă și de recunoștință adresat lui Dumnezeu: „Mărește, suflete al meu, pe Domnul. Și s-a bucurat Duhul meu de Dumnezeu Mântuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei Sale: că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile Lui și mila Lui în neam și în neam spre cei ce se tem de El” (v. 46-50). Sunt cuvinte care subliniază, dreptmăritori creștini, în gradul cel mai înalt, importanța și rolul deosebit al Sfintei Fecioare Maria în opera de mântuire pe care o va împlini Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, întrupat și născut dintr-însa. Sunt în aceste cuvinte temeiurile și motivele cele mai puternice și mai obiective pentru supracinstirea sau supravenerarea de care s-a învrednicit peste veacuri din partea tuturor creștinilor adevăratei Biserici, Femeia între femei, Sfânta Fecioară Maria, Maica Domnului!

La vremea potrivită, ocrotită de Duhul Sfânt, așa cum o asigurase îngerul, Sfânta Fecioară devine Mamă a Fiului lui Dumnezeu pe care l-a născut în chip supranatural, ea rămânând fecioară preacurată. Cu nașterea fără prihană a Fiului lui Dumnezeu, Sfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu deschide tuturor oamenilor pentru toate timpurile și din toate locurile vremea mântuirii din robia păcatului strămoșesc, mântuire pe care o realizează Fiul său, Iisus Hristos, Dumnezeu - Omul întrupat dintr-însa.

Dreptmăritori creștini,

După nașterea fără prihană a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, viața Sfintei Fecioare Maria se desfășoară alături și în strânsă legătură cu viața și activitatea pământească a Fiului său. Din clipa nașterii până în clipa înălțării Fiului său la cer, Sfânta Fecioară Maria este prezentă la principalele evenimente, momente și acte legate sau săvârșite de Mântuitorul Hristos.

O dată cu începerea activității publice a Fiului său, Sfânta Fecioară și Maică a lui

Dumnezeu își urmează îndeaproape Fiul. O găsim participând alături de El la nunta din Cana Galileii unde, terminându-se vinul, la rugămințile sale, Acesta preface apa în vin, săvârșind astfel prima Sa minune și probându-și originea și atotputernicia Sa dumnezeiască.

Sfânta Sa Maică a fost de față și l-a văzut tămăduind bolnavi, vindecând demonizați și paralitici, înmulțind pâinile și peștii și potolind foamea mulțimii care îl însoțea, ascultându-i învățătura. Sfânta Sa Maică s-a bucurat pentru osanalele, veșmintele și florile așternute în calea Fiului său la intrarea triumfală a Acestuia în Ierusalim, dar s-a și întristat și a suferit profund, cum numai o adevărată mamă știe și poate să sufere, de tot ce s-a întâmplat cu Fiul său după aceea. Tăios ascuțit de sabie i-a străpuns dureros inima în seara judecății Fiului său, când mulțimea răzvrătită și aprig prigonică, striga nestăpănită: „Răstignește-L, răstignește-L!”. Frântă de durere și înmărmurită de groază a privit Sfânta Maică neputincioasă, nepricypând pentru care pricină Fiul Său este condamnat la moarte și răstignit între doi tâlhari. Pe cruce, în toiul chinurilor, Fiul său, vădind un suprem sentiment de dragoste pentru Mama Sa îndurerată, i-o încredințează grijii apostolului Ioan. La slăvita înviere a Fiului său, un înger se înfățișează dumnezeieștii Maici, spunându-i: „Bucură-te Fecioară, că Fiul tău a înviat din mormânt!”.

Sfânta Fecioară și Maică Născătoare de Dumnezeu a fost de față împreună cu ucenicii Fiului său pe muntele Măslinilor la înălțarea la cer a Acestuia, care-și încheiase misiunea și activitatea Sa printre oameni. După înălțare Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria a fost prezentă, de asemenea, împreună cu sfinții Apostoli, la Ierusalim, la pogorârea Sfântului Duh, la Cincizecime și se spune că a rămas apoi, printre ucenici, Sfântul Apostol Ioan purtându-i îndeosebi de grijă. Sfânta Fecioară, spune tradiția, avea în această vreme un adăpost la poalele muntelui Sion. Aici stătea de vorbă cu ucenicii și cu toți aceia care L-au iubit pe Fiul său; aici va fi destăinuit ea Sfântului Evanghelist Luca multe lucruri din viața Fiului său și a sa personală.

O altă tradiție din epoca Bisericii creștine primare ne spune, potrivit mărturiei lui Evodim, un ucenic al Sfântului Apostol Petru, că după înălțarea la cer a Domnului Hristos, Maica Domnului ar mai fi trăit vreo 20 de ani, după care și-ar fi dat obștescul sfârșit și a fost înmormântată la poalele muntelui Măslinilor, plânsă de ucenicii Fiului Său și de toată lumea care o cunoștea, o prețuia și o iubea. Tot tradiția spune că apostolul Toma, care nu fusese de față la slăvita sa adormire și înmormântare, când a venit și el și s-a dus la mormânt să i se prosterneze, n-a găsit în el decât florile care-i acopereau giulgiul, căci trupul ei fusese luat de îngeri și ridicat la cer.

Iubiți credincioși,

Acestea sunt principalele date și fapte legate de nașterea și viața pământească a Sfintei Fecioare Maria, pe care Biserica Ortodoxă o sărbătorește astăzi sub numele de Sfântă Marie Mică. Pentru meritele și cinstea deosebită de care s-a învrednicit în fața lui Dumnezeu, care a ales-o ca din ea să se nască Fiul său Domnul Iisus Hristos, Dumnezeu - Omul, Mântuitorul nostru, pentru credința și viața ei morală desăvârșită, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria a binemeritat din partea Bisericii și a

credincioșilor ei o cinstitie și o prețuire cu totul deosebite, mai presus decât cea dată heruvimilor și serafimilor, mai presus decât cea dată martirilor, mucenicilor, tuturor celorlalți sfinți, așa cum se poate constata din numeroasele sărbători bisericești „cu ținare” sau „fără ținare închinare ei”; așa cum se poate constata din bogatul și foarte frumosul ei cult religios, presărat cu numeroase și felurite cântări compuse de marii melozi creștini: acatiste, parclise, prohodiri, axioane, tropare pline de învățături dogmatice și morale. Așa cum se poate vedea din pictura bisericească ortodoxă înfățișând imagini din viața sa - în primul rând în ipostaza de Maică a Domnului nostru Iisus Hristos; așa cum se poate constata din foarte marele număr de biserici care îi poartă numele sau hramul.

Înceind cuvântul nostru de învățătură, încărcat de recunoștință și de binemerită laudă adus Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria la sărbătorirea nașterii sale, să zicem din toată inima și din tot cugetul nostru: „Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu - Cuvântul L-ai născut, pe tine cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu te mărim. Amin!”.

Prof. Adrian N. Popescu

G. B. 1997, L III
9-12

CUVÂNT LA DUMINICA XXV-A DUPĂ RUSALII ȘI LA SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

„Mergi și fă și tu asemenea!”

(Luca 10, 37)

Iubiți credincioși,

Sfinții formează cununa cea neveștejită a Bisericii, pe care aceasta o va purta în veac. Prin credința, prin viața și prin învățătura lor, ei au zidit turn înalt Așezământului dumnezeiesc. Ei și-au tras hrana duhovnicească din seva dragostei evanghelice care dă roadă bogată și mântuire.

Una din căile pe care coboară seva sfințeniei și a luminii până la inimile oamenilor este și parabola samarineanului milostiv din Sfânta Evanghelie de astăzi.

Drumul de la Ierusalim simbolizează, în cărțile sfinte, drumul mare al vieții pe care merg și buni și răi. Este acesta însă și drumul de examen al fiecăruia din cei ce merg pe el. Unii merg teferi până la capătul lui; alții cad la jumătatea sau în alt punct al lui; alții pândesc, din loc ascuns, pe călători și-i jefuiesc sau îiucid; alții trec nepăsători pe lângă cel nenorocit; în fine, alții se opresc cu bunătate, mângâie și tratează până la vindecare pe cel în suferință. Nu toți, așadar, gândesc și fac la fel în fața durerilor fratelui nostru. În parabola Sfintei Evanghelii de astăzi, în care un drumeț cade între tâlhari, este jefuit și bătut aproape până laucidere, nu cei doi clerici ai Legii vechi, care erau de același neam cu el, ci un străin, un samaritan, se oprește și ia asupra lui sarcina tămăduirii celui zdrobit. Învățătorul de Lege recunoaște, cam fără voia lui, că dintre toți cei ce au trecut pe lângă cel căzut între tâlhari, singur samaritanul s-a dovedit a fi cu adevărat semenul lui. Este, în pilda samaritanului, o înaltă lecție de dragoste față de oameni, care nu cunoaște nici un fel de opreliște: nici de credință, nici de neam, nici de ocupație. Oamenii își sunt toți semeni și se cuvine ca ei să se ajute în orice situație s-ar găsi.

Sămânța parabolei cu samaritanul milostiv a rodit bogat în inimile creștinilor din primele veacuri ale Bisericii.

Una din holdele cele mai fertile ale acestei parabole o găsim în viața și scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur pe care Biserica Ortodoxă îl prăznuiește astăzi, singur, iar la 30 ianuarie împreună cu Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Grigorie Teologul.

Născut la Antiohia, în anul 354, din tată de origine latină - Secundus și din mamă de origine greacă - Antusa, rămas orfan de tată în vârstă fragedă, educat cu grijă în credința

și viața creștină de mama sa, de creștinii din Antiohia și de marii duhovnici ai Antiohiei în frunte cu Carteriu și episcopii Meletie și Flavian, instruit în cultura păgână a vremii de oameni ca Andragatiu și Libaniu, Ioan a ajuns diacon și apoi preot la Antiohia, unde a slujit cu râvnă neasemuită sufletele și viața credincioșilor. Ridicat la treapta de arhiepiscop al Constantinopolului, în anul 398, el păstorește cu aleasă grijă turma sa duhovnicească, inițind numeroase reforme în rândul clerului și în viața morală a credincioșilor și combătând fără îndurare abuzurile și fărădelegile celor cu funcții înalte și ale curții imperiale. Atitudinea sa intransigentă a întărit împotriva lui pe cei vizați, condamnându-l și exilându-l de două ori și provocându-i sfârșitul în timpul celui de-al doilea exil, la 14 septembrie 407.

Această viață, destul de scurtă, numai de 53 de ani, a fost împodobită cu fapte care au nemurit numele Sfântului Ioan Gură de Aur.

El a fost cel mai de seamă tălmăcitor ortodox al Sfintei Scripturi din vremea Sfinților Părinți. Tălmăcirile sale continuă să aibă și azi un înțeles bogat pentru viața creștină. Nimeni n-a explicat mai cuprinzător și mai limpede ca el Sfintele Evanghelii după Matei și Ioan, Epistolele Sfântului Apostol Pavel și atâtea dintre cărțile Legii Vechi. Și nimeni n-a fost orator mai mare ca el, întrecându-l până și pe vestitul Demostene Atenianul. Limba sa nemuritoare a fost asemănată cu o liră care vrăjește pe ascultători. Singur numele său transformă vorbirea în muzică.

Arta vorbirii era, la Sfântul Ioan, nu numai semnul unui talent deosebit, împletit cu o pregătire răbdătoare pe lângă oameni ca Libaniu și alții, ci și rodirea luminoasă a unei bogate învățături bisericești și generale, cum rar se găsea la oamenii din vremea lui. Această învățătură cuprinde întreaga credință aflată în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție și este, îndeobște, normativă pentru Biserica Ortodoxă din toate veacurile. De aceea el este numit „mare dascăl al lumii și Ierarh”, alături de Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Grigorie Teologul.

Dintre învățăturile mai de seamă ale Sfântului Ioan Gură de Aur amintim:

- *Nevoia și mijloacele mântuirii,*

- Sfânta Biserică,

- Sfintele Taine, dintre care el dezvoltă mai ales taina Sfintei Preoții și taina Sfintei Împărtășanii,

- demnitatea omului ca chip al lui Dumnezeu și lupta împotriva a tot ce îl degradează:

- păcate,

- lipsă de educație,

- nedreptăți sociale,

- militând pentru trebuința și frumusețea vieții de obște,

- dragostea de semenii,

- prețuirea păcii.

Cea mai mare parte a învățaturii și a neistovitei lucrări pastorale a Sfântului Ioan Gură de Aur, tot greul grijilor și frământărilor sale au fost consacrate omului. Oricare ar fi punctul de învățătură despre care vorbește în zecile sale de scrieri și în sutele sale de omilii,

Sfântul Ioan pleacă aproape totdeauna de la om. De la omul în sine, dar mai ales de la omul nenorocit, năpăstuit, exploatat, flămând și gol. Nici un scriitor din lumea veche păgână și creștină n-a lăsat pagini mai sfâșietoare despre nefericirea și drama socială a oamenilor ca Sfântul Ioan Gură de Aur. O dramă pe care el n-o descrie de la distanță, pasiv, sau din birou, ci de lângă ea, încercând s-o vindece, s-o înlăture prin mijloacele de care dispunea el: cuvântul de îndemn, de critică, de alarmă împotriva bogăților împietriți la inimă, organizarea asistenței sociale, cheltuirea ultimului său ban și a ultimului său strop de energie fizică și morală pentru îndulcirea situației nefericiților.

Sfântul Ioan Gură de Aur este întruparea aieieva a bunului samarinean din Sfânta Evanghelie de astăzi.

Un samarinean însă care venea să tămăduiască rănilor nu numai ale unui singur nefericit, ci a zeci, sute și mii de nefericiți căzuți între tâlharii cu nume mare ai veacului său. Un samarinean care nu putea acoperi, cum ar fi voit el, cu mijloacele sale, întreaga suferință omenească pe care o vedea sub ochii săi. Un samarinean care a ridicat glas înalt, glas de tunet împotriva bogăților care exploatau munca și viața săracilor și a sclavilor, împotriva celor ce disprețuiau pe frații lor mai mici, împotriva dezmățului și a putregaiului claselor conducătoare, împotriva cruzimii și vicleniei, împotriva lipsei de grijă a celor mari față de cei mici.

Sfântul Ioan s-a numit pe sine și a fost numit de alții „ambasadorul săracilor”. Referindu-se la această lucrare a lui, un ucenic, Teodoret, zice despre Sfântul Ioan:

„Un nenorocit îl trage pe Ioan ca să-i smulgă un ajutor, un altul îl cheamă să-l apere la judecată, un altul, flămând, îl roagă să-i dea hrană, un altul, gol, îl roagă pentru îmbrăcăminte, un altul îl face să-i dea propriile sale haine, un altul, care plânge, are nevoie de mângâiere, altul strigă să fie eliberat din lanțuri, altul îl trage ca să-i vadă bolile și suferințele, străinul îi cere adăpost, altul stând lângă el se vaită de datoria pe care trebuie să o plătească, altul îl ia să-l facă împăciuitor al neînțelegerilor din casă și tot la el își găsește refugiu sclavul care se plânge de amarnica mânie a stăpânului său...”

Nesfârșite sunt chinurile în care părintele (Ioan) se apleacă, zilnic, spre fiecare și pentru fiecare” (Teodoret - *Lauda Sfântului Ioan Gură de Aur*, P.G. 84, col. 49 AB).

Sfântul Ioan Gură de Aur n-a privit la fața omului ci la demnitatea acestuia. Pentru el, împărăteasa Eudoxia și ultimul sclav erau ființe egale, ca chipuri ale aceluiași Dumnezeu, deși, ca ranguri sociale, erau atât de diferiți. De aceea el muștră pe cea dintâi și mângâie pe cel de-al doilea, când este cazul. Dacă nenorocitul căzut între tâlharii pe drumul Ierihonului era un iudeu, de câte necazuri vor fi fost cuprinse nesfârșitele mulțimi de la Antiohia și Constantinopol, pe care încerca să le ocrotească și să le mângâie Sfântul Ioan?! Pentru el nu exista grec, latin, got, scit, pers sau barbar, ci numai oameni, frații săi, copiii aceluiași Dumnezeu. Atributul cel mai obișnuit pe care Sfântul Ioan îl dă lui Dumnezeu este acela de „iubitor de oameni”, lucrarea continuă și specială a lui Dumnezeu este „iubirea de oameni”.

Iubirea de oameni se înfăptuiește cu adevărat în cadrul vieții de obște, pe care Sfântul Ioan o înfățișează în pagini de o rară frumusețe. El cerea creștinilor din vremea sa adoptarea vieții în comun a Bisericii de la Ierusalim din epoca Sfinților Apostoli. N-a reușit

- nu din vina lui - să realizeze acest lucru scump al Evangheliei, greu de îndeplinit într-o perioadă ca cea sclavagistă, dar dorința și stăruința sa în această latură ni-l înfățișează ca pe un mare luptător pentru venirea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Duhul dragostei de oameni naște cea mai frumoasă floare a vieții: aceea a înțelegerii și a păcii.

Să rugăm pe Mântuitorul Iisus Hristos să ne învrednicească și pe noi de bunătatea samarineanului din Sfânta Evanghelie de azi și să ne lumineze ca pe Sfântul Ioan Gură de Aur pentru o dragoste nemărginită față de Dumnezeu și față de oameni, întărindu-ne în lucrarea noastră pentru o viață dreaptă, frumoasă și înaltă și pentru biruința înțelegerii și păcii pe pământ până la sfârșitul veacurilor. Amin!

Pr. Prof. Ioan G. Coman

CUVÂNT LA SFÂNTUL IERARH NICOLAE

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința”.

(Evrei XIII, 7)

Aceste cuvinte, iubiți credincioși, aparțin Sfântului Apostol Pavel, care, prin ele, ne îndeamnă să păstrăm, în inimile și cugetele noastre, amintirea celor care s-au străduit în viața lor pământească să se facă bineplăcuți lui Dumnezeu prin credința și dragostea lor, prin propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale oamenilor, în mijlocul cărora au trăit și din rândurile cărora s-au ridicat la vrednicia de aleși sau sfinți ai lui Dumnezeu.

Oameni ca și noi, născuți cu slăbiciunile firii omenești, sfinții s-au străduit neîn-cetat, în viața lor pământească, să se depășească pe ei înșiși, să nu se lase pradă slăbiciunilor firii, să învingă ispita și păcatul, să se apropie cât mai mult, pe calea desăvârșirii, de modelul și exemplul lor suprem, Domnul nostru Iisus Hristos.

Și așa cum pe cerul de deasupra noastră strălucesc soarele, luna și stelele, tot așa pe cerul credinței noastre creștine ortodoxe strălucesc figurile luminoase ale sfinților, ale acestor aleși și bineplăcuți lui Dumnezeu.

Cu toate că, priviți fiecare în parte, sfinții se deosebesc unii de alții prin lucrarea lor, prin sfârșitul vieții lor, ei se aseamănă laolaltă foarte mult, formând o unitate spirituală de cuget, de simțire și de lucrare, de comuniune strânsă - comuniunea sfinților. În cadrul acestei comuniuni ei se completează, se armonizează, se desăvârșesc unii pe alții.

Lumină din strălucirea Luminii Domnului Hristos, viețile sfinților lui Dumnezeu sunt niște comori de mare preț, niște bogate răsadnițe, din care noi creștinii ortodocși, dori-torii de îmbunătățire, luăm rodnice altoiuri spre a le sădi în inimile noastre pentru îmbelșugare și nepieritoare rodire.

Pildele care izvorăsc din viața și faptele sfinților, din jertfa vieții lor sunt pentru noi cei credincioși o carte deschisă care așteaptă doar inimi dornice și ochi binevoitori care să citească în ea, spre a se hrăni și îmbogăți sufletește.

Iată de ce „pomenirea dreptilor cu laude se desăvârșește”, după cum zice înțelep-tul Vechiului Testament: „Aceștia vor primi din mâna Domnului în împărăția frumuseții și cununa cea strălucitoare” (Înțelepciunea lui Solomon V, 15-16).

Cunoscând cine sunt cu adevărat sfinții și cât de mare este rolul lor de slujitori devotați ai lui Dumnezeu și de ajutători ai noștri pe lângă Tatăl cereșc pentru iertarea păcatelor și mântuirea noastră, să ne oprim acum, frați creștini, asupra unuia dintre cei mai mari sfinți ai Bisericii noastre Ortodoxe, Sfântul Ierarh Nicolae, a cărui vrednică pomenire Biserica o face astăzi.

Sfântul Ierarh Nicolae s-a născut în localitatea Patara din Asia Mică în a doua jumătate a secolului III d. Hr., din părinți creștini bine înstăriți. Din fragedă pruncie, el a fost crescut de părinții săi în duh de credință și evlavie după învățătura cea dreaptă a Bisericii, sădindu-i în suflet respectul și iubirea față de cele sfinte și bineplăcute lui Dumnezeu. Sorbind, de la vârsta copilăriei, din izvorul dătător de viață al învățaturii evanghelice a Domnului nostru Iisus Hristos, Sfântul Nicolae s-a nevoit cu toată râvna, de-a lungul întregii sale vieți pământești, să sporească în credință și înțelepciune, în dragoste și milostenie și, astfel, să urce tot mai sus pe treptele desăvârșirii.

Nu s-a putut însă bucura de căldura și ocrotirea părintească decât până în pragul tinereților sale, căci, iubiți credincioși, și mama și tatăl său aveau să moară din cauza unei epidemii de ciumă. Rămas orfan și moștenind de la părinții săi o frumoasă avere, tânărul Nicolae nu a risipit această moștenire în plăceri deșarte ca fiul risipitor din parabola Domnului Hristos, ci, călăuzit de învățătura evanghelică, a socotit că este mai înțelept să folosească averea sa materială moștenită de la părinți în fapte de milostenie față de semenii săi aflați în lipsuri, necazuri și suferință.

În toate zilele, Sfântul Nicolae venea în ajutorul săracilor și necăjiților vieții cu diferite fapte de milostenie din bunurile sale: pe cei flămânzi îi sătura, pe cei goi îi îmbrăca, pe cei deznădăjduiți îi încuraja, devenind astfel un dulce liman de sprijin și mângâiere pentru toți oropsiții vieții. Sfântul Nicolae era o adevărată vistierie a facerilor de bine, trupești și sufletești. Multe văduve și orfani fără sprijin, mulți bătrâni neputincioși aflau ajutor și mângâiere la inima sa caldă, larg deschisă spre alinarea suferințelor. Multe lacrimi se ștergeau de pe fața acestor necăjiți, multă iubire dezinteresată lăsa să se reverse peste acești nenorociți Sfântul Nicolae!

Spre deosebire de fariseul din Evanghelie, actele de milostenie ale Sfântului Nicolae erau împreunate cu smerenia, discreția și delicatețea. În săvârșirea nenumăratelor sale binefaceri, mângâietorul celor în suferință se ferea cât putea de slava deșartă, cunoscând că binele făcut în ascuns este mai plăcut lui Dumnezeu după cum ne învață Domnul Hristos când spune: „Tu, însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ce face dreapta ta, așa încât milostenia ta să fie într-ascuns, iar Tatăl tău, care vede într-ascuns, îți va plăti ție” (Matei VI, 3).

Astfel, vrednică de pomenire din mulțimea binefacerilor Sfântului Nicolae este, de pildă, ajutorarea și înzestrarea a trei fecioare sărace orfane de mamă, care din cauza sărăciei, erau pe cale să cadă pradă păcatului desfrânării. Aflând aceasta, Sfântul Nicolae s-a grăbit să salveze din ghearele desfrânării sufletele celor trei nenorocite. Deși Sfântul ținea mult ca binefacerea arătată față de cele trei fecioare sărace să rămână necunoscută, tatăl celor trei fete nu înceta să vestească tuturor fapta Sfântului Nicolae, modul cum acest om al lui Dumnezeu făcea milostenie cu cei săraci. Era în gestul tatălui celor trei fete un mod de a-și arăta mulțumirea și recunoștința față de marele său binefăcător.

Iubiți credincioși,

Am spus că din fragedă copilărie, Sfântul Nicolae arăta multă evlavie și dragoste față de cele sfinte. Pentru aceasta, o rudă a sa, episcopul Patarie, îl sfătuieste într-o zi să îmbrățișeze slujirea preoțească, - ceea ce Sfântul primește cu smerenie.

Făcut preot, slujitorul bisericesc al lui Dumnezeu de acum încolo, Sfântul Nicolae,

era și mai conștient de răspunderea sa în fața lui Dumnezeu și a oamenilor atât la altar cât și în activitatea pastorală, de nevoia ca viața sa să-i fie și mai fără prihană, gândurile sale și mai curate, mâna sa și mai darnică, inima sa și mai plină de iubire. Ca slujitor la altarul lui Dumnezeu, Sfântul Nicolae a fost un „înger în trup”, sau cum zice o laudă a slujbei sale de azi: „Om ceresc fiind întocmai ca îngerii pe pământ s-a arătat”. Înșuririle sale alese, credința și devotamentul cu care îndeplinea slujba preoției lui Hristos, au făcut ca Sfântul să ajungă egumen și să urce apoi în treapta de arhiepiscop al Mirei, capitala provinciei Lichia din Asia Mică.

Alegerea Sfântului Nicolae ca arhiepiscop a avut loc în chip minunat. Murind arhipăstorul de până atunci al Mirei, s-a adunat, cum era obiceiul, un sobor de episcopi și preoți ca să aleagă urmaș vrednic în scaunul rămas vacant. Cei adunați au înălțat rugăciuni stăruitoare către cer, cerând lui Dumnezeu să le descopere pe cel ales pentru înalta slujire. Tradiția ne spune că unuia dintre episcopii din sobor i s-a făcut cunoscut printr-o vedenie, că acela care va intra mai întâi în biserică a doua zi de dimineață, să fie ales arhipăstor. Sfântul Nicolae trecând tocmai atunci prin orașul Mira a intrat și s-a închinat în fața sfântului altar. În clipa când pătrundea în biserică, nu mică i-a fost uimirea când a fost întâmpinat de soborul celor dinăuntru cu urarea: „Trăiască arhiepiscopul cetății noastre!” Atunci i s-a spus Sfântului că așa hotărâse Dumnezeu: ca „cel vrednic să fie mare păstor peste turma lui Hristos”.

Sfântul Nicolae a primit această demnitate arhierescă cu frică și cu cutremur. Dar, ca și altă dată, și în această înaltă chemare și sfântă demnitate și misiune, el a fost o pildă strălucită de adevărat arhipăstor al turmei încredințată lui spre conducere și înduhovnicire. Rugăciunile lui, slujbele lui la altar erau grăire neîntreruptă cu Dumnezeu. Ușile casei sale erau larg deschise tuturor fiilor săi duhovnicești care aveau trebuință de sfaturile și ajutorul său.

Trăind în vremea celei mai groaznice prigoniri dezlănțuite împotriva Bisericii și a creștinilor de către împăratul păgân Dioclețian și de urmașii acestuia, Sfântul Ierarh Nicolae a avut și el mult de suferit în timpul prigoanei acestora, fiind băgat chiar la închisoare. Și poate ar fi murit și el atunci, ca atâția alții, de moarte mucenicească, dacă pe scaunul de domnie al cezarilor persecutori nu s-ar fi urcat în curând Sfântul Constantin cel Mare, care a pus capăt prigoanei împotriva creștinismului, eliberând din închisori pe închinătorii și mărturisitorii credinței în Evanghelia Domnului Hristos. Scăpat din temniță, Sfântul Ierarh Nicolae se întoarce la turma sa, păstorind-o în continuare cu aceeași mare râvnă, demnitate și dragoste.

Dar, drept măritori creștini, curând după potolirea prigoanelor păgâne împotriva creștinilor, asupra Bisericii lui Hristos s-au abătut alte furtuni și necazuri: s-au ivit marile erezii, adică abateri grave de la adevărata și dreapta învățătură și credință a Bisericii creștine oficiale. Cea dintâi mare răzvrătire împotriva Bisericii creștine a fost, acum, după încetarea persecuțiilor împăraților păgâni, erezia lui Arie, care, printre altele, învăța că Domnul nostru Iisus Hristos nu este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, neavând origine și existență dumnezeiască din veci ca Dumnezeu Tatăl.

Pentru a stăvili răspândirea acestei erezii, Sfântul Împărat Constantin cel Mare a adunat în sobor, în cetatea Niceea din Asia Mică, în anul 325, pe Părinții Bisericii, în număr de 318, care, discutând rătăcirea lui Arie, au condamnat-o și au fixat împotriva ei adevăra-

ta învățătură a Bisericii, prin care se recunoștea și se statornicea originea, ființa și egalitatea dumnezeiască a lui Iisus Hristos - Fiul cu Dumnezeu - Tatăl, așa cum o mărturisim și noi astăzi în Simbolul de credință.

La soborul Sfinților Părinți de la Niceea a luat parte și Sfântul Ierarh Nicolae, care apărând cu strășnicie dumnezeirea Domnului Iisus Hristos a înfruntat cu toată puterea și asprimea pe răzvrătitul Arie și erezia sa.

Înflăcărat de dragoste pentru Hristos și de râvnă sfântă pentru dreapta credință, Sfântul Nicolae a fost cu adevărat un părinte și apărător neînfricat al turmei duhovnicești încredințată lui spre păstorie, pe care a ferit-o de erezie.

Prin harul și cu ajutorul lui Dumnezeu, Sfântul Ierarh Nicolae a săvârșit multe fapte mărețe și chiar minuni, despre care ne vorbește tradiția Bisericii creștine pe care el a slujit-o cu pricepere, cu dragoste și demnitate până prin jurul anului 340, când și-a dat obștescul sfârșit, fiind chemat de Domnul la cele cerești. Aceiași tradiție evlavioasă spune că o lume întreagă la plâns cu amar, pentru că era nevoită să se despartă de un părinte scump, de sprijinitorul milostiv, de Ierarhul luminat. Rămășițele pământești ale Sfântului Nicolae au fost înmormântate în cetatea Mira Lichiei, unde păstorise cu mare vrednicie. Aici, au stat până la sfârșitul veacului XI, când, năvălind turcii în aceste părți, rămășițele pământești au fost strămutate departe, în Italia, unde se păstrează și astăzi într-o frumoasă biserică din orașul Bari.

Îndată după săvârșirea din viață a marelui Ierarh, cinstirea lui s-a răspândit pretutindeni în Biserica creștină, atât în Apus, dar mai cu seamă în Răsărit. În amintirea Sfântului Nicolae, mulți creștini i-au purtat și îi poartă numele, care, la noi, la români, este foarte răspândit; multe locașuri de închinare și alte așezăminte social creștine și l-au ales ca patron sau ocrotitor ceresc.

Simbol al iubirii de oameni Sfântul Nicolae este în același timp și simbol al demnității, al bunei rânduiei și al disciplinei.

Iubiți credincioși,

Acestea sunt, pe scurt, viața și faptele Sfântului Ierarh Nicolae. Repetăm, o viață plină de credință statornică în învățatura dumnezeiască a Domnului nostru Iisus Hristos, o viață pusă în slujba oamenilor. O credință lucrătoare prin fapte bineplăcute Tatălui ceresc. Prin viața sa de „înger în trup”, prin faptele sale de adevărat slujitor al lui Dumnezeu și al oamenilor, Sfântul Ierarh Nicolae, a fost, este și rămâne mereu un veritabil model de urmat pentru creștinii din toate locurile și din toate timpurile.

Și acum, încheind cuvântul nostru de învățătură, să cinstim pomenirea Marelui Ierarh pe care sfânta noastră Biserică Ortodoxă a fixat-o în calendarul său în ziua de 6 decembrie, cu stihurile troparului său: „Îndreptător credinței și duh blândețelor, învățător înfrânării te-a arătat pe tine turmei tale adevărul lucrurilor. Pentru aceasta, ai câștigat cu smerenia cele înalte și cu sărăcia cele bogate. Părinte Ierarh Nicolae, roagă pe Hristos - Dumnezeu să măntuiască sufletele noastre”. Amin!

Prof. Adrian N. Popescu

CREDINȚĂ ȘI MĂRTURISIRE

LAUDE BISERICEȘTI PROPRII MONAHIILOR ȘI LAUDE BISERICEȘTI SPECIFICE MIRENILOR

Cu toții știm că cele șapte Laude din ciclul liturgic zilnic al Bisericii Ortodoxe sunt slujbe de factură monahală. Cunoaștem, de asemenea, și faptul că acestea, cel puțin în forma lor de astăzi, s-au afirmat abia începând cu sec. al X-lea, în urma faimei de care a început să se bucure tot mai mult Sfântul Munte Athos¹. Știm câte ceva și despre cum se rugau și înălțau cântări de laudă lui Dumnezeu creștinii în primul mileniu². Și, cu toate acestea, foarte puțini dintre noi am auzit de „laudele bisericesti asmatică” (ασμα = cântare), aflate în uz din primele veacuri și până prin sec. al XV-lea³. Acestea au stat la baza formării „laudelor bisericesti de tip monahal”, ulterior, cele din urmă clădindu-se pe schema și rânduiala primelor.

Iată de ce nu cred că ar fi corect să privim cele două grupe de slujbe ca pe două practici liturgice paralele, ci, mai degrabă, ca pe două faze ale aceleiași dinamice creații liturgice.

Laudele bisericesti de tip asmatic sunt primele „construcții” liturgice, încă de pe vremea în care, poate, monahismul nici nu era organizat. Ele apar în sânul comunităților creștine laice, și de aceea mai sunt cunoscute și sub numele de slujbe „κοσμικου τυπου” (de tip laic, de mir). Ele au reprezentat „Orologiul” primilor călugări retrași în pustie⁴, și tot pe fondul lor simplu a fost împletit și varietatea de rânduiele liturgice de mai târziu, în faimoasele obști monahale savaite, studite și aghiorite.

Aflând în manualul de Liturgică al prof. I. Fountoulis⁵, capitolul intitulat „Ακολουθίες του νυχθημερου” (Slujbe de zi și de noapte), unde sunt accentuate mai mult toate aceste probleme punctate mai sus, și, știind cât de puțin au fost acestea dezbătute la noi, mi s-a părut de mare folos pentru învățătura liturgică românească traducerea fragmentu-

¹ Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, București, 1980, p. 35

² Idem, *Liturgica generală*, București, 1993, ed. a II-a, pp. 69-74 și 706-710

³ Singura amintire expresă pe care o face manualul de Liturgică al pr. prof. Ene Braniște cu privire la acest fel de slujbe se referă doar la una dintre ele, și anume la Vecernia astmatică (vezi *Liturgica specială* cit. p. 58).

⁴ Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, cit. p. 33

⁵ D-l prof. I. Fountoulis, titularul catedrei de Liturgică de la Facultatea de Teologie din Tesalonic, este cea mai mare autoritate în materie de Liturgică din Grecia.

lui de față⁶.

Cititorul, parcurgând paginile acestei scurte traduceri, își va putea face o imagine mult mai clară asupra rânduiei laudelor bisericești în primul mileniu de viață creștină, și va face cunoștință - poate pentru prima dată - cu Laudele bisericești nemonahale, sau „de tip asmatic”. Acestea sunt prezentate aici schematic, făcându-se totodată și unele precizări cu privire la timpul săvârșirii lor, perioada în care au fost în uzul Bisericii, precum și rânduiala și cuprinsul lor⁷. Patru la număr: vecernia asmatică, Utrenia asmatică, Trithecti și Pannihida, slujbele de față au darul de a ne conduce, cu pași mult mai siguri de astădată, în lumea liturgică a creștinilor de acum aproape două mii de ani, pentru a cunoaște și mai amănunțit cum se rugau, și, mai ales, cum „lăudau” aceia pe Dumnezeu.

SLUJBELE DE ZI ȘI DE NOAPTE

În Biserica Ortodoxă au existat două specii de laude bisericești: așa-zisul tip de „laude asmaticе” (ασματιος τυπος), adică „cu cântări”, „de enorie” sau „de mir”, de proveniență antiohiană - săvârșite la parohii - și „tipul monahal” (μουαχικος τυπος), „monastic”, „ierusalimitеan” sau al „Sfintelor locuri”, originar de la Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim, în uz de mănăstire. Astăzi se săvârșesc și la parohii tot laudele de proveniență monahală, însă în mod limitat. Laudele bisericești cu cântări (asmaticе) o dată cu sec. al X-lea - pentru diferite motive - au început a pierde tot mai mult teren, prin sec. al XV-lea ele ajungând deja să fie abandonate cu totul. Au influențat însă, în destul de mare măsură, slujbele monahale, așa încât putem vorbi astăzi, de un tip mixt al celor două specii de laude bisericești.

1. Laudele bisericești asmaticе

Laudele bisericești în uz la parohii se numeau „asmaticе” (ασματικες ακολουθιες), adică „cu cântări”, deoarece predomina aici cântarea psalmilor. Psalmodierea se făcea de către întreaga obște, sub conducerea psaltilor, însă, pentru că ar fi fost imposibil ca poporul să cunoască atâtea psalmi pe de rost - într-o vreme în care nu existau nici cărți liturgice și nici suficiente manuscrise - aceasta era concepută de așa manieră, încât să corespundă și nevoilor, dar și posibilităților poporului. Astfel, citeșul, ori altcineva de la strană, rostea stihurile din psalmi, în timp ce poporul, după fiecare stih, repeta așa-zisul “refren”. Acesta putea fi constituit fie dintr-un singur cuvânt, ca „Aliluia”, fie dintr-o scurtă propoziție ca: „Auzi-mă, Doamne!”, „Mântuiește-ne pe noi, Doamne!”, „Apără-mă, Doamne!”, „Ție se cuvine cântare, Dumnezeule!”, sau alte asemenea. Existau însă și refrene mai lungi, ca: „Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule, mântuiește-ne pre noi!”, „Mântuiește-ne pre noi, Fiul lui Dumnezeu, pe cei ce-ți cântăm Ție, Aliluia!”, ba încă și tropare întregi, care însă se cântau mai repejor, ca: „Hristos a înviat...”, troparele zilelor etc.

⁶ Acesta se află în manualul de Liturgică a prof. I. Fountoulis, „Λειτουργικη”, vol. I, Tesalonic, 1993, pp. 132 - 146.

⁷ Amănunte și mai multe observații cu privire la acestea, vezi la Prof. I. Fountoulis, „Κειμενα Λειτουργικης” (Texte liturgice), nr. 1 și 2, Tesalonic 1977, unde este redată și rânduiala completă a două dintre aceste slujbe.

Acest mod simplu de psalmodiere, cu folosirea de imne scurte în general, datorită și repetiției continue a textelor, ușurau foarte mult cântarea în comun. În mod analog se cântau și prochimenele, „Aliluia” etc., o dată, de două ori, sau de trei ori.

Psaltirea era împărțită în 72 de antifoane (excepție făceau psalmii imobili), fiecare antifon având câte un refren bine determinat. Antifoanele cu număr impar (1, 3, 5 ...) aveau drept refren „Aliluia”, iar cele cu număr par, unul din refrenele menționate mai sus: „Miluiește-mă, Doamne!”, „Apără-mă, Doamne!” etc. Prin împărțirea aceasta în antifoane, se urmărea rostirea întregii Psaltiri în fiecare săptămână, sau o dată la două săptămâni. Douăsprezece antifoane erau cântate la Utrenie și opt la Vecernie.

În general, slujbele „laudelor bisericesti cu cântări” sau asmatice erau structurate pe „sistemul” antifoanelor. Începeau toate cu binecuvântarea mare („Binecuvântată este Împărăția...”), rostirea ecteniei mari de către diacon, rugăciunea, ecfonismul, și se cânta antifonul I, încheiat cu „Slavă... Și acum...” cu repetarea refrenului mai pe larg și mai puternic. Al doilea, al treilea și celelalte antifoane urmau același model. Adică, ectenie mică (rostită de diacon), rugăciune, ecfonis și următorul antifon. Acest sistem al cântării antifonice, specific „laudelor bisericesti asmatice”, se mai păstrează astăzi în prima parte a Liturghiei, atunci când sunt cântate antifoanele în mod corect⁸. De asemenea, la Utrenia Paștelui ecteniile mici și ecfonisele intercalate odelor canonului ne dau o imagine despre rolul preotului și diaconului în timpul cântării antifoanelor de odinioară. Se înțelege că participarea lor la aceste slujbe era absolut necesară.

„Laudele bisericesti cu cântări” erau în general două la număr, pentru că atâtea puteau „supraviețui” într-o parohie obișnuită. Una de seară, „Vecernia asmatice” (ασματικος εσπερινος), sau slujba „apriinderii luminilor” (λυχνικον), și una de dimineață, „Utrenia asmatice” (ασματικος ορθρος), fiecare din ele având durata de aproximativ o oră. La sărbători însă și în cursul Postului Mare, se mai cântă și Pannihida (κωνυχις), pe la întâiul ceas din noapte, ca un fel de priveghere, cu o durată tot de vreo oră⁹. Tot în postul mare, în zilele în care nu se săvârșea liturghie, se mai oficia către ora prânzului și slujba numită Tritecti (τριθεκτη) sau „Tritoecti”, adică „între Ceasurile al treilea și al șaselea” (τριτη – εκτη). Astfel, avem două laude bisericesti generale: una înainte de începutul lucrului și a zilei (Utrenia), iar alta la sfârșitul zilei lucrătoare (Vecernia). În Postul Mare apar alte două noi slujbe: Tritecti înainte de prânz, și Pannihida, după masa de seară. Același lucru se întâmpla și la sărbători, când apare Pannihida solemă în ajun, iar Sfânta Liturghie a doua zi către prânz.

„Laudele bisericesti asmatice”, așadar, și sub aspectul numărului, și al lungimii, și

⁸ În genul antifoanelor speciale de la praznicele împărătești.

⁹ Sub numele de „πωνυχια”, „vigiliae” sau „nocturnae” era cunoscută slujba de noapte încă din a doua jumătate a sec. I, conf. Pr. Prof. Ene Braniște, Liturgica specială, cit. p. 31.

al structurii, dar și în ceea ce privește timpul săvârșirii lor, erau „creația” bisericilor de enorie de la orașe și sate, adică a vieții de parohie.

a) Vecernia asmatîcă (ασματικός εσπερινός)

Întocmirea diagramei Vecerniei de față s-a făcut pe baza manuscriselor părintelui Nilo Borgia, tipărite în lucrarea sa „Orologiu” (“Diurno” delle Chiese di rito Bizantino, Roma 1929, pp. 235-251).

Deoarece însă, succederea antifoanelor prezintă câteva probleme, datorate lipsei de izvoare și varietății textelor-manuscrite, nu am putut tipări deocamdată această slujbă în cadrul seriei „Texte liturgice”. Diagrama ei este însă, următoarea:

Binecuvântarea mare	Ectenia mică
Ectenia mare	Rugăciune - ecfonis
Antifonul I (Psalmul 85 este imobil)	Al doilea antifon mic (Ps. 115 refren:
Ectenia mică	“Mântuiește-ne pe noi...”)
Rugăciune - ecfonis	Ectenia mică
Antifonul al II-lea	Rugăciune - ecfonis
... la fel până la antifonul al VII-lea	Al treilea antifon mic (Ps. 116, refren:
Ectenia mică	“Sfinte Dumnezeule...”)
Rugăciune - ecfonis	Ectenia pentru cei chemați
Antifonul al VIII-lea	Rugăciune - ecfonis
Psalmul 140 (al luminilor)	“cei chemați, ieșiți... înțelepciune!”
Rugăciunea vohodului	Rugăciunea I pentru cei credincioși
Vohodul	“Iară și iară... înțelepciune!”
Prochimenul zilei	Rugăcinunea a II-a pentru credincioși - ecfonis
Ectenia întreită	Ectenia cererilor
Rugăciune - ecfonis	Rugăciune - ecfonis
Ectenia mică	Citirea pericopelor scripturistice
Rugăciune - ecfonis	Rugăciunea plecării capetelor - ecfonis
Primul antifon mic (Ps. 114, refren:	Binecuvântarea finală “Cu pace să ieșim”
“Pentru rugăciunile Născătoarei de	
Dumnezeu...”)	

b) *“Utrenia asmatică” (ασματικός ορθρος)*

De asemenea, n-am procedat încă la refacerea textului “Utreniei cu cântări” (asmatice), datorită mai ales lacunelor pe care le prezintă succedarea antifoanelor, care, se pare că nu a fost întotdeauna și peste tot identică. În mare însă, diagrama acestei slujbe era următoarea:

Binecuvântarea mare	Rugăciune - ecfonis
Ectenia mare	Laudele (Ps. 149 și 150)
Rugăciune - ecfonis	Ectenia mică
Antifonul I (imobil, Ps. 3, 62 și 133)	Rugăciune - ecfonis
Ectenia mică	Doxologia mare
Rugăciune - ecfonis	Troparul
Antifonul al II-lea	Evangelhia
ș.a.m.d. până la antifonul al XII-lea	Ectenia întreită
Cântarea a opta	Ectenia cererilor
Psalmul 50	Rugăciunea plecării capetelor
Ectenia mică	Binecuvântarea finală

Sfântul Simeon, arhiepiscopul Tesalonicului (1416 - 1626), a reformat textul slujbelor asmaticе, care mai erau încă în uz în timpul său, în biserica Sf. Sofia din Tesalonice. Intervenția sa avea drept scop mai ales reducerea numărului antifoanelor și intercalarea unor “piese” ale “laudelor monahale”, În special stihuri și canoane, tot mai iubite de popor în vremea aceea.

c) *Trithecti (τριθεκτη)*

Textul slujbei numită Trithecti (trei - șase), a fost tipărit în primul număr al seriei „Texte liturgice”¹⁰. Partea introductivă a numărului, destul de întinsă, prezintă o serie de amănunte cu privire la istoria și evoluția acestei slujbe, precum și diferitele variante privind rânduiala și cuprinsul ei. Pentru părțile sale mobile a fost luată drept exemplu rânduiala slujbei Trithecti din joia săptămânii a doua a postului (troparul profeției, paremia și cele două prochimene). În Triod, la rânduiala Ceasului al IV-lea, se păstrează toate aceste „piese mobile” ale slujbei Trithecti, așa încât, s-ar putea reface cu ușurință rânduiala ei, completând-o cu aceste elemente care sunt de fapt ale sale.

Săvârșirea acestei slujbe nu prezintă deloc dificultăți. Preotul și diaconul îmbracă

¹⁰ Prof. I. Fountoulis, „Κείμενα Λειτουργικῆς”, nr. 1, „Trithecti”, ed. a doua, Tesalonice 1977.

veșmânt roșu-închis, ies la vohod după cel de-al treilea antifon (fără lumânare și cădelniță), binecuvintează Sfânta Intrare (cu voce tare) și, întocmai ca și la Sfânta Liturghie, se cântă stihul obișnuit, după care slujitorii intră în altar.

Rânduiala ei este foarte simplă și asemănătoare părții I a Sfântei Liturghii:

Binecuvântarea mare	Troparul profeției (după zi, și în loc de „Sfinte Dumnezeule...”)
Ectenia mare	Prochimenul
Rug. primului antifon - ecfonis	Paremia (de la Isaia în post, și de la Iezechiil în Săptămâna Mare)
Antifonul I (Ps. 24, refren: „Pentru rugăciunile Născătoarei...”)	Al doilea prochimen
Ectenia mică	Ectenia întreită
Rug. antifonului al II-lea - ecfonis	Rugăciune - ecfonis
Antifonul al II-lea (Ps. 26, refren: „Mântuiește-ne pe noi...”)	Ectenia celor chemați (și a „celor pentru luminare” începând cu miercuri din săptămâna a IV-a a postului)
Ectenia mică	Ecteniile pentru cei credincioși cu cele două rugăciuni
Rug. antifonului al III-lea - ecfonis	Ectenia cererilor
Antifonul al III-lea (Ps. 100, refren: „Aliluia, Aliluia”)	Rugăciunea finală
Vohodul	Rugăciunea plecării capetelor
Rugăciunea de la Ceasul al VI-lea	Binecuvântarea finală („Cu pace...”)
„Doamne, Dumnezeu părinților...”	

„Prochimenele” pot fi cântate ca în vechime, dându-se astfel un exemplu de rânduială arhaică: adică, după îndoita intonare a prochimenului, în loc să fie rostit numai un singur stih din psalm, să se continue stihologia psalmului întreg sau măcar a o parte din el, repetându-se după fiecare stih - de către toți credincioșii, dacă e posibil - prochimenul. Prochimenele acestei slujbe prezintă un interes deosebit, deoarece, împreună cu prochimenele vecerniilor din Postul Mare, păstrează aproape întreaga serie de prochimene a psalmilor 1 - 137.

La fel, și troparele profeției sunt deosebit de importante, pentru vechimea lor, pentru pronunțatul lor caracter biblic și pentru simplitatea lor.

Pentru a o distinge net de celelalte slujbe bisericești, în cazul când va fi săvârșită,

¹¹ Am avut și eu ocazia să asist de multe ori la săvârșirea acestei slujbe, și mi-a lăsat într-adevăr impresia de slujbă specifică postului mare. Alcătuită pe schema sfintei liturghii, dar „văduvită” de aducerea Sfintei Jertfe, Trithecti reușește cu succes să se transpună în atmosfera aceea de „doliu” și de „așteptare” a Postului celui Mare. „Doliu”, pentru că perioada aceasta închipuie vremea Vechiului Testament, când omul își plângea încă păcatul depărtării lui de Dumnezeu, și „așteptare”, pentru că slujbei acesteia parcă îi lipsește ceva. Și aceasta este tocmai „Jertfa cea vie”, care avea să vină la „plinirea vremii”, să răscumpere din moarte pe cei căzuți.

¹² Prof. I. Fountoulis, „Κείμενα Λειτουργικῆς”, nr. 2, „Pannihis”, ed. a II-a, Tesalonic 1977.

bine ar fi să nu se fi oficiat imediat înainte utrenia de tip monahal sau ceasurile, ci să se dea citire - așa cum se făcea odinioară - fie psaltirii, fie unei cărți a Vechiului Testament sau a unei scrieri patristice, sinaxar ș.a.m.d. Trithecti, însoțită și de o predică de 15 minute, abia ar însuma o oră. Pentru aceasta, cel mai bine ar fi să se săvârșească în jurul orelor nouă dimineața.

Cât privește predica, această slujbă dă ocazia unică de a se face o erminie amănunțită a cărții profetului Isaia¹¹.

d) „Pannihida” (παννυχις)

Rânduiala „Pannihidei a fost publicată” în cel de-al doilea număr al seriei „Texte liturgice”¹². Grație acestui lucru, săvârșirea ei nu prezintă nici un fel de dificultăți. Sunt, de altfel, foarte simple conținutul și diagrama ei:

Binecuvântarea mare	„Miluiește-ne pre noi...”
Ps. 90 (refren: „Păzește-mă Doamne!”)	Psalmul 50 (refren: Milostive Doamne,
Ectenia mare	miluiește-mă!)
Rug. antifonului I - ecfonis	Primul prochimien (Domnul tărie...)
Antifonul I (Ps. 119 refren: „Ca un milostiv,	Ecfonis: „Că sfânt ești...”
Doamne!...”)	Al doilea prochimien (Toată suflarea...)
Ectenia mică	Evangelhia
Rug. antifonului al II-lea - ecfonis	Imnul „Firea cea netrupească”
Antifonul al II-lea (Ps. 120 refren: „Ușa	„Doamne miluiește” (de 40 de ori)
milostivirii!...”)	Rugăciunea finală
Ectenia mică	Rugăciunea plecării capetelor
Rug. antifonului al III-lea - ecfonis	Binecuvântarea finală „Cu pace...”
Antifonul al III-lea (Ps. 121 refren:	

Slujitorii sunt îmbrăcați în veșminte specifice Postului Mare. Tămâierea întregii biserici se face de către preot (înaintea sa mergând diaconul cu lumânarea), ca și la privegherile mănăstirești. Evangelhia se citește de către preot, dintre ușile împărătești.

Antifoanele au în această slujbă refren lărgit, adică un mic tropar, psalmodierea lor putând fi făcută în două moduri - nu în cadrul aceleiași slujbe, bineînțeles, ci prin rotație. Fie, adică, urmându-se tipului din textul slujbei (pp. 23-30) - cu stihuri mai mari și refrenul întreg după fiecare stih - fie scurtându-se stihurile și repetându-se doar partea finală a refrenului, ca în adaosul de la urmă (pp. 37-40). În acest fel se va putea da posibilitatea per-

¹³ În biserica Greacă Acatistul Bunei - Vestiri se rostește mai nou pe părți în primele patru vineri ale postului, în mod foarte solemn și cu participare foarte largă din partea credincioșilor, și în întregime în vinerea săptămânii a cincea. Acest obicei se pare că datează numai din secolul trecut, așa explicându-se faptul că nu a pătruns și la noi.

petuării ambelor moduri de psalmodiere a acestor antifoane cu tropar lărgit.

Pannihida, în forma în care a fost prezentată în „Texte liturgice”, este o slujbă de mare folos sufletesc. Ea era săvârșită la început în tot Postul Mare, după aceea însă a fost limitată numai la săptămâna întâi a acestuia. În Evanghelie se mai păstrează și astăzi cele cinci pericope ce se rosteau la această slujbă, alese de la toți cei patru evangheliști, și având ca temă rugăciunea. Pe seama acesteia, sau a altor teme asemănătoare, s-ar putea construi și predica zilei, care însă ar trebui rostită imediat după evanghelie, înainte de „Doamne miluiește (de 40 de ori)”. Preotul poate citi, așadar, una din aceste pericope la alegere, îngrijindu-se însă ca în fiecare an să rânduiască alta.

Pannihida este prin excelență o slujbă de noapte. Aceasta, și natura și cuprinsul său o dovedesc. Se săvârșea după cină, la întâiul ceas din noapte, cam pe la ora la care astăzi săvârșim Acatistul în vinerile Postului Mare¹³ și deniile în săptămâna Patimilor.

Celălalt tip de Pannihidă, solemn, săvârșit în ajunul sărbătorilor, nu am reușit să îl cercetăm încă îndeajuns. Însă, rugăciunile, splendide texte liturgice atribuite Sf. Gherman, patriarhul Constantinopolului (sec. al VIII-lea), trebuie să fi fost aceleași în ambele tipuri. La fel și ecteniile rostite de diacon, psalmul inaugural 90 și psalmul 50. Difereau, evident, psalmii celor trei antifoane și refrenele lor. Se citea evanghelia sărbătorii, cea prevăzută astăzi la utrenie, unde a și fost mutată împreună cu prochimenele ei de la Pannihidă. Invers se petrec lucrurile cu canoanele, însă. Acestea au fost incluse în rânduiala Pannihidei sărbătorii, la locul unde astăzi apare canonul în cadrul Pavcerniței. Pannihida este considerată prima laudă bisericească de tip asmatic, care a cedat influențelor tipului monahal de slujbe.

2. *Laudele bisericești monahale*

La mănăstiri era normal să apară laude bisericești mult mai numeroase, mai întinse și mai complexe. Călugării aveau drept ocupație în primul rând adorarea lui Dumnezeu, în centrul vieții lor fiind biserica, iar puținele lor nevoi vitale și ascultări rânduindu-și-le în funcție de programul liturgic. La parohii însă, se întâmpla contrariul. În special după dezvoltarea poeziei imnografice și a ciclului liturgic, slujbele monahale au ajuns să fie foarte întinse și foarte „teologice”, și, din această cauză, și destul de complicate. Și aici Psaltirea constituia nucleul slujbelor. Psalmii erau roștiți de cele mai multe ori antifonic, dar și de către întreaga obște pe alocurea, fără refren. Monahii cunoșteau psalmii pe dinafară, iar la ultimele stihuri introduceau stihurile. Același lucru se întâmpla și la utrenie, în cazul celor nouă ode biblice, la sfârșitul cărora erau încadrate stihurile canoanelor. În ceea ce privește citirea Psaltirii - compusă din 20 de catisme, care erau rostite în fiecare săptămână o dată, de două ori, sau și în fiecare zi - după psalmodierea celor trei stări ale fiecărei catisme erau adăugate tropare pentru odihna fraților adormiți, sau sedelne. Slujba cuprindea și citiri din scrierile Sfinților Părinți, sinaxare, pericope biblice, paraclise ș.a.m.d. Dacă se întâmpla ca obștea să aibă preot sau diacon, aceștia interveneau cu ecteniile și ecfonisele la locurile

știute. Dacă nu, slujbele se săvârșeau și fără ei, lăsând la o parte cele rezervate lor. Flexibilitatea aceasta nu caracteriza și cealaltă grupă de laude bisericești, care se săvârșeau la parohie.

Slujbele de tip monahal prezintă foarte multe variații în timp și după loc. În final însă, după consumarea crizei iconoclaste, a reușit totuși să se impună în toate mănăstirile ortodoxe tipicul lavrei Sf. Sava, însă împreună cu pronunțate influențe studite și locale. Treptat tipicul monahal a fost acceptat și de către parohii, însă cu destule influențe specifice acestora, și, mai ales, cu importante - oficiale și neoficiale - reduceri, în ceea ce privește atât numărul, cât și conținutul slujbelor. Aceasta era de așteptat, de vreme ce slujbele monahale tindeau în vremea aceea a ocupa o treime din zi¹⁴, în timp ce bisericile de mir nu puteau oferi acestora nici patru ore, și aceasta numai în duminici și sărbători.

Ierom. Sebastian Pașcanu

¹⁴ Călugării împărțeau cele 24 de ore în trei părți: opt ore pentru rugăciune, opt pentru „ascultare” (lucru) și opt pentru odihnă. După numărul celor opt ore de rugăciune au apărut și cele opt Laude bisericești, comprimate mai apoi în șapte, după numărul sfânt: Vecernia, Pavecernița, Miezonoptica, Utrenia (cu Ceasul I), Ceasul al III-lea, Ceasul al VI-lea și ceasul al IX-lea.

DOCUMENTARE

BISERICA ȘI PROBLEMELE SOCIALE ACTUALE CU REFERIRE LA " APOSTOLATUL SOCIAL" PROMOVAT DE PATRIARHUL JUSTINIAN MARINA*

Una dintre laturile foarte importante ale vieții în care Biserica s-a simțit adânc angrenată chiar de la începuturile organizării sale a fost cea socială și de caritate. „Ajutorarea săracilor și a năpăstuiților soartei a fost opera care a impus Biserica și învățătura creștină cu valoare de veșnicie”.

De asemenea, este demn de remarcat faptul că opera de asistență socială a fost organizată și dusă la împlinire în strânsă legătură cu săvârșirea cultului divin, cu viața liturgică a Bisericii.

Biserica n-a limitat sensul slujirii doar la sentimentul milei, sentiment pe care-l pot avea și cei din afara ei, ci a arătat că filantropia este ceva mai mult decât mila. Ea este însăși iubirea, acea iubire care te face să te așezi și să te vezi pe tine însuși în locul săracului, al bolnavului, al condamnatului, al orfanului, iubirea care te face să intri în sfera lui de suferință și să ușurezi din povara aproapei.

Când Sfântul Apostol Pavel îi scrie lui Filimon, rugându-l să-l primească pe sclavul fugar Onisim, îi spune: “Pe acesta (Onisim) ți l-am trimis pe el însuși, adică inima mea Dacă mă socotești părtaș cu tine, primește-l pe el ca pe mine, iar dacă te-a păgubit cu ceva, pune aceasta în socoteala mea”(Filimon I, 12, 17-18).

Slujirea este funcția esențială a Bisericii, iar din această funcție decurge datoria fiecărui credincios în calitatea sa de mădular al ei de a contribui la ajutorarea celorlalți. Fiul lui Dumnezeu n-a venit să I se slujească, ci El să slujească și să-și dea viața răscumpărare pentru mulți (Marcu 10,45). Hristos n-a rămas indiferent față de viața și de nevoile oamenilor. Viața cu adevărat creștină nu se poate realiza decât în comuniune și solidaritate, căci datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși. Slujirea aproapei nu se limitează la timp, spațiu, poziție socială, sex, religie sau naționalitate (ex. Samaritanul milostiv); ea este continuă, permanentă și este exprimată de Sfântul Pavel prin îndemnul:

* Temă susținută la Conferința preoțească din luna noiembrie 1997, la Protoieria I Capitală.

„Bucurați-vă cu cei ce se bucură, plângeți cu cei ce plâng, năzuți același lucru unii pentru alții” (Romani 12, 15).

Biserica a înțeles dintru început că o comunitate nu se poate menține fără comuniunea sufletească și comunitate de bunuri, de aceea „toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște” (Fapte 2, 14).

În acest scop se organizau colecte între creștinii aceleiași Biserici sau pentru săracii din Ierusalim, colecte făcute în Antiohia (Fapte 11, 29), în Macedonia și Ahaia (Rom. 15, 25-27), în Galatia și Corint (I Cor. 16, 1-3). Prin aceste ajutoare materiale se face vădit spiritul de frăție al creștinilor de pretutindeni și se dovedește că creștinismul este religia iubirii.

Mântuitorul Iisus Hristos ia parte la toate suferințele umane și de aceea tuturor celor ce veneau la El, le vindeca bolile sufletești și trupești. Pornind de la acest îndemn religios moral cu totul nou, Biserica a devenit mamă pentru orfani, mângâiere pentru văduve, străinilor adăpost, flămânzilor mâncare, celor goi îmbrăcăminte și poartă grijă de cei bolnavi și vizitează pe cei prigoniți și închiși aducându-le mângâiere. Cu timpul va organiza instituții specializate în jurul mănăstirilor și având ca îndrumători preoți și călugări.

De pildă canoanele Sinodului I ecumenic (325) prevedeau obligația pentru episcop de a organiza în fiecare cetate adăposturi pentru străini, case pentru săraci, case pentru bolnavi, azil pentru văduve, adăpost pentru fecioare, leagăne pentru copiii părăsiți sau găsiți, azil pentru bătrâni!

Definiție pentru activitatea caritabilă este așezământul “VASILIADA” - înființat de Sfântul Vasile cel Mare la 372. Asemenea Sfântului Vasile, Sfântul Ioan Gură de Aur va înființa spitale la Constantinopol, Sfântul Efrem Sirul la Edesa (375), iar Sfântul Ioan cel Milostiv (1610) și alții au înființat spitale la Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Efes și Calcedon.

Biserica Ortodoxă Română s-a înscris și ea în tradiția Bisericii Răsăritene, preluând exemplul Sfântului Vasile cel Mare.

Implicată neîncetat în viața poporului nostru, Biserica Ortodoxă Română l-a slujit pe acesta atât cu cuvântul, cât și cu fapta. În ceea ce privește îngrijirea sănătății, afirmăm fără să greșim că, Biserica Ortodoxă Română este cea care a înființat primele spitale în România. Menționăm bolnițele mănăstirești în care își căutau sănătatea bolnavii. În Moldova, la Mănăstirile Putna și Dragomirna, în Țara Românească la Curtea de Argeș.

În jurul anilor 1520-1521 sunt amintiți boierii Craiovești care au ridicat bolnița la Mănăstirea Bistrița Olteană, ctitoria lor, iar între 1542-1543, o altă bolniță înființată la Cozia, unde ca și în celelalte, se îngrijeau credincioși suferinzi și bolnavi sau se găzduiau trei zile unii călători străini.

În 1619, mitropolitul Anastasie Crimca a înființat la Suceava „primul spital din țara noastră întru numele Domnului, ca să fie pentru cei săraci și neputincioși și orbi și alții care vor să se tămăduiască într-acest spital”.

În vremea voievodului Constantin Brâncoveanu (1688-1714) s-au construit pe lângă biserici și mănăstiri și o serie de bolnițe. De exemplu: la Sadova 1692-1693, Hurezi 1696-1699, Brâncoveni 1700 și altele.

În jurul anului 1700, Spătarul Mihail Cantacuzino ridica lângă Mănăstirea Colțea

din București o bolniță și o casă pentru străini, spre odihna și mângâierea întru Hristos, a fraților noștri săraci care pătinesc de boale. Despre aceasta (Mănăstirea Colțea), Patriarhul Samuil al Alexandriei scria la 15 iunie 1715 că „este un așezământ unic, în care mănăstirea, spitalul, casa pentru hrana săracilor și școala sunt împreunate spre slava lui Dumnezeu ridicată”.

Tot în București a fost înființat pe lângă Mănăstirea Pantelimon, spitalul cu același nume pentru ciумаți și pentru cei ce sufereau de „lingoare”. Pentru întreținerea acestui spital, i-au fost închinată 13 mănăstiri și schituri cu toate moșiile lor, îngrijirea bolnavilor fiind gratuită.

Dar cea care va avea o importanță deosebită va fi ctitoria fiicei lui Constantin Brâncoveanu, Domnița Bălașa, care între anii 1750-1751 a ridicat în București - biserica cu hramul „Înălțarea Domnului”, căreia i-a adăugat o școală, un spital și un azil pentru săraci și străini. Lângă acestea în 1835 se va înființa vestitul spital Brâncovenesc, care a dăinuit până acum câțiva ani, când „modernizarea” Bucureștiului l-a distrus.

În Moldova, lucrurile se petrec la fel ca și în Țara Românească. Cel mai mare spital al Moldovei - „Spiridonia”, la Iași - a fost întemeiat lângă Mănăstirea „Sfântul Spiridon”. Un hrisov din 22 decembrie 1759 decidea: „Să se facă spital, adică bolniță, pentru căutarea și buna odihnă a celor mulți și neputincioși și săraci ce se află din pământeni și străini”. Se precizau apoi darurile hărăzite mănăstirii pentru hrana celor bolnavi, pentru așternutul și îmbrăcămintea lor. Alte spitale au înființat la Roman lângă Mănăstirea Precista Mare; la Bârlad, la Mănăstirea Neamț (1852), la Slatina, la Focșani și altele. Aceste spitale cu asistență socială, îngrijire medicală și întreținere gratuită din veniturile mănăstirilor respective, au continuat să-și desfășoare activitatea filantropică după primul război mondial.

Dacă bolnițele mănăstirești erau organizate realizând o activitate caritabilă programată, nu rareori această asistență a fost împlinită și de către persoane particulare: credincioși, mireni, preoți, monahi sau arhieriei. De pildă, mitropolitul Antim Ivireanu (1708-1716), în testamentul său, în capitolul 6, stipula: - „Sa fie ajutați copiii săraci, dornici să învețe carte, să li se dea gratuit mâncare și îmbrăcăminte, iar când vor dori să se însoare, să primească de la Mănăstire un ajutor de 15 taleri, iar cei ce se vor preoți, încă alți 13 taleri”, iar în cap. 7-11 din același testament prevedea că mănăstirea să dea 300 de taleri pentru îngroparea săracilor, să ajute cu bani în fiecare zi de sâmbătă și duminică pe cei din temnițe, să cumpere haine la câte 3 oameni săraci și la 3 fete sărace, să dea câte 15 taleri în fiecare an pentru măritatul unei fete sărace, să întrețină pe rând câte 3 zile pe 3 străini dintr-altă țară cum s-ar întâmpla să vină la noi pentru milă”.

Este impresionant planul de asistență socială fixat de marele mitropolit și nu este singurul, căci numărul lor poate fi îmbogățit prin adăugarea mitropolitului Neofit Cretanul (1738-1753), episcopul Clement al Râmnicului (1735-1748), episcopul Constandia Filiti al Buzăului (1793-1819), mitropolitului Andrei Șaguna și a altor ierarhi moldoveni și bănățeni până la patriarhii României.

O pagină de glorie în istoria Bisericii Ortodoxe Române o înscrie atât pe plan intern, cât și pe plan extern, arhipăstorirea celui de-al treilea patriarh al României, Justinian Marina de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit anul acesta pe 20 martie, douăzeci de ani.

Cunoscător al istoriei zbuciumate a românilor, format și instruit în spirit creștin

ortodox și ca bun român, a slujit interesele Bisericii cu toată dăruirea. Sub înțeleapta arhipăstorie a sa, Biserica Ortodoxa Română, chiar dacă vremurile au fost grele pentru păstrarea și propovăduirea adevărului creștin, a realizat cu celelalte culte religioase din țara noastră un adevărat ecumenism local, pentru crearea unei atmosfere de bună viață, bună înțelegere și colaborare. Totodată pentru a răspunde chemării sale, Biserica Ortodoxă Română a desfășurat o activitate susținută pentru rezolvarea altor mari probleme ale vremii sale, între care pacea și colaborarea între popoare, buna înțelegere și respectarea reciprocă.

Relațiile dintre Bisericile Ortodoxe, dincolo de păstrarea unității de credință, s-au conturat pe o preocupare statornică de înnoire a întregii Ortodoxii, cu scopul de a-i da noi puteri pentru împlinirea misiunii ei în lumea contemporană și pentru găsierea celor mai bune mijloace de realizare a ei.

S-au impulsionat relațiile cu Bisericile neortodoxe, Romano - Catholică, Protestantă, prin schimburi de studenți, prin discuții teologice, cu scopul de a ajunge la o mai bună cunoaștere reciprocă, la o apropiere mai strânsă între ele și a se crea un dialog teologic între întreaga creștinătate.

Aș aminti, în trecut, contactele dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano - Catholică, cele cu Biserica Anglicană și celelalte confesiuni protestante care au stabilit premisele unui dialog teologic între întreaga creștinătate.

Un foarte important act în seria legăturilor Bisericii noastre cu Protestantismul a fost de pildă intrarea Bisericii Ortodoxe Române în Consiliul ecumenic al Bisericilor, la Adunarea Generală de la New Delhi în anul 1961. Vorbind despre participarea Bisericii Ortodoxe Române la activitatea acestei organizații, vrednicul de pomenire - patriarhul Justinian declara: „Înțelegem să aducem în mod neprecupețit contribuția noastră morală și materială pentru succesul deplin al nobilei acțiuni pe care o desfășoară Consiliul ecumenic bisericesc pentru apropierea, cunoașterea și colaborarea dintre Bisericile și confesiunile creștine și pentru a sluji astfel porunca evanghelică a păcii pe pământ și bunei înțelegeri între oameni”.

Pe plan intern, Biserica Ortodoxă Română a fost bine organizată, cu școli teologice, cu ateliere și instituții proprii, cu personal de înaltă pregătire teologică și nu, în ultimul rând, prin menținerea, păstrarea, repararea și înnoirea locașurilor sfinte.

De asemenea păstrarea legăturilor și a unității de credință prin publicarea de reviste cu articole și studii elevate, au contribuit în mare măsură la afirmarea și păstrarea prestigiului Ortodoxiei. În afară de publicațiile sporadice, menționăm manualele didactice, cărțile de cult și repartizarea problemelor pe domenii și teme între revistele centrale și mitropolitane.

Nu este de neglijat grija fostului Patriarh Justinian de a trimite studenți români peste hotare la studiu, cu bursă fie din partea Bisericii Ortodoxe, fie din partea altor confesiuni și înlesnirea unor studenți străini de a studia în țara noastră, păstrând legătura trainică dintre Biserică în viitor.

La menținerea și întărirea unității Ortodoxiei românești sub conducerea Sfântului Sinod, avându-l atunci în frunte pe Patriarhul Justinian, merită să amintim, pe lângă înfăptuirile menționate deja, inițierea Cursurilor de îndrumare pastorală și misiонерă a clerului și nu în ultimul rând daniile făcute de Biserica noastră unor instituții din alte Biserici surori, precum și construirea Așezământului românesc de la Ierusalim, dar mai ales înființarea și organizarea parohiilor Ortodoxe românești din afara granițelor țării.

Mai amintim aici că prin strădania fostului patriarh Justinian, prin strădaniile întregului popor român ortodox și ale Bisericii, s-au pus premisele întăririi eforturilor spre unitate cu celelalte Biserici creștine, s-a arătat că ortodoxia poate acționa mai cu putere la aplicarea principiilor Evangheliei, dreptății, iubirii și păcii, la formarea unei conștiințe ortodoxe ferme, potrivit cu tradiția bimilenară creștină, necesară în problema dialogurilor cu celelalte Biserici și confesiuni, la ridicarea prestigiului Ortodoxiei, prin propriul exemplu al organizării vieții religioase a Bisericii noastre ca și prin acțiunea ei justă în problemele religioase și sociale ale vremii noastre.

În sfârșit, Biserica noastră a adus o contribuție importantă la stabilirea premiselor pentru convocarea Sinodului Pan-Ortodox sau a Sfântului și Marelui Sinod, urmând sfatul Sfântului Ignatie al Antiohiei care spune: „Osteniți-vă împreună, luptați împreună, mergeți împreună, suferiți împreună, înalțați-vă împreună”.

Paradoxal am putea spune că după schimbările petrecute în 1989 în țara noastră, Biserica Ortodoxă Română și misiunea ei în societatea contemporană românească se confruntă cu mai multe aspecte negative care reprezenta nu numai o sfidare a ei, ci și un pericol pentru viitor.

Este vorba de problema secularizării în primul rând, care consta în faptul că întoarce privirile omului de la valorile spirituale supreme, de la Dumnezeu, către valorile trecătoare lumii, făcându-l să devină sclavul lor; în al doilea rând - actualizarea problemelor sociale care afectează populația, iar în al treilea rând - pericolul sectar care a devenit fără precedent.

Procesul de secularizare a transferat cetatea sfântă din lumea de dincolo în lumea de aici. Ea a fost considerată ca rezultatul final al științei pe pământ și nu un dar de la Dumnezeu. Acest proces a favorizat progresul unitar al științei și tehnologiei, dar în același timp a pregătit terenul pentru regresul spiritual. În virtutea acestei autonomii, omul devine prizonierul lumii fizice, unde trăiește sentimentul înstrăinării de Dumnezeu și prin experiența personală ajunge la adevărarea cuvântului lui Hristos: „La ce-i folosește omului dacă dobândește întreaga lume, dacă-și pierde sufletul său” (Marcu VIII, 36). De aceea este nevoie de păstrarea echilibrului între progresul științific și cel spiritual al omului ca acesta *din urma să nu se dezumanizeze*.

Pentru păstrarea acestui echilibru și pentru sprijinirea Bisericii în acest domeniu, teologia trebuie să înfrunte doua tendințe: pe de o parte trebuie să combată fenomenul sectar care îndeamnă credincioșii să fugă de societate și să se izoleze într-o spiritualitate pietistă, mulțumindu-se să practice prozelitismul și să îngrozească lumea cu viziuni apocaliptice, fiindcă „lumea este rea și nu mai poate fi mântuită”; pe de altă parte, trebuie să combată partizanii unui creștinism secularizat, violent și agresiv, care vor să transforme religia în politică, fiindcă nu vor să știe de milă și filantropie, ci doar de schimbarea exterioară a structurilor sociale, folosindu-se de Biserică pentru interesele lor și respingând inițiativa ei atunci când aceasta vine cu propuneri.

Ea rămâne deschisă lumii în toate epocile, și trebuie să răspundă tuturor schimbărilor petrecute, în așa fel ca și lumea să se deschidă față de Biserică. Rolul ei este de a-L prezenta lumii pe Dumnezeu, pentru a înțelege lucrarea lui Dumnezeu, pentru a da lumii mărturia despre principiile veșnice. Biserica este formată din oameni care-L mărturisesc lumii pe Hristos, Ziditor și proniator a tot ceea ce se întâmplă în lume nu numai prin cuvânt,

ci și prin fapte de slujire în toate problemele pe care viața în plină mișcare a lumii le ridică.

De altfel, Biserica are rolul de a-L propovădui lumii pe Hristos, de a-L face cunoscut lumii, pentru ca lumea să se deschidă vocii lui Dumnezeu.

Biserica rămâne în lume și este legată de ea prin umanitatea comună a membrilor ei și a celorlalți oameni prin originea lor în actul creator al lui Dumnezeu, prin sistemul unitar al Rațiunii Divine - care îi susține și îi cârmuiește în mod solidar - prin unirea ontologică a lui Hristos ca Om cu toți oamenii, prin călăuzirea întregii omeniri către treptele superioare ale desăvârșirii raționale și spirituale a tuturor.

Dacă acest aspect Biserica îl poate rezolva singură cu mijloace proprii ajutată de harul Sfântului Duh prezent permanent în Biserică, cel de-al doilea aspect - aspectul social cu toate implicațiile lui, ea nu-l poate rezolva singură, pentru că nu se poate substitui factorilor responsabili. Ea nu folosește ideologia politică și nu dictează soluții sau impune sisteme sociale creștine. Sarcina Bisericii nu este de a indica tipurile de societate umană sau de a sacraliza instituțiile politice ale vreunui regim, ci de a arăta că Evanghelia lui Hristos este forța de împăcare și de stabilire a dreptății, dragostei și păcii între oameni.

Dar Biserica nu poate rămâne indiferentă în fața marilor scandaluri, în violarea drepturilor omului, la nedreptățile sociale, politice și la nevoile de tot felul care apasă astăzi asupra omenirii, ci ea are datoria de a spune cu tărie că „integrarea europeană” nu înseamnă renunțarea la tot ce este bun, pe care poporul nostru l-a obținut cu sacrificii și acceptarea a tot ce se impune din afară, la care Occidentul ar vrea să renunțe din societatea în descompunere.

Sondajele de opinie prezintă și astăzi că cea mai mare credibilitate pentru redresarea situației sub toate aspectele ei, o are totuși Biserica. Dar asta impune Bisericii o responsabilitate uriașă în fața poporului și ea trebuie să-și facă simțită prezența oriunde. Și să nu uităm că soarta țării de mâine depinde de ceea ce facem astăzi. De aceea această credință ne-a făcut să pătrundem cu lumina Evangheliei și la cei pe care societatea, de obicei, îi uita, căci toți suntem chemați la reînnoirea omului lăuntric. Aceiași crez ne-a îndemnat de asemenea să readucem învățătura creștină în locurile în care binele trebuie sădit de timpuriu, adică în școli, copiilor și tinerilor.

Trebuie să înțelegem că prin prezența mai activă a slujitorilor și a tuturor fiilor Bisericii noastre în viața și strădaniile societății de astăzi sporește râvna de a face binele. Iar atunci când schimbarea în bine va începe cu propria noastră viață interioară, izbânda transformărilor din societate va fi mai sigură, mai autentică, mai trainică.

Societatea cu problemele ei: șomajul, lipsa locurilor de muncă, sărăcia, lipsa locuințelor, duc la degradarea speciei umane și are repercusiuni și asupra Bisericii. Toate acestea duc la scăderea numărului de căsătorii, diminuează numărul nașterilor, duc la abandonul copiilor, crime organizate vis-a-vis de potențaii vremii care dețin mai multe proprietăți, locuințe, mașini de lux, deseori procurate prin mijloace necinstite, sfidând bunul simț și restul populației care trăiește la limita disperării.

Pe fondul acestei crize și pe terenul astfel pregătit pentru cei nestatornici, foarte ușor se instalează sectarii care răspândesc o avalanșă de tipărituri religioase numai în scopuri de propagandă, fără o responsabilitate pentru conștiința oamenilor. Pragmatismul neo-protestant și sectar a atins în zilele noastre cote fără precedent. Nu ne-ar interesa această situație pentru lumea în descompunere spirituală a Apusului dacă în ultima vreme propagan-

da sectară și comportamentul grupărilor anarhice religioase n-ar fi devenit evidente și pentru țara noastră. Dacă cultele neoprotestante și sectele interzise vin din afara granițelor țării, în ultima vreme, în țară, s-a declanșat mișcarea grupărilor anarhice, născute în sânul poporului nostru, dar care au tot influența străină și în același scop: spargerea unității spirituale și naționale a poporului nostru.

Remediul cel mai eficient pentru evitarea problemelor de acest fel este buna înțelegere între slujitorii fiecărei parohii bazate pe egalitate, respect reciproc și colaborare, iar atunci când este cazul sprijinirea reciprocă, la fel cu organele parohiale față de care să fie o transparență și colaborare sinceră și pe care să-i antreneze într-o lucrare benefică. Participarea mirenilor la viața bisericească devine astăzi una dintre preocupările principale ale pastorației ortodoxe. Aceasta nu numai pentru că preotul nu mai poate concentra în mâinile sale multiplele activități pastorale și, deci este obligat să recurgă la asistența nemijlocită a credincioșilor, ci și pentru că o mai profundă înțelegere a Bisericii ca o comunitate autentică de credincioși care posedă împreună o identitate nouă în Iisus Hristos. Biserica se face prezentă în lume prin lucrarea ei de slujire. Deci ea n-a fost instituită în lume pentru a stăpâni triumfător, ci pentru a sluji, „făcându-se tuturor toate”, însă fără a-și pierde identitatea de comunitate teandrică a oamenilor cu Dumnezeu prin Hristos în Duhul Sfânt.

Parohiile ca entități comunitare trebuie să înscrie o nouă pagină de eroism moral și rațional pe altarul Bisericii și al țării. Apelurile Sfântului Sinod, cuvântările Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și pastoralele chiriarhale, îndeamnă preoțimea să sprijine în chip real și obiectiv orice acțiune pusă-n slujba Bisericii și neamului. Ni se umple sufletul de bucurie și ochii de lacrimi, când constatăm că poporul nostru din puținul pe care îl are dăruiește din toată inima ajutoare pentru construirea de noi lăcașuri sfinte în cartierele unde nu sunt biserici, pentru ajutorarea celor în nevoi.

Trebuie amintită, în acest context, activitatea filantropică desfășurată de Biserică prin înființarea Asociației filantropice medicale „Christiana”, unde preoți și doctori îngrijesc în mod gratuit bolnavi și răspund tuturor cerințelor bolnavilor.

Fără discuție că bolnavi, suferințe, boli, orfani, abandonati, vitregiți ai soartei au existat de când lumea și vor mai exista. Dar ceea ce putem face, și aceasta ne-o cere în mod imperativ Mântuitorul lumii, Marele Samarinean, este să căutăm pe cât putem să ameliorăm durerea celor năpăstuiți. De altfel, acesta este criteriul de valorificare a faptelor noastre la Înfricoșata judecată a lui Hristos. Acesta este tabloul greutăților și al încercărilor omenești în perspectiva veșniciei.

Pr. Matei Velea

Bibliografie selectivă:

1. Pr. prof. Ion Stancu, *Exigențele misiunii Bisericii în lumea noastră secularizată*, în „Glasul Bisericii”, anul LII, nr. 5-8/1996, p. 43
2. Pr. prof. dr. Ioan Bria, *Curs de teologie și practică misionară ortodoxă*, Geneva 1982, p. 6
3. Pr. prof. dr. Ioan Bria - *op. cit.* p. 6
4. Pr. prof. Liviu Stan, *Instituțiile de asistență socială în Biserica veche*, în „Ortodoxia” anul IX, nr. 1/1957, p. 94

5. Pr. prof. dr. Nicolae Necula, *Legătura dintre viața liturgică și opera de caritate în Ortodoxie*, în „Glasul Bisericii”, anul I, nr. 1-3/1991, p. 78
6. Pr. Ioan Roșescu - *Misiunea social-caritativă a Bisericii*, în „Glasul Bisericii” nr. 1/1992, p. 115
7. Pr. Ioan Roșescu - *op. cit.* p. 116
8. *Idem*, p. 117
9. Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Apostolat social*, vol. VI, p. 207
10. *Idem*, vol. VIII, p. 90
11. Sf. Ignatie - „*Către Policarp*” 6.1. ed. Funk p. 292, la Prof. N. Chițescu - *Relațiile interortodoxe ale Bisericii Ortodoxe Române*, în „*Ortodoxia*”, anul XX, nr. 2/1968, p. 208
12. Pr. prof. Ioan Stancu - *op. cit.* p. 44
13. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, *Teologie și cultură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Buc. 1993, p. 5
14. Pr. prof. Ion Stancu, *op. cit.* p. 45
15. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, *Misiunea Bisericii astăzi și mâine*, în „Glasul Bisericii” LII, nr. 5-8/1996, p. 8
16. Diac. conf. dr. P.I. David, *Misiunea creștină astăzi. Neoprotestanți vechi și noi. Secte religioase și anarhice*, în „Glasul Bisericii” L, nr. 1-3/1992, p. 49

CĂRTURARI ROMÂNI LAICI DE ALTĂDATĂ CU PREOCUPĂRI TEOLOGICE - BISERICEȘTI

Abordând această temă, ne propunem să prezentăm în paginile ce urmează aspecte din preocupările teologice - bisericesti ale unor cărturari români laici, așa cum se oglindesc ele în scrierile și activitatea acestora. Prezentarea o vom face sub forma unor medalioane istorico-literare, fiecare medalion având individualitatea lui, dar toate la un loc constituind o strânsă unitate tematică. Avem în vedere cărturari care au trăit și și-au desfășurat activitatea în secolele XVI, XVII și primul sfert al secolului XVIII.

Începem medalioanele noastre cu referințe la o cunoscută scriere din prima jumătate a secolului al XVII-lea al cărei autor este domnitorul Țării Românești Neagoe Basarab (1512 - 1521). Cărtea, scrisă în limba slavonă, limba oficială a cancelariei domnești și a Bisericii românești în vremea aceea, are un caracter didactic religios - moral și politic - cetățenesc și poartă titlul „*Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*”.

În cuprinsul ei, din punctul nostru de vedere, găsim un bogat material religios - moral de proveniență biblică, scos din cărțile Regilor, din omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur, ca și din scrierile Sfinților Efen Sirul, Dionisie Pseudoareopagitul, Ioan Scărarul, Filip Solitarul, Simeon Noul Teolog ș.a. Acest material nu este însă o simplă reproducere de texte teologice, ci el este prelucrat în funcție de ideile pedagogice politice și sociale ale autorului.

Preceptele date de Neagoe Basarab fiului său Theodosie sunt în concordanță cu doctrina și morala creștină ortodoxă. Credința nestrămutată în Dumnezeu este pentru Voievodul - scriitorul firul roșu călăuzitor în toate acțiunile vieții.

Carte deopotrivă religioasă și laică, scrisă de un conducător de țară - „uns al lui Dumnezeu” și cel dintâi creștin al țării -, „*Învățăturile lui Neagoe Basarab*” conțin încă din primele pagini cuvinte de admirație la adresa omului, coroana creației dumnezeiești. Se vorbește despre superioritatea omului față de celelalte viețuitoare și creaturi, despre putința lui de a alege singur calea spre fericirea veșnică în Împărăția lui Dumnezeu.

În partea a doua a scrierii domnești, împărțită în mai multe capitole, deși această parte are caracter laic dominant, cu idei privind stări de lucruri din actualitatea vremii, găsim, de asemenea, multe referințe religioase. Este cazul în primul rând cu capitolul intitulat „Cărtea lui Neagoe Voievod către Vlădica Macarie și către alți egumeni și ieromonahi și preoți și către clirosul când au îngropat a doua oară în Mănăstirea de la Argeș oasele mamei sale, doamnei Neagăi și ale coconilor lui, Petru voievod și Ioan voievod și ale fiicei sale Anghelina”. Din necesități de memorare mai ușor, acest lung titlu avea să fie comprimat de specialiști în sintagma „Epistola lui Neagoe Voievod către moaștele mamei sale Neaga și ale fraților săi Petru și Ioan și ale fiicei sale Anghelina”.

Această „Epistolă” este o „compunere ocazională (...) scrisă la reînhumarea mamei și a copiilor săi Ioan și Anghelina, eveniment care s-a petrecut o dată cu înmormântarea unui alt fiu, Petru”. Pentru fiecare din acești răposați Neagoe Basarab a alcătuit câte o cuvântare

(predică) funebră în spiritul tradiției ortodoxe de la slujba de înmormântare. Cuvintele înlăcrimate ale Voievodului în fața rămășițelor pământești ale mamei și ale fiilor exprimă puternica dragoste paternă și regretul pentru ei, precum și recunoștința profundă și nețăr-murita dragoste filială pentru mama sa care i-a dat viață.

Alături de cuvântările de înmormântare scrise pentru cei decedați din familia sa, Voievodul și-a pregătit pentru el însuși în viață fiind propriul său necrolog. (De altfel, Neogoe Basarab avea să închidă ochii nu mult timp după aceea, în anul 1521).

Pomind de la versetul din Ecleziast „Deșertăciunea deșertăciunilor toate sunt deșertăciuni” (I, 2), în propriul său necrolog Voievodul se lamentează neputincios și plin de resemnare: „Acum, trupule și sufletul meu, toată slava lumii acesteia o’au lăsat, și măreția și trufia noastră o am părăsit și să risipiră de la noi, ca un fum când îl lovește un vânt mare și cu ploaie repede (...). Spune-mi acum, ticăloase suflete, unde este domnia noastră, unde este muma noastră, unde sunt feciorii și fetele noastre, unde este slava cea deșartă a lumii acesteia și bucuriile ei?”...

Dacă morților din familia sa Neogoe Basarab le-a dedicat astfel de „orații” funebre, în care patetismul exprimării e dus la limite extreme, făcând din aceste cuvântări adevărate „elegii ale morții”, în paginile cărții sale găsim și rânduri luminoase, cântări de laudă, adevărate ode sacre, ca în acest imn de preamărire, un veritabil acatist, închinat Sfintei Fecioare Maria, Maica Domnului Iisus Hristos:

„O, Stăpână și Maica lui Dumnezeu care ești aleasă din toate neamurile și ești deplin și degrab ajutătoare oamenilor!

Pentru tine își întoarce Hristos Domnul Dumnezeu fața Sa de către noi întru îmbunătățire!

Pentru tine ne deschide nouă Împărăția Ceriului!

Pentru tine se dăruie nouă hrana raiului!

Pentru tine fu robit iadul și să rușină satana!

Pentru tine ne izbăvim din legături și din temnițele iadului.

Tu ești, Prea Curată, calea vieții cei de veci, și pentru calea ta am câștigat toți păcătoșii Împărăția Ceriurilor!

Tu ești singură via cea adevărată, care ai făcut nouă Strugurul cel copt dintru care au curs nouă tuturor băutura spășeniei, care este mai dulce decât mierea și decât fagurul!

Pentru tine să duseră dreptii și să puseră în Împărăția Ceriului!

Tu ești masa cea dreaptă, care ai purtat Pâinea cea Cerească!

În secolul XVII trăiesc și își desfășoară activitatea cărturărească marii cronicari români. Aceștia scriu cronicile lor punând la baza interpretării faptelor, evenimentelor, concepția teologică potrivit căreia Dumnezeu, creatorul lumii văzute și nevăzute, este totdeauna prezent în istorie și nimic din ceea ce face omul sau se întâmplă în lume, nu este străin de știrea și voia lui Dumnezeu.

„Nimenea fără voia lui Dumnezeu nimica nu poate face” mărturisește convins moldoveanul GRIGORE URECHE (1590 - 1647), primul mare cronicar român, în scrierea sa „*Letopisețul Țării Moldovei (...) de la Dragoș Vodă până la Aron Vodă (1359 - 1594)*”. Cronicarul crede, ca și poporul, în intervenția, sprijinul și ocrotirea lui Dumnezeu.

Într-un loc din cronica sa, Grigorie Ureche condamnă, în spiritul religiei și moralei

creștine, atitudinea fătarnică a lui Iliș, fiul lui Petru Rareș, care „la vedere se arăta creștin, iar noaptea în slobozenie mahometenească se dădea”. Acest comportament duce pe cronicar la concluzia că, din pricina vicleniei și nestatorniciei lui Iliș, pedeapsa divină se abătuse peste țară și natură: „Dumnezeu în zilele lui atâta certare lăsase, că și copacii și pomii și viile săcuse de geruri mari”.

Înfrângerea regelui ungar Matei Corvin de către domnitorul Ștefan cel Mare în lupta de la Baia, la sfârșitul anului 1467, o socotește cronicarul o pedeapsă divină, pe care o pune pe seama mândriei și îngâmării: „Așa norocoște Dumnezeu pe cei mândri și falnici, ca să se arate lucrurile omenești câtu-s de fragede și neadevărate, că Dumnezeu nu în mulți ci în puțini arată puterea Sa, ca nimenea să nu nădăduiască în puterea Sa, ce întru Dumnezeu să-i fie nădejdea, nice fără cale războiu să facă, cărora li-i Dumnezeu împotrivă”. Strălucita biruință de la Codrul Cosmunului a lui Ștefan cel mare Împotriva regelui polon Ioan Albert, din ziua de 26 octombrie 1497, ziua când Biserica Ortodoxă sărbătorește pe Sfântul Dimitrie, el însuși fost ofițer roman, o pune cronicarul pe seama ajutorului dat oștirii moldovene de acest sfânt.

În opera cărturărească a lui MIRON COSTIN (1633 - 1691), cel mai însemnat dintre cronicarii moldoveni, socotit „minte cea mai luminată din Moldova” veacului XVII, - operă alcătuită din scrieri cu conținut istoric și filosofic, redactată fie în limba română fie în limba polonă, în proză sau în versuri găsim, de asemenea, și preocupări teologice bisericești.

Dacă în scrierile cu conținut istoric, factorul teologic apare sporadic, într-o mică scriere în versuri cu titlul *Viața lumii*, preocupările teologice sunt mai evidente. Aici ideile teologice străbat întregul cuprins al scrierii. Ele se împletesc cu ideile și stările sufletești meditativ - melancolice, de resemnare în fața vieții, a neputinței omului, a necunoscutului, care definesc și caracterizează o viață și filosofie proprie, personală a marelui cărturar.

La baza acestei scrieri, socotită „primul poem filosofic din literatura română”, stă acea „fortuna labilis” (soarta alunecoasă), expresie în care este concentrată în conținutul ei pesimist, o întreagă filosofie a trecerii inevitabile a timpului, a vieții omului. Ideile cuprinse în acest poem de meditație filosofică - religioasă nu sunt însă creații originale, personale ale lui Miron Costin: personală este însă arhitectura lor în construcția poemului. Aceste idei sunt scoase din Sfânta Scriptură (Eclesiast, Psaltire, Evangheli), din literatura patristică (Sfinții Grigorie de Nazianz, Ioan Gură de Aur, Fericitul Augustin), din marii poeți latini (Ovidiu, Horațiu), din unii poeți medievali apuseni (Fr. Villon ș.a.).

Dezvoltând realitatea scurgerii ireparabile a timpului („fugit irreparabile tempus”) la care este raportată trecătoarea existență umană: „Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară. Cele ce trec nu mai vin, nici se întorc iară. Trece veacul desfrânat (fără frâu), trec anii roată (...), Miron Costin se străduiește să dezlege și să pătrundă în sens creștin problema existenței și a destinului uman: cine suntem?, de unde venim?, încotro ne întreprăm?”

În fața unor astfel de întrebări, poetul - filosof „pare atins de un pesimism fără leac, prevăzând surparea inevitabilă a lumii întregi”. Cerul, scarele, luna - toate vor pieri, se teme poetul, fiindcă: „Nu-i nimic să stea în veci (...), toate-s trecătoare, toate-s niște spume”...

De aceea, asemenea Eclesiastului, Miron Costin urmărește „potolirea pomirii spre glorie deșartă” și îndeamnă pe om, în cel mai autentic spirit religios-creștin, la „săvârșirea de fapte bune cu promisiunea răscumpărării divine”. Și pentru că timpul se scurge implaca-

bil: „Fug vremurile ca umbra și nici o poartă a le opri nu poate”, iar sorocul sfârșitului vieții omului nu-l cunoaște nimeni dintre muritori, filosoful-poet îndeamnă la bună-cumpănire și la prudență: „Orice faci fă și caută sfârșitul cum vine;/ Cine nu-l cunoaște nu pricepe bine”.

Ca să arate efemeritatea și labilitatea vieții, Miron Costin folosește, versificându-l, un citat din psalmul XC: „Zice David proorocul: Viața este floare./Nu trăiește, ce îndată este trecătoare, iar în Stihuri asupra zavistiei folosește versete din Psalmul V: Bine au scris în psaltire de tine proorocul:/Zavistnicul ieste acesta norocul, / Gâtlanul lor mormântul dedesubt cum cască,/ Limbile lor gata-s toate să ocărăscă./Să fii giudeț, Doamne, din gânduri să cază,/ Ocări care fac ei pre sine să vază”.

Fără a avea pregătirea cărturărească a înaintașilor săi Grigore Ureche și mai ale Miron Costin, ION NECULCE (1672-1745), ultimul mare cronicar moldovean, despre care istoricii literari spun că „a izbutit să ridice istoriografia românească la cel mai înalt nivel artistic, făcând pentru literatură mai mult decât pentru istorie”, s-a manifestat, ca și înaintașii săi, ca un „spirit dispus să admită intervenția voinței lui Dumnezeu în mersul lucrurilor, să socotească anumite stări și situații drept pedepse divine și să nu vadă ieșirea din impas decât în credință”. Și pentru el, domnul țării este reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ, stăpân și „uns” al Acestuia și, deci, el trebuie respectat și ascultat. „Deci, bine ar fi, fraților, să nu vă îndesați (grăbiți) a pârî domni, că-s stăpâni și pomăzaci a lui Dumnezeu”. Cine urmăzează pe domn primește recompensă divină, spune cronicarul în *Letopisețul Țării Moldovei de la Dabija Vodă până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat* (1661 - 1743).

Atât în *Letopiseț* cât și în „*O samă de cuvinte*”, un opuscul cuprinzând 42 de „legende istorice”, cu care își deschide cronica sa, Ion Neculce dă o valoroasă funcție stilistică unor versete din Vechiul și Noul Testament, care cuprind maxime, proverbe, zicători, indicându-le chiar cu cifrele respective din text (capitol, verset); probă că Neculce era familiarizat cu Sfânta Scriptură. Cărțile scripturistice la care cronicarul face mai des apel sunt: Înțelepciunea lui Isus fiul lui Sirah, Ecclesiastul, Psalmii lui David, Evangheliile.

În Transilvania se afirmă în a doua jumătate a secolului XVII cronicarul GHEORGHE BRÂNCOVICI (1645 - 1711), scriitor în limba română și în limba sârbă și cunoscător al limbilor slavonă, ungară, latină și turcă. Era fratele mai mic al mitropolitului ortodox Sava Brâncovici de la Alba Iulia, despre viața și activitatea căruia avea să se scrie în *Cronica* sa, versiunea sârbă, și pe care l-a însoțit în călătoria acestuia la Moscova. Pentru sentimentele lui ortodoxe, pentru atitudinea lui de dârz apărător al Bisericii ortodoxe din Transilvania, Gheorghe Brancovici, asemenea fratelui său, mitropolitul Sava, a suferit temniță din partea autorităților ungare calvine. După ce scapă din temniță, cronicarul se refugiază în Țara Românească, la curtea domnitorului Șerban Cantacuzino. După nouă ani de ședere și activitate la curtea domnească din București, Gheorghe Brancovici se întoarce în Transilvania, unde, pentru activitatea sa ortodoxă, este arestat din nou și iarăși băgat în temniță, unde stă, de data aceasta, „douăzeci și doi de ani”, până la sfârșitul vieții sale.

În afară de opera sa istorică, de la Gheorghe Brancovici au rămas în limba română trei „texte” cu conținut religios: „*Cartea aceasta a sfințelor rugăciuni*”, „*Catehism*” și „*Către adevărații călători*”. Prima lucrare cuprinde rugăciuni cu conținut ortodox;

Catehismul este „o replică ortodoxă la propaganda calvină și catolică”, iar *Către adevărații călători* cuprinde o serie de „comentarii la versete biblice destinate să călăuzească pe om, călător în această viață de ispite, pe calea înțelepciunii”.

În prima jumătate a secolului XVII, în Țara Românească, se afirmă pe plan cultural - cărturăresc logofătul UDRIȘTE NĂSTUREL (1596 - 1659), „unul din primii umaniști din cultura noastră. Cumnat al domnitorului Matei Basarab, Udriște Năsturel era socotit „cel mai cărturar boier al timpului său din Muntenia”. Mitropolitul Varlaam al Moldovei, venit la Târgoviște în misiune diplomatică și care l-a cunoscut personal pe Udriște Năsturel, spune despre acesta că era „un boiarin cinstit și slovenic (învățat) și de toată destoinicia și înțelegerea harnic, drept pravoslavnic creștin”.

Udriște Năsturel a avut o „parte activă în opera de cultură a epocii”. Mai cu seamă în timpul domniei lui Matei Basarab, el a desfășurat o „activitate remarcabilă în domeniul traducerilor și tipăriturilor religioase”, după cum se poate constata din prodosloviile cărților religioase apărute în vremea aceea: *Molitfelnic* slavon, tipărit la Câmpulung 1635, *Evangelhia învățătoare*, Govora 1642, *Antologhion* slavon, Câmpulung 1643, *Triod - Penticostar*, Târgoviște 1649.

De numele lui Udriște Năsturel de leagă prima traducere în limba slavonă în Răsăritul Europei a cărții latinești *Imitatio Christi* (Urmarea lui Hristos) a călugărului olandez Thomas de Kempis, tipărită la Mănăstirea Dealu - Târgoviște în anul 1647. Cartea este „o culegere de exhortații, epistole, dialoguri, cântece, rugăciuni, devenite foarte populare în lumea monahală din Europa până la jumătatea secolului al XVII-lea”. Se presupune că Udriște Năsturel a făcut această traducere în limba slavovă „în vederea preîntâmpinării primejdiei calvine”, acțiune de care el nu era deloc străin. Tot el a tradus, pentru prima dată în românește, „minunatul roman al ascetismului creștin”, *Varlaam și Ioasaf*.

Tot în țara Românească, dar în a doua jumătate a secolului XVII și în primul sfert al secolului XVIII se remarcă prin activitatea lor de traducere și tipărire a cărților de cult doi boieri cărturari, frații Radu și Șerban Greceanu.

Până în anul 1693, când devine „cronicarul oficial al domniei lui Constantin Brâncoveanu”, RADU GRECEANU (1655 - 1725) participase, de mai bine de un deceniu, la lucrarea de traducere și tipărire a cărților de cult ortodox, inițiată în Țara Românească de domnitorul Șerban Cantacuzino și continuată, după moartea lui, de domnitorul Constantin Brâncoveanu. Împreună cu fratele său mai mare Șerban, Radu Greceanu participă activ la revizuirea textului oficial al *Bibliei românești*, tipărită la București în anul 1688, ca prima ediție integrală. Tot împreună cei doi frați traduc *Mărgăritare, adecă cuvinte de multe fe-liuri a celui între sfinți Părintelui nostru Ioan, arhiepiscopul Țarigradului, a lui Zlataoust*, o culegere din predicile Sfântului Ioan Gură de Aur, tipărită la București în anul 1691. În același an se tipărea la Buzău *Pravoslavnică Mărturisire* a lui Petru Movilă, fost mitropolit al Kievului, tradusă în românește de Radu Greceanu după textul grecesc al lui Melatie Sirigul. Tot de numele lui Radu Greceanu se leagă și tălmăcirea în românește a *Mineelor*, după textul grecesc al lui Maxim Margounios, confruntat cu textul românesc din *Viața și petrecerea sfinților*, una din principalele lucrări tipărite ale mitropolitului Dosoftei al Moldovei.

Angajat mai mult în dregătoriile și treburile domniei decât fratele său, care era legat mai cu seamă de cele cărturărești, ȘERBAN GRECEANU (1710?) își desfășoară activitatea cărturărească alături de fratele său, de Antim Ivireanul, viitorul episcop de Râmnic și mitropolit al Ungrovlahiei și de Mitrofan, viitorul episcop de Buzău. Șerban Greceanu ia și el parte activă la definitivarea textului Vechiului Testament tâlmăcit de cărturarul moldovean Nicolae Milescu Spătarul. Împreună cu fratele său Radu, Șerban participă, cum am arătat la tâlmăcirea în românește a *Mărgăritarelor* Sfântului Ioan Gură de Aur, și tot împreună cu fratele său semnează cele două predoslovii - către Voievod și către „binevoitorii cetitori” -, în care „se încearcă a se concilia, în tradiția umanismului creștin de origine bizantină, dezideratele Bisericii preocupată să ofere credincioșilor ei învățături exemplare de viață morală”. Tot lui Radu Greceanu i se datorează redactarea în limba greacă a predosloviilor la *Slujbele Sfintei Paraschiva cea Nouă* și a *Sfântului Grigorie Decapolitul*, precum și predoslovia și Stihurile politicești din fruntea Evangheliei greco - române tipărită de Antim Ivireanul în 1693. În fine, lui Șerban Grecescu, ajutat de fratele său Radu, i se atribuie și tâlmăcirea unui *Apostol*, tipărit în 1704.

În strădaniile lor de tâlmăcire a cărților bisericești, cei doi frați Greceanu consultau adesea pe eruditul umanist muntean Constantin Cantacuzino Stolnicul de la curtea lui Brâncoveanu, pentru „elucidarea unor neînțelegeri de ordin filosofic și teologic”.

Tot în a doua jumătate a secolului al XVII-lea se afirmă ca umanist de primă mărime și ca foarte priceput diplomat NICOLAE MILESCU SPĂTARUL (1637 - 1708), și el moldovean ca și contemporanul său, învățatul cronicar Miron Costin. Om foarte instruit, Nicolae Milescu făcuse studii de istorie, teologie și filosofie, de cultură umanistă și cunoștea mai multe limbi străine: latina, elina, slavona, turca, neogreaca, la care s-a adăugat și limba rusă, o dată cu stabilirea și activitatea lui la curtea țarilor de la Moscova. Cu activitate cărturărească și diplomatică desfășurată mai mult în străinătate decât în țara sa, Spătarul Nicolae Milescu s-a afirmat ca mare diplomat și ambasador european și extraeuropean la Constantinopol, la Berlin, la Varșovia, la Paris, în Suedia, la Moscova, în China.

În timpul șederii la Constantinopol ca agent diplomatic, Nicolae Milescu a tradus în românește, după versiune greacă, *Vechiul Testament*, traducere care îi pune în valoare pregătirea sa teologică și filologică. Așa cum am spus deja, această traducere avea să fie luată ca text de bază de traducătorii Bibliei de la București, din anul 1688. Până atunci, Milescu tradusese din grecește lucrări mai mici: *Istoria despre Sfânta Icoană a Prea Sfintei noastre Stăpâne Născătoare de Dumnezeu Maria* și *Slujba Sfântului Grigorie Decapolitul*, amândouă scrieri ale mitropolitului Matei al Mirelor, precum și un „catehism ortodox” al patriarhului Athanasie al Alexandriei, căruia traducătorul român i-a dat titlul de *Carte cu multe întrebări, foarte de folos pentru multe treburi ale credinței noastre*.

După plecarea sa din Constantinopol într-o „lungă pribegie” prin Europa, Spătarul Milescu ajunge la Berlin, la curtea marelui elector de Brandenburg, de unde se îndreaptă în 1666 spre Stettin, unde se afla, fugit din Moldova, fostul său protector, voievodul Gheorghe Ștefan. Ca să-i mângâie zilele pribegiei, Spătarul îi scrie fostului domnitor niște „rugăciuni de seară”, traduse în limba română din slavonește.

În această vreme aflându-se ca trimis al fostului domnitor moldovean la curtea regelui Suediei, Nicolae Milescu cunoaște pe agentul diplomatic francez la Stockholm, con-

tele de Pomponne, care, surprins de „neobișnuita erudiție” a cărturarului român, îi solicită acestuia să scrie despre „dogma transsubstanțierii în religia ortodoxă”, - lucrare care să servească Mișcării social - religioase moderat - catolice janseniste de la Port - Royal în disputa ei cu protestanții. Acceptând solicitarea, Spătarul Nicolae Milescu scrie un „tratat teologic și apologetic” în limba latină, intitulat *Enchiridon sive Stella orientaliS occidentali splendens id est sensu Ecclesiae Orientalia, scilicet graece de Transubstantione Corporis Domini aliisque controversiis*. (Manual sau Șteaua Răsăritului luminând Apusul, adică opinia Bisericii răsăritene grecești despre transsubstanțierea Trupului Domnului și despre alte controverse”). Această scriere avea să fie tipărită la Paris în anul 1669, ca o anexă la o lucrare cu conținut catolic privind problema Euharistiei. *Enchiridiomul* lui Milescu este „cea dintâi lucrare a unui ron tipărită în Franța”.

Mai târziu, aflându-se din nou la Constantinopol, în preajma ambasadorului englez de aici, cărturarul român va transcrie pentru un capelan Tatăl nostru și Crezul în românește.

La recomandarea lui Dosithei, viitorul patriarh de Ierusalim, aflat și el la Constantinopol în acea vreme și cu care era prieten, Spătarul Nicolae Milescu pleacă în Rusia unde intră în slujba țarului Alexei Mihailovici, ca om de mare încredere, de la care primește multe însărcinări diplomatice. În Rusia, la curtea imperială, el continuă să scrie, prelucrând printre altele, *Hresmologhiul* lui Paisie Ligaridis, un „comentar biblic și mistic al profețiilor lui Daniil despre cele patru monarhii universale” și *Povestea asupra construcției bisericii celei mari Sfânta Sofia* din Constantinopol, iar ceva mai târziu, în 1698, traduce în limba slavonă *Tratatul despre erezii* al Sfântului Simeon al Tesalonicului.

Nu lipsit de interes mi se pare a menționa și faptul că în *Jurnalul de călătorie în China*, Nicolae Milescu, conducătorul ambasadei rusești trimisă la Peking, vorbește despre sărbătorirea Paștelui ortodox de către membrii delegației moscovite, moment festiv urmărit cu uimire și plăcere de către chinezi, încântați de obiceiurile ortodoxe ale rușilor legate de această mare sărbătoare creștină.

Pe lângă activitatea de traducător din grecește în rusește a cărților teologice necesare pentru consolidarea și „aducerea la zi a Bisericii ruse”, pentru pătrunderea unui suflu religios nou, cărturarul român, aflat acum în slujba țarului de la Moscova, s-a implicat și el în conflictul de opinii care divizase lumea rusească de atunci în două curente: unul grec - ortodox și altul latin - ortodox. Primul era ancorat puternic în mentalitatea, în tradiționalismul - uneori habotnic și plin de superstiții - al religiozității ruso - bizantine, celălalt, mai evoluat, promova o „ortodoxie de contact”, mai deschisă spre lume. Om instruit, teolog și diplomat de valoare angajat în problemele vremii sale, venit în contact cu lumea europeană: și cu cea ortodoxă - bizantină și cu cea catolică și protestantă, Nicolae Milescu a înclinat, în final, spre orientarea „ortodoxiei de contact”.

Oricum, se poate spune cu certitudine și mândrie că, pentru noi, „prin latura activității sale de scriitor în limba română, Spătarul Nicolae Milescu se apropie mai mult de literatura religioasă”, iar în problemele religiei, ca dogmă și doctrină, ca trăire, cu tot contactul ce l-a avut fie cu protestanții, fie cu catolicii sau cu anglicanii, el a rămas un „ortodox consecvent” până la sfârșitul vieții.

În a doua jumătate a secolului XVII și în primii cincisprezece ani din secolul XVIII, cultura românească din Muntenia este dominată de complexa personalitate a lui

CONSTANTIN CANTACUZINO STOLNICUL (1650 - 1716). Din acest punct de vedere, el acoperă cele două mari domnii: a lui Șerban Cantacuzino (1678 - 1688) și mai ales a lui Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714), al cărui cel mai înalt și apropiat sfetnic a fost.

Personalitatea și prezența renașcentist - umanistă a lui Constantin Cantacuzino s-au făcut simțite „în toate faptele de cultură ale vremii”, Stolnicul „răspunzând cu bunăvoință și moderație tuturor solicitărilor de ordin cărturăresc ale contemporanilor. Disponând de o bogată cultură laică și teologică însușită de la mării săi dascăli din Constantinopol și din Italia, unde făcuse strălucite studii, - toți cărturarii și vlădicii greci, ca și unii teologi apuseni - catolici, protestanți sau anglicani - care se abăteau la curtea lui Brâncoveanu, „stăteau bucuroși de vorbă” cu eruditul boier muntean. Discuțiile cu aceștia se purtau de regulă, pe „subtile chestiuni de dogmatică ortodoxă”, precum „problema harului și a predestinației omului” sau altele de acest fel, care „deosebesc Ortodoxia de protestantism sau de catolicism”. Rod al unor astfel de consultări teologice cu Stolnicul Constantin Cantacuzino la București este, de pildă, un *Manual despre câteva nedumeriri și dezlegarea lor*, scris în grecește de Ioan Cariofil, „marele rector” al Patrierhiei Ortodoxe de Constantinopol, - „suspectat însă în unele cercuri ortodoxe de erezie calvină” -, aflat atunci la curtea lui Brâncoveanu. Manualul a fost tipărit, la stăruința Voievodului, la Snagov în anul 1697 de către Antim Ivireanul. Mai târziu, această carte a fost tradusă și în limba română. Participarea Stolnicului Constantin Cantacuzino la traducerea și tipărirea cărților bisericești constituie „răspunsul pe care l-a dat apelului făcut de Biserică, el, elinistul desăvârșit, a cărui știință era neapărat necesară clerului ortodox”.

Așa cum am arătat când am relatat despre activitatea cărturarilor Radu și Șerban Greceanu la traducerea Bibliei în românește, Stolnicul, pe lângă sfaturi competente necesare, a dat și „anumite consultații pentru înțelegerea pasajelor mai grele din textul grecesc”. În prefața *Mărgăritarelor* Sfântului Ioan Gură de Aur, frații Greceanu traducătorii acestei scrieri, subliniază cu recunoștință rolul de „îndreptător superior” îndeplinit de Constantin Cantacuzino „pentru toate tipăriturile cărților traduse din grecește”.

Aceleași merite ale Stolnicului Constantin Cantacuzino le exprimă frații Greceanu și la traducerea românească a *Mărturisirii ortodoxe* a lui Petru Movilă, despre care ei spun că „prea înțeleptul Constantin biv vel Stolnic” a dat „mai vârtos ajutoriu și (a fost) îndreptătoriu mai grelelor cuvinte și noime”.

Am mai adăuga la preocupările teologice bisericești ale Stolnicului Constantin Cantacuzino apariția - în cărțile de rugăciuni românești tipărite în acea vreme - a *Molitvei către Dumnezeu Savaot, foarte de folos, scoasă de pe grece pre limba românească de dumnealui Constantin Cantacuzino Stolnicul*. Am face, de asemenea, mențiunea că în a sa *Istorie a Țării Rumânești*, făcând, la un moment dat, o digresiune mai mare de la ce eptimase până atunci, istoricul vorbește despre „stăruința grecilor în păstrarea dogmelor ortodoxe, cu toată apăsarea turcească”, idee în final căreia face această invocare divină: „Fie-i dar milă și grijă și de ei acelu Hristos Dumnezeu nostru, întru carele nesmintit credem și pentru al cărui nume nespuse și grele rele paț ei și toți câți sunt supuși varvarei turceștii puteri”.

Scriitorul cu care încheiem șirul marilor cărturari români laici ci preocupări teologice - bisericești din epoca literaturii române vechi este DIMITRIE CANTEMIR (1673 -

1723). Pentru vremea cât a trăit și și-a desfășurat multipla activitate cărturărească, el este socotit drept „conștiința cea mai cuprinzătoare și mai adâncă din toată cultura și literatura noastră de până la jumătatea secolului al XVIII-lea”

Primind o educație și o instrucție dintre cele mai alese, Dimitrie Cantemir a fost scolar mai întâi în Moldova, la Iași, apoi la Constantinopol, la Academia Patriarhiei Ortodoxe, continuatoarea vestitei Universități a Bizanțului. Dascălii lui de aici fuseseră „oameni foarte învățați, care luaseră contact din plin cu știința Orientului cât și cu aceea a Occidentului, de la Școala grecească din Veneția sau de la Universitatea din Padova”. Printre disciplinele de învățământ predate în aceste școli, „studiul teologiei era preponderent”. Teologia și limbile clasice, filosofia îl vor familiariza și îi vor da posibilitatea lui Dimitrie Cantemir să abordeze în unele din scrierile sale probleme de teologie și filosofie religioasă de mare încărcătură ideatică.

În general, cărturarul moldovean și-a scris operele sale în limba latină, considerată pe atunci „încă limba universală a științei”. Scriind latinește el se adresa întregii lumi învățate.

Cu toate acestea, cea dintâi operă a lui Dimitrie Cantemir a fost scrisă în românește. Ea poartă titlul „*Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*”; a văzut lumina tiparului la Constantinopol în anul 1698. Este o „carte bisericească”, socotită „primul tratat de etică din literatura română”.

La baza acestei scrieri stau idei scoase din Sfânta Scriptură, din literatura patristică (Sfinții Grigorie de Nazianz, Ioan Gură de Aur, Ioan Scărarul, Fericitul Augustin ș.a.), din scriitorii medievali apuseni (Pierre Bersuire, Pietro Bizzani, Thomas de Kempis ș.a.) din compatrioții săi contemporani (Dosoftei, mitropolitul Moldovei, Miron Costin cronicarul), din scriitorii persani (Saadi, Hafiz), precum și din filosofii antici greci și latini (Socrate, Seneca ș.a.).

Problema fundamentală din *Divanul* este aceea a „raportului dintre omul înțelept și lume”, raport căruia Cantemir îi dă o „soluționare moderat ortodoxă”, în sensul că el ”nu recomandă fuga de lume, izolarea completă, ci doar viața virtuoasă”. În această scriere, autorul se străduiește „a concilia principiile creștine cu cele păgâne, atitudinea mistică pură, de izolare, de retragere din viață cu atitudinea activă, de luptă împotriva fatalității”.

A doua lucrare a lui Dimitrie Cantemir, tot o scriere din tinerețe, este redactată în limba latină: *Sacrosanctae scientiae indepengibilis imago*. (Imaginea științei sacre care nu se poate zugrăvi).

„Sacrosancta scientia” este teologia, care nu poate fi exprimată concret, prin imagini vizuale, pentru că în esența ei este o știință abstractă, spirituală ce se bazează pe înaltă speculație intelectuală și pe puternică trăire afectivă, implicând o statornică credință religioasă. Cartea, care trece drept „prima Metafizică scrisă de un român”, are ca obiect discutarea unor probleme de metafizică și de etică, filosofia metafizică exprimată de Dimitrie Cantemir în această carte plecând de la dogma Bisericii Ortodoxe. Scrierea este alcătuită din mai multe părți.

Prima parte este consacrată „problemei cunoașterii”, în legătură cu care autorul ajunge la concluzia că „singurul izvor al cunoașterii este revelația divină”, cu toate că discută și „alte poziții ale filosofiei pe această temă”.

A doua parte se ocupă cu așa-zisa „filosofie fizică”, adică cu materia și originea ei.

În mare parte aici sunt folosite idei din teoria filosofului flamand J.B. van Helmont din prima jumătate a secolului XVII. Așa cum tratează această problemă, „Cantemir încearcă să împace credința divină cu explicația naturală a filosofului flamand”.

În a treia parte consacrată „progresului”, adică dezvoltării, evoluției materiei, învățatul moldovean vorbește despre „teism” (intervenția personală a lui Dumnezeu în viața creaturilor sale) și despre „deism” (opinie potrivit căreia crearea lumii este opera lui Dumnezeu, dar după ce a fost creată lumea, aceasta își urmează legile ei, mersul propriu, fără vreo intervenție divină). Înclinând spre această a doua teorie, dar fără să fie deplin convins de ea, Cantemir anticipează orientarea filosofică - religioasă a deștilor apuseni din secolele XVII și XVIII, Lessing, Voltaire ș.a.

În partea a patra este abordată „problema timpului”. Pornind de la Fericitul Augustin care spunea că „timpul este mijlocul cu care se măsoară mișcarea corpurilor, viitorul domn al Moldovei dă timpului o definiție „statistică”: „timpul este un fragment din infinitate legat de fiecare lucru trecător”.

Partea a cincea tratează disputa medievală a „universalelor”, potrivit cărora „noțiunile sunt forme abstracte create de mintea omenească” și „nominalelor”, potrivit cărora „noțiunile sunt realități transcentrale”. Cantemir admite acest al doilea punct de vedere, care „se potrivește cu învățătura Bisericii”.

În fine, în partea a șasea, ultima, se ia în discuție „problema liberului arbitru și a predestinației”, față de care autorul adoptă o „soluție medie”, susținând că partea „divină” din om este supusă predestinației, dar partea „materială” poate influența pe cea divină și este înzestrată cu liber arbitru. Și aici întâlnim idei din teologia Fericitului Augustin. Concluziile trase de Dimitrie Cantemir scriind această carte sunt bazate în general pe doctrina și tradiția Bisericii. Cartea a fost scrisă sub puternica influență a „curentului ortodox” de la Academia Patriarhiei din Constantinopol și „este punctată de accente polemice”.

Strâns legat de *Imaginea științei sacre* este un manual de *Logică*, în care filosoful - teolog afirmă că „logica este cheia filosofiei” și o „comoară a disciplinelor minții”. El conferă logicii chiar un „rol soteriologic”, spunând că „ea poate mântui pe om de păcatul originar, poate să-i redea nu numai umanitatea, dar și divinitatea pierdută în eden”.

De atitudine polemico - apologetică este și *Loca obscura in Catehisi* (Locuri discutabile/neclare/în Catehism), o mică lucrare în care Dimitrie ia atitudine critică împotriva unei tot așa de mici scrieri rusești a episcopului Teofan Procopovici, acuzat de „erezie luterană”. Cantemir discută „locurile obscure din Catehismul lui Teofan” cu autoritatea unui cunoscător al doctrinei ortodoxe. Învinuindu-l pe episcopul rus de „erezie luterană”, apologetul ortodox îi obiectează acestuia „necunoașterea tradiției folosite în toate țările ortodoxe”. Cantemir combate pe episcopul rus utilizând „o mare bogăție de citate din Sfânta Scriptură, din scrierile părinților Bisericii și chiar din autori clasici”.

În partea a treia intitulată „Despre starea bisericească și literară a Moldovei” din *Descriptio Moldaviae* (Descrierea Moldovei), o monografie despre țara sa natală, scrisă în 1714, ca membru al Academiei din Berlin, cărturarul - academician face referiri la Biserica țării sale, la vechimea și organizarea ei, la viața și tradițiile religioase locale, vorbind despre logodnă, nuntă, înmormântare, despre colinde, cântece de stea și alte datini folclorice religioase. Nu greșim dacă spunem că factorul religios - bisericesc poate fi întâlnit și în alte scrieri cantemirene în afară de cele asupra cărora ne-am oprit.

Înceind medalioanele noastre istorico - literare, am vrea să facem câteva sublinieri de sinteză la cele spuse mai sus.

Mai întâi, ca o caracteristică generală, cărturarii pe care i-am trecut în revistă au fost oameni credincioși din punct de vedere religios, crescuți și educați în spiritul și tradițiile credinței ortodoxe bizantine.

Ca pregătire intelectuală, au fost oameni învățați, unii din ei fiind instruiți în școli înalte, la Constantinopol, în Polonia și Italia, unde au făcut studii filosofice, religioase și de cultură umanist - renascentistă și unde și-au însușit, în primul rând ca mijloace de exprimare și scriere, limbile clasice greacă și latină, precum și alte limbi străine: slavona, polona, italiană, turca ș.a.; în unele din ele au și scris lucrări. De asemenea, unii din ei au fost și mari traducători.

Ca preocupări cărturărești, cu excepția cronicarilor Grigore Ureche și Ion Neculce care au scris cronici istorice (Ietopisețe), ceilalți s-au manifestat polivalent: ca istorici, ca filosofi și teologi, ca filologi, ca geografi, ca poeți.

În privința activității teologice - bisericesti a cărturarilor trecuți în revistă, în cronici și în alte lucrări laice ale acestora factorul religios apare sporadic, sub formă de idei, sintagme sau simpli termeni, de obicei cu încărcătură și semnificație morală, sau ca mijloace stilistice de exprimare (Neagoe Basarab, Ion Neculce, Udriște Năsturel, Dimitrie Cantemir). În schimb, factorul religios apare ca temă, ca problemă fundamentală prezentată enunțativ - descriptiv sau dezbătută critic, cu luări de poziție polemico - apologetice legate de frământările religioase și teologice ale acelor vremuri. În acest sens au fost scrise lucrări speciale, cum este cazul cu operele teologice ale Spătarului Nicolae Milescu, ale lui Dimitrie Cantemir, ale Stolnicului Constantin Cantacizino.

Uneori problemele teologico - filosofice au fost exprimate în versuri (Udriște Năsturel, Miron Costin).

Referitor la originalitatea ideilor exprimate în aceste scrieri speciale, multe din ele sunt idei de împrumut, dar se întâlnesc și destule idei proprii, personale, izvorâte din inteligența și spiritul creator al cărturarilor români, care, în materie de teologie, au căutat să se țină strâns de doctrina și de tradiția Bisericii Ortodoxe, în ciuda faptului că, uneori, erau ispițiți de unele ademeniri protestante sau catolice, ori de gândirea marilor înțelepți ai antichității greco - romane (Nicolae Milescu, Dimitrie Cantemir).

Prin preocupările lor teologice religioase, prin scrierile lor de acest profil, marii cărturari români laici au sprijinit, completând uneori, activitatea similară a marilor ierarhi cărturari contemporani cu ei și au apărat împreună Biserica, doctrina și tradițiile ortodoxe în fața prozelitismului religios, desfășurat atât de catolici cât și de protestanți. Pe de altă parte, prin scrierile lor teologice - bisericesti în limba latină sau în alte limbi străine, cărturarii laici s-au făcut mesagerii difuzării gândirii și spiritualității religioase ortodoxe românești și pe alte meleaguri, în primul rând în lumea catolică și protestantă din Apusul Europei.

Prof. Adrian N. Popescu

Bibliografie selectivă:

1. *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, trad. G. Mihăilă,

introd. Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, Editura Minerva, București 1970.

2. T. G. Bulat, *Personalitatea religioasă a Voievodului Neagoe Basarab*, Editura Scrisul românesc, Craiova (f.a.)

3. Dan Horia Mazilu, *Udriște Năsturel*, Editura Minerva, București, 1974

4. Grigore Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*. Studiu introductiv (Viața și opera lui Gr. Ureche de Liviu Onu). Editura științifică, București 1967.

5. Miron Costin, *Viața lumii și Stihuri împotriva zavistiei*, public. de B. P. Hajdeu în „Satyrul”, București 1866.

6. Ion Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ed. 2, îngr. și introd. de Iorgu Jordan, E.S.P.L.A., București 1959

7. Ioan C. Filitti, *Cine erau frații cărturari Radu și Șerban Greceanu*, în Revista istorică română, an IV/1934, București.

8. Lucian Predescu, *O controversă literară - religioasă. Contribuția fraților Radu și Șerban Greceanu la cultura bisericească și laică*, în Glasul Bisericii nr. 5-6, București 1962

9. Dumitru Cristescu, *Opera teologică și apologetică a Spătarului Nicolae Milescu*, în Ortodoxia nr. 4, București, 1958

10. Al. I. Ciurea, *Mărturisirea de credință a Spătarului Nicolae Milescu. Stella orientalis occidentali splendens*, în Ortodoxia nr. 4. București 1958

11. Virgil Cândea, *Stolnicul între contemporani*, București 1971

12. G. Pascu, *Influența cronicarilor moldoveni asupra celor munteni în secolul al XVII-lea, Constantin Cantacuzino*, în Revista istorică - română, XIII, București 1943.

13. R. Ortiz, *Lo Stolnic Cantacuzino. Un grande erudite romeno a Padova*, Bucarest 1943

14. Pr. Nicolae Șerbănescu, *Stolnicul Constantin Cantacuzino și cultura românească*, în B.O.R nr. 7-10/1990

15. P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*, Editura Academiei, București 1958

16. Dan Bădărău, *Dimitrie Cantemir și van Helmont*, în Cercetări filosofice, VIII/1961

17. Dragoș Moldovanu, *Stilizarea citatului biblic în „Divanul” lui Dimitrie Cantemir*, în Anuar de lingvistică și istorie literară, t. XX/1969, Iași

18. N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, Editura Minerva, București, 1980

19. George Ivașcu, *Istoria literaturii române*, I., Editura științifică, București, 1969

20. *Istoria literaturii române I*, Editura Academiei, București, 1964

21. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei, București, 1979

22. Al. Piru, *Literatura română veche*, ed. a II-a, Editura pentru literatură, București, 1962

23. Ion Rotaru, *Literatura română veche*, Editura didactică și pedagogică, București 1981.

VIAȚA BISERICESCĂ DIN MITROPOLIE

SANCTITATEA SA BARTOLOMEU I, PATRIARHUL ECUMENIC AL CONSTANTINOPOLULUI, DIN NOU ÎN ROMÂNIA

La invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în perioada 11-15 octombrie 1997 Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, a efectuat o vizită frățească în România.

În prima zi a vizitei la București, Sanctitatea Sa Bartolomeu I a participat la deschiderea oficială a anului universitar la Facultatea de Teologie și la închiderea celei de-a III-a ediții a Simpozionului organizat în memoria Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae.

La 12 octombrie, a doua zi a vizitei, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic și Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu alți ierarhi din România, Grecia, Ucraina și Rusia au participat la aniversarea a 500 de ani de la sfințirea bisericii Mănăstirii Neamț, ctitorie a voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt. Cu acest prilej, Sanctitatea Sa Bartolomeu I și Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist au inaugurat muzeul „Sfântul Paisie de la Neamț“ (Velickovschi), ale cărui moaște se află în această mănăstire.

A doua zi, la Catedrala Mitropolitană din Iași, a fost săvârșită Sfânta Liturghie consacrată Sfântului Andrei, Apostolul românilor (rememorare a pelerinajului cu moaștele Sfântului Apostol Andrei la Iași, din 1996).

La 14 octombrie, zi de prăznuire a Cuvioasei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei, Sanctitatea Sa Bartolomeu I a participat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala Mitropolitană din Iași.

Ultima zi a vizitei a fost marcată de decernarea titlului de „Doctor Honoris Causa“ Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, de către Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași.

Biroul de Presă și
Comunicații al Patriarhiei Române

CARDINALUL FLORENȚEI EMINENȚA SA SILVANO PIOVANELLI, DĂRUIEȘTE BISERICII ORTODOXE ROMÂNE O PARTE DIN MOAȘTELE SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

La invitația Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în perioada 13-17 octombrie 1997 Eminența Sa Silvano Piovanelli, cardinalul Florenței, a vizitat Biserica Ortodoxă Română, însoțit de Monseniorul Angelo Chiaroni, președintele Comisiei Ecumenice din Toscana și preoții: Alesandro Lombardi, Francesco Chilleri, Robert Sviderski, însoțiți de Pr. Petrică Coman, preotul comunității românești de la Florența.

În cele cinci zile ale vizitei, distinșii oaspeți au participat, în prezența Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României, a I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei și a altor înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, alături de un mare număr de clerici și credincioși, la sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva. De asemenea, au fost vizitate biserici de parohie, mănăstiri, centre de asistență socială ale Bisericii și au avut loc întâlniri cu ierarhi, preoți, monahi și credincioși ortodocși români, cunoscându-se nemijlocit o parte din împlinirile și nevoile vieții și activității pastoral - misionare ale Bisericii Ortodoxe Române și strădania sa de a face cunoscut mesajul Sfintei Evanghelii în societatea românească contemporană.

În ziua sosirii în România, Excelența Sa a fost oaspetele Episcopiei Romanului, de unde a doua zi, 14 octombrie, s-a îndreptat într-un pelerinaj spre Iași, la moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva, ocrotitoare a Moldovei, unde au fost prezenți zeci de mii de credincioși pentru a ridica împreună rugăciuni către Dumnezeu, prin Sfinții Săi.

De la această mare sărbătoare înalții oaspeți, însoțiți de P.S. Episcop Vincențiu Ploieșteanul, Vicar patriarhal, au străbătut meleagurile Moldovei pentru a se bucura de atmosfera de liniște și pace duhovnicească a Mănăstirii Vorona și a altor mănăstiri în zilele de miercuri, 15 octombrie, și joi, 16 octombrie. Locurile de popas duhovnicesc au fost mănăstirile: Voroneț, Putna, Sucevița, Moldovița, Humor și biserica satului Victoria. Pe lângă acestea, a fost vizitat locul de retragere pentru bătrânii din Suceava, aflat în grija Arhiepiscopiei Sucevei și s-au bucurat de ospitalitatea oferită de I.P.S. Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților. Sosind la București, în Catedrala Patriarhală a fost oficiată Sfânta Liturghie prilejuită de aducerea de la Florența a unei părți din Sfintele Moaște ale celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului, în ziua de vineri

17 octombrie 1997.

La Sfânta Liturghie oficiată de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, au luat parte înalți oaspeți precum: Arhiepiscopul Ioan Robu al Bisericii Romano-Catolice din București, Nuntziul Apostolic Yanusz Bolonek, personalități ale vieții sociale din România și un număr mare de credincioși dornici să se închine și să sărute moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur. Moaștele dăruite de Arhiepiscopia Florenței, prin eminența Sa Silvano Piovanelli, vor sălășlui temporar în Paraclisul Palatului Patriarhal, până când, cu ajutorul lui Dumnezeu și al Sfântului Ioan Gură de Aur, vor fi așezate la loc de mare cinste în Catedrala Mântuirii Neamului, căreia îi sunt menite aceste odoare de mare preț pentru întreaga lume creștină.

Pr. Costel Stoica

**EMINENȚA SA KARL GUSTAV HAMMAR,
ARHIEPISCOP DE UPPSALA ȘI PRIMAT AL
BISERICII LUTERANE DIN SUECIA,
OASPETE AL PATRIARHIEI ROMÂNE**

La invitația Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Eminența Sa Karl Gustav Hammar, Arhiepiscop de Uppsala și Primat al Bisericii Luterane din Suedia, a fost oaspete al Bisericii Ortodoxe Române în perioada 24-28 octombrie 1997.

În ziua de 24 octombrie, Eminența Sa Karl Gustav Hammar și întreaga delegație a Bisericii Luterane Suedeze, au participat, la slujba de pomenire oficiată la Mormântul Soldatului Necunoscut și la Cimitirul Eroilor Tineri care s-au jertfit în Revoluția română din decembrie 1989, de către preoții slijitori ai Catedralei Patriarhale din București.

În zilele de 25-26 octombrie, Primatul Bisericii Luterane din Suedia a vizitat mănăstirile Ghighiu și Sinaia din Arhiepiscopia Bucureștilor și a fost oaspetele comunităților evanghelic-luterane din Brașov și Sibiu.

La 27 octombrie, ziua de prăznuire a Sfântului Dimitrie cel Nou ale cărui sfinte moaște se găsesec în Catedrala Patriarhală din București, Eminența Sa Karl Gustav Hammar, a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist împreună cu Î.P.S. Mitropolit Serafim, P.S. Episcop Nifon, P.P.S.S. Episcopi Vicari: Teofan Sinaitul, Vincențiu Ploieșteanul și Teodosie Snagoveanul, cu preoții și diaconii Catedralei Patriarhale pe un podium special amenajat și a vorbit miilor de pelerini prezenți. La sfârșitul Sfintei Liturghii, mulțumindu-i Înalțului oaspete pentru vizita frățească, Părintele Patriarh Teoctist i-a oferit acestuia, în semn de prețuire o icoană de lemn și Crucea Patriarhală.

Programul vizitei în România a delegației Bisericii Luterane din Suedia a mai inclus o primire la Președintele României, dl. Emil Constantinescu, o întâlnire cu profesori și studenți ai Facultății de Teologie și scurte vizite la sediul Asociației Ecumenice a Bisericilor din România AIDRom și la comunitatea luterană din București. În timpul discuțiilor cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și cu membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Eminența Sa Karl Gustav Hammar, și ceilalți membri ai delegației Bisericii Luterane din Suedia, au fost subliniate bunele relații care există între cele doua Biserici, membre active în mișcarea ecumenică și progresele făcute în decursul anilor în dialogul teologic spre unitatea creștină. Au fost subliniate, deasemenea, momentele vizitei Părintelui Patriarh Teoctist în Suedia din septembrie 1987, prilej cu care a fost târnosită biserica românească din orașul Malmö. De altfel, pe tot parcursul vizitei în România, ca un semn simbolic al bunelor relații dintre cele două Biserici, Înalții oaspeți au fost însoțiți de părintele Toader Doroftei, parohul bisericii românești din Stockholm.

Pr. Costel Stoica

BISERICA DIN BRĂDET, JUDEȚUL ARGEȘ, LA 600 DE ANI DE EXISTENȚĂ

PARTICIPAREA PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST, LA FESTIVITĂȚILE DE ANIVERSARE

Ultimul sat pe valea râului Vâlsan, sub poalele muntelui Făgăraș, așezare de case albe, cu prisă, adunate între versanții de stâncă și pădure sau risipite, departe, în liniștea poienilor, un sat urcat la 700 de metri deasupra nivelului mării”, localitatea Brădet din județul Argeș are o istorie multiseclară. Clipele de început ale satului s-au așternut liniștite oarecând, prin secolul al XIV - lea, poate chiar mai timpuriu, adunându-se, apoi, an după an și generație după generație, în paginile de istorie a localității, chipuri de oameni, fapte de tot felul, multe împliniri, uneori lacrimi, credință și nădejde, plinite în roade sufletești, semne ale virtuții, hărniciei și strădaniilor... Din curgerea vremii, mult asemănătoare rostogolirii apelor Vâlsanului, râul și inima satului, uneori liniștit și tainic, alteori învolburat, se mai văd și astăzi nenumărate urme...

Binecuvântata împlinire, străjuind oamenii, locurile și istoria, spre veșnicia cea dumnezeiască, este biserica din Brădet. Pomelnicul și tabloul votiv din pronaos - înfățișându-l, alături de doamna sa, pe voievod ținând într-o mână sfânta cruce, iar în cealaltă biserica: jertfă și dar aduse spre binecuvântare lui Dumnezeu, pentru timpuri de domnie deloc tihnite, - îl mărturisesc drept ctitor al sfântului locaș pe Mircea cel Bătrân, domn al Țării Românești între anii 1386 - 1418. Biserica - ridicată, se pare, pe locul uneia mai vechi, poate de lemn, și după modelul arhitectonic al mănăstirii Cozia, ce s-a impus apoi în Țara Românească, a folosit o vreme strădaniilor duhovnicești ale câtorva monahi adunați aici într-un mic schit. Vechimii și frumuseții sfântului lăcaș s-au adăugat numeroase și importante mărturii ale credinței noastre ortodoxe, precum antimisul folosit aici, purtând semnătura Mitropolitului Luca Cipriotul (1602 - 1629).

La aniversarea celor 600 de ani de la ctitorirea bisericii, ierarhul locului, Prea Sfințitul Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului -, preotul paroh și fiii satului, au invitat pe Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, duminică, 21 septembrie 1997, pentru a fi împreună în clipele de comuniune sfântă în Hristos, ale sfintei liturghii și la pomenirea ctitorului sfântului lăcaș, binecredinciosul voievod Mircea cel Bătrân.

Prea Fericea Sa a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în multiseclara biserică de

către Prea Sfințitului Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi. La Sfânta Liturghie a venit și unul dintre cei mai aleși fii ai localității Brădet, Dl. prof. univ. dr. Emil Constantinescu, Președintele României.

La vremea cuvântului de învățătură, Prea Fericirea Sa a binecuvântat strădaniile binecredincioșilor creștini din Brădet, admirându-le credința și frumusețea morală, virtuțile creștine păstrate din generație în generație, - prunci, tineri, vârstnici, mame și părinți - până în vremurile noastre.

În semn de prețuire a activității pastorale desfășurate de P.C.Pr. Gheorghe Rizoiu, parohul parohiei Brădet, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a acordat prea cucerniciei sale distincția „Crucea patriarhală”.

Diac. Nicolae Vladu

UN NOU LOCAȘ SFÂNT ÎN BUCUREȘTI

BISERICA SFÂNTUL ILIE - TITAN

Numai cu trei ani în urmă se pusese temelia unei bisericuțe de cartier în locul ce găzduia altădată „Talciocul” și unde, în 4 - 20 martie 1977, se odihneau rămășițele pământești ale celor neidentificați și uciși în noaptea de vineri, 4 martie 1977 de către groaznicul cutremur din București.

La stăruințele și străduințele Pr. Ilie Costescu, s-a ridicat locașul respectiv pentru cerințele duhovnicești ale credincioșilor, sfințindu-se în ziua de Florii - 1995. De atunci, prin contribuția unor sponsori, dar mai ales cu jertfa credincioșilor, biserica ajungând neîncăpătoare, s-a prelungit încă o dată, i s-a ridicat turn, și s-a instalat clopotniță și altele.

Credincioși destoinici, pangar și colportaj necesar, loc pentru lumânări, toate conjugate au creat posibilitatea construirii în scurt timp a unei case cu multiple funcționalități.

Pe lângă cele de mai sus, s-au mai ridicat încă două anexe absolut necesare, o hotă pentru lumânări și o capelă mortuară.

De asemenea, Oficiul parohial a fost înzestrat cu tot ceea ce este necesar unei administrații corecte și care oferă încredere enoriașilor de aici și celor care vin din alte părți. Biserica are încălzire centrală cu instalații proprii.

Pe lângă toate acestea, s-a amenajat un cabinet medical al Parohiei „Samarineanul milostiv” pentru enoriașii în vârstă și fără posibilități materiale, cu opt specialități de consultare. Responsabil, dr. Ioana Costescu, soția preotului paroh, nelipsită din mijlocul credincioșilor, *la strană și la cabinet, în familie și la spital. Este în finisaj o sală pentru meditații matematică - fizică, pentru elevii nevoiași.*

Parohia are în dotatie diferite aparate, magazii, mașini și chiar un autocamion pentru transport de materiale. Totul se depozitează în incinta parohiei, în curtea închisă, asigurată de paznic, și unde se strâng, ușor - ușor, cele necesare ridicării bisericii mari „Sfântul Ilie”, a unui azil de bătrâni, unei cantine pentru săraci și alte compartimente de asistență socială atât de necesară astăzi.

Luând cunoștință de toate acestea, Arhiepiscopia Bucureștilor a fixat resfințirea bisericii și binecuvântarea lucrului celui bun pe data de 20 iulie 1997, ziua hramului bisericii.

Sfânta Liturghie a fost săvârșită de către Prea Sfințitul Episcop Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, delegatul Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Sfinția Sa a vorbit în cuvântul său de învățătură despre viața Sfântului Proloc

Ilie, subliniind grija profetului pentru păstrarea dreaptelor credințe, a așezământului Sfânt între Dumnezeu și Patriarhi și cu strădaniile slujitorilor și credincioșilor locului, pentru Altarul de jertfă curată adus Ziditorului...

La sfârșit, deși fusese la altă sfințire, biserica parohiei Sfântul Ilie - Grand, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a ținut să vină în mijlocul credincioșilor, să binecuvânteze strădaniile, să sfințească anexele incintei și să le țină cuvânt de folos duhovnicesc.

Credincioșii l-au primit cu bucurie, cu flori și în armonia imnului patriarhal, iar ierarhii Bisericii noastre prezenți au plecat mulțumiți sufletește pentru toate cele văzute.

De asemenea, n-au lipsit reprezentanți ai administrației locale ai Sectorului, oameni cu responsabilități sociale care au ajutat Biserica înainte și astăzi.

Binecuvântează, Doamne, podoaba Casei Tale și pe ai Tăi credincioși!

Diac. Prof. Dr. P.I. David

„BINECUVÂNTEAZĂ DOAMNE, PE CEI CE IUBESC PODOABA CASEI TALE”

RESFINȚIREA BISERICII PAROHIEI TELEGA VALE, PROTOIERIA CÂMPINA

În localitatea Telega Vale din județul Prahova a avut loc, pe data de 8 septembrie 1997 resfințirea bisericii parohiale.

Ca multe alte lăcașuri de cult din țară, și aici au fost necesare lucrări de consolidare și reparație a clădirii, iar pictura murală înnegrită de fum a necesitat și ea o migăloasă restaurație. Grija credincioșilor pentru Casa lui Dumnezeu și generoasa lor contribuție au făcut ca lucrările să fie executate și terminate, ocazionând astfel participarea la o slujbă atât de rară în viața unei parohii, pentru care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a delegat pe Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Pentru slujba arhierescă ce avea să urmeze, o mare mulțime de credincioși din parohia Telega Vale și din împrejurimi au fost prezenți.

După sfințirea apei, conform rânduielilor strămoșești, a urmat sfințirea exteriorului bisericii, prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir și prin stropirea cu apă sfințită, apoi biserica a fost ocolită de trei ori și s-au rostit rugăciunile cuvenite pentru ca parohia să aibă din nou un locaș sfințit, curat și proaspăt, ce urma să fie închinat Prea Sfintei Fecioare Maria.

Slujba de sfințire a continuat în interiorul bisericii și a fost urmată de prima Sfântă Liturghie în aceste noi condiții, oficiată de Prea Sfințitul Episcop Teodosie Snagoveanul împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

În final, a vorbit preotul Teodor Georgescu, orator apreciat, apoi P.C.Pr. Dumitru Costică, protoiereul Protoieriei Câmpina. S-au acordat cu această ocazie două alese ranguri bisericești: rangul de iconom - preotului Alexandru Spânu, fostul paroh și distincția de sachelar - preotului Mihail Calcea, actualul paroh. Evenimentele zilei au fost consemnate în documentul întocmit pentru a fi păstrat în analele bisericii, atât cât va dăinui și aceasta. Credincioșii l-au ascultat cu evlavie și bucurie.

A fost o zi prețioasă în viața parohiei, mai întâi prin importanța sărbătoare, prima după începutul anului bisericesc, Nașterea Maicii Domnului, și - apoi pentru că sfințirea unei biserici sau acordarea de distincții preoțești nu se-n tâmplă prea des într-o comunitate.

În încheiere, marcând importanța zilei, a vorbit Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul, al cărui cuvânt de învățătură îl redăm în continuare:

Iubiți credincioși,

„Astăzi trăim o bucurie cu totul deosebită pentru că cea dintâi mare sărbătoare a anului bisericesc este închinată celei mai curate și mai sfinte fiice a neamului omenesc,

Preacuratei Fecioare Maria.

Fecioara Maria este pentru noi toți raza care arată Soarele, este ușa prin care intră răsăritul cerului ca să ne dea nouă lumina cea neapusă, iar acoperământul său cuprinde toate neamurile pământului. Această fericită zi ne umple de seninătate, pace și mulțumire și ne îmbie să mulțumim Preasfintei și să-i aducem cântări și imnuri după cuviință, mai cu seamă pentru că Maica lui Dumnezeu, precum a fost vestită de prooroci, este închipuită de sicriul legii celei vechi.

Așa cum reiese din Vechiul Testament, acolo erau ținute tablele legii pe care au fost scrise cele zece porunci dumnezeiești. Ce înseamnă „sicriul legii celei vechi”? Cuvântul scris al lui Dumnezeu a fost așezat în această raclă, și tot astfel, Cuvântul lui Dumnezeu, Fiul Tatălui, Domnul nostru Iisus Hristos a sălășluit în pântecele Mariei.

Cu toate că Sfânta Fecioară Maria a fost înălțată la cer de Fiul ei, ea nu ne-a lăsat singuri și fără ocrotire, și orice biserică în care se slăvește Preasfânta Treime, este a lui Dumnezeu și o reprezintă și pe Maica Domnului, care l-a întrupat aievea pe Fiul Său. În orice biserică, Iisus Hristos este prezent pe Sfânta Masă a jertfei din Altar, cu sufletul și cu trupul, cu sângele și cu dumnezeirea, sub privirile Preasfintei Sale Maici, ce își retrăiește etern calvarul. Iată, și voi v-ați alăturat acestui sacrificiu, prin împodobirea lăcașului său și v-ați pregătit pridvorul veșniciei ca să puteți ajunge acolo unde vor aștepta Iisus Hristos și Maica Lui.

Dragii mei,

A participa și a osteni pentru ridicarea și înfrumusețarea unei sfinte biserici este cea mai frumoasă faptă pentru oricine, însemnând a-ți înscrie numele în ctitoria eternității, căci biserica este Casa lui Dumnezeu, și dacă El este veșnic, atunci și biserica Lui este casa veșniciei. Strămoșii noștri zideau noile biserici pe locurile celor vechi, și de nu se putea aceasta, ei lăsau semnul Sfintei Cruci închipuind Altarul cel vechi, sfințenia neavând limită nici în timp, nici în spațiu. Căci Biserica îi cuprinde și pe cei care au trăit înaintea venirii Mântuitorului, și pe cei de la Hristos până la noi, precum și pe cei ce ne vor urma nouă până la sfârșitul veacurilor.

Această sfințenie este reflectarea razei Duhului Sfânt. Astăzi ea a ajuns și până la voi, ați primit-o în inimile și sufletele voastre. Urmați-i drumul și păstrați-o neatinsă; duceți-o la casele voastre și veniți iarăși s-o aprindeți când auziți clopotele bisericii, iar pașii voștri să v-aducă din nou în lăcașul lui Dumnezeu. Nu este cale mai binecuvântată, nu este dorire mai iubită de Dumnezeu decât aceea de a-l asculta glasul prin cântecul clopotelor și de a veni către El, care ne cheamă neconținut. Auziți-L: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre. Căci jugul Meu este bun și povara Mea este ușoară” (Matei 11, 28-30).

Noi ne-am supus de bunăvoie jugului lui Hristos atunci când am primit Sfânta Taină a Botezului și a mirungerii, și-atunci când ne-am împărțășit pentru prima oară cu Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos. De multe ori, prin păcate, noi ne lepădăm de el, dar auzind neconținut acest îndemn, să fim conștienți că trebuie să-l ducem smeriți până la sfârșitul vieții noastre și că purtându-l nu vom mai fi niciodată singuri: Iisus va fi cu noi. El Înșuși ne spune: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela

aduce roadă multă, căci fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5). Prin aceasta, noi trebuie să înțelegem că Fiul lui Dumnezeu este calea către Tatăl, drumul curat și plin de dragoste, iar Maica Domnului, izvor al bucuriilor și binecuvântărilor, Fecioara Maria, este biserica cea plină de Hristos pe pământ. Având în noi această înțelegere, să nu obosim niciodată în căutările pentru îmbogățirea sufletului, pentru înțelegerea credinței și pentru a menține puternică văpaia dragostei noastre.

Frați creștini,

Am venit cu mare bucurie în mijlocul vostru și vă aduc prin cuvântul meu iubirea, prețuirea, binecuvântarea și toate doririle de bine din partea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care vă încredințează că se roagă mereu pentru sufletele credincioșilor Bisericii noastre. Nu demult Prea Fericirea Sa a fost în comuna voastră și v-a îndemnat să fiți pe mai departe păstrători ai credinței celei adevărate, iubitori de Dumnezeu și de Biserică.

Prin împodobirea atât de frumoasă a acestui sfânt lăcaș, voi ați adus o aleasă ofrandă Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Începând de azi, ea va ocroti, cu aco-perământul său casa sufletelor voastre, iar Sfântul Nicolae o va ajuta prin rugăciunile sale să vă aibă în pază.

Primiți și voi, tot astăzi, darul Preasfintei Fecioare: făgăduința răsplatei celor ce-au contribuit cu vrednicie la bucuria cerului, ca să vă fie, după cum ne-am rugat, iertare de păcate și mijlocire spre Împărăția lui Dumnezeu. Amin!”

La sfârșitul Sfintei Liturghii s-a oficiat polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru Prea Sfințitul Episcop Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor pentru preotul paroh și pentru toți donatorii și ostenitorii care au contribuit la realizarea lucrărilor, precum și pentru toți credincioșii prezenți.

Diac. Gheorghe Pop

„CÂT DE MINUNATE SUNT LĂCAȘURILE TALE, DOAMNE”**RESFINȚIREA BISERICII PAROHIEI MOARA VLĂSIEI,
PROTOIERIA ILFOV**

În ziua de 9 noiembrie 1997 a avut loc resfințirea bisericii parohiei Moara Vlășiei, din Protoieria Ilfov. Pentru acest important eveniment, rămas înscris în cartea istoriei bisericii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a delegat pe Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

După cutremurul din 1977, biserica a fost puternic avariata, fiind necesară o serioasă și îndelungată intervenție de consolidare. A urmat apoi restaurarea picturii, în anul 1981, dar de atunci și până în prezent, probabil și datorită celorlalte două cutremure au apărut crăpături în gletul de la tencuială. Deoarece și vechea pictură era înnegrită de fumul lumânărilor, preotul și credincioșii s-au gândit la realizarea unor noi picturi murale. După efectuarea în timp a lucrărilor de restaurare a picturii, pe care credincioșii le-au sprijinit cu toată abnegația, a venit momentul mult așteptat al sfințirii bisericii, la 90 de ani de la zidirea sa.

Slujba de sfințire, înălțătoare și bogată în semnificații a început prin sfințirea apei. Episcopul Teodosie Snagoveanul a condus slujba, la care au participat un sobor de preoți și diaconi. Prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir și prin stropire cu apă sfințită, biserica și-a recăpătat sacralitatea. Slujba a continuat după rânduială, iar clerul și credincioșii au înconjurat de trei ori Sfântul lăcaș, intrându-se apoi în biserică pentru sfințirea picturii și a icoanelor. Ca o încununare a prețioaselor momente, s-a citit documentul întocmit pentru această ocazie.

Prea Sfințitul Episcop Teodosie Snagoveanul a săvârșit în continuare Sfânta Liturghie în biserica resfințită. Răspunsurile liturgice au fost date de un grup de elevi de la Seminarul Teologic din București și de la Școala de cântăreți bisericești.

Pe drept cuvânt, preotul și enoriașii parohiei au considerat ziua resfințirii bisericii ca fiind o zi de mare bucurie duhovnicească, de creștinească prăznuire și de o mare încălțură spirituală.

Preotul paroh de la Moara Vlășiei, P.C.Pr. Gheorghe Dragomir a mulțumit Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru a fi binecuvântat realizarea lucrărilor și sfințirea bisericii. Parohia Moara Vlășiei are o viață religioasă susținută, curată și vie, în special datorită strânselor legături pe care le are cu Mănăstirea Căldărușani, care se află în imediata ei apropiere. Satul nu are în prezent nici un adept al vreunei secte.

Prea Sfințitul Episcop Teodosie Snagoveanul a adresat participanților un călduros cuvânt de învățătură:

Iubiți credincioși,

„Vă aduc din partea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul nostru, prețuirea, binecuvântarea și încredințarea că se roagă și priveghează pentru Biserica Ortodoxă strămoșească.

Această zi este binecuvântată de Dumnezeu, dăruită parcă în semn de recunoștință pentru ostenele și vrednicia voastră. Este o zi care se îmbină armonios cu firea păstorului pe care îl aveți și cu inimile voastre cuminți și rugătoare.

Sfânta Evanghelie de astăzi ne descoperă puterea lui Dumnezeu în vindecarea slăbiciunilor noastre și ne arată deschis că El este Stăpânul vieții și al morții. Ne sunt descrise două din minunile săvârșite de Iisus Hristos în timpul trecerii Sale pe pământ: însănătoșirea femeii gârbove și învierea fiicei lui Iair. Acestea n-au fost istorisite doar pentru a fi cunoscute ca momente ale vieții Mântuitorului. Fiecare faptă a Sa se întinde până la sfârșitul veacurilor și înțelesul ei ajunge până la noi. Și în acea suferință a femeii gârbove, ca și în moartea fiicei lui Iair, trebuie să ne vedem pe noi înșine.

Iubiți credincioși,

Femeia din Sfânta Evanghelie era gârbovă pentru că era legată de stăpânitorul întunericului. Satana ne leagă atunci când vine și ne șoptește cuvinte sau gânduri de măreție, de mândrie, de depărtare de Dumnezeu, și dacă noi îi răspundem, el ne ia în stăpânirea sa. De altfel, toți cei ce trăim vremelnicia vieții suntem și sclavi ai legăturilor satanei. De multe ori ne-nrobim astfel noi înșine, pentru că nesocotim binele pe care Dumnezeu ni l-a dăruit și adeseori urmăm răului nu pentru că gândul nostru o decide, ci pentru că nu suntem hotărâți în ceea ce avem de împlinit în viață, iar fapta merge înaintea intenției: una gândim și alta facem. Nouă tuturor care ne zbatem în neputință ni se cuvine să ascultăm glasul Mântuitorului Iisus Hristos care vorbește către femeia ce venise pe ascuns să se vindece. Ea avea credință, dar nu avea îndrăzneală, astfel că s-a atins cu sfială, sperând ca sfințenia Mântuitorului să se răsfrângă și asupra ei, tămăduindu-i infirmitatea.

Iată, astăzi ați venit în număr atât de mare, dar mulți dintre credincioșii acestei parohii au găsit alte căi decât aceea către biserică. Lor, Mântuitorul Iisus Hristos le spune, ca și femeii gârbove: „Îndrăznește fiule, îndrăznește fiică; veniți să luați darurile pe care le-am câștigat plătind cu propria Mea viață; iată, jertfa Mea este gata, apropiați-vă!”

Rămânând departe de biserică, de trupul jertfit al lui Hristos, sufletul se împruținează, credința se întunecă, nădejdea se depărtează, dragostea devine searbădă. Fără aceste virtuți izvorâte din darul Domnului și din viața și lucrarea noastră, nimeni nu-L va putea vedea pe Dumnezeu.

Îndemnul celei de-a doua minuni, iubiții mei, când Iisus a înviat pe fiica lui Iair, este: „nu plângeți, căci n-a murit, ci doarme!”

Noi care avem harul Sfântului Duh, chiar dacă am vrea, nu putem muri decât cu trupul, căci sufletul rămâne viu, iar conștiința este mai trează atunci când se află în afara trupului decât acum, în viața pământească. Încercați să vă gândiți la durerile sufletului vostru, pentru că dacă acum le ducem în trup, suferința și drumul lui vor fi cu mult mai îndelungi, mai mari, mai profunde când va sosi ceasul mării despărțiri. De aceea, îndemnul nostru este să luăm aminte și fiecare să ne cercetăm pe noi înșine, să știm cât credem, cum credem, unde ne duce credința și dacă urmăm virtuțile lui Dumnezeu și jertfa necontenită a

Fiului Său pentru noi.

Iubiți credincioși,

Ospățul duhovnicesc și dumnezeiesc al Mântuitorului Iisus Hristos are loc în biserică, în fiecare zi de sărbătoare, la fiecare Sfântă Liturghie: este masa Stăpânului, a Dumnezeuului nostru etern și bun, care ne dă arvuna nemuririi pentru ca sufletul să aibă lumină și haină de nuntă, și să poată intra în Împărăția cerurilor. Dacă înțelegem aceste cuvinte ce se adresează minții și inimii, atunci cu siguranță că nu vom veni din obligație la sfânta biserică, ci din iubire pentru Domnul și Stăpânul vieții noastre.

Iată, astăzi ați adus cel mai frumos dar ce v-a fost cu puțință: împodobirea acestei biserici. Dumnezeu a pogorât harul Său asupra ei, pentru ca strădaniile și ofranda voastră să rămână aici și să fiți legați de acest sfânt lăcaș. Aici să vă fie comoara ce vă va aduce în înalta Sa împărăție.

Înțelegând ce înseamnă pentru noi biserica, înțelegem că în biserică noi ne rugăm la fel ca atunci când suntem singuri în fața lui Dumnezeu. Alături de noi se află aici îngerii, apostolii, proorocii și toți sfinții; aici ne ocrotește și ne inspiră Duhul cel Sfânt, care-L coboară pe Hristos pe masa Sfântului Altar, aici Preasfânta Fecioară Maria își privește Fiul ce se frânge pentru noi de fiecare dată, ducând cu El rugăciunile noastre și lacrimile Maicii Sale. Noi plecăm de aici îmbrăcați în vâpăile focului harului ce ne îndeamnă să ne rugăm și acasă, și tot timpul, cu mai multă stăruință și mai profundă evlavie în inimi. Și-atunci, iubiții mei, venirea la sfânta biserică să nu vă fie o povară, ci o năzuință launtrică.

Ascultând fără încetare chemarea Mântuitorului, apropiați-vă de Sfânta Masă din Altar. Pe ea se află Iisus, dăruindu-ne tuturor belșugul trupului și sângelui jertfei Sale. Îndrăzniți, veniți cu inimă deschisă, și pregătiți-vă acum pentru somnul trupului și lunga călătorie a sufletului, pentru ca la capătul ei să găsiți harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu - Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh. Amin!"

La sfârșitul Sfintei Liturghii s-a oficiat polihroniu pentru Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru Prea Sfințitul Episcop Vicar, pentru preotul paroh și pentru toți donatorii și ostenitorii ce au contribuit la realizarea lucrărilor, precum și pentru toți credincioșii prezenți.

Pururea vie să rămână în inimile credincioșilor parohiei Moara Vlăsiei amintirea acestei preafrumoase și înălțătoare slujbe.

Diac. Gheorghe Pop

MISIUNEA SOCIALĂ A BISERICII

CONFERINȚELE PREOTEȘTI DIN LUNA NOIEMBRIE - 1997

În conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nr. 1440/1997, în luna noiembrie a avut loc cea de-a doua conferință preotească pentru anul 1997 din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, având ca temă „*Biserica și problemele sociale actuale cu referire la Apostolatul social, promovat de Patriarhul Justinian Marina*”.

Potrivit hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, lucrările conferințelor au început cu oficierea Sfintei Liturghii, după care P.P.C.C. protoierei au deschis lucrările conferinței prin scurte cuvântări în legătură cu tema fixată, trecându-se apoi la dezbateră tematicii.

Conferința preotească din luna noiembrie a.c. a fost prezidată de către delegați ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teocist, după cum urmează: *la Protoieria I Capitală*: P.C.Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, decan onorific al Facultății de Teologie din București; *la Protoieria II Capitală*: P.C.Pr. Dumitru Colotelo, consilier patriarhal; *la Protoieria III Capitală*: P.C.Pr. Prof. Dr. Dumitru Radu, profesor la Facultatea de Teologie din București; *la Protoieria Ilfov*: P.C.Diac. Nicu Octavian, consilier patriarhal; *la Protoieria Ploiești*: P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor; *la Protoieria Giurgiu Nord*: P.S. Teofan Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal; *la Protoieria Giurgiu Sud*: P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor; *la Protoieria Câmpina*: P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor; *la Protoieria Urlați*: P.C.Pr. Ioan Șurubar, consilier administrativ bisericesc; *la Protoieria Vălenii de Munte*: P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Încă din timp, sectorul cultural al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor a pus la dispoziția protoierilor, pentru a fi transmise preoților, bibliografia selectivă, precum și următorul plan după care a fost întocmită lucrarea:

I. Fundamentarea teologică a misiunii sociale a Bisericii

1. Temeiuri biblice
2. Temeiuri doctrinare
3. Temeiuri morale

II. Activitatea filantropică în Biserica Ortodoxă în decursul istoriei

1. Forme concrete ale activității caritativ - sociale în Biserica primară
2. Forme de asistență socială în perioada patristică
3. Forme de asistență socială în Biserica Ortodoxă Română în Evul Mediu și în perioada interbelică

4. Apostolatul social și aportul Patriarhului Justinian Marina la menținerea dimensiunii sociale a Bisericii în perioada regimului comunist

III. Implicarea Bisericii Ortodoxe Române în rezolvarea problemelor actuale

1. Noile reglementări ale Sfântului Sinod privind asistența socială (Hotărârile sinodale de înființare a Sectorului „Biserica și Societatea” și de aprobare a

Regulamentului de organizare și funcționare a sistemului de asistență socială în Biserica Ortodoxă Română)

2. Modalități de asistență socială la nivel de protopopiat și de parohie

3. Cooptarea membrilor Comitetului parohial și a voluntarilor din parohie în activitățile de asistență socială.

Din referatele prezentate a reieșit faptul că Biserica trebuie să fie mult mai vie ca niciodată și cu multă măsură să ajute la problemele din ce în ce mai diverse ale lumii în care trăim. Omenirea cere astăzi Bisericii o mai mare angajare în rezolvarea problemelor actuale. La baza conștiinței Bisericii, că trebuie să slujească azi omenirea cu mult mai mult, stau necesitățile actuale și nevoile oamenilor. În fața acestei situații e firesc ca Biserica să reflecteze mai mult asupra temeiurilor teologice asupra slujirii, asupra modurilor noi în care poate sluji adecvat cu natura ei, dar cu un rezultat cât mai eficient pentru rezolvarea tuturor necesităților contemporane ale vremii.

În ultimii ani, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a preocupat de acest aspect și a căutat ca aceste activități sociale ale Bisericii să fie instituționalizate, înființându-se sectorul numit „*Biserica și societatea*”. Tot pe această cale s-a adus la cunoștința preoților faptul că în cadrul biroului nou înființat „*Biserica și societatea*” a fost redactat și aprobat de Sântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „*Regulamentul de organizare și funcționare a sistemului de asistență socială în Biserica Ortodoxă Română*” necesar bunei desfășurări a misiunii sociale a acesteia, cu atât mai mult cu cât începând din anul 1991 în cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă din țară funcționează secția Teologie Asistență Socială.

În evidențierea acestor temeuri avem ca model slujirea și dragostea Mântuitorului Iisus Hristos față de oameni, izvorul de putere al slujirii noastre față de Dumnezeu și față de semenii. Făcându-se Om, Fiul lui Dumnezeu S-a făcut slujitor lui Dumnezeu și oamenilor. El se întrupează ca să facă voia Tatălui: „Mântuirea Mea este să fac voia Tatălui Meu care M-a trimis” (Ioan 4, 24-35). Mântuitorul Iisus Hristos preamărește pe Tatăl și face cunoscut numele Lui oamenilor, întrucât le arată iubirea Tatălui: „Precum M-a iubit pe Mine Tatăl și Eu v-am iubit pe voi” (Ioan 15, 9), de aici concluzia: „Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi”.

Prin urmare și noi iubind pe oameni și slujindu-le, împlinim voia lui Dumnezeu, iar slujirea deplină, reală a oamenilor este nu numai cu cuvântul, ci cu fapta și adevărul (Ioan 3, 18). Prin nimic nu se simte mai vie și mai puternică prezența lui Dumnezeu în lume, decât prin faptele dragostei față de aproapele, fapte care nu așteaptă răsplată. La aceasta suntem chemați preoți și credincioși, la procesul de primenire și de continuă zidire duhovnicească.

În urma discuțiilor care au avut loc după prezentarea referatelor, preoții au ridicat mai multe probleme de interes general, dintre care amintim: revitalizarea organelor parohiale, reactivarea cercurilor pastorale, realizarea proiectului privind Catedrala Neamului, necesitatea colaborării dintre preoți și asistenții sociali, necesitatea luării atitudinilor împotriva denigratorilor din mass-media etc.

Diac. Gheorghe Pop

**AGENDA DE LUCRU A
PREA FERICITULUI PĂRINTE TEOCTIST,
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,
PE PERIOADA 1 SEPTEMBRIE - 31 DECEMBRIE 1997**

Duminică, 7 septembrie a.c.:

- a săvârșit slujba de târnosire și Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Spiridon din Ploiești, rostind cuvânt de învățătură. A acordat, cu acest prilej, distincția „Crucea Patriarhală” P.C.Pr. paroh Gheorghe Lazăr, protoieru al Protoierei Ploiești;

Luni, 8 septembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie și slujba de sfințire a punerii pietrei de temelie a bisericii ce se va ridica în parohia Ghencea II, Protoieria I - Capitală, cu hramul Nașterea Maicii Domnului, și a rostit cuvânt de învățătură;

Duminică, 14 septembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală rostind cuvânt de învățătură la praznicul Înălțării Sfintei Cruci;

Primiri și audiențe:

Luni, 1 septembrie a.c.:

- P. Cuv. Ierodiac. Justinian Stoica de la Schitul românesc Prodromul din Sfântul Munte Athos;

- P.C.Pr. prof. Grigore Diaconu, directorul Seminarului Teologic din Botoșani;

- P.C. Arhim. Athenagoras Peckstadt din Belgia;

- Dl. Nicolae Stroescu Stănișoara;

Marți, 2 septembrie a.c.:

- P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor;

- Dl. deputat dr. Ion Vintilescu;

- P.C.Pr. Gheorghe Vasilescu, parohul parohiei ortodoxe române din Torino, Italia;

- P.C.Pr. Vasile Iorgulescu, parohul parohiei ortodoxe române din Strassbourg,

Franța;

Miercuri, 3 septembrie a.c.:

- I.P.S. Lucian, Arhiepiscopul Tomisului;

Joi, 4 septembrie a.c.:

- Dl. Platthy Ivan, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte din Ungaria, însoțit de dl. prof. dr. Gheorghe Anghelescu, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Cuite din România;

Vineri, 5 septembrie a.c.:

- Dl. Radu Vasile, vicepreședinte al Camerei Deputaților;

Marți, 9 septembrie a.c.:

- Pr. dr. Costel Habelea, parohul parohiei ortodoxe române din Aschaffenburg,

Germania;

Joi, 11 septembrie a.c.:

- Excelența Sa, dl. Ferdinando Cousino, ambasadorul Republicii Chile la

București;

- P. Cuv. Arhim. dr. Zareh Baronian, vicarul Eparhiei Armene din România și dl.

Vartan Arachelian, realizator în cadrul Societății Naționale de Televiziune;

Duminică, 14 septembrie a.c.:

- Dl. George Apostolopoulos, președintele Centrului Medical din Atena;

Luni, 15 septembrie a.c.:

- Excelența Sa, dl. Antonio Guterres, Prim Ministru al Portugaliei;

Agenda pastoral - administrativă

Sâmbătă, 6 septembrie a.c.:

- a vizitat stadiul lucrărilor de la Mănăstirea Pisiota și Mănăstirea Ghighiu, din jud.

Prahova;

Duminică, 7 septembrie a.c.:

- a vizitat casele distruse de incendiu din parohia Sfântul Spiridon precum și sta-

diul construcției bisericii și așezământului filantropic din parohia Sfântul Apostol Andrei -

Ploiești;!

Luni, 9 septembrie a.c.:

- a vizitat Mănăstirea Țigănești asistând la slujba de sfințire a „Casei albe” - clădire

istorică - săvârșită de P.S. Episcop Vicar Patriarhal Vincențiu Ploieșteanul;

Miercuri, 10 septembrie a.c.:

- a participat la sediul Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului la

o consfătuire în legătură cu amplasamentul Catedralei Mântuirii Neamului;

Joi, 11 septembrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și

Dobrogei cu cadrele didactice de la Facultatea de Teologie din București;

Vineri, 12 septembrie a.c.:

- a adresat prin intermediul postului Radio România Actualități un mesaj de

binecuvântare a elevilor cu ocazia începerii noului an școlar;

Sâmbătă, 13 septembrie a.c.:

- a vizitat Schitul Sfânta Maria - Cricov, jud. Prahova;

Duminică, 14 septembrie a.c.:

- a binecuvântat deschiderea noului an școlar la Școala generală nr. 1 din Câmpina

și a adresat cuvânt de părintească dragoste. A vizitat, de asemenea, Liceul Teoretic Nicolae

Grigorescu, ca și bisericile parohiale Sfânta Treime și Slobozia din Câmpina, la care sunt în

curs lucrări de restaurare, respectiv de construcție;

Miercuri, 1 octombrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Sfântului Sinod;

Joi, 2 octombrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Vineri, 3 octombrie a.c.:

- a primit pe dr. Zoltan Albu, pastorul Bisericii Reformate din București;

- a primit pe P.C.Pr. prof. dr. Mircea Basarab, parohul parohiei ortodoxe române din München, Germania;

Luni, 4 octombrie a.c.:

- a binecuvântat pe participanții la cea de-a II-a Consfătuire Națională a ASCOR și la cel de-al III-lea Simpozion dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae;

Miercuri, 6 octombrie a.c.:

- a primit pe I.P.S. Antonie, arhiepiscop de New York, din partea Mitropoliei Ortodoxe Ucrainiene din Statele Unite ale Americii, dependentă de Patriarhia ecumenică, aflat în țara noastră cu ocazia sfințirii bisericii ortodoxe ucrainiene din Sighetul Marmăției, jud. Maramureș;

- a primit pe Dl. prof. univ. dr. Dorin Clocotici, secretar de stat la Ministerul Justiției și P.C. Pr. Adrian Mărginean din cadrul Direcției generale a Penitenciarelor;

- a primit pe Dl. Horia Bernea, directorul Muzeului Țăranului Român;

Miercuri, 9 octombrie a.c.:

- a acordat un interviu postului de televiziune Antena 1;

Vineri, 10 octombrie a.c.:

- a primit pe Eminentă Sa, Dr. Lorand Hegedusz, episcopul Bisericii Reformate din Budapesta;

Sâmbătă, 11 - miercuri, 15 octombrie a.c.:

- a întâmpinat pe Sanctitatea Sa, Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, în Catedrala Patriarhală. După deschiderea anului universitar la Facultatea de Teologie - în Rotonda Palatului Patriarhiei - în zilele de 12 - 15 octombrie, a condus pe Sanctitatea Sa într-o vizită în Mitropolia Moldovei și Bucovinei ce a cuprins: Mănăstirea Neamț, Mănăstirea Sihăstria și municipiul Iași;

Joi, 16 octombrie a.c.:

- a primit vizita Eminentei Sale, Silvano Piovanelli, Cardinalul Florenței;

Vineri, 17 octombrie a.c.:

- a întâmpinat în Catedrala Patriarhală delegația Arhiepiscopiei Florenței, condusă de Eminentă Sa Cardinalul Silvano Piovanelli. Acesta a oferit Bisericii Ortodoxe Române o parte din moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur, pentru viitoarea Catedrală a Mântuirii Neamului;

- Seara, a primit pe Dl. Rainer Henn, președintele întreprinderii „Brüder Henn” din Viena, Austria, căruia i-a acordat distincția „Crucea patriarhală” în semn de prețuire pentru sprijinul acordat Tipografiei Institutului Biblic în tipărirea a numeroase cărți;

- a primit pe Dl. Rubin Herbert din Statele Unite ale Americii;

Luni, 20 octombrie a.c.:

- a primit pe Pr. Giovanni Bruscan, delegatul pentru relații internaționale și ecumenism al Arhiepiscopiei romano - catolice din Padova - Italia, cu o scrisoare din partea Înalt Prea Sfințitului Antonie;

Marti, 21 octombrie a.c.:

- a acordat un interviu postului de televiziune Antena 1 în legătură cu prăznuirea Cuviosului Părinte Dimitrie cel Nou din Basarabi, ocrotitorul spiritual al Capitalei;

- a primit pe P.C. Pr. Ioan Jifcu, parohul parohiei ortodoxe române din Timmins, Canada;

Miercuri, 22 octombrie a.c.:

- a primit pe P.C. Pr. Neluțu Oprea, parohul parohiei ortodoxe române din Sofia însoțit de dl. Toma Kiurciev, președintele Asociației Aromânilor din Bulgaria;

Vineri, 24 octombrie a.c.:

- a întâmpinat la Aeroportul Internațional Otopeni pe Eminentă Sa, Dr. Karl Gustav Hammar, arhiepiscop de Uppsala și Primat al Bisericii Suedeze;

Sâmbătă, 25 octombrie a.c.:

- a asistat la slujba Privegherii săvârșită în Catedrala patriarhală de P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, adresând credincioșilor cuvânt de binecuvântare;

Duminică, 26 octombrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie înconjurat de P.P.S.S. Episcopi Vicari Teofan Sinaitul, Vincentiu Ploieșteanul și Teodosie Snagoveanul, rostind cuvânt de învățătură;

Luni, 27 octombrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie înconjurat de I.P.S. Mitropolit Serafim al Germaniei, P.S. Episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor și P.P.S.S. Episcopi Vicari Teofan Sinaitul, Vincentiu Ploieșteanul și Teodosie Snagoveanul, rostind cuvânt de învățătură și de întâmpinare a Eminentei Sale Dr. Karl Gustav Hammar, primatul Bisericii Suedeze. A hirotonit preot, pe seama capelei Spitalului Filantropia, pe P.C. Diac. Gheorghe Istodor;

- a acordat în onoarea E.S. Dr. Karl Gustav Hammar agapa tradițională la care au participat ierarhi, E.S. Monseniorul Janusz Bolonek, nunțiu apostolic, E.S. Dl. Niels G. Revelius, ambasadorul Suediei, membri ai Corpului diplomatic, profesori și alte personalități;

Miercuri, 29 octombrie a.c.:

- a primit pe domnii acad. Grigore Vieru și Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova;

- a prezidat consfătuirea delegaților Patriarhiei, care au prezentat la Secretariatul de Stat pentru Culte propunerile Bisericii Ortodoxe Române în legătură cu noua Lege a Cultelor: P.S. Episcop Andrei al Alba - Iuliei, P.S. Nifon al Sloboziei și Călărașilor, P.C. Pr. Constantin Pârveu, vicar administrativ și dl. Constantin Profir, consilier juridic la Arhiepiscopia Bucureștilor;

Joi, 30 octombrie a.c.:

- a primit pe membrii comitetului de redacție a noii publicații „Icoana din adânc”, revistă lunară editată de un grup de teologi și intelectuali;

- a primit pe dl. Paul Kurtz din Statele Unite ale Americii însoțit de dl. prof. univ. dr. Remus Rus, în legătură cu distribuirea unor ajutoare copiilor;

Duminică, 2 noiembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală rostind cuvânt de învățătură și hirotonind diacon pe absolventul de seminar Dan - Mihai Făgăraș;

- a participat la sfințirea Capelei Institutului Național de Medicină Legală - târnosită de P.S. Episcop vicar patriarhal Vincentiu Ploieșteanul - binecuvântând strădaniile conducerii și personalului Institutului și acordând preotului rangul de „sachelar”;

Luni, 3 noiembrie a.c.:

- a prezidat deschiderea examenului de selecționare a preoților pentru Capitală și orașe, adresând participanților cuvânt duhovnicesc despre importanța slujirii preotești;

- a primit pe P.S. Episcop Galaction al Alexandriei și Teleormanului;

Marti, 4 noiembrie a.c.:

- a primit pe Dl. James Ervin, vicepreședintele Asociației Internaționale a Cluburilor Lions;

Joi, 5 noiembrie a.c.:

- a semnat împreună cu dl. Gavril Dejeu, ministrul de Interne, Protocolul între Patriarhia Română și Ministerul de Interne, în legătură cu asistența religioasă în unitățile acestui minister. Au participat reprezentanți ai Ministerului de Interne, dl. prof. dr. Gheorghe Anghelescu, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, Prea Sfinții Episcopi vicari patriarhali Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, colaboratori din cadrul Administrației Patriarhale;

- a participat la Conferința preoțească de la Protoieria II - Capitală, cu tema: „Biserica și problemele sociale actuale, cu referire la Apostolatul social promovat de Patriarhul Justinian Marina”;

- a primit pe I.P.S. Arhiepiscop Vasile al Târgoviștei în legătură cu sfințirea Capelei de la Centrul de reeducare a minorilor din Găiești, jud. Dâmbovița;

- a primit pe P.S. Episcop Epifanie al Buzăului pentru probleme eparhiale;

Vineri, 6 noiembrie a.c.:

- a primit pe Excelența Sa Dl. Blagoj Zasov, însărcinatul cu afaceri al Republicii Macedonia la București;

- a primit pe P.S. Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului;

Duminică, 9 noiembrie a.c.:

- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala patriarhală de P.S. Episcop vicar patriarhal Teofan Sinaitul;

Luni, 10 noiembrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru între reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române: I.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, P.P.S.S. Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, episcopi vicari patriarhali, P.P.C.C. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu și Pr. Consilier Patriarhal Michael Tița și I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției, secretarul Conferinței Panortodoxe, în legătură cu pregătirea convocării Sfântului și Marelui Sinod Panortodox;

- a primit pe Dl. Gherghhe Cârlan, consilier la Președinția Republicii Moldova;

- a primit pe Excelența Sa Dl. Jeronimo Moscardo, ambasadorul Republicii Federative a Braziliei la București, împreună cu Dl. Francisco Studart, deputat în Parlamentul brazilian;

Marti, 11 noiembrie a.c.:

- a primit pe P.Cuv. Arhim. Ieronim Crețu, superiorul Așezămintelor Românești de la Ierusalim, Ierihon și Iordan, împreună cu Dl. Arhit. prof. univ. dr. Sorin Ilie Vasilescu și Dl. arhit. lect. univ. dr. Horia Gavriș, pentru aprobarea proiectului Căminului pentru pelerinii români din orașul Ierihon;

Miercuri, 12 noiembrie a.c.:

- a primit pe P.S. Episcop Galaction al Alexandriei și Teleormanului;

- a primit pe Dl. Ismail Altunsoy, ziarist, director pentru România al trustului de presă „Zaman International Newspaper”, pentru acordarea unui interviu;

- a primit pe D-na Reghina Varvici de la cotidianul „Curierul Național”;

- a primit pe Dl. Dr. Andrei Catanchin, credincios al parohiei ortodoxe române din Melbourne, Australia;

Vineri, 14 noiembrie a.c.:

- a primit pe P.C.Pr. vicar Ioan Pițura, de la Vicariatul Ortodox Ucrainian din Sighet cu probleme pastorale;

- a primit pe P.C.Pr. Laurențiu Pescar, aflat la studii la Facultatea de Teologie din Tesalonic, Grecia;

- a primit pe Dl. Geanfranco Geon Zago din Italia, însoțit de P.S. Episcop vicar patriarhal Teofan Sinaitul, în legătură cu contribuția sa la opera de asistență socială desfășurată de Biserica Ortodoxă Română prin Sectorul „Diaconia”;

- a primit pe Dl. senator Nicolae Cervenii împreună cu P.Cuv.Arhim. Grigore Băbuș;

Sâmbătă, 15 noiembrie a.c.:

- a vizitat împreună cu P.S. Teodosie Snagoveanul Mănăstirea Cernica și Seminarul teologic monahal din incinta acestei mănăstiri;

- a participat la Concertul simfonic „Prin suferință spre mântuire”, de prof. Traian Popescu, la Sala de Concerte a Radiodifuziunii Române;

Duminică, 16 noiembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală, înconjurat de P.P.S.S. Episcopi Vicari Teofan Sinaitul, Vincențiu Ploieșteanul și Teodosie Snagoveanul, rostind cuvânt de învățătură;

Luni, 17 noiembrie a.c.:

- a primit pe dl. Vlad Cubreakov, membru al Adunării Eparhiale a Mitropoliei Basarabiei și deputat în Parlamentul de la Chișinău, în legătură cu situația Mitropoliei;

- a primit pe dl. Nicolae Vinereanu, director general al S.C. INCOV S.A. din Alba Iulia;

Marti, 18 noiembrie a.c.:

- a primit pe d-na Maria Roșca, ziaristă, directoarea Editurii „Ginta Latină”, cu invitația de a participa la lansarea volumului „Luceafărul poeziei românești - M. Eminescu” a dr. Miron Cristea, cel dintâi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române;

- a primit pe Mons. dr. Albert Rauch, directorul Institutului Ecumenic din Regensburg, Germania;

- a participat la ceremonia decernării titlului de „Doctor honoris causa” Mons. dr. Albert Rauch, directorul Institutului ecumenic din Regensburg de către Facultatea de Teologie din București, rostind o alocuțiune;

- a primit pe frații Mihail și Gavril Moroșanu, renumiți pictori bisericești;

Miercuri, 19 noiembrie a.c.:

- a primit pe dl. Alexandru Dumitrescu, secretarul general al Senatului;

Vineri, 21 noiembrie a.c.:

- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica „Schitul Maicilor” rostind cuvânt de învățătură și binecuvântare;

Sâmbătă, 22 noiembrie a.c.:

- a primit pe dl. dr. Denton Lotz, secretarul general al Alianței Mondiale Baptiste, dl. Karl Heinz Walter, secretarul general al Federației Europene Baptiste, însoțiți de dl.

Vasile Taloș, președintele Uniunii Comunităților Creștine din România și de dl. lect. univ. Otniel Ioan Bunaciu, prorectorul Institutului Teologic Baptist din București;

Duminică, 23 noiembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală rostind cuvânt de învățătură;

Luni, 24 noiembrie a.c.:

- a prezidat cel de-al doilea examen de selecționare a preoților pentru asistența religioasă în armată;

Marti, 25 noiembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Sfânta Ecaterina - paraclisul Facultății de Teologie din București - cu ocazia hramului, adresând studenților teologi și numeroșilor credincioși prezenți, cuvânt de binecuvântare;

- a primit pe dl. Senator Adrian Năstase;

Miercuri, 26 noiembrie a.c.:

- a acordat un mesaj televizat, cu ocazia prăznuirii Sfântului Apostol Andrei și sărbătoririi Zilei Naționale a României, prin intermediul postului de televiziune „Antena 1”;

Vineri, 28 noiembrie a.c.:

- a primit pe dl. Vlado Naumovschi, Prim Vice Prim Ministru și Ministru al Cultelor din Republica Macedonia, însoțit de dl. Slave Nicolovsch, președintele Comisiei pentru Probleme Religioase din Republica Macedonia. Au participat: dl. lect. univ. dr. Gheorghe Angelescu, secretar de stat și P.P.S.S. Episcopi Vicari Patriarhali Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul;

- a prezidat ședința de lucru a Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Sâmbătă, 29 noiembrie a.c.:

- în drum spre „Cetea Marii Uniri” - Alba Iulia - a vizitat Mănăstirea Râmeți și a asistat duminică, 30 noiembrie, la Sfânta Liturghie săvârșită de P.S. Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului în biserica mănăstirii, rostind cuvânt de învățătură;

Luni, 1 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în „Catedrala Reîntregirii” din Alba Iulia împreună cu I.P.S. Nestor, Mitropolitul Olteniei, P.P.S.S. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Calinic al Argeșului și Muscelului, Ioan al Oradei, Andrei al Alba Iuliei, Ioan al Harghitei și Covasnei și Visarion Rășinăreanul Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și Slujba „Te-Deum-ului”, cu ocazia aniversării Zilei Naționale a României;

- a asistat la parada militară ocazionată de aniversarea Zilei Naționale;

- a vizitat la Reședința mitropolitană din Sibiu, pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului, Crișanei și Maramureșului;

Marti, 2 decembrie a.c.:

- a participat la concertul de colinde al coralei prețești „Te Deum laudamus”, desfășurat în biserica Sfântul Elefterie, și a rostit cuvânt de învățătură și binecuvântare;

Miercuri, 3 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Franz Schulle, director general al Asociației Ajuutor Interbisericesc din Elveția - HEKS - însoțit de P.C.Pr. Mihai Spătăreleu din cadrul AIDROM;

Joi, 4 decembrie a.c.:

- a primit pe I.P.S. Acad. dr. Nestor Vornicescu, mitropolitul Olteniei, participant la

sesiunea omagială a Academiei Române dedicată aniversării a 100 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu;

- a primit pe P.S.Dr. Timotei, Episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmașului și pe P.C. arhid. lect. dr. Ioan I. Ică jr., de la Facultatea de Teologie a Universității din Cluj - Napoca, în legătură cu participarea lor la întrunirea Comisiei pentru dialogul teologic de la Patriarhia ecumenică;

Vineri, 5 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Petre Geamănu de la Secretariatul de Stat pentru problemele revoluționarilor din decembrie 1989 în legătură cu slujbele de pomenire ce se vor săvârși la împlinirea a opt ani de la izbucnirea Revoluției din Decembrie 1989;

- a primit pe P.Cuv. Ierod. Justinian Stoica de la Schitul românesc Prodrom din Sfântul Munte Athos;

Sâmbătă, 6 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Nicolae - Paraclisul Universității hirotonind diacon pe licențiatul în teologie Gabriel Penea și a rostit cuvânt de învățătură;

Duminică, 7 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală hirotonind preot pe P.C.Diac. Gabriel Penea, pe seama parohiei Berceni, Protoieria Ilfov și a rostit cuvânt de învățătură;

Luni, 8 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Col. Vasile Lepăduși, de la săptămânalul „Poliția română”, adresând, prin intermediul acestuia, binecuvântări ofițerilor și ostașilor Ministerului de Interne cu ocazia prăznuirii Nașterii Domnului;

Marti, 9 decembrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei în legătură cu definitivarea slujbelor de cinstire a sfinților canonizați în 1992;

Miercuri, 10 decembrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Sfântului Sinod în care au fost dezbătute probleme actuale ale Bisericii legate de slujirea pastoral - misionară, social - caritativă, viața monahală, învățământul teologic, Diaspora Ortodoxă Română, relațiile interbisericești, etc.;

Sâmbătă, 13 decembrie a.c.:

- s-a întâlnit cu preotul și credincioșii bisericii Sfântul Spiridon - Vechi;

- a participat - însoțit de I.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei, I.P.S. Mitropolit Serafim al Germaniei, P.S. Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului și de P.S. Episcop vicar patriarhal Teofan Sinaitul - la spectacolul de caritate organizat de sectorul „DIACONIA” pentru copiii bolnavi de SIDA, cu ocazia zilelor internaționale Anti - Sida și de ocrotire a persoanelor cu handicap, care s-a desfășurat în Palatul Parlamentului, și a rostit cuvânt de binecuvântare, oferind darurile tradiționale;

Duminică, 14 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală hirotonind preot pe P.C. Diac. Constantin Toma, pe seama parohiei Telega, Protoieria Câmpina, și a rostit cuvânt de învățătură;

- a primit pe domnia ingineri Constantin Pavelescu și Crișan Popescu în legătură cu construirea catedralei patriarhale;

Marti, 16 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Dr. ing. fiz. Virgilius Petru Copaci, președintele Fundației

„Profizică”;

- a asistat la serbarea de Crăciun a elevilor Seminarului Teologic liceal din București, prezentată în Sala de spectacole a Cercului Militar Național, și a adresat cuvânt de binecuvântare;

Miercuri, 17 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Șerban Cantacuzino de la Paris;

- a prezidat ședința de lucru a Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

- a acordat un interviu și a transmis mesaj pastoral, la praznicul Nașterii Domnului, prin intermediul postului de televiziune PRIMA TV;

- a primit grupurile de colindători: de la Școala „Arc en ciel” și de la Școala generală nr. 117;

- a participat la Concertul de colinde al studenților Facultății de Teologie a Universității din București, susținut în biserica Sfântul Spiridon Nou și a adresat cuvânt de binecuvântare;

Joi, 18 decembrie a.c.:

- a prezidat ședința de lucru a Consiliului Național Bisericesc;

Vineri, 19 decembrie a.c.:

+ a primit pe membri noii conduceri a ASCOR: Tudor Popescu - președinte, Iulian Liță - prim-vicepreședinte, Sarmis Iancu și Iulian Naros - vicepreședinți, Mihai Stoian și Mihaela Nedeș secretari generali;

- a primit pe Dl. Petre Duran, istoric;

- a adresat credincioșilor prin intermediul posturilor „Radio România Actualități” și

„Radio România Internațional” mesajul pastoral cu ocazia sărbătorii Nașterii Domnului;

- a primit colinda grupului „Balada” din Suceava, condus de Dl. Prof. George

Sârbu;

- a asistat la Concertul de colinde al Coralei Patriarhiei Române susținut în aula

Muzeului Național Cotroceni și a rostit cuvântul tradițional;

Duminică, 21 decembrie a.c.:

- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala Patriarhală de Prea Sfințitul Episcop - vicar Teodosie Snagoveanu;

- a săvârșit la orele 12 slujba Parastasului la Cimitirul Eroilor Revoluției și în Piața Universității la orele 16, la împlinirea a opt ani de la Revoluția din Decembrie 1989;

- a asistat la concertele de colinde organizate de Frăția Ortodoxă Română - la Sala Palatului - și de Societatea Națională Radio - la Sala de Concerte a Radiodifuziunii Române;

Luni, 22 decembrie a.c.:

- a primit pe P.C.Pr. drd. Eugen Moraru și pe dl. Ion Marian Croitoru, doctorand al Facultății de Teologie din Atena;

Marti, 23 decembrie a.c.:

- a primit pe Doamna și Dl. Prof. Dr. Iosif Constantin Drăgan, președintele Fundației Europene cu același nume;

- a asistat la Concertul de colinde al coralei Simbol, desfășurat în Aula Palatului Patriarhiei Române și a adresat cuvânt de binecuvântare;

Miercuri, 24 decembrie a.c.:

- a primit pe Excelența Sa, Dl. Rajiv Dogra, ambasadorul Indiei la București în vi-

zită de prezentare, privind dorința acestuia de a se sădi în parcul Patriarhiei un arbore în cinstea aniversării a 50 de ani de la independența Indiei;

- a primit pe P.Cuv. Ierom, Dimitrie Ieremia, doctorand al Institutului „St. Serge” de la Paris;

- a primit urarea tradițională a numeroase grupuri de colindători, elevi, seminariști, studenți teologi, membri Coralei Armatei;

Joi, 25 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală adresând mesajul pastoral la praznicul Nașterii Domnului;

Vineri, 26 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Domnița Bălașa adresând cuvânt de învățătură;

Sâmbătă, 27 decembrie a.c.:

- împreună cu dl. Constantin Pavelescu și Crișan Popescu, a vizitat Schitul Cricov, Jud. Prahova;

Duminică, 28 decembrie a.c.:

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Spiridon Nou și a rostit cuvânt de învățătură;

Luni, 29 decembrie a.c.:

- a primit pe Dl. Stănel Ghica, vicepreședinte al B.C.R.;

Marți, 30 decembrie a.c.:

- a vizitat împreună cu Prea Sfințitul Episcop vicar Teodosie Snagoveanul, Mănăstirea Tigănești.

Diac. Nicolae Vladu

UN AN DE ARHIPĂSTORIRE

“Pentru mine, această zi reprezintă un moment de bucurie deosebită provocată de încrederea și cinstea ce mi s-au acordat, dar, totodată, și un moment de serioasă meditație la responsabilitatea ce-mi revine în noua ascultare, în cadrul Sfintei noastre Biserici...” (1 septembrie 1996)

Aceste cuvinte pe care noi, viitorii păstoriți ai Prea Sfințitului Părinte Galaction, nu vrem să le uităm sau să le considerăm ca fiind de circumstanță, au fost rostite de Prea Sfinția Sa în data de 1 septembrie 1996, la Alexandria, cu ocazia hirotoniei întru arhieru și a intronizării ca episcop al Alexandriei și Teleormanului, în prezența Prea Fericitului Părinte Teoctist, a Înalt Prea Sfințitului Părinte Nestor, mitropolitul Olteniei, a Înalt Prea Sfințitului Vasile, arhiepiscopul Târgoviștei, a Prea Sfințitului Calinic, episcopul Argeșului, a Prea Sfințitului Casian, episcopul Dunării de Jos, a Prea Sfințitului Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, a Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și a stareților mănăstirilor din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, a membrilor Adunărilor și Consiliilor eparhiale din Argeș și Teleorman, a unor demnitari de stat, precum și a numeroși preoți și credincioși.

În mod normal, la început de drum, fiecare om este marcat de faptul că, de acum, va trebui să facă ceea ce nu mai făcuse înainte, că pășește pe un drum nou și că nu are voie să greșescă. Lucrurile se complică cu atât mai mult cu cât ceea ce trebuie să faci trebuie să placă oamenilor, dar mai ales lui Dumnezeu, pentru că, a lucra în Biserică, înseamnă a te situa și într-o dimensiune spirituală a cărei prezență în cotidian trebuie să fie egală cu: „pregătiți-vă, că de aici începe Împărăția cerurilor!”.

De acum, cât va voi Bunul Dumnezeu, Prea Sfințitul Părinte Episcop Galaction va purta pe umerii săi responsabilitățile împlinirii acelor rosturi pentru care a luat ființă această sfântă Episcopie. Trebuie realizat faptul că pe lângă împlinirile specifice dimensiunilor ecleziale, s-a dorit și se impune cu necesitate prioritatea ca, în Teleorman, Biserica să redevină acel factor care să asigure renașterea spirituală a poporului român după o lungă perioadă de ateism steril și în contextul unui prozelitism sectar exploziv.

Convins fiind, ca și Sfântul Ciprian, că „extra Ecclesia nulla salus“, Prea Sfințitul Episcop Galaction își începe lucrarea ziditoare și dorește să tragă brazda cât mai adânc pen-

tru a obține spic cu rod însutit. Cu tenacitate, parohiile sunt vizitate, iar preoții sunt stăruitor îndrumați spre o activitate corespunzătoare mandatului încredințat lor. Slujbele arhieresti în duminici și sărbători, la sfințiri și resfințiri de biserici, la hramuri sau instalări de preoți, plac, încântă, înviorază și mângâie sufletele credincioșilor însetați de respirație divină. Casele preoților sunt binecuvântate neconținut de prezența Prea Sfinției Sale.

A îngriji pe cel bolnav, a îmbrăca pe cel gol, a hrăni pe cel flămând și a cerceta pe cel în nevoi, înseamnă, pentru Prea Sfinția Sa, o grijă permanentă, concretizată în vizitele pe care le-a făcut la căminele de copii „fără părinți” și la azilurile de bătrâni „fără copii”, de pe cuprinsul eparhiei, acolo unde darurile strânse de la creștini sau provenind chiar din partea sa au avut menirea să aducă o undă de bucurie, iar mâna de părinte a Prea Sfinției Sale a binecuvântat, a mângâiat, a descrețit frunți, a veselit inimi, alungat gânduri pustiitoare, lăsând în urmă dorul de a fi iarăși sărutată cât mai curând, cu aceleași efecte binefăcătoare.

Timpul liber din activitatea zilnică a Prea Sfinției Sale, atunci când nu este ocupat cu lucrări de cancelarie, cu audiențe, este pus la dispoziția credincioșilor săi care îl asaltează, pur și simplu, pentru rezolvarea diferitelor nevoi și probleme duhovnicești.

În cifre și date, lucrurile pot fi prezentate astfel:

1. Episcopia noastră se compune din patru protoierii și 253 de parohii, dintre care 14 au fost înființate în anul 1997.
2. Avem, în total, 562 posturi în schemă, dintre care 340 sunt ocupate.
3. Avem 312 posturi de preoți, din care, ocupate cu titulari, sunt 295 (30 de preoți au fost numiți și hirotoniți în anul 1997).
4. Anual, sunt distribuite aproximativ 40 tone de lumânări de cult și 100.000 calendare bisericești de perete.
5. În anul 1997, s-a procurat un imobil spațios, cu curte, care va servi ca sediu pentru birourile Episcopiei, birouri care actualmente funcționează într-un spațiu impropriu, comasate într-un apartament cu două camere, cumpărate în toamna anului 1996.
6. În anul 1996, s-a contractat procurarea unei fabrici de lumânări de cult, semiautomatizată, care va începe să producă în prima parte a anului 1998.
7. Actualmente, în Episcopie, funcționează o singură mănăstire de maici, la Adamești-Nanov, care este în curs de construcție și s-au început demersurile pentru înființarea a încă două mănăstiri, din care una de călugări. La Drăgănești-Vlasca (sau Tătărăști - pe domeniul Bălăcenilor) și una de maici, La Brânceni.
8. Sunt în curs de construcție patru biserici noi; sunt în curs de reparații capitale și consolidări trei monumente istorice între care Catedrala episcopală Sfântul Alexandru și mai sunt deschise încă alte cinci șantiere de pictură sau reparații la biserici.
9. În Episcopie, sub directa supraveghere și îndrumare a Prea Sfințitului Episcop Galaction, funcționează un liceu teologic la Turnu Măgurele.
10. În toate școlile de stat din județ cu clasele I-VIII, se predă religia ca obiect de

studiu, catedrele fiind ocupate de 206 profesori calificați.

11. Deși Episcopia nu are tipografie proprie, în anul 1997 au apărut șapte cărți cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop Galaction.

12. La Consistoriul Eparhial, s-a judecat un singur caz, care s-a soldat cu depunerea din treaptă pe termen limitat a vinovatului;

La toate acestea, s-ar mai putea adăuga și altele.

Dacă este mult sau puțin, noi nu știm. Știm că atât cât s-a realizat este un început bun și dătător de mari speranțe pentru împlinirea unui ideal scump Prea Sfințitului Părinte Episcop Galaction, și anume ca Episcopia Alexandriei și Teleormanului să fie printre primele episcopii din Patriarhia Română nu numai alfabetic, ci și valoric. Și mai știm că lucrarea de reînduhovnicire a început și nu ne îndoim de faptul că Bunul Dumnezeu va face ca sămânța să cadă pe pamânt bun.

Și tot Bunului Dumnezeu trebuie să-i mulțumim că ne-a rânduit „un episcop blând, stăpânit de darul rugăciunii și al dragostei ...“, așa cum s-a exprimat, în cuvântul său de la 1 septembrie 1996, la Alexandria, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Pr. Gheorghe Popa

SFÎNȚIREA CAPELEI MILITARE SFÂNTUL MUCENIC GHEORGHE DIN CADRUL UNITĂȚII DE RADIOLOCAȚIE, SCHITUL COSTINEȘTI - CONSTANȚA

Sâmbătă, 25 octombrie 1997 - Ziua Armatei Române - în localitatea Schitu Costinești, jud. Constanța, într-un cadru solemn a avut loc sfințirea primei capele militare din cadrul unității de radiolocație, închinată în cinstea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe - Purtătorul de biruință care este patronul Armatei Române.

Capela frumos amenajată în spațiul unității, împodobită cu pictură în tehnica frescă, majoritatea sfinți români, și mai cu seamă, sfinți dobrogeni, a fost pictată de domnul V. Ungureanu, în stil bizantin, păstrându-se specificul tradiției românești.

Sfânta Masă, executată cu măiestrie din marmură albă, catapeteasma frumos ornamentată cu sculpturi din lemn, odoarele și toate obiectele necesare cultului, sunt ctitoria familiei Kiric și Fănică Covaliu din Constanța.

La slujba de sfințire a capelei, săvârșită de Înalt Prea Sfințitul Lucian, Arhiepiscopul Tomisului, înconjurat de un sobor de preoți slujitori, au participat un număr mare de credincioși din Schitu - Costinești, precum și din localitățile învecinate.

Din partea armatei a fost prezent comandantul Brigăzii Militare 46 - Radiolocație Ploiești, dl. colonel Dragoș Cârțu, însoțit de dl. colonel Gheorghe Angheluță, comandantul Unității Militare de Radiolocație Schitu. La această mare sărbătoare a Bisericii și Armatei a participat și domnul Constantin Borcan, primar al Primăriei Tuzla.

În cuvântul ținut cu acest prilej, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a scos în evidență meritele deosebite ale ctitorilor acestui sfânt lăcaș, a celor doi comandanți, care au oferit cu prilejul sărbătorii Armatei Române, această frumoasă capelă militară.

În continuare, cei doi comandanți, reprezentantul Brigăzii Militare 46 - Radiolocație din Ploiești, dl. colonel Dragoș Cârțu, cât și dl. comandant al Unității de Radiolocație - Schitu, au scos în evidență importanța acestui lăcaș de închinăciune, care va da posibilitatea personalului acestei unități de a se ruga aici.

Un merit deosebit, de ducere la îndeplinire, supraveghind lucrările de construcție, l-a avut și Prea Cucernicul Părinte Vasile Băltărețu, parohul parohiei Costinești, care, de acum înainte va oficia Sfânta Liturghie și toate slujbele bisericesti în noua capelă.

Prin angajarea și sfințirea acestei capele, se dovedește încă o dată în plus, buna înțelegere între cele două mari instituții de seamă ale neamului nostru românesc: Biserica și Armata.

Pr. Gheorghe Cernica

AGENDA DE LUCRU A ÎNALT PREA SFÎNȚITULUI ARHIEPISCOP LUCIAN AL TOMISULUI, PE PERIOADA 1 SEPTEMBRIE - 31 DECEMBRIE 1997

Miercuri, 3 septembrie 1997:

- a oficiat slujba Te-Deum-ului în Catedrala Patriarhală din București și a rostit cuvântul de felicitare, mulțumind Bunului Dumnezeu și tuturor celor prezenți la sărbătorirea Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, prilejuit de cinstirea Cuviosului Teoctist.

Duminică, 7 septembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie la parohia Beidaud, protoieria Babadag, județul Tulcea, binecuvântând strădaniile depuse de credincioși în reparația bisericii parohiale. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Ștefan Aurelian a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Vișina, protoieria Babadag, și tânărul teolog Tanef Marius în diacon.

Luni, 8 septembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă la Sfânta Mănăstire Saon, județul Tulcea. În cadrul Sfintei Liturghii monahul Giughină Valentin Atanasie a fost hirotonit ierodiacon pe seama sfântei mănăstiri Cocos.

Joi, 11 septembrie 1997:

- a participat la lucrările Sinodului Mitropolitan al Munteniei și Dobrogei ce s-au desfășurat la Palatul Patriarhal din București.

Duminică, 14 septembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a troiței construită în stil maramureșan la biserica Asociației filantropice Sfântul Mina din municipiul Constanța.

Luni, 15 septembrie 1997:

- a oficiat slujba Te - Deum-ului, participând la festivitatea de deschidere a anului școlar 1997 - 1998 la Colegiul Pedagogic „Constantin Brătescu” din Constanța.

- a oficiat slujba Te - Deum-ului și slujba de sfințire a Capelei Liceului Militar „Alexandru Ioan Cuza” din Constanța, prilejuit de festivitățile deschiderii anului de învățământ militar 1997 - 1998.

Duminică, 21 septembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a Capelei Palatului Arhiepiscopal închinată în cinstea „Sfântului Mare Mucenic Gheorghe”.

Joi, 25 septembrie 1997:

- în această zi devenită istorică pentru Arhiepiscopia Tomisului, Dumnezeu a învrednicit clerul și credincioșii dobrogeni să se împărtășească, prin purtarea de grijă și prezența Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de vizita și binecuvântarea Sanctității Sale, Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol, la Constanța și Tulcea, însoțit fiind și de Prea Fericitul Patriarh Ilie al II-lea al Gruziei.

Duminică, 28 septembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala arhiepiscopală din Constanța. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Tanef Marius a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Pietreni,

județul Constanța, și tânărul Despa Ionuț în diacon.

Marti, 30 septembrie 1997:

- a participat la lucrările Sfântului Sinod desfășurate la Palatul Patriarhal din București.

Miercuri, 1 octombrie 1997:

- Deschiderea noului an universitar, 1997 - 1998, a oferit Înalțului nostru Arhiepiscop, fericitul prilej de a participa la inaugurarea Campusului Universitar „Ovidius” din Constanța. Cu acest prilej a oficiat slujba de sfințire a așezământului, binecuvântând strădaniile depuse de toți ostenitorii pentru noul edificiu apărut în învățământul constănțean.

- la invitația comandantului Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, contraamiral ing. Corneliu Cristescu, Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a participat la festivitatea de deschidere a anului universitar 1997 - 1998, ce a avut loc pe platoul din incinta Academiei.

Duminică, 5 octombrie 1997:

- a participat la Sfânta Liturghie oficiată în biserica Înălțarea Domnului a Sfintei Mănăstiri Saon, Protoieria și Județul Tulcea.

Luni, 6 octombrie 1997:

- a efectuat vizite pastorale la parohiile ortodoxe din localitățile Isaccea, Luncavița, Văcăreni, Jijila și Măcin din protoieria și județul Tulcea.

Marti, 7 octombrie 1997:

- a vizitat Seminarul Teologic Liceal Sfântul Apostol Andrei și Sfântul Ioan Casian Tulcea. Cu acest prilej Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop a analizat cu întreg consiliu profesoral organizarea și desfășurarea procesului de învățământ în cadrul școlii, disciplina școlară, problemele administrative legate de cazare și masă.

- în aceeași zi Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian s-a întâlnit cu autoritățile județului Tulcea. Întrevederea a avut pe ordinea de zi rezolvarea tuturor problemelor administrative legate de viața parohială, respectându-se întru-totul autonomia bisericească față de stat.

Miercuri, 8 octombrie 1997:

- la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Palas, a participat la manifestările organizate cu ocazia aniversării a 100 de ani de activitate a Institutului.

Joi, 9 octombrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala arhiepiscopală din Constanța. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Despa Ionuț a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Dunărea, protoieria Hârșova și tânărul teolog Iamandi Bogdan în diacon.

Vineri, 10 octombrie 1997:

- în sala Teatrului de Stat din Constanța a participat la deschiderea stagiunii de concerte 1997 - 1998 prezentate și susținute de Filarmonica „Marea Neagră” prin susținerea Concertului Simfonic al solistului Daniel Podlovschi.

Sâmbătă, 11 octombrie 1997:

- la invitația Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a luat parte la agapa oferită la Palatul Patriarhal cu prilejul vizitei în România a Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului.

Duminică, 12 octombrie 1997:

- a efectuat vizite canonice la bisericile parohiilor Almalău și Ostrov din Protoieria Medgidia, județul Constanța.

Luni, 13 octombrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie la mănăstirea Derwent, județul Constanța. În cadrul

Sfintei Liturghii diaconul Iamandi Bogdan a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Ostrov, protoieria Medgidia și monahul Soroiu Florin Fanurie în ierodiacon.

Marti, 14 octombrie 1997:

- Zi de hram la mănăstirea Dervent, când Biserica Ortodoxă cinstește prin imne și rugăciuni pe Prea Cuvioasa Maica Parascheva. Înaltul nostru ierarh, înconjurat de ales sobor de preoți și diaconi a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă. În cadrul Sfintei Liturghii ierodiaconul Soroiu Florin Fanurie a fost hirotonit ieromonah pe seama mănăstirii Sf. Ap. Andrei și tânărul Ivan Dumitru Marian în diacon.

Duminică, 19 octombrie 1997:

- răspunzând invitației adresate de credincioșii localității Vasile Alexandri, Protoieria Babadag, județul Tulcea, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a fost în comuniune de rugăciune cu bunii creștini, oficiind slujba de târnosire a noii biserici construite și Sfânta Liturghie arhierescă, binecuvântându-i pentru strădaniile depuse în ogorul Bisericii strămoșești.

Sâmbătă, 25 octombrie 1997:

- Ziua Armatei Române, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a fost prezent în localitatea Schitu Costinești, sfințind noua Capelă militară, închinată în cinstea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, Patronul Armatei Române, ridicată în cadrul Unității Militare de Radiolocație.

Duminică, 26 octombrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a bisericii „Sfântul Dumitru” din parohia Luncavița, protoieria și județul Tulcea, după efectuarea reparațiilor executate la imobilul bisericii. În cadrul Sfintei Liturghii oficiată și cu prilejul sărbătorii hramului, Înalt Prea Sfințitul a hirotonit pe diaconul Ivan Dumitru Marian, în preot pe seama parohiei Crișan, protoieria Hârșova, județul Constanța și pe tânărul Dădârlan Viorel Petrișor în diacon.

Luni, 28 octombrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă în biserica Sfântul Dumitru a parohiei Jijila, protoieria și județul Tulcea. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Dădârlan Viorel Petrișor a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Osmancea protoieria, județul Constanța și tânărul Tănase Dănuț Cristian în diacon, împărtășind cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la sărbătoarea neamului.

Miercuri, 29 octombrie 1997:

- la aniversarea a 74 de ani de la Proclamarea Republicii Turcia, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a participat la recepția oferită de Consulul General al Republicii Turcia în România, domnul Ergum Ulkü.

Joi, 30 octombrie 1997:

- a participat la lucrările Simpozionului „Pontica 1997”, organizat de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

Duminică, 2 noiembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a noii picturi executată în tehnica frescă la biserica parohială „Cuvioasa Parascheva” din localitatea Niculițel, jud. Tulcea. În cadrul Sfintei Liturghii, diaconul Tănase Dănuț Cristian a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Minerii, protoieria jud. Tulcea și monahul Stănică Nicolae Nifon în ierodiacon pe seama Mănăstirii Coccș.

Luni, 3 noiembrie 1997:

- la Protopopiatul Tulcea a prezidat lucrările Conferinței preoțești pentru semestrul al II-lea al anului 1997.

Marti, 4 noiembrie 1997:

- la Protopopiatul Babadag a prezidat lucrările Conferinței preoțești pentru semes-

trul al II-lea al anului 1997.

Sâmbătă, 8 noiembrie 1997:

- Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a oficiat slujba de sfințire a picturii și Sfânta Liturghie în biserica parohială Sfinții Voievozi din localitatea Agighiol, Protoieria Babadag, județul Tulcea. În cadrul Sfintei Liturghii ierodiaconul Călinescu Chesarie a fost hirotonit în ieromonah pe seama Mănăstirii Cocoș, județul Tulcea, și monahul Coca Ștefan Stelian în ierodiacon pe seama Sfintei Mănăstiri Cocoș, județul Tulcea.

Duminică, 9 noiembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire și Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Mare Mucenic Mina a Asociației filantropice Sfântul Mina ridicată în municipiul Constanța într-un autentic stil maramureșan.

Luni, 10 noiembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a pietrei de temelie a locului pe care se va înălța noua biserică cu hramul „Schimbarea la Față” din localitatea Eforie - Sud, județul Constanța.

Marti, 11 noiembrie 1997:

- la Protoieria Medgidia a prezidat lucrările Conferinței preoțești pentru semestrul al II-lea al anului 1997.

Joi, 13 noiembrie 1997:

- la Protoieria Hârșova a prezidat lucrările Conferinței preoțești pentru Semestrul al II-lea al anului 1997.

Duminică, 16 noiembrie 1997:

- la Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța, a participat la festivitățile prilejuite de aniversarea a 125 de ani de experiență a învățământului superior de marină.

Vineri, 21 noiembrie 1997:

- „Praznicul Intrării în Biserică a Maicii Domnului”. Înalt Prea Sfinția Sa a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala arhiepiscopală din Constanța. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Dincă Valentin a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Buna - Vestire din municipiul Constanța și monahul Cernomorîț Ion Paisie în ierodiacon, adresând cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujbă.

Duminică, 23 noiembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă în biserica Nașterea Maicii Domnului din localitatea Basarabi, Protoieria Medgidia, județul Constanța. În cadrul Sfintei Liturghii ierodiaconul Cernomorîț Ion Paisie a fost hirotonit în ieromonah pe seama Schitului Buna - Vestire - Letea, protoieria și județul Tulcea și tânărul teolog Zaharia Mihăiță în diacon, împărtaşind arhieresti binecuvântări credincioșilor prezenți la slujbă.

Joi, 27 noiembrie 1997:

- la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, a participat cu referat la Simpozionul „1 Decembrie 1918 - încununarea luptelor pentru unitatea națională a românilor” prilejuit de împlinirea a 79 de ani de la actul care a marcat desăvârșirea Statului Național unitar român”.

Sâmbătă, 29 noiembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a capelei militare cu hramul „Sfântul Ap. Andrei”, ridicată în Unitatea Militară 02144 Mangalia. Cu acest prilej Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a participat și la ceremonialul militar prilejuit de împlinirea a 10 ani de la înființarea acestei unități militare.

Duminică, 30 noiembrie 1997:

- sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei - Ocrotitorul României, zi de hram la

Mănăstirea Peștera Sf. Ap. Andrei, județul Constanța, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian în fruntea unui mare sobor de preoți și diaconi a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă, hirotonind în ierodiacon pe seama Sfintei Mănăstiri pe monahul Gavrilă Nectarie, împărtaşind binecuvântări arhieresti mulțimii credincioșilor prezenți la cinstirea hramului Sf. Mănăstiri.

Luni, 1 decembrie 1997:

- Ziua Națională a României, a oficiat slujba Te - Deum-ului de cinstire și pomenire a eroilor români la Monumentele din Cimitirul Central din Constanța.

- a oficiat slujba de sfințire a Monumentului ridicat în cinstea eroilor români, în orașul Basarabi, jud. Constanța.

- a participat la recepția prilejuită de sărbătorirea Zilei Naționale a României organizată de Consiliul Județean și Prefectura Județului Constanța și Consiliul Local Municipal Constanța

Sâmbătă, 6 decembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a noii biserici cu hramul Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir, ridicată în municipiul Medgidia. În cadrul Sfintei Liturghii arhieresti Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Lucian a hirotonit pe diaconul Zaharia Mihăiță în preot pe seama parohiei Gârlieci, Protoieria Hârșova, județul Constanța.

Duminică, 7 decembrie 1997:

- a oficiat slujba de sfințire a noii biserici parohiale cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” ridicată în municipiul Constanța. După oficierea Sfintei Liturghii arhieresti, a adresat mulțimii de credincioși participanți la slujba de sfințire, un bogat cuvânt de învățătură.

Marți 9 - Joi 11 decembrie 1997:

- a participat la lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române desfășurate la Palatul Patriarhal din București.

Vineri, 12 decembrie 1997:

- a vizitat șantierele de lucrări deschise la parohiile Sf. Împărați și Sf. Chiril din orașul Cernavodă, Protoieria Medgidia, județul Constanța.

Sâmbătă, 13 decembrie 1997:

- a luat parte la masa rotundă organizată la Liceul Militar „Alexandru Ioan Cuza” din Constanța, la care au participat senatorii și deputații din Constanța prilejuit de analizarea învățământului constănțean și învățământul militar, în general.

Duminică, 14 decembrie 1997:

- a vizitat șantierele de lucrări deschise la Schitul Sfânta Elena de la Mare, parohia Schimbarea la Față - Eforie - Sud II și Nașterea Maicii Domnului - Eforie - Nord I.

Joi, 18 decembrie 1997:

- a participat la serbarea de Crăciun susținută de elevii Seminarului Teologic Liceal Sf. Ap. Andrei și Sf. Ioan Casian - Tulcea.

Duminică, 21 decembrie - Miercuri 24 decembrie 1997:

- la reședința chiliarhală din Constanța Înalt Prea Sfinția Sa a primit grupuri de colindători de la diferite școli din Constanța și din localitățile județului Constanța.

- a primit corala preoților constănțeni care au prezentat un frumos buchet de colinde românești, adresând cele mai bune urări Întâistătătorului Bisericii dobrogene, Înalt Prea Sfințitului Lucian, la sărbătoarea Nașterii Domnului, Bobotezei și Noului An 1998.

- a primit grupuri de reporteri de la posturile locale și centrale de radio și televiziune, pentru înregistrarea de interviuri cu ocazia Sfințelor Sărbători Praznicale și Noului An.

Luni, 22 decembrie 1997:

- la troița ridicată în cinstea și pomenirea Eroilor Revoluției din Decembrie 1989, a oficiat slujba parastasului pentru toți martirii români și pentru toți cei adormiți întru nădejdea învierii, cei care au fost înscrși în cartea vieții și a neamului românesc.

Joi, 25 decembrie 1997:

- Praznicul Nașterii Domnului - Înalt Prea Sfinția Sa a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă în catedrala Sf. Ap. Petru și Pavel din Constanța, rostind cuvânt pastoral la acest mare praznic al creștinătății. În cadrul Sfintei Liturghii tânărul Mototolu Gabriel a fost hirotonit în diacon.

Vineri, 26 decembrie 1997:

- a fost prezent la penitenciarul Poarta Albă, jud. Constanța, binecuvântând și îndrumând printr-un frumos cuvânt duhovnicesc viața morală, a celor privați de libertate. Cu acest prilej arhipăstorul Dobrogei a oferit daruri celor prezenți.

Sâmbătă, 27 decembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala din Constanța la prăznuirea Sf. Arhidiacon Ștefan.

Duminică, 28 decembrie 1997:

- a oficiat Sfânta Liturghie în biserica Sf. Nicolae - Coiciu din municipiul Constanța. În cadrul Sfintei Liturghii diaconul Mototolu Gabriel a fost hirotonit în preot pe seama parohiei Lipniț, Protoieria Medgidia, jud. Constanța.

Marti, 30 decembrie 1997:

- a aprimit pe colaboratorii Centrului Eparhial Tomis la cumpăna dintre ani, moment ambiant al fructuoaselor colaborări în cadrul Arhiepiscopiei Tomisului. Tuturor a răspuns cu mulțumiri Ierarhul nostru - Înalt Prea Sfinția Sa Lucian Florea - Arhiepiscopul Tomisului.

Pr. Gherghe Cernica

BISERICA ȘI ȘCOALA

ÎNCEPUTUL NOULUI AN ȘCOLAR LA ȘCOALA GENERALĂ NR. 1 DIN CÂMPINA

Pentru locuitorii mai tineri și mai vârstnici ai frumosului oraș Câmpina, ziua de 15 septembrie 1997 s-a înscris în filele cărții vieții lor cu slovele unei nemuritoare amintiri: binecuvântarea începutului anului școlar 1997 - 1998 de către Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

Desigur, mulți se vor fi întrebat în acea liniștită zi de 15 a lui răpciune: la ce școli va fi prezent președintele țării, primul ministru, ministrul învățământului? Dar, mai ales, Patriarhul țării, unde va merge? Întregii țări i-a răspuns radioul: a fost hărăzită Câmpina - orașul mioritic așezat între poiene - la Școala Generală nr. 1, una din cele mai bune școli ale orașului, precum și Liceul Nicolae Grigorescu.

Organizatorii acestui moment au fost dl. prof. Nicolae Oancea, directorul școlii, împreună cu distinsul corp profesoral, în colaborare cu P.C.Pr. Costică Dumitru, Protoieru de Câmpina înconjurat de preoții orașului.

În întâmpinarea Înaltului oaspete s-au aflat și dl. primar Micu Remus, dl. inspector școlar general adjunct Dragomirescu Alexandru Ioan ș.a. Copiii acestei școli, îmbrăcați în frumoase costume naționale, au stârmit prin îmbrăcămintea lor festivă emoții celor prezenți, și în timp ce un cor bărbătesc intona imnul patriarhal, copiii primeau înalta binecuvântare a Prea Fericitului Părinte Patriarh.

Fiirec, festivitatea s-a continuat în cancelarie, unde s-a prezentat Înaltului oaspete situația acestei școli: vechimea ei - 18 ani, 50 de profesori titulari, 1150 elevi, dintre care mulți cu rezultate deosebite la olimpiadele școlare. Cu sinceritate au fost abordate și probleme care afectează, mai mult sau mai puțin, întregul proces de învățământ, dar care prin eforturi și interes deosebit, vor putea fi depășite.

Te - Deum-ul pentru binecuvântarea începutului de an școlar s-a desfășurat în curtea școlii, în mijlocul copiilor, însoțită de învățători și profesori. După ascultarea cu evlavie a rugăciunilor, au urmat scurte alocuțiuni ale d-lui director N. Oancea, d-lui primar Micu Remus, și a d-lui insp. gen. Dragomirescu Alexandru Ioan, în care s-a arătat importanța și semnificația prezenței Părintelui Patriarh în viața școlii, adresându-i călduroase mulțumiri.

Prea Fericitul Părinte Patriarh a rostit în duh de caldă rugăciune, binecuvântarea pentru ca în noul an școlar strădaniile profesorilor și elevilor să rodească bogat.

În continuare Prea Fericirea Sa a ținut un cuvânt de zidire sufletească, luminând înțelesuri adânci ale rostului învățaturii, atât al celei omenești cât și al celei dumnezeiești:

„O zi deosebit de însemnată în viața fiecăruia dintre noi este atunci când pornim

pe o cale nouă. Dar și mai atent trebuie să fie omul când calea cea nouă este calea vieții, pe care nu o cunoaștem, pentru că viața este o taină, numai de Dumnezeu știută.

Viața aduce împrejurări favorabile dezvoltării și formării omului, dar și obstacole care împiedică și ofilesc ființa umană. Pe această cale a vieții noi întâlnim mai multe necunoscute decât situații cunoscute, suntem întâmpinați de multe ori de întâmplări cu neputință de biruit sau de fapte înspăimântătoare. Când omul nu are o călăuză sigură ajunge în prăpastia răului, a păcatului, a nimicirii. De aceea, iubirii mei este nevoie de învățătura cărții, de cunoștințe care luminează mintea, spre a păși cu nădejde pe calea vieții.

Dumnezeu l-a creat pe om cu dreapta Sa din țărână și „a suflat asupra lui suflare de viață”, din suflarea cea dumnezeiască, și „s-a făcut omul ființă vie”, cum spune Sfânta Scriptură (Fac. 2, 7). Omul este, așadar, o ființă divino-umană și, în această calitate, el este alcătuit din trup (materie) și suflet (viață). Sufletul este nemuritor și, asemenea ființei dumnezeiești, este înzestrat cu raționament, cu puterea de a judeca, cu voință, și mai presus de toate, cu sentimentul iubirii. Nici o ființă nu are atâta simțire de iubire și dorință de a-L cunoaște pe Dumnezeu ca omul.

Iată pentru ce educația este îndreptată spre înțelegerea tainei vieții, atâta cât îi este omului dat a o cunoaște, făcând începutul acestei noi căi pline de griji, de frământări, de bucurii, de curiozități și de așteptări, încât momentul deschiderii anului școlar este deosebit de important pentru noi toți.

Am răspuns invitației de a fi prezent astăzi, aici, și am ascultat cuvintele pline de nădejde ale domnului director, ale domnului primar și ale domnului inspector general, pentru că numai împreună, Biserica și Școala, cu luminile noastre proprii, cu ceea ce reprezentăm fiecare dintre noi, putem să le venim în ajutor acestor vlăstare tinere, copilașilor care intră pentru prima dată în școală, tineretului în general.

Mântuitorul Hristos a spus: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6) și deci numai prin credința în Dumnezeu putem să cunoaștem calea vieții noastre. Cu asemenea valori, folosite cu responsabilitate, trebuie să formăm copiii de azi, cetățenii de mâine, care, în virtutea pregătirii, a cunoștințelor și caracterului lor, vor schimba în mai bine fața țării și a lumii.

Fiecare copil vine aici cu zestrea sa, cu dreptul său. Credința ortodoxă nu este fundamentalistă, așa cum afirmă cei care n-o cunosc. Ea este tolerantă și îmbrățișează omul cu toate valorile lui, respectându-i libertatea, gândirea, creația. Pornind de la acest adevăr, nu jignim cu nimic pe cei de altă confesiune, dar trebuie să arătăm că adevărata credință nu dezbină oamenii, nu destramă familiile, nu face prozelitism...

Cu aceste gânduri am venit să vă transmit binecuvântarea Bisericii, a Sfântului Sinod, a preoșimii noastre. Să creșteți copiii în frica lui Dumnezeu și cu dragoste de Biserică. Rugați-vă cu toții, pentru că rugăciunea este mărturia iubirii față de Părintele nostru Ceresc, așa cum vorbele de mângâiere ale copiilor sunt expresia iubirii lor pentru părinți, pentru profesori.

Cu această iubire și cu această încredere să facem eforturi pentru creșterea și educația lor. Vremurile sunt grele, dar știința de carte n-a lipsit din viața neamului nostru. Totdeauna, Biserica s-a străduit să înființeze școli și să le ajute, pentru a putea să-i învețe pe copii.

Binecuvântând acest început, felicit cadrele didactice, pe domnul director, întreg corpul didactic și pe profesorii de religie, pentru strădaniile depuse în aceste vremuri, pe altarul dragostei de Dumnezeu și al iubirii de învățătură, dar mai ales pentru ca studiul religiei să fie inclus în universul cunoștințelor oricărui copil, oricărui tânăr.

Rog pe Bumul Dumnezeu să vă dăruiască sănătate, putere și bucuria sărbătorii noastre de astăzi". ↑

De caldă amintire a rămas dialogul Patriarhului României cu elevii aflați într-una din clasele vizitate, mai ales, atunci când eleva Postelnicu Elena, din clasa a IV-a, a răspuns la întrebările Prea Fericirii Sale și a citit curgător din slovele manualului de Religie.

În programul zilei de 15 septembrie s-a mai înscris și vizita la Liceul Nicolae Grigorescu, unde primirea călduroasă a conducerii, a corpului profesoral și a elevilor a fost răsplătită de cuvântul plin de înțelepciune rostit de Prea Fericitul Părinte Patriarh, care a apreciat atât eforturile cât și rezultatele de prestigiu obținute de elevii acestui liceu.

O primire deosebită, demnă de evlavia localnicilor au făcut-o preoții și credincioșii parohiilor Sfânta Treime și Sfântul Nicolae, prilejuită de vizita Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române la bisericile respective, prima aflată în extinderea pronaosului, iar cea de-a doua, încă în fază de construcție, interesându-se de nevoile apărute pe parcursul lucrărilor.

Seara s-a pogorât liniștită și cu bucurie peste sufletele câmpinenilor. Prezența Patriarhului României în citadela lor a avut semnificația unei revigorări a vieții lor sufletești, aducându-le împlinirea a tot ceea ce au realizat spiritual, până acum. Au înțeles, într-un permanent „azi”, că străbătând veacurile în credința strămoșească și tradiții sfinte Biserica a fost, este și va rămâne mereu Maica ocrotitoare și plină de dragoste a poporului său cel binecredincios.

Insp. Valentin Bădescu

ÎNTÂLNIREA PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST ȘI A MEMBRILOR SINODULUI MITROPOLITAN AL MITROPOLIEI MUNTENIEI ȘI DOBROGEI CU CADRELE DIDACTICE ALE FACULTĂȚII DE TEOLOGIE DIN BUCUREȘTI

În data de 11 septembrie 1997 s-a desfășurat la Palatul Patriarhal, în sala sinodală, întâlnirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a membrilor Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei cu cadrele didactice ale Facultății de Teologie din București. Întâlnirea a avut loc la inițiativa Prea Fericitului Părinte Patriarh și s-a desfășurat pe parcursul a aproximativ șase ore. Au luat parte, alături de Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, I.P.S. Arhiepiscopi Lucian al Tomisului și Vasile al Târgoviștei, P.S. Episcopi Calinic al Argeșului, Epifanie al Buzăului, Casian al Dunării de Jos și Galaction al Alexandriei, P.S. Episcopi Vicari Vincențiu Ploieșteanul și Teodosie Snagoveanul.

În perspectiva apropiată a începutului noului an universitar, au fost discutate numeroase probleme cu care se confruntă Facultatea de Teologie din București în ultimii ani, datorate în cea mai mare parte numărului mare de studenți, aproximativ 1500 la toate secțiile, precum și faptului că Facultatea de Teologie își desfășoară activitatea în cadrul Universității din București. Membrii corpului didactic prezenți la întâlnire, lectori, conferențieri și profesori, au avut posibilitatea exprimării părerilor proprii privind soluționarea diferitelor deficiențe semnalate în buna desfășurare a activității Facultății de Teologie din București. Inventarul tuturor problemelor ridicate și al soluțiilor propuse este foarte mare și ar fi cu neputință să fie cuprins într-un scurt reportaj ca cel de față.

Problema care a ținut capul de afiș al multor intervenții a fost cea a pregătirii practice a studenților pentru slujba preoțească. În deschiderea discuțiilor Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist sublinia, deja, nevoia de „slujitori, râvnitori, îndeosebi buni liturghisitori și misionari” pe care Biserica noastră o resimte acum mai mult ca niciodată date fiind aspectele noi ale vieții sociale din țara noastră. Numărul foarte mare de studenți, face ca procesul de pregătire practică, liturgică și misionară existent până acum, să nu mai fie suficient. 1500 de studenți nu pot face practica liturgică și misionară în paraclisul facultății. De aceea, s-a propus și propunerea a fost îmbrățișată de toți cei prezenți ca să se aplice un sistem de practică parohială a studenților, cel puțin al celor de la secția pastorală, pe lângă parohiile din București. Conform acestui proiect, ar urma ca fiecare student, la începutul studiilor sale, să fie repartizat la una din parohiile din București, incluse în acest program (în special parohiile deservite de către cadre didactice, dar și altele), unde să-și desfășoare practica parohială foarte complexă, conform unui îndrumător de practică elaborat de profesorii de la

secția practică și aprobat de Sinodul Mitropolitan (de la administrația parohială până la activitatea predicatorială) pe parcursul celor patru ani de studiu. După fiecare an, studentul ar urma să primească un act care să ateste această practică parohială, precum și notarea corespunzătoare, act ce va fi inclus ca obligatoriu în dosarul de preoție. Practica parohială ar putea fi asimilată practicii de specialitate de la celelalte facultăți ale Universității. În felul acesta, cele două săptămâni de practică de specialitate ar fi desfășurate pe parcursul anului universitar cu obligativitatea a minimum 2-3 ore săptămânal de prezență la biserică, ore ce pot intra în norma cadrelor didactice respective.

Din partea conducerii facultății s-a solicitat sprijinul mai concret al ierarhilor și al eparhiilor care au studenți la Facultatea de Teologie din București, fie sprijinul material prin oferirea de burse, fie prezența ierarhilor în facultate, întâlniri cu studenții etc. Au fost puse în discuție problemele pe care le ridică eficiența orelor de seminar mult criticate, buna funcționare a bibliotecii facultății, s-au căutat soluții pentru suportul financiar al cazării studenților, buna desfășurare a examenelor de admitere și a examenelor de an, întărirea disciplinei pe toate planurile, începând cu cadrele didactice, relația cu Universitatea, cu Senatul Universității etc.

Pr. Lect. Constantin Coman

SERBAREA DATINILOR DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU A SEMINARULUI TEOLOGIC DIN BUCUREȘTI

Marți 16 decembrie 1997, orele 17, a avut loc în Sala de festivități a Cercului Militar Național (fosta Casă Centrală a Armatei) din Capitală serbarea datinilor de Crăciun și Anul nou pregătită de elevii Seminarului teologic ortodox din București.

Eveniment tradițional de referință cultural-religioasă ortodoxă, această festivitate s-a desfășurat în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care a participat însoțit de P.S. Calinic, episcopul Argeșului și de P.S. Teodosie Snagoveanu, episcop vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor. Din suită au mai făcut parte părinții consilieri Dumitru Colotelo de la Administrația Patriarhală și Mihai Hau de la Sectorul Cultural eparhial, precum și P.Cuv. arhimandrit Grigore Băbuș de la Biblioteca Sfântului Sinod, ca invitat personal al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

Au mai participat, ca persoane oficiale extrabisericești d-na Olimpia Mateescu, inspector general al Inspectoratului școlar al Municipiului București și d-l colonel Petru Acea din partea Cercului Militar Național.

În afară de profesori și de elevi de la Seminarul teologic, în sală era prezent un numeros public, mai cu seamă tineri, veniți să asculte și să trăiască bucuria reîntâlnirii cu frumoasele colinde și datini românești prilejuite de sărbătorile Crăciunului și Anului nou.

La intrarea în sala de festivități, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost întâmpinat cu imnul patriarhal, cântat de elevii seminariști.

Deschiderea festivității a făcut-o P.C. diac. prof. Aurel Mihai, directorul Seminarului teologic, care a rostit o scurtă alocuțiune, în care, după ce a exprimat bucuria tuturor celor de față pentru prezența și în acest an a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la serbarea datinilor, a subliniat, printre altele, că "în cadrul colindelor noastre religioase se regăsește întreaga paletă a evenimentelor și persoanelor legate direct de Nașterea Fiului lui Dumnezeu, Pruncul Iisus, în ipostaza Sa de Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Născut ca Om în condiții umile, prin smerenia Sa ridicată la rang de virtute morală, Pruncul Iisus pune început mântuirii noastre ...

Colindele legate de Nașterea Domnului, a mai spus vorbitorul, cuprind, exprimate în graiul obișnuit și pe înțelesul oamenilor simpli, învățătura dogmatică și tradițională a Bisericii Ortodoxe despre Cel întrupat pentru mântuirea noastră. Sentimental vorbind, colindele de Crăciun și Anul nou picură în sufletele noastre ori de câte ori le cântăm sau le ascultăm, balsam de mângâiere și bucurie, de putere spirituală, făcându-ne mai buni și înălțându-ne spre Tronul dumnezeiesc."

În închiderea scurtei alocuțiuni, Părintele Director a anunțat programul serbării închinată datinilor de Crăciun și Anul nou.

Alcătuit din două părți distincte dar cu strânsă legătură tematică între ele, programul festiv a cuprins în prima sa parte un concert de colinde religioase închinare Crăciunului, iar în partea a doua prezentarea piesei dramatice *Ceasul alegerii*, o prelucrare scenică făcută de profesorul Gheorghe Adamovici de la Seminarul teologic din Roman după textul dramei populare Irozii, varianta cărturărească a lui Victor Ion Popa.

Programul artistic a fost prezentat publicului de către elevul Ifrim Radu Lucian din clasa a XIII-a A.

Concertul de colinde executat de corul elevilor seminariști a constituit o adevărată competiție repertorială și dirijorală între cei trei profesori de Muzică ai Seminarului teologic: diac. Stelian Ionașcu, pr. Marin Velea și pr. Constantin Sârbu, care, în această ordine, au executat fiecare câte patru din cele 12 piese muzicale ale întregului repertoriu coral. Amintim dintre acestea câteva titluri:

O, ce veste minunată, de D.G. Kiriac și fragment din *Catavasiile Nașterii Domnului* („Hristos se naște, măriți-L”), de Paul Constantinescu - în interpretarea diac. Stelian Ionașcu;

Doamne, a Tale cuvinte, de Gh. Șoima, *Floricea* de Emil Monția, *Mărire-ntr cele-nalte* de Nic. Lungu și *Flori dalbe, flori*, compoziție proprie - în interpretarea pr. Marin Velea;

Împăratul Romei, suită de colinde populare de pr. Radu Antofie și *Plugșorul*, de Maxim Vasiliu - în interpretarea pr. Constantin Sârbu.

După o mică pauză, în partea a doua a serbării, așa cum am spus, a fost prezentată piesa *Ceasul alegerii*, ale cărei roluri au fost interpretate de elevi din clasa a XIII-a (B. și A.), cu contribuția unui grup de elevi mici de la Școala generală nr. 128 din Capitală, sub îndrumarea d-rei profesoare de religie Fănuța Petre. Conducerea scenică a aparținut d-rei profesoare Mihaela Plătică, ajutată de regizorul Constantin Răboacă de la Teatrul Nottara.

Rolurile principale din piesă au fost distribuite astfel: Irod - Ion Alexandru XIII B; Eleazar - Popa Ionuț XIII B; Marcus, centurion roman - Stoian Constantin XIII B; magii: Balthazar - Trifu Narcis XIII B; Gașpar - Miu Marius XIII B; Melchior - Dumitru Iulian XIII A; Fecioara Maria - Elena Dobre, studentă anul IV la Facultatea de teologie; Iosif - Drăgulelei Răzvan XIII A; Prunci - elevi de la Școala generală nr. 128.

La sfârșitul programului artistic, rugat de conducerea Seminarului teologic, a luat cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

Mai întâi, Prea Fericirea Sa și-a exprimat bucuria și plăcerea de a fi participat și anul acesta la serbarea datinilor de Crăciun și Anul nou susținută de elevii Seminarului teologic din București.

„Prin frumoasele colinde și reprezentarea scenică s-au readus în mintea și sufletele noastre - a subliniat în continuare Prea Fericirea Sa - sfințele evenimente petrecute acum două mii de ani, evenimente legate de Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos în ipostaza Sa omenească, din Sfânta Fecioară Maria și de la Duhul Sfânt, ca să mântuiască lumea de păcat și să o împace cu Tatăl ceresc”.

Considerând serbarea de astăzi o verigă nouă adăugată la lanțul preamării, prin

colinde și datini religioase, a Pruncului Iisus, - încărcat de emoție sfântă și de nostalgice aduceri aminte, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, proiectând retrospectiv evenimentul festiv de azi, s-a dus cu gândul și cu inima înapoi cu aproape cincizeci de ani, când au avut loc primele serbări ale datinilor de Crăciun la Institutul teologic din București, al cărui rector era atunci.

Evocând frumusețea artistică, elanul și bucuria celor ce pregăteau atunci serbările de Crăciun și subliniind încărcătura și semnificația spirituală a unor astfel de manifestări religioase în condițiile grele prin care trecea Biserica noastră în acele vremuri, când pentru astfel de manifestări trebuiau aprobări speciale, Prea Fericirea Sa a ținut să sublinieze contribuția deosebită la pregătirea acelor serbări a ierod. Bartolomeu Anania, pe atunci asistent la catedra de Istorie Bisericească Universală, astăzi Întâistătătorul Arhiepiscopiei Ortodoxe a Clujului.

De asemenea, Prea Fericirea Sa a ținut să sublinieze că, în ciuda caracterului strict limitat ca desfășurare și participare, veneau și mulți credincioși din oraș, care nu aveau nici o legătură directă cu Institutul teologic, mânați numai de dorința de a asculta colinde”.

În acest context, trebuie amintit, a mai spus Prea Fericirea Sa, că, asemenea manifestări religioase complete, cu concerte de colinde, cu reprezentatii teatrale pe tema Nașterii Domnului Iisus Hristos, eveniment dumnezeiesc - uman de excepțională importanță religioasă creștină, aveau loc atunci numai la Institutul teologic universitar din București, dat fiind caracterul de circuit închis a unor astfel de manifestări artistice”.

În partea a doua a cuvântului său, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, revenind la vremea noastră, a vorbit despre “deplina libertate de manifestare spiritual - artistică” în care își găsește explicația și “viziunea modernă a textului, a cuprinsului piesei de astăzi, îmbogățit cu noi elemente, față de cuprinsul, textului clasic a lui Victor Ion Popa”.

În altă ordine de idei, după ce a remarcat cu satisfacție că în sală, la această serbare „majoritatea spectatorilor o constituie tineretul”, Prea Fericirea Sa a apreciat că „lucrul acesta este un semn bun și ne bucură că tinerii se apropie în număr tot mai mare și dintr-o necesitate sufletească sinceră de Biserică, de învățatura și tradițiile ei”, că „acești tineri vor duce mai departe în mileniul trei mesajul doctrinar și educativ al Ortodoxiei”. „Aceasta, în ciuda faptului că Biserica Ortodoxă din țara noastră este astăzi confruntată cu unele acțiuni și manifestări dușmănoase, sectare și confesionale eterodoxe, care vor să frângă unitatea de credință, de cult și de spiritualitate tradițională ortodoxă și românească”.

Folosindu-se de o analogie cu împărtășirea credincioșilor participanți la slujba sfinței liturghii, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a mai spus că „prezentarea în fiecare an a colindelor și datinilor de Crăciun este ca un fel de împărtășire solemnă cu harul și puterea spirituală a doctrinei ortodoxe pe care o conțin și o exprimă atât de frumos colindele religioase românești, cu care în fiecare an se împărtășesc festiv credincioșii noștri”.

Referindu-se la găzduirea acestei serbări religioase în splendida sală de festivități din incinta Cercului Militar Național, Prea Fericirea Sa a subliniat, de asemenea, „strânsa colaborare culturală și națională dintre Biserica Ortodoxă Română și Armata română, cele două mari forțe și pârgii ale societății românești de astăzi, colaborare ce se bazează pe

bunele relații ce au existat dintotdeauna între cele două instituții”. În acest context, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit oficial conducerii Cercului Militar Național pentru sprijinul și găzduirea - și anul acesta - a serbării datinilor de Crăciun și Anul nou. De asemenea, a apreciat călduros colaborarea dintre Seminarul teologic și Școala generală nr. 128 pentru reușita piesei.

În finalul bogatului său cuvânt de învățătură, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a felicitat pe elevii și pe profesorii implicați direct în buna reușită a serbării și a împărtășit tuturor celor prezenți înalte binecuvântări patriarhale, făcându-le frumoase urări cu prilejul sărbătorilor Nașterii Domnului și Anului nou.

Înainte de a părăsi sala, ca un fapt deosebit prin ineditul lui, a fost prezentat Prea Fericitii Sale unul din primii interpreți ai rolului regelui Irod din drama religioasă Vicleimul, rol interpretat acum 45 de ani de către fostul student teolog Bucescu Constantin, astăzi profesor pensionar, cu care Prea Fericitul Sa s-a întreținut câteva clipe, rememorând momente de atunci - după care, în acordul imnului patriarhal, a părăsit sala împreună cu suita sa, îndreptându-se spre reședința patriarhală.

Prof. Adrian N. Popescu

BISERICA ȘI NEAMUL

CU SMERENIE ȘI ÎNCREDERE: CATEDRALA MÂNTUIRII NEAMULUI

În trecutul nostru era un obicei, ca domnii și boierii pământeni, în urma unor evenimente însemnate pentru țară și neam, să înalțe câte o biserică sau mănăstire, drept mulțumire și recunoștință față de Bunul Dumnezeu, de la care vine „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit”.

Domnitorilor și boierilor li se alăturau credincioșii, căci era în tradiția strămoșilor noștri de a lăsa, în viață fiind, pentru sufletul lor, câte o părticică din avutul pe care l-au dobândit cu sudoarea frunții și prin ajutorul lui Dumnezeu.

În chipul acesta se explică existența numeroaselor biserici și mănăstiri care împodobesc țara noastră de la un capăt la celălalt.

Era deci un frumos obicei, care devenise o sfântă datorie, ca tot românul să-și înalțe mintea și inima și către cele cerești și să nu le țină pironite numai spre cele pământești. Și mulțumită unui asemenea obicei s-a păstrat omenia și solidaritatea între români și s-a asigurat unitatea neamului și integritatea țării. Nu greșim când afirmăm că nimic nu s-a făcut important pentru țara și neamul nostru, decât prin credința în Dumnezeu și prin munca și jertfa tuturor.

Potrivit acestei frumoase tradiții, în urma războiului glorios din 1877 - 1878, s-a hotărât să se ridice în București o catedrală măreață, ca recunoștință către Bunul Dumnezeu pentru dobândirea independenței noastre de stat.

Nevoia de a avea în capitala țării o catedrală vrednică de trecutul nostru religios și de faptele mărețe petrecute în viața noastră națională, a fost sporită și de faptul că Bucureștiul este un oraș lipsit de biserici monumentale.

Oricine a trecut granițele țării a putut constata că edificiul cel mai impunător, în orice oraș, fie el mare sau mic, este biserica. Nu e oraș unde biserica să nu fie aproape ca o catedrală. Când omul intră într-o astfel de biserică, totul contribuie ca el să-și înalțe mintea și inima către Dumnezeu. Spațiul larg din interior, înălțimea bolților, măreția coloanelor, splendoarea vitraliilor care filtrează lumina, toate pun stăpânire pe sufletul omului și-l îndreaptă către Dumnezeu, îl face să-i admire Atotputernicia. În asemenea momente, credinciosul își dă seama că se găsește într-un loc deosebit de altele, într-un spațiu liturgic, consacrat numai lui Dumnezeu, și se simte răpit la cele cerești.

Cu totul altfel stau, însă, lucrurile la noi. Nu putem să ne plângem că ne lipsesc bisericile în orașele noastre, că mulți credincioși au căutat să-și manifeste evlavia într-un mod mai deosebit, prin înălțarea de lăcașuri sfinte. Ceea ce se constată, însă, la bisericile noastre, este că cele mai multe din ele nu se ridică prin monumentalitate deasupra clădirilor din jur. Să luăm, de pildă, orașul București, unde avem mai mult de o sută de biserici, dar în câte din ele încap peste o mie de credincioși? Nu știu dacă putem numi mai mult de zece biserici.

Așadar, spre a avea în București o catedrală monumentală, care să fie emblema orașului și să ofere câtorva mii de credincioși posibilitatea de a participa în liniște și cu demnitate la Te-Deum-urile oficiate cu prilejul sărbătorilor naționale sau la alte momente solemne, Corpurile Legiuitoare au votat în anul 1884 un credit suficient pentru zidirea ei.

Împrejurările au făcut, însă, ca acest credit să fie întrebuițat pentru alte lucrări, deși era o datorie sfântă de a se înălța această catedrală în urma dobândirii independenței de stat.

După Unirea cea mare, ideea construirii unei catedrale monumentale în București, care rămăsese vie în conștiința fiilor Bisericii noastre, s-a făcut din nou simțită, aceasta pentru a simboliza înfăptuirea României întregite, iar înființarea Patriarhiei Române, în 1925, a impus-o la ordinea zilei, ea urmând să servească și drept catedrală patriarhală.

Implicându-se nemijlocit în realizarea acestei cerințe, patriarhul Miron Cristea a ales, cu ajutorul specialiștilor, ca amplasament pentru catedrală, din mai multe variante, Piața Bibescu - Vodă, de la poalele Dealului Mitropoliei. Apoi, în ziua de 11 mai 1929, potrivit datinei, locul a fost marcat cu o troiță, în cadrul unei slujbe religioase la care au participat și reprezentanții autorităților statului. Cu acest prilej, viitoarea biserică a fost numită de patriarhul Miron Cristea Catedrala Mântuirii Neamului, ca expresie a izbăvirii neamului românesc de încercările prin care a trecut de-a lungul veacurilor.

Desigur, amplasamentul ideal era un loc înalt, o colină sau un deal, cu deschidere largă spre mai multe căi de acces, ca Parcul Carol, de pildă, propus de arhitectul Cristofi Cerchez, dar amenajarea împrejurimilor, cu trasări de străzi și bulevarde, cerând cheltuieli ridicate, n-a îngăduit atunci folosirea acestui teren pentru catedrală.

Dificultăți de tot felul ivite până la război, în anii războiului și, mai ales, perioada comunistă care a urmat, au împiedicat împlinirea acestui sfânt deziderat.

În decembrie 1989, însă, întorcându-și fața către noi, Dumnezeu ne-a ajutat, prin jertfa fiilor poporului nostru, să ne putem mărturisi credința ortodoxă în libertate și demnitate.

Acum, necesitatea construirii catedralei a revenit în actualitate, pentru a cinste memoria eroilor care s-au jertfit în revoluție și a celor care au pierit în închisorile comuniste, astfel încât ea să fie închinată luptei poporului nostru pentru libertate, credința ortodoxă și abolirea comunismului în România.

În acest scop, s-a constituit la Patriarhie o comisie alcătuită din ierarhi, academicieni, oameni de cultură și artă, alți specialiști, care să analizeze mai multe variante de amplasament, bazate pe studiile efectuate de Institutul „Proiect București”.

În urma discuțiilor și a cercetării pe teren, comisia a apreciat, pe considerente liturgice, istorice, culturale și urbanistice, că locul cel mai potrivit pentru catedrală este Parcul Carol.

Între altele, s-a avut în vedere că acest teren, deși a suferit modificări cu trecerea timpului, a rămas totuși o colină, respectându-se astfel tradiția, care cere așezarea bisericii pe un loc înalt, simbol al năzuinței spre desăvârșire. Totodată, s-a ținut seamă că Parcul Carol este amplasamentul cel mai apropiat de dealul Patriarhiei, înlesnind organizarea de procesiuni și deci, asigurarea funcției liturgice. De asemenea, s-a luat în considerație că cinstita Eroului necunoscut, al cărui mormânt este așezat în acest loc, cere să fie străjuit de Catedrala Mântuirii Neamului, cu hramul “Înălțarea Domnului”, unde se vor săvârși, după

tradiție, slujbe și rugăciuni zilnice. La cele de mai sus se adaugă și faptul că terenul din Parcul Carol a aparținut Mitropoliei, până la sfârșitul secolului trecut, când a fost preluat de Primărie.

Drept urmare, Părintele Patriarh Teoctist, cu prilejul festivităților din 4-7 februarie 1995, dedicate aniversării autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și înființării Patriarhiei, a îndreptat un apel conducătorilor statului și liderilor politici, clerului și credincioșilor, să sprijine edificarea Catedralei Mântuirii Neamului. Apelul a fost primit cu bucurie creștinească, mărturie stând numeroasele scrisori și donații depuse în contul special deschis în acest scop.

În sfârșit, la 12 iunie 1997, comisia pentru construirea Catedralei, întrunindu-se și cu participarea reprezentanților conducerii de stat, a considerat că este necesar să se intervină la Primărie pentru obținerea amplasamentului din Parcul Carol, urmând ca, după reparțizarea terenului, să se organizeze un concurs care să stabilească stilul și dimensiunile catedralei, astfel încât ea să răspundă cerințelor actuale de spațiu liturgic ale Bisericii.

Nădăjduim că, în ciuda greutăților, cu ajutorul Duhului Sfânt, care, “pe cele cu lipsă le împlinește”, se va înfăptui această dorință sfântă a înaintașilor și se va înălța în București Catedrala Mântuirii Neamului, simbol al unității sufletești a tuturor românilor, în care să fie pomeniți toți eroii neamului nostru.

Gh. Vasilescu

PENTRU REZOLVAREA DISPUTELOR DINTRE BISERICI PE CALEA DIALOGULUI (LEGEA RETROCEDĂRII)

Domnule Ministru,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că, la solicitarea unor eparhii din Transilvania, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în sesiune de lucru la 27-29 mai 1997, a luat în examinare unele aspecte actuale ale relațiilor Bisericii noastre cu Biserica Catolică Orientală de Rit Bizantin (Greco - Catolică).

În întâlnirile noastre cu reprezentanții Bisericii Catolice de Rit Bizantin, am făcut apel la aceștia ca, pentru pregătirea unei atmosfere reale de dialog între cele două Biserici, să renunțe la atacurile din presă la adresa Bisericii Ortodoxe Române și a ierarhilor ei, să înceteze acțiunile în justiție a unor parohii ortodoxe române și să renunțe a mai iniția acțiuni de ocupare forțată a unor lăcașuri de cult, iar, pe plan mai înalt, să renunțe la introducerea de inițiative legislative, având ca scop anularea Decretului-Lege nr. 126/1990.

Față de continuarea acestor acțiuni de către Biserica Catolică Orientală de Rit Bizantin, în numele Bisericii Ortodoxe Române și a Sfântului Sinod, am adresat personal un „*Apel la reconciliere și unitate*” către I.P.S. Mitropolit Lucian Mureșan de la Blaj și către colaboratorii săi, la 12 martie 1997, dar n-a aflat ecou pozitiv în rândurile acestora.

Din sesizările și memoriile primite la Patriarhia Română, Sfântul Sinod a luat cunoștință că Biserica Catolică Orientală își continuă și chiar și-a intensificat metodele de acționare în judecată a parohiilor ortodoxe, fie pentru restituirea lăcașurilor de cult foste greco-catolice fie pentru obținerea prin sentința judecătorească a dreptului de slujire alternativă.

Astfel, în Arhiepiscopia Clujului, 10 parohii se află aduse în fața instanțelor judecătorești, care, în patru cazuri, au pronunțat deja sentințe pentru slujire alternativă, iar în celelalte cazuri se află în curs de judecată.

În Episcopia Oradei, numai în protopopiatul Beiuș, șase parohii se află de asemenea în judecată, în două dintre cazuri fiind deja pronunțate hotărâri de către Judecătoria Beiuș, în favoarea catolicilor orientali de rit bizantin. În Baia-Mare și în Satu-Mare se exercită presiuni pentru cedarea unor biserici, cu concursul binevoitor al tribunalelor, magistraților, unor persoane publice locale influente sau unor parlamentari.

Sfântul Sinod, luând cunoștință cu mâhnire de aceste acțiuni care seamănă vrajba între credincioși și denotă abuz din partea unor instituții judecătorești, examinând memo-

riul adresat, de către Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, Sfântului Sinod și Ministerului Justiției privind cazurile din acea eparhie, relatate în adresa nr. 1148 din 23 mai 1997, noi personal și Sfântul Sinod fiind încredințați de realitățile relatate în sesizările primite, care au fost confirmate și de către ierarhii din Transilvania care au participat la ședința sinodală, vă adresăm rugăminta de a dispune cercetarea cazurilor semnalate și măsurile convenite în lumina prevederilor Decretului-Lege nr. 126/1990 care prevede soluționarea lor pe calea dialogului dintre Biserici, de către comisii locale, ținându-se cont de voința majorității credincioșilor.

Cu încredințarea că veți veni la întâmpinarea solicitării noastre pentru stabilirea și restabilirea dreptății, rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu să Vă binecuvânteze strădaniile în slujba adevărului pe care să se temeluiască pacea și înțelegerea necesare propășirii fiilor țării noastre.

Președintele Sfântului Sinod,

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

MERGÂND, ÎNVĂȚAȚI TOATE NEAMURILE

PRINCIPII CARE STAU LA BAZA FORMAȚIILOR SECTARE

În ultimii șapte ani, țara noastră a devenit teatrul unor nenumărate formațiuni sectare care atacă Biserica noastră străbună sub două aspecte. Pe de o parte, o calomniază că este o biserică tradiționalistă care nu se poate adapta la realitățile sociale moderne spre care tinde țara noastră în condițiile tranziției de la o economie centralizată la o economie de piață. Pe de altă parte, formațiunile sectare au declanșat împotriva Bisericii noastre o ofensivă prozelitistă fără precedent în întreaga ei istorie, finanțată din exterior, cu scopul precis de a destrăma unitatea spirituală a neamului nostru care i-a permis să supraviețuiască în istorie timp de două milenii și pentru a-l pune astfel în slujba unor interese străine. Dar fie că fac apel la calomnie, fie că practică prozelitismul, formațiile sectare dau dovadă de aversivitate și agresivitate, care intră în conflict direct cu iubirea ca valoare supremă a creștinismului și reprezintă o negare a Evangheliei lui Hristos.

În cele ce urmează, vom căuta să punem în relief principiile mai importante care stau la baza agresivității prozelitiste a formațiilor sectare. Aceasta cu atât mai mult cu cât aceste secte au dreptul să agreseze credincioșii noștri, să-i racoleze fără teamă și să calomnieze Biserica noastră, iar noi nu avem nici dreptul de a ne apăra, fiindcă „se supără” cercurile internaționale care susțin și finanțează sectele.

Formațiunile sectare care acționează astăzi pe teritoriul țării noastre sunt destul de numeroase, însă ele pot fi împărțite în trei categorii principale. Avem secte de inspirație iudeo-creștină care tind să acorde mai multă prețuire Legii vechi decât celei Noi aduse de Hristos; avem secte de inspirație orientală, esoterică, ce rămân în mare măsură tributare budismului, și mai avem sectele de inspirație „științifică” (Biserica scientologică), ce încearcă să pună știința în slujba propriilor interese. Dar cu toate că aceste formațiuni sectare se vor unele mai pașnice și universale decât altele, toate dau dovadă de intoleranță și practică prozelitismul agresiv la adresa Bisericii noastre, fie exploatând ignoranța unora dintre credincioșii în materie de doctrină creștină, fie lipsa sau sărăcia altora. Nu putem trece cu vederea nici comportarea scandaloasă a unora dintre slujitorii Bisericii noastre care dau apă la moara prozelitismului sectar, dar nu putem uita pe preoții care își apără cu dăruire credința, Biserica și neamul.

De la bun început, trebuie precizat că agresivitatea sectelor își are explicația ei mai profundă în incapacitatea lor spirituală de a contribui la sfințirea autentică a credincioșilor în Hristos și Biserică, prin lucrarea Duhului Sfânt, ca să transforme egoismul în iubire, fiind-

că din egoism izvorăște agresivitatea. Cauzele acestei fatale pierderi de spiritualitate, care au scufundat creștinismul contemporan într-o criză fără precedent, și alimentează neîncetat prozelitismul sectar, sunt destul de numeroase și ele dobândesc aspectul unor adevărate principii pe care le vom prezenta în cele următoare.

A. Primul dintre aceste principii constă în relativizarea Sfintei Treimi pe mai multe căi. Una din ele duce la relativizarea persoanei lui Hristos sub trei aspecte. Este vorba mai întâi de separația dualistă pe care sectele o introduc între divinitatea și omenitatea Mântuitorului, în cea mai bună tradiție nestoriană, combătută de Sinodul al III - lea ecumenic de la Efes (431). Marea majoritate a sectelor declară că Mântuitorul nu este numai om, dar este și Dumnezeu, dar profund influențate de dualismul lumii antice, dintre cele inteligibile și cele sensibile, consideră că Mântuitorul este Dumnezeu în cer, iar pe pământ rămâne un simplu om, Iisus. Consecințele acestei disocieri, dintre divinitatea și omenitatea lui Hristos, sunt extrem de grave pentru spiritualitatea creștină, fiindcă din cauza ei nu mai poate fi vorba despre o îndumnezeire sau sfințire a naturii umane a Mântuitorului, de către natura lui divină. Fenomenul devine și mai grav în cazul acelor secte, cum ar fi Martorii lui Iehova, care nu vor să vadă în Hristos pe Dumnezeu, care S-a întrupat pentru mântuirea noastră, ci un simplu om. Câtă deosebire într-o astfel de concepție, care duce la relativizarea lui Hristos și alimentează agresivitatea prozelitistă a sectelor, și învățătura Bisericii primare care, începând cu Sfântul Irineu de Lyon, susține cu tărie că Dumnezeu S-a făcut om, pentru ca omul să se îndumnezeiască.

Un alt aspect al relativității persoanei lui Hristos și care nu este decât o consecință a celor arătate mai sus, constă în faptul că o dată ce Mântuitorul este considerat pe pământ ca om, nu se deosebește prea mult de alte personalități religioase și este coborât în rândul diferiților profeți sau întemeietori de religii ca Buda, Moise, Mahomed și atâția alții. Mai mult decât atât, sunt unele secte ca cea a Baha'ilor, care spun că așa cum zodia Vărsătorului urmează celei a Peștelui, tot astfel Hristos care ține de zodia Peștelui, va fi depășit de Bahaulah, care aparține zodiei Vărsătorului. Se uită astfel că, înainte de a fi Mântuitor al lumii, El a fost și rămâne Creator al lumii, cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Eroarea de bază care se găsește la originea unor astfel de erezii, care-L reduc pe Hristos la o simplă ființă istorică, provine din profunda ignorare pe care sectele o manifestă față de unirea ipostatică a celor două firi, divină și umană, în Hristos, și consideră că firea Lui umană rămâne tot atât de exterioară firii divine pe cât omul rămâne exterior lui Dumnezeu.

Împotriva unor astfel de erezii, teologia răsăriteană a arătat neîncetat că firea omenescă a Mântuitorului a fost „enipostaziată” în persoana Sa divină, de Fiul lui Dumnezeu, că nu rămâne exterioară firii Sale divine, ci profund ancorată în ipostasul divin al lui Hristos, prin Duhul Sfânt, în virtutea căruia Fiul și-a zămislit și și-a asumat trupul omenesc pe care l-a luat din Sfânta Fecioară. Și tocmai datorită acestei profunde legături spirituale dintre cele două firi ale lui Hristos, firea Sa umană a fost transfigurată și îndumnezeită de firea Lui divină, prin Sfântul Duh, după voința Tatălui ceresc. Lucrarea de îndumnezeire a firii umane a lui Hristos s-a realizat pe tot parcursul activității Sale pământești, începând de la întrupare și până la înălțarea Sa la ceruri, astfel că din trup văzut s-a prefăcut în trup nevăzut, îndumnezeit la maximum, capabil să treacă prin ușile încuiate, scoate în evidență legătura internă dintre omenitatea și divinitatea Mântuitorului. Separarea dintre cele două firi în Hristos este rezultatul unei gândiri primitive, profund raționaliste și reprezintă cea mai evidentă descon-

siderare a Sfintei Scripturi.

Un al treilea aspect al relativizării persoanei lui Hristos constă în aceea că, din momentul în care Mântuitorul este înțeles mai mult ca om decât ca Dumnezeu, atunci încetează de a mai fi considerat ca Mântuitor al întregului cosmos și se transformă într-un palid Mântuitor personal al fiecărui credincios. De aici, două consecințe majore. Pe de o parte, în măsura în care sectele fac abstracție de dimensiunea cosmică a mântuirii lui Hristos, în aceeași măsură ele manifestă o profundă aversiune față de materie. Cu toate că se hrănesc cu roadele pământului, sectele nu se sfiesc să înfățișeze lumea materială ca profund alterată și pervertită de păcat. Pe de altă parte, tendința sectelor de a vedea în Iisus pe Mântuitorul fiecărui credincios arată că în concepția lor mântuirea are caracter individualist. Fiecare sectă îl vede pe Iisus altfel decât îl văd celelalte secte, în virtutea unor concepții și ideologii ce transformă creștinismul într-un autentic supermarket religios, în care fiecare își alege produsul preferat. Dar fie că este vorba de absența dimensiunii cosmice a mântuirii, fie că este vorba de mântuire concepută în termeni individualiști, în ambele cazuri se încalcă principiul comuniunii omului cu Dumnezeu, cu semenii și cu întreaga creație, de care ne vorbește Sfânta Scriptură de la început până la sfârșit.

O altă cale de relativizare a Sfintei Treimi este cea care duce la micșorarea rolului și lucrării Duhului Sfânt în moduri diferite. Un prim aspect al acestei relativizări constă în faptul că Duhul Sfânt pierde relația cu creația în ansamblul ei. Așa după cum Hristos despărțit de Duhul Sfânt nu mai poate îmbrățișa creația, atât în calitatea Sa de Creator și Mântuitor al cosmosului, tot astfel și Duhul Sfânt, din momentul în care pierde relația cu Hristos, încetează de a mai fi prezent în creație. Cu toate că Sfânta Scriptură vorbește încă de la început, în Geneză, că „Duhul se purta deasupra apelor” (1,2), sectele elimină Duhul din lumea văzută și îl închide în subiectivitatea umană. Două sunt consecințele care decurg din absența Duhului în creație. Pe de o parte, este vorba de tendința omului de a lua locul lui Dumnezeu pe pământ și de a exploata natura în mod iresponsabil, ca un stăpân absolut al ei, dând naștere crizei ecologice care subminează bazele existenței umane pe pământ, pe de altă parte, este vorba de procesul de secularizare a lumii care obligă pe om să uite de Dumnezeu și valorile spirituale, pentru a se lansa în cursa nesfârșită a progresului material care nu poate niciodată să satisfacă setea omului de absolut, fiindcă este vorba de bunuri materiale trecătoare. Sectele reprezintă o gravă amenințare pentru spiritualitatea noastră românească, fiindcă promovează secularizarea și fac abstracție de prezența lui Dumnezeu în creație, spre care mărturisesc bisericile din nordul Moldovei cu pictura lor interioară și exterioară. Pictura exterioară ne înfățișează pe Duhul Sfânt prezent atât în comunitatea eclezială, cât și în întreaga creație.

Un alt aspect al relativizării Duhului constă, așa cum am arătat deja mai sus, în izolarea subiectivă a Duhului în fiecare credincios. În același mod în care Hristos este transformat într-un Mântuitor individualist, tot astfel și Duhul Sfânt, separat de Hristos, devine principiul individual al vieții creștine. Diferența constă în faptul că față de Hristos, care rămâne mereu exterior credinciosului sectant și se confundă cu Biblia - motiv pentru care sectanții nu mai pot declara cu Sfântul Pavel că „nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine” (Gal. 2, 20) - Duhul Sfânt rămâne mereu interior fiecărui credincios în mod individualist. Această „confiscare a Duhului” are consecințe extrem de grave pentru viața spirituală a credinciosului, fiindcă îl face să trăiască între prezența Duhului din el și absența

Duhului din creație, fapt care produce un adevărat dezechilibru în sufletul omului și alimentează starea de agresivitate a sectelor față de Biserica noastră. Prezența Duhului în Biserică și creație i-a conferit românului echilibru și seninătate sufletească și dorința de comuniune și omenie.

Dar relativizarea Duhului are și o altă consecință gravă, care se află la originea fenomenului sectelor, și anume este vorba de așa zisa „revelație deschisă”. Din momentul în care Duhul Sfânt se desparte de Hristos, nu mai are rolul să ridice credincioșii la asemănarea cu Dumnezeu în Fiul întrupat, ci să se confunde și chiar să se identifice cu mintea omului. Nu este de mirare, în această situație, dacă sectanții caută să-și prezinte propriile lor idei, ca revelație divină. Fără să țină seama că Revelația s-a încheiat în Hristos, sectele vin și adaugă la Revelația adusă de Hristos învățături noi, care nu au nimic comun cu Sfânta Scriptură, dând naștere astfel fenomenului sectar amintit mai sus și cunoscut sub numele de „revelație deschisă”, care continuă la nesfârșit. Este vorba în realitate de un fenomen menit să epateze ascultătorii și să producă impresii psihologice asupra lor, fiindcă sectele nu mai pot contribui la sfințirea omului și a creației, ca să-l elibereze din ghearele egoismului și a agresivității. În viziunea Bisericii Ortodoxe, Duhul Sfânt nu este menit să justifice „revelația deschisă”, ci să contribuie la trăirea și adâncirea adevărului de credință, care rămâne același peste veacuri, fiindcă adevărul este Hristos.

Dar fie că este vorba de relativizarea persoanei lui Hristos, fie de cea a Duhului Sfânt, în ambele cazuri ne aflăm în fața unor concepții care subminează dogma fundamentală a creștinismului, adică Sfânta Treime. Căci ce învățătură despre Treime mai poate fi aceea care coboară pe Fiul lui Dumnezeu întrupat în rândul profeților, ca pe un simplu om, sau cea care duce la identificarea Duhului cu mintea și ideile omenești în procesul „revelației deschise”. În fond, ne găsim în prezența unui fenomen mai amplu, de relativizare a Sfintei Treimi, atât pentru faptul că rămâne tributatar concepției Fericitului Augustin despre Sfânta Treime concepută în termeni psihologici, unde Persoanele divine dispar pentru a fi asimilate funcțiilor sufletești. Lipsite de suportul lor ontologic, Persoanele divine se transformă în individualități separate unele de altele, pe care sectele le folosesc după bunul lor plac. Așa ne explică motivul pentru care acestea vorbesc de Duhul Sfânt, fără să mai vorbească de Hristos, sau vorbesc de Hristos fără referințe la Duhul Sfânt. Separația dintre Hristos și Duhul Sfânt reprezintă atât o subminare a învățăturii creștine despre Sfânta Treime, înțeleasă ca fundamentul mai presus de fire al comuniunii universale, dar și gravă subminare a spiritualității creștine, prin alterarea ei în sens individualist. De aceea nu mai este vorba de comuniune, ci de agresiune.

B. Un alt principiu care guvernează formațiile sectare constă în totala lor dependență față de cei pe care îi consideră liderii lor religioși. Sectele acuză Biserica noastră că, prin cultul sfinților, se prostornează înaintea oamenilor, în loc să se închine lui Dumnezeu. Respingând cultul sfinților, ei ar aduce adevărata adorare lui Dumnezeu. În realitate, este vorba de o diversiune perfidă menită să ascundă caracterul fugar antropocentrist al sectelor. Dacă Biserica Ortodoxă cinstește pe sfinți, nu face aceasta din tendința de a așeza omul în locul lui Dumnezeu, fiindcă una este închinarea sau adorarea lui Dumnezeu și alta cinstirea sfinților, ci ca să preaslăvească pe Dumnezeu și puterea lumii dumnezeiești care stă la temelie vieții curate și transfigurate a sfinților. Cei care trebuie să fie înfierăți pentru tendințe fugar antropocentriste sunt sectanții, fiindcă în măsura în care resping cultul

sfinților, în aceeași măsură se prosternează înaintea acelor oameni care joacă rolul de întemeietori ai sectelor respective și îi așează adesea chiar deasupra lui Dumnezeu.

În timp ce întreaga viață și existență a Bisericii Ortodoxe se desfășoară sub semnul prezenței nevăzute a lui Hristos, Arhiereul veșnic, care este în același timp atât în cer, pe scaunul slavei cerești cu Tatăl, dar și în Biserică, prin lucrarea Duhului, preotul având rolul de simbol văzut al prezenței nevăzute a lui Hristos - sectele izolează pe Hristos în cer și fac pe adepții lor să devină total independenți de liderii lor religioși. În locul lui Hristos, ca Dumnezeu și Om, așează omul în locul Său, sub trei aspecte diferite. Mai întâi este vorba de putere absolută pe care un astfel de întemeietor de sectă și lider o dobândește asupra sectei respective. Aceasta se înfățișează înaintea supușilor săi ca un om dotat cu forțe și calități neobișnuite și cărora adepții le atribuie chiar și puteri supranaturale: este un trimis al lui Dumnezeu, care va crea familia ideală la scară universală¹.

Neofitul devine membru al unei comunități în care trebuie să dea dovadă de strictă ascultare față de "supraveghetori" și față de lideri, pentru ca astfel să se încadreze în direcțiile emise regulat de către Asociația teocratică, însărcinată să răspundă tuturor problemelor existente, chiar și celor de conștiință². Apoi, este vorba de o adevărată „spălare a creierului” și de "programare ideologică" menite să anuleze personalitatea adepților și să-i transforme în instrumente care execută orbește ordinele care vin din partea liderilor religioși. Acest mecanism funcționează adesea sub înfățișări deosebite și constă dintr-o adeziune totală la grupul care îl face pe adept să nu mai poată trăi în afara sa. Adeptul își pierde capacitatea de a gândi și a trăi independent. Uneori devine incapabil chiar de a-și gestiona propriul buget. Perspectiva că va trebui să trăiască pe propriile sale picioare, departe de sprijinul și legăturile sectei, reprezintă o încercare extrem de dificilă³. Sectantul adevărat se identifică trup și suflet cu mișcarea sa mai mult decât cu oricare grup social. Ritualurile, jurămintele, secretul și inițierea gradată, întăresc această posesiune și dependență totală a adepților de liderii lor religioși, până la anularea capacității creative a omului și la moartea spirituală. Îndcă orice sectă totalitară este repetitivă și nu generează nou⁴. În fine, mai este vorba de faptul că adepții unei secte sunt obligați să contribuie, prin activitatea lor programată, la sporirea beneficiilor materiale, economice sau financiare ale sectei. Sectele nu se ocupă de spiritualitate, ci de "business", fiindcă acesta este criteriul eficacității lor. Se cunoaște prea bine că mulți dintre fondatorii de secte sunt miliardari, care se interesează mai mult de viața de aici, de cea pământească, decât de cea cerească. Se predică chiar o "Evanghelie a prosperității", care are în vedere numai binele individual, departe de duhul autentic al lui Hristos, nu este de mirare dacă sectele, în locul unei spiritualități a bunătații, omeniei, și iubirii față de aproape, generează egoism și agresivitate.

C. Tot principiu poate fi considerat și tendința sectelor de a relativiza Sfânta Scriptură. Ele fac paradă de prețuirea pe care o atribuie Sfintei Scripturi și acuză Biserica Ortodoxă că ține seama mai mult de Tradiție, decât de Scriptură. În realitate, sectele au o atitudine extrem de duplicitară față de Biblie. Ne gândim înainte de toate la interpretarea tendențioasă a Sfintei Scripturi de către secte, care se răzginesc să invoce în sprijinul propriei lor doctrine anumite texte din Sfânta Scriptură, cum ar fi cele în care este vorba de predestinație, și să facă abstracție de alte texte, în legătură cu mântuirea subiectivă a credincioșilor, cum este afirmația biblică că "credința fără fapte este moartă" (Iac. 2,4). Apoi, este vorba de tendința sectelor de a pune în circulație învățăturii sectare care vorbesc de data

Parusiei, de "Împărăția de o mie de ani, înaintea învierii obștești", destinată doar adepților proveniți din sectele milenariste, de revenirea lui Hristos pe pământ, la câteva secole după înălțarea Sa la cer, ca să înființeze secta mormonilor, și multe altele. Dar ce este mai grav, constă în faptul că sectele susțin chiar învățături total opuse Sfintei Scripturi. Avem în vedere pe lângă unele învățături care vor să acrediteze ideea unui botez al apei și altul al Duhului, de practica botezului numai pentru cei adulți, de respingerea Tradiției, a preoției sau a jertfei euharistice, și cele învățături care se declară în favoarea hirotoniei femeilor, a homosexualității, a individualismului sau secularizării, care nu numai că nu au nimic comun cu Sfânta Scriptură, dar sunt potrivnice ei. Dacă mai adăugăm la toate acestea și alte învățături esoterice luate din religiile orientale, ca reîncarnarea, panteismul sau înțelepciunea primordială, sau din domeniul ficțiunilor științifice, ca extraterestrii, ne dăm seama de imensa confuzie și dezorientare pe care o produc sectele în lumea contemporană din cauza propagării unor învățături care intră în conflict cu Revelația divină cuprinsă în Sfânta Scriptură.

D. Elecția divină poate fi considerată și ea ca principiu ce stă la baza fenomenului sectar. Se știe prea bine că agresivitatea sectelor față de Biserica noastră își are originea ei, printre multe altele, și în așa-zisa doctrină a elecției divine sau a predestinației. Ținând seama mai mult de Vechiul Testament decât de Noul Testament, fiindcă în Vechiul Testament se vorbește despre poporul ales, sectele caută să sădească în conștiința adepților că fac parte din tagma celor aleși de Dumnezeu spre mântuirea veșnică. Scopul principal al acestei doctrine, care nu are nimic comun cu Noul Testament, care ne spune că Hristos a venit pentru a mântui pe toți oamenii, este acela de a flata orgoliul adepților unei organizații sectare, că unii se s-ar bucura de favoruri divine în comparație cu muritorii de rând, și pentru ca să-i transforme, pe această cale, în instrumente docile în mâinile celor ce comandă secte. Apartenența unui adept la sectă, dar și acumularea de capital financiar sau recrutarea de noi adepți, reprezintă criteriile care permit sectanților să aibă certitudinea elecției lor divine și să pătrundă astfel în tainele Divinității. Pe această cale, elecția divină devine mijloc care scutește adepții unei secte de efort spre sfințirea personală și temeii pentru activitatea prozelitistă a sectelor. Este vorba de un activism orizontal care determină pe sectanți să-i asalteze pe credincioșii noștri prin stațiile de metrou sau la ei acasă, cu scopul de a spori propriile lor rânduri, dar care nu face decât să sporească agresivitatea din ființa unor oameni puși în slujba fărâmițării adevăratei Biserici a lui Hristos.

Trebuie să adăugăm la toate acestea și faptul că teoria predestinației sau elecției divine își are explicația ei într-o concepție radicală referitoare la căderea omului în păcat. Potrivit acestei concepții, păcatul strămoșesc ar fi avut urmări atât de grave încât ar fi distrus radical chipul lui Dumnezeu din om. Din această cauză omul nu mai poate contribui la propria mântuire subiectivă, astfel că Dumnezeu singur este Cel care hotărăște destinul etern al omului, alegând pe cei predestinați la mântuire, sau chiar pe cei care vor fi condamnați la osânda veșnică. O astfel de doctrină, care este total lipsită de orice temeii biblic, are două consecințe grave. Pe de o parte, transformă pe Dumnezeu în autor al răului și lipsește omul de contribuția personală în procesul propriei lui mântuiri, iar pe de altă parte, obligă sectele să adopte o atitudine negativă față de lumea văzută ca lume materială, să predice sfârșitul ei apocaliptic. Din această cauză sectele desfășoară o susținută activitate menită să difuzeze în rândul cetățenilor sentimentele apocaliptice. Nu este întâmplător dacă întâlnești prin orașe

la tot pasul Martorii lui Iehova care distribuie cu generozitate "Turnul de veghe", revistă ce caută să susțină în rândul omului obișnuit frenezia așteptărilor apocaliptice. Dar tot atât de grav este și faptul că din aceleași motive, sectele luptă împotriva culturii și unității spirituale a neamului, fiindcă sunt incapabile să creeze cultura, ca unele ce manifestă desconsiderare față de natura umană și natura creației în general.

Împotriva teoriei elecției sau predestinației divine pledează întreaga Sfântă Scriptură care ne arată că "Dumnezeu voiește ca tot omul să se mântuiască și la cunoașterea adevărului să vină" (I Tim. 2,4). Cu toate că păcatul strămoșesc a alterat chipul lui Dumnezeu din om, Toți nu l-a distrus în mod radical. Aceasta se vede din faptul că omul a continuat să săvârșească binele după căderea sa în păcat, că filosofia greacă a fost considerată ca pedagog al lumii păgâne față de Hristos, că Hristos a venit să mântuiască lumea tocmai fiindcă păcatul n-a surpat chipul lui Dumnezeu din om. Mântuitorul n-a venit să izbăvească doar pe unii dintre oameni, sau numai o parte din creație, fiindcă înainte de a fi Mântuitor al lumii este Creatorul ei. De aceea, mântuirea adusă de Hristos are dimensiune cosmică, îmbrățișând omul și creația, în virtutea iubirii Sale negrăite, împreună cu Tatăl și Duhul Sfânt. Scopul fundamental al Bisericii, în această perspectivă nu este de a seculariza lumea, așa cum pretind și acționează sectele care aruncă oprobriul asupra întregii creații văzute, ci să sfințească și să transfigureze omul și creația în Hristos, prin lucrarea Duhului Sfânt, potrivit cu voința Tatălui ceresc. Prin lupta pe care o duc împotriva Bisericii lui Hristos, sectele luptă împotriva comuniunii și promovează agresiunea. Din momentul în care fac abstracție de dimensiunea ontologică a răscumpărării în Hristos nu mai pot ajuta omul să depășească egoismul din el și să înainteze spre comuniunea și asemănarea cu Dumnezeu, ele au adus prejudicii grave creștinismului și au contribuit substanțial la crize spirituale care ne confruntă astăzi.

II

S-a căutat să se alcătuiască o listă cu motivele care îi determină pe anumiți indivizi să adere la formațiunile sectare. Nu se poate întreprinde o adevărată analiză a fenomenului sectar dacă nu se iau în considerație aceste motivații; dar tot atât de important este de a scoate în evidență fragilitatea și netemeinicia lor. Se spune, spre exemplu, că sectele își recrutează adepții din rândul celor ce caută o apartenență sau stare de comuniune, ca reacție împotriva unei societăți depersonalizate⁶. Este adevărat că societatea secularizată în care trăim astăzi tinde să scufunde omul în singurătate, fiindcă este vorba despre o societate care nu se mai gândește la aproapele, este o societate individualistă, animată de dorințe după eficiență și profit material. Într-o astfel de situație, gruparea sectară îi oferă individului sentimentul apartenenței la grup care reprezintă un răspuns la singurătatea care îl confruntă din punct de vedere social. Dar tot atât de adevărat este că sectele nu pot oferi cadrul unei comuniuni autentice, pentru două motive. Pe de o parte, fiindcă distrug fundamentul comuniunii care este Sfânta Treime prin relativizarea lui Hristos și a Duhului Sfânt, așa cum s-a văzut, datorită separării lucrării Duhului de lucrarea lui Hristos. Pe de altă parte, fiindcă individul este supus în cadrul sectei unui proces de depersonalizare cu scopul de a-l transforma în instrument docil menit să execute orbește ordinele care îi vin de la superiorii săi. Aceasta cu atât mai mult cu cât există secte care cultivă în rândul adepților ura față de propriii lor părinți,

din dorința de a-i face să devină total dependenți de conducătorii sectei. Sunt extrem de numeroase cazurile în care părinții se plâng de metodele folosite de sectanți pentru a-i înstrăina de propria lor familie. Sentimentul de apartenență și comuniune este o simplă iluzie care ascunde trista realitate a manipulării omului pentru profituri personale, pentru pofta de dominație și exploatare.

Se mai spune că sectele reușesc să ademenească adepții prin faptul că răspund la nevoia acestora de a obține răspunsuri precise, factori de siguranță, într-o lume aflată în schimbare rapidă, în care certitudinile tradiționale par să cedeze sub șocul punerii lor în discuție. Am arătat deja că învățătura de credință creștină a fost profund devalorizată fie prin alterarea Sfintei Scripturi cu învățături pur omenești, fie că a fost amputată de adevăruri de credință fundamentală, fără de care nu poate exista o religie, cum ar fi preoția, jertfa sau Tradiția. Sectele nu pot oferi răspunsuri mai clare și mai precise, fiindcă ele au alterat în mod responsabil adevărul de credință adus de Mântuitorul, cu "basmе" izvorâte din mintea unor oameni surexcitați din punct de vedere religios.

Ceea ce oferă sectele adepților lor, în marea lor majoritate ignoranți în materie de adevăr și doctrină creștină, este siguranța cu care așa-ziii "profeți" sau "guru" își debitează propriile lor născociri religioase în fața ascultătorilor, într-o societate care se confruntă cu o explozie de concepții și doctrine religioase care se anulează reciproc producând peste tot confuzie și dezorientare. "Profeții improvizate" frapează cu fanatismul propriilor convingeri religioase. Siguranța pe care o oferă sectele nu este nimic altceva decât o revărsare de fanatisme care se transmit adepților, pentru ca și aceștia să devină, la rândul lor, agresivi și fanatici. Iar fanatismul și agresivitatea pe care sectele le manifestă față de Bisericile cu succesiune apostolică provine dintr-o credință lipsită de iubire. Poate că sunt formații sectare care predică iubirea de Dumnezeu și aproapele, dar din momentul în care nu dispun de o spiritualitate capabilă să elibereze omul din cătușele egoismului individualist - fiindcă spiritualitatea lor nu poate subluma egoismul din ființa omului - predica despre iubire rămâne o abstracție care nu poate coborî în viața de toate zilele a credinciosului, nu poate deveni o realitate⁶.

Se mai spune că sectele oferă un răspuns celor ce caută integralitatea într-o armonie totală, de natură psiho-corporală și psiho-spirituală, de inspirație orientală, care dă naștere unor numeroase grupuri de terapii ce funcționează ca înlocuitori de religii⁷. Toate sectele de inspirație orientală, cum ar fi Baha'i sau New Age, pretind că ele sunt capabile să realizeze ceea ce nici o religie nu a fost capabilă să înfăptuiască, adică armonia omului cu sine însuși și cu natura. Dar această armonie pe care sectele orientale o trâmbițează cu atâta patos rămâne un vis frumos și o aspirație lăudabilă, care nu are prea multe în comun cu realitatea, pentru două motive: întâi, pentru faptul că aceste secte fac abstracție de păcat, care a alterat ființa omului. Lipsa preocupării față de păcat le permite acestor secte să se considere ca fiind superioare tuturor celorlalte religii, să se considere ca religie universală; dar tocmai absența păcatului din preocupările lor spirituale și morale le face să devină inferioare oricărei religii, care știe că omul nu-și poate găsi propria armonie atâta vreme cât nu-și poate vindeca ființa lui stricată de păcat. Oricine face abstracție de păcat, acela pierde sensul realității.

Apoi, armonia la care se referă aceste secte nu mai este rezultatul unei spiritualități care să ducă la extirparea păcatului din natura omului și care să-i permită să-și regăsească

comuniunea cu Dumnezeu, cu sine și cu creația întreagă, ci al unor tehnici impersonale, care îl duc pe om, în ultimă instanță, să-și piardă libertatea față de natură și să devină un sclav al forțelor cosmice, adică să-l scufunde în panteismul din care l-a scos creștinismul, și care a constituit cel mai mare obstacol în calea progresului uman, fie științific, fie tehnic, fie economic. Dacă lumea a treia este teatrul atâtor suferințe și mizerii de nedescris, aceasta se datorează în bună parte și unor astfel de credințe care l-au împiedicat pe om să acționeze asupra naturii pentru a înregistra progrese sociale și economice. Pe lângă toate acestea, trebuie apoi să menționăm că în timp ce armonia de care vorbesc sectele orientale are caracter eminentamente impresional și scufundă și dizolvă individual în masa anonimă a naturii, comuniunea din punct de vedere creștin are caracter personalist fiindcă tinde la afirmarea omului ca persoană zidită după chipul personal al Creatorului ei. De fapt, armonia de care vorbesc sectele orientale am cunoscut-o și noi, într-o altă formă, dar cu același conținut; este vorba de experiența comunist - colectivistă care a sfârșit lamentabil.

Un alt motiv pentru care sectele par să aibă succes în societatea contemporană constă în faptul că ele oferă cadrul unei recunoașteri sociale, de participare și angajare activă, prezentă în special în straturile defavorizate ale societății și a unui conducător harismatic care să stea la cârmă și să elaboreze o direcție spirituală⁸. Nimeni nu poate contesta că în cadrul sectelor fiecare adept are posibilitatea să se afirme printr-o activitate particulară. Deosebit de alte instituții laice sau ecleziastice unde credincioșii nu au totdeauna conștiința misiunii lor pe care trebuie să o dezvolte atât în sânul comunității, cât și în societate, sectele oferă un cadru unde credincioșii au atribuții precise. Dar, după cum s-a văzut în expunerea noastră anterioară, adepții unei secte sunt transformați de cele mai multe ori în simple instrumente puse în slujba liderului harismatic care stă la cârmă. Pe de o parte, se fletează orgoliul adepților prin misiunea care li se încredințează, dar pe de altă parte sunt niște simpli pioni mențiți să contribuie la sporirea numărului de credincioși prin prozelitism, sau prin rotunjirea veniturilor financiare ale conducătorului harismatic fie prin zeciuială, fie prin alte mijloace care merg uneori și până la prostituție. Pentru a face față prozelitismului sectar, trebuie să activăm în Biserică sacerdoțiul universal a creștinilor, astfel ca fiecare mădular al Trupului lui Hristos să devină un misionar al parohiei.

O altă metodă folosită de secte pentru racolarea de adepți este cea de "a pune accentul pe căutarea nepotolită a transcendenței și a experienței religioase personale directe, într-o lume civilizată care și-a pierdut sufletul". Din acest punct de vedere, sectele exploatează una din marile carențe ale creștinismului apusean care a transformat teologia în pură speculație despre Dumnezeu, lipsită de conținut spiritual, fiindcă l-a izolat pe Dumnezeu într-o transcendență inaccesibilă, departe de viață și trăirea creștină. Pentru a depăși impasul în care se găsesc, sectele fac abuz de lucrarea și prezența Duhului Sfânt pentru a justifica fenomene ieșite din comun, ca vorbirea în limbi, sau alte „revelații” noi, care depășesc descoperirea adusă de Hristos, fiindcă ignoră identitatea dintre Hristos și Revelația divină; în vederea aceleiași scop practic și purificarea spirituală, folosită de majoritatea sectelor pentru a transforma adepții lor de fapt în roboți capabili să execute orbește ordinele provenite de la superiorii lor. Această practică, străină de spiritul ortodox, constă în „meditație” îndelungată pentru a slăbi rezistența psihică a adeptului, „în post” menit să ducă la epuizarea fizică, și la repetarea neîncetată a unor slogane menite să se imprime cât mai adânc în conștiința celor racolați. Pe de o parte, prin așa-zisa „meditație” și prin „post” se

procedează la spălarea creierului, iar prin sloganele repetate în mod obsesiv (spre exemplu: „aici am aflat viitorul; viitorul suntem noi”), adepții sectei sunt programați să execute în mod orbește ordinele provenite din partea conducătorului ca un profet superior lui Dumnezeu, pentru recrutarea de noi adepți și pentru sporirea veniturilor financiare ale sectei prin prestări de servicii și munci oneroase. Sunt secte care obligă pe adepții lor feminine să practice chiar prostituția. Toate acestea dovedesc că experiența transcendentă de care se prevaletă sectele nu este menită să ridice pe om la asemănarea cu Dumnezeu, adică să dobândească libertatea de fiu al lui Dumnezeu, ci să devină un sclav pus în slujba unor poftă de putere, de bogăție și dominație condamnate de Sfânta Scriptură fără drept de apel.

În fine, se mai spune despre secte că ele sunt capabile să genereze în rândul adepților lor “aspirația către o viziune pozitivă a viitorului, privit ca o eră nouă în opoziție cu o lume în care teama colectivă și apocaliptică crește odată cu violența, conflictele armate și tulburările ecologice ale planetei”¹⁰. Această viziune optimistă a viitorului, pe care o propovăduiesc sectele în rândul celor naivi, își are explicația ei în teoria milenaristă potrivit căreia adepții uneia sau alteia dintre secte vor participa la “împărăția de o mie de ani” pe care Hristos o va întemeia înainte de învierea de obște, adică înainte de învierea tuturor oamenilor.

Biserica a respins categoric această erezie milenaristă, care și-a făcut apariția încă din primul secol de istorie creștină pentru mai multe motive. Este vorba, mai întâi, despre marea greșală pe care o comit sectele atunci când încearcă să interpreteze “împărăția de o mie de ani” în sens literar, adică materialist, în totală opoziție cu Apocalipsa unde dobândește o semnificație simbolică, ca Împărăție veșnică a lui Dumnezeu. Expresia se găsește în Apocalipsă, care se știe că este o carte a Sfintei Scripturi cu caracter eminent simbolic. Apoi, Sfânta Scriptură nu vorbește de două învieri din morți la Parusia Domnului, una pentru cei ce vor participa la “împărăția de o mie de ani” luată în sens literar, adică a celor predestinați la mântuire, din care fac parte sectanții, și o a doua înviere din morți rezervată pentru restul omenirii care nu fac parte din categoria celor aleși de Dumnezeu cum se întâmplă cu sectanții. Pe această cale se introduce o gravă discriminare în rândul oamenilor, împotriva Scripturii, care ne spune că Dumnezeu vrea ca tot omul să se mântuiască și la cunoașterea adevărului să vină (I Tim. 2,14).

Dar ceea ce este tot atât de grav în această interpretare arbitrară a „împărăției de o mie de ani” constă în faptul că sectele obligă pe adepții lor să se hrănească cu iluzia unei lumi a viitorului, care nu are nimic comun cu realitatea lumii prezente. Pe de o parte, sectele consideră lumea în care trăim ca lume total distrusă de păcat și uitând că este creația lui Dumnezeu, iar pe de altă parte propovăduiesc neîncetat iminenta ei distrugere chiar de către Creatorul ei, ca și cum Dumnezeu s-ar dezice pe Sine Însuși. Apoi, sectele pretind că ele reprezintă viitorul omenirii într-o lume sortită pieirii. Cu alte cuvinte, formațiile sectare trăiesc cu impresia că ele reprezintă adevărate enclave închise și total separate de restul lumii. Martorii lui Iehova merg până acolo încât preferă să-și vadă copiii murind decât să facă apel la transfuzia de sânge. Dar prin aceasta, sectele nu fac decât să manifeste disprețul lor profund egoist față de o lume care face posibilă existența lor pe pământ și, odată cu aceasta, să dea pe față profunda lor incapacitate de a contribui la apariția unei lumi mai bune și mai drepte, la o lume a viitorului.

În opoziție cu întreaga atitudine a Mântuitorului care a spus că n-a venit să osân-

dească lumea ci s-o slujească, sectele procedează în mod cu totul contrariu și în loc să slujească lumea încep să o condamne. Explicația acestui fenomen rezidă, așa cum am arătat deja, în faptul că sectele sunt contaminate de doctrina maniheică și neoplatonică, ce consideră că materia este rea și mântuirea nu se mai realizează decât prin fuga sau evadarea din materie. Teologia răsăriteană a depășit acest dualism maniheic atunci când a pus la temelie întregii ei spiritualități învățătura că Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să se îndumnezeiască.

Este adevărat, în această lumină, că lumea "cerului nou și a pământului nou", lumea Împărăției lui Dumnezeu, va fi diferită de lumea de aici, de lumea în care trăim noi, dar aceasta nu prin distrugere, ci prin transfigurarea ei în Hristos. Materia nu va fi distrusă, ci curățită de păcat și sfințită prin lucrarea Sfintei Treimi. Din punct de vedere creștin, cu toate că Biserica nu este din lume, ea rămâne în lume, fiindcă rolul ei este de a duce în lume valorile creștine ale iubirii și comuniunii. Așa după cum Hristos prin întruparea Sa și întreaga operă de răscumpărare S-a implicat în lume, tot așa și Biserica nu este chemată să fugă de lume, ci să lupte pentru transfigurarea lumii în Hristos. Avem aici dovada că sectele nu pot schimba lumea, fiindcă nu au o spiritualitate capabilă să depășească egoismul și individualismul, agresivitatea și prozelitismul, pentru a sfinți omul și creația în Hristos și Biserica, prin Duhul Sfânt.

III

Una din marile dileme ale creștinismului contemporan constă în oscilația dintre Hristos și Duhul Sfânt. Există, pe de o parte, tendința de a pune accentul pe instituția ecleziastică legată obiectiv de Hristos, în detrimentul prezenței și lucrării Duhului Sfânt, după cum există tendința contrară de a da prioritate Duhului Sfânt față de elementul instituțional. Dacă prima tendință este extrem de evidentă în ecleziologia catolică, unde se pune accentul pe Biserica văzută, cea de a doua tendință este specifică formațiilor sectare care fac abuz de pnevmatologie în detrimentul hristologiei. Separația dintre Hristos și Duhul Sfânt are consecințe profunde pentru creștinismul contemporan, fiindcă în momentul în care se introduce dihotomie între Fiul și Duhul, atunci nu se mai așează la baza vieții creștine principiul comuniunii, care astfel rămâne o simplă metaforă pioasă, ci individualismul. Hristos și Duhul Sfânt sunt surprinse ca persoane izolate una față de cealaltă, devenind astfel temei pentru o concepție individualistă a vieții creștine, care subminează principiul comuniunii. De altfel, toate principiile la care ne-am referit promovează individualismul.

Nu este de mirare, în aceste condiții, dacă un analist occidental spune că "totul se petrece ca și cum creștinismul ar fi încetat să mai fie un sistem globalizat și unificat, ce trebuie considerat în bloc, pentru a deveni un ansamblu de "piese detașate", oferit compozițiilor personale libere, adeziunilor selective la un număr nelimitat de credințe, de practici, de prescripții. Acest sistem de religie "a la carte" înseamnă refuzul unei instituții care să regularizeze practicile și credințele unei ortodoxii - în favoarea principiului suveranității individuale"¹¹.

În societățile occidentale, spune același analist, descompunerea elementului religios este forma actuală majoră a procesului de secularizare care s-a realizat mai întâi printr-o repunere în discuție a religiei și prin adaptarea sa față de formele de gândire care dis-

trug farmecul lumii (în mod deosebit de gândire științifică), față de idealurile de autonomie socială și personală. Acest proces de descompunere trebuie pus în legătură cu situația socială aparent paradoxală. Ideea de adevăr, în sensul de adevăr global și absolut, s-a năruit. Marile sisteme ideologice care pretindeau că dețin adevărul lumii și sensul istoriei sunt considerate de acum înainte ca niște “adevărate basme”, ca “religii seculare”; ideea că știința ar putea ajunge, cel puțin teoretic, la adevărul lumii ține de domeniul scientismului desuet. Se observă, însă, în același timp, certitudinea individuală și că fiecare trebuie să folosească toate mijloacele de care dispune pentru a ajunge la această fericire. Religia poate, în același timp, să continue în diferite moduri, o resursă foarte utilă¹². Iată astfel motivul principal pentru care sectele proliferază cu atâta intensitate în zilele noastre. După ce decenii întregi am fost obligați să trăim în regimul colectivismului, iată că astăzi se fac mari presiuni asupra noastră ca să ne raliem la un mod de viață individualist și sectar. Trăim mai mult ca niciodată explozia debordantă a individualismului.

Împotriva acestor tendințe individualiste și sectare trebuie să afirmăm cu toată vigoarea că omul n-a fost creat de Dumnezeu pentru autonomie și individualism ca expresie a egoismului care l-a prăbușit pe Adam, ci pentru comuniunea cu Dumnezeu și semenii în Hristos, ca Noul Adam. Nici Hristos și nici Duhul Sfânt nu pot fi considerați ca piloni ai individualismului, fiindcă Hristos în Duhul Sfânt, după voința Tatălui este principiul comuniunii universale, inelul de legătură și comuniune dintre Treime și cosmos prin Biserică.

Întemeindu-se pe acest principiu fundamental, Biserica Ortodoxă are resursele teologice și spirituale pentru a face față prozelitismului sectar, dar acest principiu fundamental trebuie să fie bine cunoscut de credincioși și preoți în toate implicațiile lui. În vederea acestui fapt, avem datoria să ne ocupăm în mod susținut și organizat de catehizarea credincioșilor. Cu toate că poporul nostru a rămas un popor credincios, după aproape o jumătate de veac de ateism de stat, are nevoie totuși de catehizare ca să cunoască învățătura de credință și să cunoască ce înseamnă Hristos și Duhul Sfânt în Biserică și cosmos, pentru a înceta să mai fie o pradă ușoară în ghearele prozelitismului furibund la care asistăm astăzi.

Apoi, trebuie avut în vedere că Biserica, departe de a fi o simplă instituție pentru prestarea de servicii publice sau particulare (botez, cununie, înmormântare, Te-Deum), rămâne în esență comuniune și comunitate de credincioși în jurul Capului Hristos, prin lucrarea Duhului Sfânt, ca să se poată înălța astfel la Tatăl ceresc. Dacă nu vom reuși să dezvoltăm și să aprofundăm sentimentul de comuniune și de solidarizare dintre credincioși la nivel de parohie, Biserica va rămâne ca o cetate lipsită de ziduri de apărare împotriva prozelitismului sectar.

Dar trebuie să ne preocupăm, în același timp, și de promovarea apostolatului laicilor în societate, ca să-și apere singuri adevărul de credință și să-l propovăduiască în mediul lor de activitate, să se angajeze în opera filantropică a Bisericii, pentru sprijinul și mângâierea celor necăjiți, bolnavi, însingurați, abandonați sau lipsiți de mijloace de trai, și să contribuie prin comportarea lor creștină la depășirea climatului de ură, violență sau agresivitate și prin promovarea valorilor autentice creștine, iertare, bunătate, omenie, comportament civilizată, în cadrul societății, cu ajutorul și puterea lui Hristos. Preotul trebuie să aibă permanent în minte și să amintească neîncetat credincioșilor cuvintele lui Hristos: “Cine nu mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor, nici Eu nu-l voi mărturisi înaintea Tatălui

ceresc". Biserica noastră strămoșească are un caracter profund contemplativ și acest lucru este o adevărată binecuvântare cerească pentru lumea în care trăim, dominată de răceala tehnologiei și a științei. Dar această contemplație va fi adevărat roditoare de desăvârșire și mântuire doar atunci când se convertește în misiune, așa cum ne-a arătat Hristos, așa cum ne-au arătat Apostolii, așa cum ne-au arătat Părinții și toți martirii și mărturisitorii de la început și până astăzi. Dacă vrem să depășim fenomenul sectar și agresivitatea lui față de Biserica noastră ortodoxă, trebuie să îmbrățișăm deopotrivă contemplația și misiunea.

Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu

Note bibliografice:

1. Jean Vernet, *Sectele*, Ed. Meridiane, București, 1996, p. 27.
2. *Ibidem*, p. 139.
3. *Ibidem*, p. 116.
4. *Ibidem*, p. 147.
5. *Ibidem*, p. 31.
6. *Ibidem*, p. 32.
7. *Ibidem*, p. 32.
8. *Ibidem*, p. 32.
9. *Ibidem*, p. 32.
10. *Ibidem*, p. 32.
11. Jean Delumeau, *Religiile lumii*, Ed. Humanitas, București, 1993, p. 705.
12. *Ibidem*, p. 726.

MELOS

CORALA „NICOLAE LUNGU” A PATRIARHIEI ROMÂNE LA A CINCIZECEA ANIVERSARE

În anul 1997, Corala „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române, a împlinit 50 de ani de activitate neîntreruptă, cântând lui Dumnezeu, în Catedrala Patriarhală din București în toate duminicile și marile sărbători bisericești.

Pentru a marca această activitate, în ziua de 6 decembrie 1997 a avut loc un moment aniversar, în Catedrală, unde, după participarea la Sfânta Liturghie, s-a săvârșit un parastas de pomenire a profesorului, compozitorului și dirijorului Nicolae Lungu, întemeietorul acestei formații, precum și a tuturor compozitorilor, dirijorilor și membrilor Coralei care au decedat, (117 persoane). Imediat după slujba parastasului, Dl. Mihai Popescu, fostul secretar al Coralei, a luat cuvântul, prezentând câteva date esențiale privind istoria acestei formații. Domnia sa a spus următoarele:

„Istoria Coralei Patriarhiei Române, care a preluat activitatea muzicală aici în Catedrală de la un cor mai mic, condus pe rând, în secolul acesta, de compozitorii: Gheorghe Cucu, Nicolae Oancea, Ștefan Popescu, începe o nouă activitate în anul 1947 prin decizia Ministerului Cultelor nr. 54637, în care se spune: „Pe data de 1 noiembrie 1947 se angajează pentru a da răspunsurile la slujba de la Catedrala Sfintei Patriarhii, Societatea corală „România”, sub conducerea domnului profesor Nicolae Lungu. Amintim că, Societatea corală „România” fusese întemeiată în anul 1932 de către profesorul și compozitorul Nicolae Lungu având în repertoriul său cântările liturgice cele mai valoroase și mai reprezentative, compuse în stil bizantin de valoroșii compozitori români. Formația, o adevărată corală, de aproximativ 100 coriști, a fost structurată la dimensiunile unei corale bisericești care să aibă cel puțin 56 membri. Trebuie să menționăm că până în anul 1947, datorită importanței naționale a corului de la Catedrală, Ministerul Culturii, Ministerul Cultelor, Ministerul de Interne, împreună cu Primăria Capitalei, subvenționează activitatea acestei formații. Importanța deosebită a Coralei Patriarhiei, fosta societate corală „România”, a determinat Arhiepiscopia Bucureștilor să facă toate eforturile pentru a subvenționa funcționarea ei cât mai corespunzător. Prin decizia Arhiepiscopiei Bucureștilor nr. 57/1952, avându-se în vedere „importanța covârșitoare a acestei Corale, ca fiind cel mai înalt exponent de muzică bisericească din țară, și cartea de vizită în fața tuturor oaspeților de peste hotare”, prevedea o schemă de 56 posturi, cu salarii tarifare (2 dirijori, 4 soliști - coriști, 1 secretar - corist, 1 copiator note - corist și 48 coriști). Pe baza acestei decizii au fost încadrați toți membrii Coralei ca salariați ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu carte de muncă, „funcția de corist”, conform precizărilor Consiliului Național Bisericesc (proces verbal nr. 15096/1964), până în anul 1984, când calitatea de angajat cu carte de muncă a membrilor Coralei a fost înlocuită cu aceea de „colaborator cu ora”; plata pe care o primeau coriștii în continuare, nu se deosebea substanțial de aceea convenită până atunci, ca angajat permanent. Până în anul 1989 (luna decembrie) coriștii primeau între 800 - 1200 lei lunar, sumă ce reprezenta aproximativ o jumătate dintr-un salariu mediu. Din anul 1990

Arhiepiscopia Bucureștilor s-a străduit să acopere cheltuielile de întreținere a bunei funcționări a acestei formații, dar posibilitățile financiare nu pot satisface, nici măcar la nivelul cel mai de jos, cerințele îndreptățite ale membrilor Coralei. Ei primesc câte 100.000 - 120.000 lei lunar, deși obligațiile lor au sporit considerabil în acest ultim an.

Referitor la calitatea muncii prestate și la eficiența ei, menționăm că pe plan intern această formație a scos la lumină cântarea psaltică, restabilind într-o formă artistică superioară tezaurul muzicii bizantine, devenit o permanență istorică a spiritualității românești. De asemenea, aceeași formație, a fost și este mereu solicitată, în afară de activitatea din cafazul Catedralei, să ofere concerte la un nivel artistic înalt, în fața credincioșilor și a nenumăraților vizitatori de peste hotare, unii dintre aceștia fiind personalități conducătoare ale unor Biserici și Organizații religioase internaționale, prelați străini, în fața cărora Corala a fost chemată să execute programe variate, conținând atât muzică religioasă, piese liturgice și colinde, precum și muzică populară.

Cu acest prilej, apreciem că o activitate de acest gen este o ocupație în care, fără să ne dăm seama, investim sufletul, ctătorim așezări spirituale, punem pietre de temelie unui fragment din veșnicia ce însoțește orice operă autentică. Glasurile care au răsunat sub cupola acestei mărețe și istorice Catedrale, contribuția sufltească pusă de fiecare la vremea sa în tălmăcirea cu aleasă simțire a cântării pentru Dumnezeu au sporit cheagul de dănuire a acestui bun pe care-l reprezintă corala „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române, aflată în prezent sub conducerea Preotului profesor Constantin Drăgușin.”

Corala „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române a interpretat șapte lucrări corale reprezentative pentru repertoriul acestei formații, lucrări aparținând mai multor compozitori: Paul Constantinescu, Nicolae Lungu, Gheorghe Cucu și alții.

La sfârșitul programului, în cuvântul său, Prea Sfințitul Vincențiu Ploieșteanul - vicar patriarhal, în numele Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a apreciat rolul deosebit al Coralei în cadrul slujbelor de la Catedrala Patriarhală, în această perioadă, prin crearea unei atmosfere favorabile rugăciunii și atragerea credincioșilor la Sfânta Liturghie, unde se simțeau într-o altă lume, aceea a sferelor cerești, datorită armoniilor pe care le realiza Corala. Prea Sfinția Sa a exprimat, de altfel, aprecierea credincioșilor și slujitorilor față de această Corală și a adus cuvânt de mulțumire și prețuire, precum și binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru întreaga activitate desfășurată de Corala „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române.

Încheind acest scurt istoric al celor 50 de ani de existență a acestei Corale, aducem, la rândul nostru, omagiu întemeietorului ei, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu și tuturor ostenitorilor, atât celor care nu mai sunt printre noi, cât și celor care aduc necontenit „cântări de laudă Dumnezeului celui ce vede cele ascunse” (Can. 75 sinod VI ecumenic) și au încredere în importanta „slujbă a cântărilor” pentru viața credincioșilor Bisericii noastre strămoșești.

Pr. Prof. Constantin Drăgușin

IN MEMORIAM

Preotul Dr. Ioan Mircea s-a mutat la Domnul !

Vineri, 18 octombrie 1997, după slujba de seară, s-a mutat la cele veșnice, fiind chemat la Domnul, vrednicul slujitor, preotul dr. Ioan Mircea de la biserica „Bărbătescu Nou - Cuțitul de Argint”, din Capitală. Bine cunoscut în rândurile preoților din București, vestea morții sale s-a răspândit degrabă, mai cu seamă printre colegii preoți din Protoieriiile din Capitală și între cei care i-au fost apropiați. La 94 de ani, după 63 ani de slujire preoțească, dintre care ultimii 53 numai la parohia Bărbătescu Nou - Cuțitul de Argint, aflat în deplină activitate, preotul Ioan Mircea părăsește biserica pe care a slujit-o cu zel apostolic și se mută la patria cerească.

Preotul Ioan Mircea s-a născut la 19 septembrie 1903 în comuna Măgura, satul Gurueni, jud. Teleorman, ca fiu de țărani, care mânuiau coarnele plugului în brazda satului. Din fragedă copilărie, părinții i-au sădit în inimă credința străbună și dragostea de sfânta biserică, astfel că după terminarea claselor primare, și-a îndreptat pașii către Seminarul Central din București ale cărui cursuri le-a absolvit ca bursier în anul 1920. Și-a continuat pregătirea teologică la Facultatea de teologie din București, în anii 1926-1930, distingându-se la studii. Și-a îndeplinit apoi serviciul militar, după care Patriarhia i-a încredințat o bursă de studii la Colegiul „Saint Basile” din Strasbourg, în anii 1932-1933. Revenind în țară în toamna anului 1933, și-a susținut examenul de licență, cu teza: „Concepția despre δικαιοσύνη în evangheliile Sinoptice”, la catedrala de Exegeză a Noului Testament, lucrarea fiind apreciată cu calificativul „magna cum laude”.

După căsătorie a fost numit preot paroh la parohia din comuna Cojeasca, jud. Dâmbovița, la 1 aprilie 1934, unde a păstorit timp de 10 ani. La 15 noiembrie 1944 a fost transferat la parohia „Bărbătescu Nou - Cuțitul de Argint” din capitală, unde a liturghisit până la data decesului.

Cu înclinație deosebită pentru studii și cercetare teologică, în anul 1951 se prezintă la examenul de admitere pentru cursurile de doctorat în teologie, alături de proaspeții licențiați ai Institutelor teologice universitare din București și Sibiu, peste 30 de candidați, numărându-se printre cei 7 doctoranți admiși. Patriarhul Justinian, inițiatorul acestor cursuri, ținuse în mod deosebit să prezideze examenul de selecționare a candidaților, dintre care avea să-și aleagă viitorii colaboratori și cadre didactice teologice.

Pionat de studiile biblice, a frecventat cursurile secției exegetice, alegându-și ca specialitate Studiul și Exegeza Noului Testament sub îndrumarea profesorului Iustin Moisescu, Patriarhul de mai târziu.

Paralel cu exercitarea îndatoririlor pastorale, a elaborat și publicat o seamă de studii teologice în cadrul cursurilor de doctorat, până la examenul aprofundat de admisibilitate, promovată în anul 1955, consacându-se apoi elaborării tezei pentru titlul de doctor în

teologie, obținut în anul 1973, precum și alcătuirii altor peste 40 de studii și articole pe teme de teologie exegetică, publicate până acum în revistele teologice, diferite cronici, recenzii și predici. În rândul lucrărilor de referință, în afara tezei de doctorat intitulată „*Epistola întâia a Sfântului Apostol Petru*” - introducere și comentariu, părintele Ioan Mircea a elaborat un alt valoros comentariu la „*Epistola a doua a Sfântului Apostol Petru*”, tâlcuind ideile teologice necesare activității pastoral - misionare a preoților, reținute de Sfântul Apostol Petru din învățătura Mântuitorului. Ambele lucrări sunt de o importanță deosebită pentru teologia exegetică românească și de un real folos studenților teologi și preoților în activitatea lor de cercetare sau de misiune pastorală.

După cuvântul scripturistic „trăgând luntrea mai la adânc” (Luca 5, 4) în câmpul teologiei, părintele Ioan Mircea, cu stăruință deosebită care îl caracteriza, a cutedat să purceadă la elaborarea unei lucrări de care preoțimea și teologia românească ducea lipsă, un instrument de lucru, un „vade mecum” de care are nevoie orice student teolog, orice preot, orice profesor de teologie și orice cititor al Scripturii, anume „*Dicționarul Noului Testament*”, care la cea de a doua ediție, mult îmbunătățită, număra 580 pagini. Lucrarea este o calăuză în interpretarea justă și în înțelegerea corectă a unor termeni și expresii cuprinse în sfintele scrieri ale Noului Testament, care feresc pe orice cititor de răstălmăciri și de alunecări pe căi sectare. Suntem încredințați că, așa cum și-a dorit părintele Mircea, alături de Sfânta Scriptură care este „cartea de căpătâi a fiecărui creștin”, acest dicționar este cea de a doua carte de căpătâi pentru lectura și înțelegerea corectă a Noului Testament.

Adâncindu-se tot mereu, și mai mult, în studiul Sfintei Scripturi, părintele Ioan Mircea a realizat primul comentariu românesc la cartea Apocalipsei, pe care oricare dintre teologii noștri exegeți și l-ar fi dorit să-l aibă în palmare.

Plecând din mijlocul nostru preotul Ioan Mircea lasă ca testament prin scrierile sale un valoros patrimoniu exegetic și, totodată, strădaniile cărturărești și pastorale înmănușiate în articolele și studiile pe care le-a elaborat și publicat. Personal consider că Dumnezeu, în atotștiința Sa, l-a binecuvântat cu o viață îndelungată pentru a așeza în pagină Cuvântul Său pentru urmașii în cele ale teologiei.

Ca slujitor bisericesc, părintele Ioan Mircea a fost un pastor fără reproș, care n-a lipsit de la altar nici în timpul firesc pentru odihnă. Doar cazurile de boală și tratament medical, și acestea rareori, l-au ținut departe de sfântul altar, căci cu gândul era totdeauna la biserică.

Era mereu gata de a veni în sprijinul celor necăjiți cu sfatul și cu fapta. N-a avut copii, dar în casa sa, împreună cu soția, preoteasa Elena, a ajutat și a adăpostit pe mulți, mai ales dintre tinerii teologi cu care era împreună la cursurile de doctorat, care erau aproape permanent prezenți la masa sa. Era sfătuitor, darnic, generos, modest, neașteptând laude sau răsplată, nedoritor de scaune înalte, deși de multe ori a fost solicitat în administrația bisericească. Peste toate acestea, a fost un adevărat duhovnic, așezând și aducând liniște în inimile și sufletele tulburate, semănând nădejde în iertarea și bunătatea lui Dumnezeu, pe care căuta să le insuflă credincioșilor și tuturor celor cu care venea în contact.

Slujba prohodului preotului Ioan Mircea a fost oficiată de Frea Sfinților Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în fruntea unui mărit sobor de preoți și diaconi și în prezența unui mare număr de credincioși ai parohiei, cunoscuți și apropiați, care au dorit să fie alături de familia preotului în aceste momente triste și să-și

exprime, în acest fel, dragostea și prețuirea cu care l-au înconjurat. În cuvântul rostit de P.S. Episcop Vicar Teodosie Snagoveanul, după ce a transmis mesajul de doliu al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, adresat familiei îndurerate și credincioșilor parohiei Bărbătescu - Nou, care își pierde pe unul dintre iubiții lor pastori, acesta a zugrăvit în cuvinte calde chipul împodobit cu alese virtuți morale, sociale și teologice ale preotului și cărturarului teolog Ioan Mircea, model de slujitor bisericesc.

Preotul Marcel Manole, secretar eparhial, a dat citire cuvântului primit de la preotul Ioan Turcu, parohul bisericii, prin care își exprima regretul că, aflându-se în Canada la copiii săi, nu a putut fi de față la prohodirea confratelui său de slujire la sfântul altar.

Preotul Mihai Colibă, de la parohia Sfântul Constantin și Elena din capitală, a înfățișat cu sensibilitate o seamă de aspecte ale personalității preotului Ioan Mircea, ca mentor și decan de vârstă al generațiilor mai tinere de teologi și doctoranți în teologie, sprijinul personal și încurajator pe care el îl manifesta la încercările vieții acestora.

Cu binecuvântarea P.S. Episcop Vicar Teodosie Snagoveanul, în încheiere a luat cuvântul P. C. preot Constantin Pârvu, vicar administrativ la Administrația Patriarhală, coleg mai tânăr în anii de doctorat cu părintele Ioan Mircea, pe care și l-a ales ca părinte spiritual și naș de cununie. Cu emoție în glas, a evocat figura venerabilă a distinsului slujitor bisericesc, dragostea, bunătatea, blândețea care radiau din ființa sa, prin exemplul său de stăruință asupra scrisului și neobosită putere de muncă.

A înfățișat apoi importanța scrisului teologic exegetic al părintelui Ioan Mircea pentru slujitorii sfintelor altare și pentru teologii ce vor urma, cărora le lăsa un valoros testament prin scrierile sale.

După încheierea slujbei prohodirii și după înconjurul bisericii, sicriul cu corpul neînsuflețit al preotului Ioan Mircea a fost depus în cripta pregătită la temelie bisericii în partea de miazăzi.

În fața icoanei preotului Ioan Mircea zugrăvită de vorbitori și învăluită în culorile virtuților creștine cu care Dumnezeu i-a împodobit sufletul, suntem îndreptățiți să ne unim glasul cu cel al Sfântului Apostol Pavel, că răposatul poate mărturisi înaintea Domnului la judecată: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător, și nu numai mie, ci tuturor celor care au iubit arătarea Lui (II Tim. 4, 7-8). Fie ca pilda vieții părintelui Ioan Mircea să rămână neștearsă și veșnică să-i fie pomenirea.

Dumnezeu să-l ierte!

Pr. Constantin Pârvu

